

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI K.772 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMÛASI: MECMÛA-İ EŞ‘ÂR

(İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Özlem KAHRAMAN

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Bünyamin TAŞ

AKSARAY-2017

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI K.772 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMÛASI: MECMÛA-İ EŞ‘ÂR (İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Özlem KAHRAMAN

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Bünyamin TAŞ

AKSARAY-2017

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 48 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Özlem

Soyadı : KAHRAMAN

Bölümü : Türk Dili ve Edebiyatı

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmûası: Mecmûa-i Eş‘âr (İnceleme-Metin-Dizin)

İngilizce Adı : Magazine of poetry in Istanbul Metropolitian Municipality Atatürk Library in the document numbered K.772 : Mecmûa-i Ashari (İnvestigation-Text-Index)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Özlem KAHRAMAN

İmza :

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

JÜRİ ONAY SAYFASI

Özlem KAHRAMAN tarafından hazırlanan "İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmûası: Mecmûa-i Eş'âr (İnceleme-Metin-Dizin)" başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Yrd. Doç. Dr. Bünyamin TAŞ)

(Türk Dili ve Edebiyatı, Aksaray Üniversitesi) .....

Üye: (Doç. Dr. Turgut KOÇOĞLU)

(Türk Dili ve Edebiyatı, Erciyes Üniversitesi) .....

Üye: (Yrd. Doç. Dr. Murat ALTUĞ)

(Türk Dili ve Edebiyatı, Aksaray Üniversitesi) .....

Tez Savunma Tarihi: 3/4/2017

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..27.04.2017....tarih ve ..2017/20-11... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrencinin

Adı Soyadı: Özlem KAHRAMAN

İmza :

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yrd. Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

İmza

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI K.772 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMÛASI:MECMÛA-İ EŞ‘ÂR (İNCELEME-METİN-DİZİN)

(Yüksek Lisans Tezi)

Özlem KAHRAMAN

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER

ENSTİTÜSÜ

ÖZET

Yapılan tez çalışması, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numarada kayıtlı bulunan Arap harfli Mecmûa-i Eş‘âr'ın Latin harflerine aktarımını ve incelemesini ihtiva etmektedir. Giriş bölümünde mecmûalar hakkında genel bir izlenim oluşturabilmek amacıyla bilgi verilmiştir. Mecmûanın fizikî olarak tanıtımı yapıldıktan sonra, muhteva özellikleri üzerinde durulmuştur. İncelenen eserin ihtiva ettiği şairlerin hayatlarına kısaca değinilmiş ve şairlerin şiirlerinin nazım şekilleri, dîvânlarındaki şiirlerin sayfa numaraları, mecmûadaki şiirlerin varak numaraları ve şiir numaraları ayrı bir tablo şeklinde gösterilmiştir. Çalışmanın metin kısmında ise, Arap harfli metin Latin haflerine aktarılmıştır. Metin transkribe edildikten sonra, eserin içerdiği şairlerin eserdeki şiirleri ile neşredilmiş dîvânlarındaki şiirleri mukayese edilmiş, bu karşılaştırmanın sonucunda ortaya çıkan farklar dipnotta belirtilmiştir. Belirlenen farklılıklardan hareketle, bazı şairlerin neşredilmiş dîvânlarında bulunmayan nüsha farkları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra dîvânları neşredilmiş kimi şairlerin dîvânlarında bulunmayan şiirleri de saptanmıştır. İncelenen eserde 16. ve 17. yüzyıl şairlerinin dikkate değer bir şekilde yoğun olduğu görülmüştür. Metnin transkripsiyon alfabesine aktarımı yapıldıktan sonra Sonuç ve Dizin bölümlerine yer verilmiştir. Son olarak da çalışmada yararlanılan eserler Kaynakça bölümünde belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler :Mecmua, Klasik Türk Edebiyatı, 16. Yüzyıl, Dîvân şairleri

Sayfa Adedi :414

Danışman :Bünyamin TAŞ

MAGAZINE OF POETRY IN ISTANBUL METROPOLITIAN MUNICIPALITY ATATÜRK LIBRARY IN THE DOCUMENT NUMBERED K.772:MECMÛA-İ ASHARI (INVESTIGATION-TEXT-INDEX)

(M.S Thesis)

Özlem KAHRAMAN

AKSARAY UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

April 2017

ABSTRACT

The present study embodies the transmission to Latin alphabet and investigation of Arabic Mecmûa-i Ashari existing in Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library in the document numbered K.772 In the introduction, in order to form a general impression, information has been given about magazines. After the introduction of the physical structures of the magazine, it focused on content features. The lives of the poets in the work of art under investigation have been briefly mentioned, the poets' prose of the poetry, page numbers of their diwan poetry, poetry and leaf number of poems in magazines have been shown in a separate table. In the text of the study, text in Arabic letters has been translated into Latin letters. After the transcription of the text, the poets' poems in the work of art and the poems in their published poems in their diwan have been compared, as a result of this comparison, the differences have been indicated in footnotes. From this point of view, copy differences which are not available in some poets' published diwan poems have been detected. Furthermore, unknown poems have been detected in some poets' poems whose diwans are published. In the studied work, notable poets in the 16th and 17th centuries have been seen intensively.. After transferring the text to transcription alphabet, results and index section are available. Finally, artifacts used in the study are listed in the references section.

Key Words :Magazines, Classical Turkish Litarature, Poets of dıvan

Page Number :414

Supervisor :Bünyamin TAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **İ**

ABSTRACT ..... **İİ**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **İV**

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ ..... **V**

1.Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar v

2.Diğer Kısaltmalar vii

3.Tablo İşaretler Sistemi viii

ÖNSÖZ **1**

BÖLÜM I **4**

GİRİŞ **4**

1.Çalışmanın Amacı 4

2.Çalışmanın Önemi 5

3.Çalışmanın Yöntemi 6

4.Çalışmanın Konusu 7

BÖLÜM II **11**

MECMUANIN İNCELENMESİ **11**

1.Şekil Bakımından İncelenmesi 11

2.Muhteva Bakımından İncelenmesi 11

3. Daha Önce Yapılmış Çalışmalarda Bulunmayan Şiirler 44

4. Mecmuada Yer Alan Nazîre Şiirler 45

5.Mecmûada Yer Alan Şairlerin Biyografileri 47

6.Metni Kurmada Takip Edilen Yol 73

METİN **75**

SONUÇ **401**

ŞAİRLER DİZİNİ **403**

KAYNAKÇA **405**

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şairler ve Kullanılan Nazım Şekli ile Sayısı.....13

Tablo 2. Genel Tablo.....16

Tablo 3. Mecmuada Kullanılan Vezinler.....42

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

1.Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar

Âşık Ömer D.: Âşık Ömer Dîvânı, Yakup Karasoy-Orhan Yavuz, Konya, 2010.

Ahmed Paşa D.: Ahmed Paşa Dîvânı, Ali Nihat Tarlan, Ankara, 1992.

Bâkî D.: Bâkî Dîvânı (Tenkitli Basım), Sabahattin Küçük, Ankara, 2011.

Bosnalı Sâbit D.: Bosnalı Alâeddin Sâbit Dîvânı, Turgut Karacan, Sivas, 1991.

D. Ulvî D., Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânının Tenkidli Metni), İsmail Çetin, Elazığ, 1993.

Emrî D.: Emrî Dîvânı, M.A.Yekta Saraç, İstanbul, 1991.

Fehîm-i Kadîm D.: Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi,Tahir Üzgör, Ankara, 1991.

Figânî D.: Figânî ve Dîvânçesi, Abdülkadir Karahan, İstanbul, 1966.

Figânî D.: Figânî Dîvânı Gramatikal İndeksi, Gülşen Çaylı Cankurt, Aydın, 2015.

Fuzûlî D.: Fuzûlî Dîvânı, Kenan Akyüz-Süheyl Beken-Sedit Yüksel-Müjgan Cunbur, Ankara, 1990.

Gevherî D.: Gevherî Dîvânı İnceleme-Metin-Dizin-Bibliyografya (Düzeltilmiş ve eklemeler yapılmış II. baskı), Şükrü Elçin, Ankara, 1998.

Hayâlî D.: Hayâlî Dîvânı, Ali Nihad Tarlan, Ankara, 1992.

Hayretî D.: Hayretî Dîvânı Tenkidli Basım, Mehmet Çavuşoğlu-M.Ali Tanyeri, İstanbul, 1981.

Kabûlî D.: Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) Cilt 1, Mustafa Erdoğan, Ankara, 2008.

Muhibbî D.: Muhibbî Dîvânı -İzahlı Metin-, Coşkun Ak, Ankara, 1987.

Nâbî D.: Nâbî Dîvânı, Ali Fuat Bilkan, İstanbul, 1997.

Nâdirî D.: Ganî-zâde Nâdirî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserler:Dîvânı ve Şeh-nâmesi'nin Tenkidli Metni, Numan Külekçi, Erzurum, 1985.

Nahîfî D.: Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni), A. İrfan Aypay, Konya, 1992.

Nâilî D.: Nâilî Dîvânı, Haluk İpekten, Ankara, 1990.

Necâtî D.: Necâtî Beg Dîvânı, Ali Nihat Tarlan, Ankara, 1992.

Nedîm D.: Nedîm Dîvânı, Muhsin Macit, Ankara, 1997.

Nef'î D.: Nef'î Dîvânı, Metin Akkuş, Ankara, 1993.

Nev'î D.: Nev'î Dîvânı, Mertol Tulum-M.Ali Tanyeri, İstanbul, 1977.

Neşâtî D.: Neşâtî Dîvânı, Mahmut Kaplan, İzmir, 1996.

Prizrenli Şem'î D.: On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'î Dîvânı'nın Edisyon Kritiği ve İncelemesi, Murat Ali Karavelioğlu, İstanbul, 2005.

Rahîmî D.: Kütahyalı Rahîmî ve Dîvânı, Ahmet Mermer, İstanbul, 2004.

Râsih D.: Râsih Dîvânı İnceleme-Tenkitli Metin-Özel Adlar Dizini, Özge Öztekin, Ankara, 1997.

Rûhî-i Bagdâdî D.: Bağdatlı Rûhî Dîvânı, Coşkun Ak, Bursa, 2001.

Sehmî D.: Sehmî Dîvânı İnceleme, Metin, Dizin, Elif Dirican, Ankara, 2007.

Şehrî D.: Şehrî Malatyalı Ali Çelebi Dîvânı, Şener Demirel, Malatya, 2014.

Şeyhülislâm Bahâyi D.: Şeyhülislâm Bahâyi Dîvânı Şerhi, Muhbet Toprak, Denizli, 2006.

Ümîdî D.: Ümîdî Ahmet Dîvânı (İnceleme-Metin-Özel Adlar Dizini), İbrahim Ethem Buyruk, Ankara, 2009.

Vasfî D.: Vasfî Dîvânı, Mehmet Çavuşoğlu, İstanbul, 1980.

Vahdetî D.: 17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî'nin Dîvânı'nın Tenkitli Metni, Yılmaz Öztürk, İstanbul, 2006.

Vecdî D.: XVII. Yüzyıl Dîvân Şairi Vecdî Ve Dîvânçesi, Ahmet Mermer, Ankara, 2002.

Yahyâ D.: Yahyâ Bey Dîvân (Tenkidli Basım), Mehmet Çavuşoğlu, İstanbul, 1977.

Yakînî D.: Yakînî Dîvânı (İnceleme-Metin), Ömer Zülfe, İstanbul, 2009.

Zâtî D.: Zâtî Dîvânı, Mehmet Çavuşoğlu-M.Ali Tanyeri, İstanbul, 1987.

2.Diğer Kısaltmalar

age. **:**Adı geçen eser

agm. **:** Adı geçen makale

bk. **:**Bakınız

C. **:**Cilt

D. **:**Dîvân

Doç. **:**Doçent

DT. **:**Doktora Tezi

G. **:**Gazel

M. **:**Mecmua

Nu. **:**Numara

Prof. **:**Profesör

s. **:**Sayfa

S. **:**Sayı

SBE **:** Sosyal Bilimler Enstitüsü

TDVİA **:**Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

TEİS **:**Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü

YLT. **:**Yüksek Lisans Tezi

Yrd. Doç. **:**Yardımcı Doçent

3.Tablo İşaretler Sistemi

- **:** Tablo 2'de adı geçen şiirin olduğu esere ulaşılamadığı anlamına gelmektedir.

-İ.E **:** Tablo 2'de adı geçen şiirin incelenen eserde olmadığı anlamına gelmektedir

ÖNSÖZ

Edebiyat tarihi, bir milletin tarih içinde sanat ve edebî zevk bakımından geçirdiği safhaları bir bütün olarak ortaya koyarak o milletin medeniyet tarihine hizmet eden bir bilim dalıdır. Edebî eser ve onu meydana getiren kişi, edebiyat tarihçisinin söz konusu safhaları bir bütün olarak ortaya koymaya çalışırken ele alması gereken iki önemli faktördür. Sadece edebî esere bakarak onu meydana getiren sanatçıyı anlayamayacağı gerçeğini göz önünde bulundurması gereken edebiyat tarihçisi, sanatçının eserlerinin yanı sıra, yaşadığı dönemi ve içinde yetiştiği çevreyi de hesaba katmalıdır. İşte bu noktada mecmualar, sanatçıların yaşadıkları dönem ve içinde yetiştikleri çevre hususunda edebiyat tarihçisine mühim bilgiler sunmaktadır.

Tarihin belli bir döneminde ortaya çıkan bir sanatçının şaheserinin değerini ölçmek, söz konusu şaheser ile dönemin diğer sanatçılarının eserlerinin mukayese edilmesi neticesinde mümkün olabilir. Böyle bir mukayese yapılması konusunda mecmualar, ihtiva ettikleri şairler ve onların eserleri ile edebiyat tarihçisinin işini kolaylaştırmaktadır. Sanatçının yaşadığı dönemdeki diğer şairler mecmualardan taranılarak, yapılan kıyaslama sonucunda, sanatçının ortaya koyduğu şaheserin diğerleri arasından nasıl sıyrılıp çıktığı ve yüzyıllar boyunca canlılığını nasıl koruduğu gibi sorulara cevaplar bulunabilir.

Türk kültürünün zenginliğinin sergilenmesi ve Türk edebiyatı tarihinin bir bütün olarak yazılması hususunda önemi yadsınamayacak olan mecmualar, tez konumuzu oluşturmaktadır. İncelediğimiz eser, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numarada kayıtlı bulunan Arap harfli el yazması Mecmûa-i Eş‘âr'dır ve 64 varaktan oluşmaktadır. Arap harfli mecmuanın Latin alfabesine aktarımı yapıldıktan sonra, eserin ihtiva ettiği şairlerin mecmuadaki şiirleri ile neşredilmiş dîvânlarındaki şiirleri mukayese edilmiştir. Eserin içerdiği şairlerin mecmuadaki şiirleri ile neşredilmiş dîvânlarındaki şiirleri mukayese edilirken bazen mecmuada olan bazı şiirler neşredilmiş dîvânlarda bulunamamış, bazen de mecmuada adı geçen şairin eserine ulaşılamamıştır. Şairin eserine ulaşılamadığı veya incelenen eserde şiirinin bulunamadığı bu durumlar, birtakım kısaltmalarla ifade edilmiştir. Bu kısaltmaların ifade ettiği anlam da *Tablo İşaretler Sistemi* başlığı altında açıklanmıştır.

Şiirler mukayese edilirken şiirlerin içinde bulunduğu eserler *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* başlığı altında sıralanmıştır. Aynı mahlaslı şairlerin kimliğini

tespit etmek için taranan, ama içinde söz konusu şairlerin şiirleri bulunmayan eserler *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* başlığı altında değil, *Kaynakça* kısmında verilmiştir.

Arap harfli metin Latin harflerine çevrilmeden önce, mecmualar hakkında genel bilgi verilmesinin yararlı olacağı düşünülerek, giriş bölümünde çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verilmiştir.

Mecmûa-i Eş'âr hakkında genel bir izlenim oluşturabilmek amacıyla, girişin akabinde gelen ikinci bölümde, mecmuanın dış özellikleri ve muhtevası anlatılmıştır. Eserde yer alan şairlerin şiirlerinin nazım şekillerini ve sayısını gösteren bir tablo da bu bölümün sonuna eklenmiştir. Mecmuanın içerdiği şairin adını, şiirinin ilk beyitini, şiir numarasını, varak numarasını, nazım şeklini, mukayese edilen eserin adını ve sayfa numarasını gösteren bir tablo da ilave edilmiştir. Söz konusu tablonun ardından mecmuada bulunan şiirlerin bahirlerini ve kalıplarını gösteren bir tablo daha eklenmiştir. Tabloların akabinde mecmuanın ihtiva ettiği şairlerden kimliği tespit edilebilenlerin biyografilerine yer verilmiştir. Daha sonra da metnin kurulmasında takip edilen yöntem anlatılmıştır.

Mecmuanın muhtevasına değinildikten sonra, metin kısmına geçilmiştir. Transkripsiyonlu metni verilen Mecmûa-i Eş'âr'ın ihtiva ettiği şairlerin mecmuadaki şiirleri ile neşredilmiş dîvânlarda veya akademik çalışmalarda yer alan şiirleri mukayese edilmiş ve mukayesenin neticesinde ortaya çıkan farklılıklar dipnot bölümünde belirtilmiştir. Karşılaştırmada kullanılan eserlerin ayrıntılı künyeleri dipnot alanında gösterilmek yerine, kısaltmaları ve sayfa numaraları verilmiştir. Söz konusu eserlerin, ayrıntılı künyeleri ise *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* bölümünde yazılmıştır. Metin bölümünün alt kısmına ise *Sonuç, Dizin* ve *Kaynakça* bölümleri eklenmiştir.

Türk edebiyatının tekâmül çizgisini takip etmek ve Türklerin edebiyat tarihini bir bütün olarak yazmak konusunda mecmuaların ehemmiyetini idrak ettik ve Türk kültür ve edebiyat tarihine bu inceleme ile katkıda bulunmaya çalıştık.

Bu çalışmanın başlangıcından nihayete erdirilmesine kadar beni sabırla dinleyen ve tezin her kelimesinde emeği bulunan saygıdeğer danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Bünyamin TAŞ'a, lisans ve yüksek lisans eğitim hayatım boyunca verdiği maddî ve manevî destekle beni yüreklendiren ve her yönüyle bana örnek olan kıymetli hocam Doç. Dr. Turgut

KOÇOĞLU'na ve en zor zamanlarımda hep yanımda olan aileme teşekkürü bir borç bilirim.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Tezin konusunu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numarada kayıtlı Arap harfli Mecmûa-i Eşâr oluşturmaktadır. Çalışmanın konusunu oluşturan Arap harfli mecmuanın, Latin alfabesine aktarılmış transkripsiyonlu metni verilmeden önce, çalışma hakkında genel bir intibâ oluşturulması bakımından çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir.

1.Çalışmanın Amacı

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numarada bulunan Arap harfli el yazması mecmuanın Latin alfabesine aktarımı yapıldıktan sonra, şairlerin mecmuadaki şiirleri ile neşredilmiş dîvânlardaki şiirleri mukayese edilmiştir. Bu mukayese neticesinde, mecmuadaki şiirler ile dîvânlardaki şiirlerin farklılık arz ettiği tespit edilmiştir. Şiirler arasında bulunan bu farklılıkları göstermekteki amacımız, şairlerin neşredilen dîvânlarında muhtelif sebeplerle gösterilmeyen veya kayıp bir nüshada bulunan bu farklılıkları ortaya koyarak, tenkitli metin neşrinin asıl amacı olan, müellif nüshasına en yakın metne ulaşmaktır. Bu mukayeseyi yapmaktaki bir diğer amacımız, bir şairin henüz gün ışığına çıkmamış bir beyitini veya şiirini bilim dünyasına kazandırmaktır.

Dîvân şiirinde aynı mahlasa sahip olan onlarca şair vardır ve bu mahlasa sahip şairlerin şiirlerinin kime ait olduğu konusunda büyük bir karmaşa yaşanmaktadır. Bu karmaşa, gelecekte mecmuaların taranarak şairlerin şiirlerinin mukayese edilmesi neticesinde en aza indirilebilir. Gelecekte yapılabilecek böyle bir tarama çalışmasına, incelediğimiz mecmuada yer alan aynı mahlasa sahip şairlerin şiirlerini Latin alfabesine aktararak katkıda bulunmaya çalıştık.

Dîvân nüshası bulunmayan veya kayıp olan şairlerin şiirleri, mevcut mecmualardan derlenerek dîvânları oluşturulabilir. Gelecekte yapılabilecek olan mecmualardan derlenen şiirlerle dîvân oluşturulması konusunda, araştırmacıların müşterek çalışmasının elzem olduğunu düşünerek yaptığımız Mecmûa-i Eş‘âr çalışması ile bu ortak çalışmaya katkıda bulunmaya çalıştık.

2.Çalışmanın Önemi

Mecmualar, belirli bir bilgi birikimine sahip kişilerin çeşitli yazı veya manzumeleri, düzenli ya da karmaşık bir şekilde bir araya getirdikleri eserlerdir. Genel kanının aksine, mecmualar sadece edebî konuları değil, aynı zamanda ilahiyat, tıp, farmakoloji, ziraat, halk bilimi, tarih, hukuk gibi alanları da ilgilendiren kıymetli bilgileri bünyesinde barındırmaktadır. Modern bilim ve sanatın geçmişteki köklerinden beslenerek daha ileriye gidebileceği hakikati göz önüne alındığında, mecmualar modern bilim ve sanat dalları için birer kaynak kitap mahiyetindedir. Bilim ve sanatın geçmişi konusunda ipuçları vermesinin yanı sıra mecmualar, Türk kültürünün köklerini aramak ve onu idrak etmek konusunda da araştırmacıların yolunu aydınlatmaktadır. Tezin konusunu oluşturan eser, bir şiir mecmuası olduğu için, biz eserden edebiyat tarihi hususunda istifade etmeye çalıştık.

Mükemmel şiiri arayan dîvân şairi, her yazdığı şiiri dîvânına almamakta, bazı şiirlerini kendi tasarrufu ile dîvânın dışında bırakmaktadır. Egzersiz çalışmasının örnekleri diyebileceğimiz dîvânlara giremeyen bu şiirlere mecmualarda tesadüf etmek mümkündür. Şairin dîvânını tertip ettikten sonra şiir yazması veya dîvân tertip etmeye ömrü yetmediği için başkaları tarafından dîvânının oluşturulması gibi sebeplerle de bazı şiirler dîvânların dışında kalmıştır. Yine dîvân dışında kalan bu şiirleri mecmualarda bulabiliriz. Ayrıca tezkirelere muhtelif sebeplerle giremeyen, unutulmaya yüz tutmuş şairleri, mecmualar sayesinde gün ışığına çıkarabiliriz.

Edebiyat tarihinde edebî eseri meydana getiren sanatçıyı tam manasıyla anlamak için, onun yaşadığı çevre ve dönemin şartlarını da hesaba katmak gerekmektedir. İşte bu noktada mecmualar, şairlerin yaşadıkları dönemlerden, çevrelerinden izler taşıyan birer belge mahiyetindedir. Eski Türk Edebiyatı araştırmacısının başvurduğu en önemli kaynaklardan biri olan tezkirelerdeki abartılı anlatımın aksine, mecmualarda daha sade ve doğrudan bir anlatım mevcuttur. Mecmuaların bu özelliği, edebiyat tarihçilerine şairler, onların yaşadıkları dönem ve çevre hakkında nispeten daha objektif bir değerlendirme imkânı sunmaktadır.

Dîvân edebiyatının anlam dünyasına girebilmek için, dîvân şiirinin üslup özelliklerini bilmemiz gerekmektedir. Bugün bazı belâgat kitaplarında bulamadığımız, birçok mazmunun, imgenin, söz sanatının örneklerle birlikte açıklaması mecmualarda bulunmaktadır. Üslup özelliklerinin yanı sıra bilinmeyen bir nazım şekli ya da aruz kalıbı da mecmualar sayesinde Eski Türk Edebiyatı sahasına kazandırılabilir.

Hangi şairin hangi şairden etkilendiği ya da hangisinin hangisini üstad kabul edip onun yolunda yürüdüğü konusu da edebiyat araştırmacısının zihnini meşgul eden sorulardır. Mecmualarda şairlerin nazîre olarak yazdıkları şiirler, bu soruların cevabı konusunda ipuçları taşıyabilir.

3.Çalışmanın Yöntemi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numaralı Arap harfli Mecmûa-i Eş‘âr incelenirken mecmua hakkında yapılan çeşitli tez çalışmalarından yararlandık, ama özellikle uygulanan yöntem ve tablolar konusunda Merve Mutlu'nun hazırladığı (bk. Merve Mutlu, Mecmûatü’l-Eş‘âr Süleymaniye Kütüphanesi, Nuri Arlasez Numara 263 (İnceleme-Metin), Sakarya Üniversitesi SBE., Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2014.) yüksek lisans tez çalışmasından istifade ettik.

İncelememiz , Bölüm I ve Bölüm II olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır.

Birinci bölümde, giriş kısmına, çalışmanın amacına, önemine, yöntemine ve konusuna değinilmiştir.

İkinci bölümde, K.772 numaralı mecmuanın dış özellikleri ve muhtevası hakkında bilgi verilmiştir. Eser hakkında genel bir izlenim oluşturması amacıyla verilen bu bilgilerin ardından, eserde yer alan şairlerin şiirlerinin nazım şekillerini ve sayılarını gösteren bir tablo ilave edilmiştir. Mecmuanın içerdiği şairin adını, şiirinin matla kısmını, varak numarasını, şiir numarasını, incelenen eserin adını ve sayfa numarasını gösteren genel tablo hazırlanmış ve bu tablo oluşturulurken, mecmuadaki şiir sırası takip edilmiştir. Genel Tablo'da *İncelenen Eser ve Sayfa Nu.* başlığı altında, Mecmûa-i Eş‘âr'ın içinde bulundurduğu şairlerin neşredilmiş dîvânlarının adları ve sayfa numaraları kısaltma halinde gösterilmiştir. Söz konusu kısaltmalar, *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* başlığı altında ayrıntılı künyeleri verilerek açıklanmıştır. Aynı mahlasa sahip olan şairlerin kimliğini tespit etmek amacıyla taranılan, ancak içinde söz konusu şairlerin şiirlerinin bulunamadığı eserlerin ayrıntılı künyeleri *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* başlığı altında değil, *Kaynakça* kısmında verilmiştir. Genel tablonun ardından mecmuadaki şiirlerin bahir ve kalıplarını göstren tablo gelmektedir. Tabloların akabinde, mecmuanın ihtiva ettiği şairlerin kimliği tespit edilebilenlerin biyografilerine yer verilmiştir. Şairlerin biyografilerinin ardından metnin kurulmasında tâbi olunan kurallar açıklanmıştır.

Metin kısmında ise, K.772 numaralı Arap harfli Mecmûa-i Eş‘âr'ın Latin harflerine çevrilmiş transkripsiyonlu metni verilmiştir. Metin transkribe edildikten sonra, mecmuanın içindeki şairlerin mecmuadaki şiirleri ile varsa neşredilmiş dîvânlarındaki şiirleri mukayese edilmiştir. Yapılan mukayese sonucunda ortaya çıkan farklılıklar da dipnot alanında gösterilmiştir.

Metin bölümünün sonunda sonuç, dizin ve kaynakça bölümleri yer almaktadır.

4.Çalışmanın Konusu

Tezin konusunu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda bulunan K.772 numaralı Arap harfli el yazması şiir mecmuasının Latin alfabesine aktarımı yapıldıktan sonra, mecmuanın ihtiva ettiği şairlerin mecmuada bulunan şiirleri ile neşredilmiş dîvânlarında bulunan şiirlerinin mukayese edilmesi teşkil etmektedir.

Mecmualar, edebiyat, kültür ve bilim tarihinin geçmişinin nasıl olduğu ve geleceğinin nasıl olması gerektiği hususunda, günümüz araştırmacılarına mühim bilgiler sunan eserlerdir. Birçok bilgiyi günümüze taşıyan bu eserlerin, nasıl ortaya çıktıkları, türlerinin neler oldukları, gelişme süreçlerinde nasıl bir yol takip ettikleri gibi soruların cevaplarının çalışmaya başlamadan önce verilmesinin gerektiği kanaatindeyiz.

Arapça “cem” kökünden türemiş olan mecmua; “Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi olarak tanımlanmaktadır. Seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitaplara da mecmua denilmektedir.” (Devellioğlu, 2008:596)

> ...Sözlükte “dağınık şeyleri bir araya getirmek toplamak” anlamındaki cem mastarından türeyen mecmû (bir araya getirilmiş, toplanmış)dan gelmektedir. Mecmuanın yanı sıra mecâmî‘, mecma‘, câmi‘ gibi aynı kökten türemiş kelimelerle -yalnız Osmanlı Türkçesinde- cüzdan, defter ve cerîde isimleri de aynı manada kullanılmıştır. Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır. (Uzun, 2003:265)

Mustafa Uzun mecmuanın gelişim sürecini şöyle anlatmaktadır:

> ...İslam kültüründe mecmua türü, henüz adı konulmadan Hz. Peygamber'in hadis yazımına izin vermesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Bu iznin ardından bazı sahabiler Resullullah'tan duyduklarını mecmua tertip etme anlayışı içerisinde kendi seçimlerine, ihtiyaç ve değerlendirmelerine göre bir araya getirince hadis literatüründe sahîfe, cüz ve kitap adıyla anılan ilk derlemeler doğmuştur. Hadisleri râvilerinden bizzat toplayarak en güvenililir olanlarını bir araya getiren Buhârî, Müslim ve Tirmizî'nin eserleri de el-Câmi‘u’s-sahîh adını

taşımakta ve derleme oluşları ile adları mecmua sayılabileceklerine işaret etmektedir. (Uzun, 2003:266)

Bu açıklamadan mecmuaların sadece Osmanlı Devleti döneminde ortaya çıkan bir tür olmadığını, köklerinin İslamiyet'in doğuşuna kadar uzandığını anlamaktayız.

... Mecmualar Arapça, Farsça, Türkçe olarak tek bir dille kaleme alındığı gibi derleyenin bu dilleri bilip bilmemesine ve derlenen metinlerin diline göre bunların ikisinin veya üçünün birlikte kullanıldığı metinler halinde yazılmıştır. Çoğunlukla ilmî ve dinî konularda derlenmiş mecmuaların mensur ve Arapça, edebiyat ve sanat konularındakilerin manzum ve Farsça-Türkçe olduğu görülmektedir. (Uzun, 2003:267)

Mecmualar, genellikle muhtevalarına, içerdikleri şiirlerin nazım şekillerine veya tertip edenlerin isimlerine göre adlandırılmıştır.

... Mecmualar, Osmanlı Devleti döneminde gelişmiş, sadece edebiyata has bir tür olmaktan çıkıp, birçok farklı alana yayılmıştır. Mecmuaların farklı alanlarda tertip edilen türleri şunlardır: Şiir mecmuaları (mecmû'a-i eş'âr), risâle mecmuaları (mecmûatü'r-resâil), hadîs mecmuaları (mecmûatü'l-ehâdis), fetva mecmuaları (mecmûa-i fetâvâ), duâ mecmuaları (mecmûa-i ed'iye), tarih manzumelerini içeren mecmualar (mecmûa-i tevârîh), fevâid mecmuaları (mecmûa-i fevâid), hutbe mecmuaları (mecmûatü'l-huteb), tıpla ilgili mecmualar (mecmûa-i tıb, mecmûa-i mücerrebât, mecmûa-i mu'âlece), gizli ilimlerden bahseden mecmualar (mecmûatü'l-havâss, mecmûa-i cifr ve reml, mecmûa-i ilm-i nücûm, mecmûa-i tılsımât, mecmûa-i melâhîm, mecmûa-i vefk) letâif mecmuaları (mecmûatü'l-letâif), zikir ve evrâd mecmuaları (mecmûa-i zikr ü evrâd), hikâye mecmuaları (mecmûa-i hikâyât), münşeât mecmuaları (mecmûa-i münşeât), müzikle ilgili mecmualar (mecmûa-i beste ve semâî, mecmûa-i mûsikî, mecmûa-i ilâhiyyât, mecmûa-i sâz u söz), mektup mecmuaları (mecmûa-i mekâtib), müsvedde mecmuaları (mecmûa-i müsevvedât), ilâm mecmuaları (mecmûa-i sukûk), deyiş mecmuaları (mecmûa-i makâlât), hadis ve tefsir benzeri kaynaklardan edinilen dinî bilgilerin yer aldığı mecmualar (mecmûa-i menkûlât) bunlardan bazılarıdır. Özellikle klâsik şiirimize ait türler ve nazım şekillerine mahsus maznumelerin toplandığı mecmualar da bulunmaktadır: Kasîde mecmuaları (mecmûatü'l-kasâid), naat mecmûaları (mecmûatü'n-nu'ût), gazel mecmuaları (mecmûa-i gazeliyyât), nazîre mecmuaları (mecmûatü'n-nezâir), rubâi mecmuaları (mecmûa-i rübâiyyât), terkîb-i bend mecmuaları (mecmûa-i terkîb-i bend), tercî'-i bend mecmuaları (mecmûa-i tercî'-i bend), sadece müstakil beyitler bulunan mecmualar (mecmûa-i ebyât), birden çok şairin dîvânlarını barındıran mecmualar (mecmûatü'd-devâvîn) gibi. Ayrıca bazı mecmuaların derleyicilerinin adıyla anıldığı (Münşeât-ı Ferîdûn, Pervâne Bey Mecmûası vb.), bazılarının özel adları olduğu (Câmiü'n-nezâ'ir vb.) görülmektedir. (Gıynaş, 2011:245-260)

Prof. Dr. M.Fatih Köksal, mecmuaların önemini maddeler halinde belirtmiştir. (bk. Köksal, 2012:88-91) Bu maddeleri şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Tezkirelere ve diğer kaynak kitaplara muhtelif sebeplerle giremeyen şairlere mecmualarda rastlamak mümkündür.

2. Bir şairin dîvân tedvîn etmeye ömrü yetmediği için dîvânının başkaları tarafından oluşturulması veya dîvân tertip ettikten sonra şiir yazması gibi sebeplerle neşredilmiş dîvânlara giremeyen şiirlere mecmualarda tesadüf etmek mümkündür.

3. Tenkitli metin neşrinin asıl amacı olan müellif nüshasına en yakın metne ulaşmak konusunda önemi yadsınamayacak olan nüsha farklarını da mecmaualarda görebiliriz.

4. Manzum mektup, münşeat, mevlid, miraciye, yüz hadis gibi tarihin tozlu sayfaları arasında kalmış eserleri de mecmualarda bulmak mümkündür.

5. Bilinmeyen nazım şekillerini, türlerini ve aruz kalıplarını mecmualarda bulmak olasılığı vardır.

6. Şairlerin hayatları ile ilgili bilinmeyen gerçekler de mecmuaların sayfaları arasında gizlenmiş olabilir.

7. Bir şairin şiirlerinin yaşadığı dönemin mecmualarında yoğun olarak bulunmasından o şairin o dönemde rağbet gördüğünü anlayabiliriz. Bu düşünceden hareketle, dönemin edebî zevkinin nasıl olduğunu anlamak da kâbildir.

8. Edebiyat tarihinin yanı sıra, halk bilimi, dinler tarihi, sosyoloji gibi alanları da ilgilendirecek olan önemli bilgiler de mecmuaların sayfaları arasında keşfedilmeyi beklemektedir.

Son olarak, mecmualar hakkında yapılmış olan tasnif çalışmalarına yer vermek faydalı olacaktır.

Âgâh Sırrı Levend mecmuaları şu şekilde tasnif etmektedir.

a) Nazîre mecmuaları

b) Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları

c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar

ç) Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar

d) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Levend, 2008:166-167)

Günay Kut ise şöyle bir tasnif yapmıştır:

a) Nazire mecmuaları

b) Seçme şiir mecmuaları

c) Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesiyle oluşan mecmualar

d) Karışık mecmualar

e) Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar (Kut, 1986:170-177)

İncelediğimiz mecmua, meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmuaları kategorisine girmektedir.

BÖLÜM II

MECMUANIN İNCELENMESİ

1.Şekil Bakımından İncelenmesi

Nüshanın Tavsifi

Ebad: 210x125 mm.

Cilt: Eserin kenarları ve sırt kısmı kahverengi deri ciltle, ortası ise ebrûlu kağıt ile kaplanmıştır. Eserde miklep ve şiraze bulunmamaktadır.

Varak: 64 varak. Mecmua, 1a ile başlayıp 64b ile bitmektedir. Eserin 15a, 56b ve 58b sayfaları boştur.

Satır: Satır sayısı muhteliftir. Mecmua, 1a'dan 10b'ye kadar 2, 11a'dan 55b'ye kadar 3 sütun olarak tertip edilmiş ve bazen üç sütunlu kısımların altına da bir şiir yerleştirilmiştir. (bk. 13a, 13b) Eserin 55b sayfasından itibaren ise sütun konusunda belli bir sistem gözetilmemiştir. Mecmuada cedvel bulunmamaktadır. Şiirlerin bazılarına kırmızı mürekkeple başlık verilirken, bazılarına verilmemiştir.

Yazı: Mecmuada genel itibariyle nesih yazı stili kullanılırken, bazı varaklarda talîk ve dîvânî yazı stiline de rastlanmaktadır. (bk. 36b, 44b) 61a'dan itibaren yazı stili tamamen değiştiği için, 61a-64b kısmı fevâid olarak değerlendirilmiştir.

İstinsah Tarihi: Mecmuanın 57b varağında, derkenarda 1142 (1729-1730) tarihi vardır. Dolayısıyla mecmua, en geç 18. yüzyılın ilk yarısında düzenlenmiş olabilir. Ayrıca ölüm tarihi bu tarihten çok sonraları olan Fasîhî, Garîbî ve Râgıb'ın mecmuadaki şiirlerinin yayımlanmış dîvânlarında bulunmaması bu ihtimali güçlendirmektedir.

Müellif: Mecmuanın kim tarafından tertip edildiği bilinmemektedir.

2.Muhteva Bakımından İncelenmesi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı K.772 numarada kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr, Bâkî mahlası bulunan bir tercî-i bend ile başlamakta ve şairi bilinmeyen bir mesnevi ile bitmektedir. Eserde gazel nazım şekli yoğun olarak kullanılmakla beraber, farklı nazım şekilleri de bulunmaktadır.

Mecmuada dîvân şiirinden örneklerin yanı sıra, halk edebiyatı sahasının inceleme alanına girebilecek şiirler de bulunmaktadır. Dîvânî, selis ve koşma nazım şekliyle yazılan bu şiirlerde, halkın duygu ve düşüncelerinin yansımalarını görmek mümkündür.

Eserde dîvân edebiyatına ait nazım şekilleriyle yazılmış farklı türlerde şiirler bulunmaktadır. Bu şiirlerin en dikkate değer olanları manzum bir mektup ve iki mirâciyedir. (bk. 135, 160, 161) *Nâme-i Muhabbet* başlığı altında mesnevi nazım şekliyle yazılan mektup, 36 beyitten oluşmaktadır. Mektupta mahlas kullanılmadığı için, şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Mirâciyelerden biri Sâbit Efendi'ye, diğeri Nâbî Efendi'ye aittir. *Mirâciyye-i Sâbit Efendi el-Kâzî* başlığı altında yazılan mirâciye, 65 beyitten ibarettir. *Mirâciyye-i Nâbî Efendi* başlığı altında yazılan mirâciye ise, 70 beyittir. Nâbî mahlasıyla yazılan bu mirâciye, Nâbî'nin yayımlanmış dîvânında bulunmamaktadır.

Mecmuadaki şiirlerle yayımlanmış dîvânlardaki şiirlerin mukayese edilmesi neticesinde, bazı şairlerin yayımlanmış dîvânlarında bulunmayan şiirlerin olduğu tespit edilmiştir. (bk. 73, 294) Muhibbî mahlaslı, -sın sen redifli şiir ile Bâkî mahlaslı, bî-haber redifli şiir söz konusu mahlaslara sahip şairlerin yayımlanmış dîvânlarında bulunmamaktadır.

Mecmuada 61a sayfasından itibaren yazı stili tamamen değişip belli bir düzen bulunmadığı için, 61a-64b kısmı fevâid olarak değerlendirilmiş ve bu kısım metne dahil edilmemiştir. Fevâid kısmında farklı makamlarda yazılmış şarkılar ve Nedîm'e ait bir müstezâd bulunmaktadır.

İncelenen eserde, 16. ve 17. yüzyıldan şairlerin fazla olması dikkate değerdir. Söz konusu şairler arasında da en çok Bâkî'nin şiirlerine yer verilmiştir.

TABLO 1: Mecmuada Yer Alan Şairler ve Kullanılan Nazım Şekli ile Sayısı

Şair	Nazım Şekli ve Sayısı
‘Abdî	3 Gazel
Aḥmed Paşa	1 Gazel
‘Âlî	1 Gazel
‘Ârif	1 Gazel+1 Rübâ‘î
‘Âşıḳ ‘Ömer	2 Dîvânî + 1 Koşma
‘Âzim	1 Gazel
Bâḳî	63 Gazel + 1 Tahmis+1 Tercî-i bend
Birrî	1 Koşma
Dürrî	1 Koşma
Emîn	1 Gazel
Emrî	3 Gazel
Enîs	1 Gazel
Faṣîḥî	2 Gazel
Fehîm	11 Gazel
Fehmî	1 Gazel
Fetḥî Câbir	1 Gazel
Fevrî	1 Gazel
Fiġânî	1 Gazel
Fużûlî	1 Gazel
Ġarîbî	1 Gazel
Gevherî	1 Dîvânî+1 Koşma
Ġubârî	1 Gazel
Ḫ̆âce Efendi	1 Gazel
Ḥasîb	1 Gazel
Ḥakkî	3 Gazel
Ḥalîm	1 Gazel
Ḫayâlî	1 Gazel
Ḥayretî	1 Gazel
Ḥıfẓî	1 Gazel
Hilâlî	1 Gazel
Ḫuldî	1 Gazel
Ḥüseynî	1 Tercî-i Bend
Ḳabûlî	1 Gazel
Kâtib Çelebi	2 Gazel+1 Kıt‘a
Kelîm	1 Gazel

Ḳuşûrî	1 Taştir
Luṭfî	1 Gazel
Mâ'ilî	1 Dîvânî
Mecnûnî	1 Dîvânî+2 Gazel
Meşâmî	1 Gazel
Meylî	3 Gazel
Molla Câmî	1 Beyit
Mucîbâ	1 Gazel
Muḥibbî	1 Beyit+ 1 Gazel
Mu'înî	1 Gazel
Nâbî	10 Gazel+1 Kaside
Naḥîfî	2 Gazel
Nâ'ilî	1 Gazel
Naẓîm	2 Gazel
Naẓmî-zâde	1 Gazel
Necâtî	6 Gazel
Nef'î	6 Gazel
Nesîb	2 Gazel
Neşâṭî	1 Gazel
Nev'î	1 Gazel
Niẓâmî	1 Gazel
Râcî	1 Gazel
Râġıb	1 Gazel
Raḥîmî	2 Gazel
Râsiḫ	1 Gazel
Re'fet	1 Gazel
Resîm	8 Gazel+1 Dîvânî
Revânî	1 Rübâî
Rezmî	1 Gazel
Rûḥî-i Baġdâdî	1 Kaside+3 Gazel
Rüşdî	2 Gazel
Sâbit	1 Kaside+2 Gazel
Ṣâdıḳ	1 Dîvânî
Ṣâfî	1 Gazel
Ṣafî	1 Gazel
Sehmî	2 Gazel
Sevdâyî	1 Dîvânî

Seyyid Belîġ	1 Gazel
Seyyid Ṣabrî	1 Gazel
Sırrî	2 Gazel
Şun‘î	1 Gazel
Sûzî	1 Gazel
Şehrî	1 Gazel
Şerîf Ṣabrî	1 Gazel
Şeyḫülislâm Bahâyî	1 Gazel
Şuhûdî	1 Gazel
Şu‘ûrî	1 Gazel
Ṭâlib	11 Gazel
Ṭâlibî	1 Dîvânî
Türkmânî	3 Koşma
‘Ulvî	7 Gazel+1 Müseddes
Ümîdî	1 Gazel
Vaḥdetî	1 Tahmis
Vaḥîd	1 Gazel
Vaṣfî	1 Gazel
Vâṣıḳ	1 Gazel
Vecdî	4 Gazel
Vechî	1 Gazel
Veysî	2 Gazel
Yaḥyâ	3 Gazel
Yaḳînî	1 Gazel
Yûnus Sâmî	1 Rübâî
Ẕâtî	2 Gazel
Kime ait olduğu bilinmemektedir	15 Müfred
Kime ait olduğu bilinmemektedir	5 Mesnevi
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 Müseddes
Kime ait olduğu bilinmemektedir	6 Koşma
Kime ait olduğu bilinemektedir	8 Gazel
Kime ait olduğu bilinmemektedir	5 Dîvânî
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 Kaside
Kime ait olduğu bilinmemektedir	Tuyug
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 Selis
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 Muhammes

TABLO 2: Genel Tablo

Varak Nu.	Şair	Matla‘	Şiir Nu.	Nazım Şekli	Beyit/Bend	Vezin	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
1a	Bâḳî	Dünyāya ḳıyās ėtseñ ger füsḥat-i ‘abāyı Seyr eyle müs̲elles̲dür eşkāl-i zevāyāyı	1	Tercî-i bend	2	Mef‘ūlü Mefā̄ilün Mef‘ūlü Mefā̄ilün --./.---/--./.---	-İ.E.
1b	İsimsiz	Her murādı dest açup dā’im Ḫudā'dan isterem Ummazam şimdi Ḫudā'dan ġayrıdan luṭf-ı kerem	2	Müseddes	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
1b	İsimsiz	Seng-i ṭa‘nı ehl-i nā-dānuñ egerçi ḳatıdur Mümkün olduḳça dil-i ṣabr u sükūn evḳātıdur	3	Müfred	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
2a	Bâḳî	Nihāl-ḳāmetüñ ḥaḳḳā ‘aceb naḫl-ı dilārādur Egerçi ḳaddüñ a‘lā kākülüñ a‘lādan a‘lādur	4	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.132
2a	Bâḳî	Derd-i firḳat bu degül kim ḳala firḳat bāḳī Derd odur kim ben ölem ḳala bu ḥasret bāḳī	5	Gazel	6	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.426
2b	Bâḳî	Devrān ayaġın şöyle şikest ėtdi şarābuñ Gūyā ki mey-i nāba gözi degdi ḥabābuñ	6	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Bâḳî D., s.266
2b	Bâḳî	Nām u nişāne ḳalmadı faṣl-ı bahārdan Düşdi çemende berg-i dıraḫt i‘tibārdan	7	Gazel	5	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	Bâḳî D., s.329
3a	Bâḳî	Ey ṣafā-yı ‘ārıżuñdur çeşme-i ḫūrşīde āb Şu‘le-i şem‘-i cemālüñ nūr-baḫş-ı āftāb	8	Gazel	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.112
3a	Bâḳî	Dil-beste-i kemend-i ser-i zülf-i yārdur Cān ḫaste-i girişme-i çeşm-i nigārdur	9	Gazel	5	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	Bâḳî D., s.156
3a	Bâḳî	Saña kūyuñ içre olana ḳarīn Melek hem-nişīn ü felek şeh-nişīn	10	Gazel	5	Fe‘ūlün Fe‘ūlün Fe‘ūlün Fe‘ūl .--/.--/.--/.-	Bâḳî D., s.327-328

3b	Bâḳî	Geçüp güller serīr-i ‘izz ü nāza Seḥerde geldi bülbüller niyāza	11	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün .---/.---/.--	Bâḳî D., s.380-381
3b	Bâḳî	Ġonca-i ümmīd bāġ-ı ‘ömri ḫandān olmadı Dīde kim ebr ü bahārī gibi giryān olmadı	12	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.405
4a	Bâḳî	Gül yüzüñ vaṣfında bülbül ḳılsa elḥānı dürüst Bāġda bir ġoncanuñ ḳalmaz girībānı dürüst	13	Gazel	6	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.114-115
4a	Bâḳî	Ne cām-ı bāde-i gülgūna beñzer yār-ı hem-dem var Ne ṣadr-ı kūşe-i meyḫāne gibi cāy-ı ḫurrem var	14	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.139
4b	Bâḳî	Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güzārān ṣaf ṣaf	15	Gazel	9	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.241-242
4b	İsimsiz	Geç geçenden ibn-i vaḳt ol gözle ḥāl Yine ferdā ġuṣṣasın ferdāya ṣal	16	Müfred	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.-	-
4b	Molla Câmî	Ka‘be bünyādı Ḫalīl-i Āẕerest Dil naẕargāh-ı Celīl-i Ekberest	17	Müfred	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.-	-
4b	Muḥibbî	Ḳadd-i yārı kimisi ‘ar‘ar dėdi kimi elif Cümlenüñ maḳṣūdı bir ammā rivāyet muḫtelif	18	Müfred	1	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-İ.E.
5a	Bâḳî	Ġonca-i ümmīd bāġ-ı ‘ömri ḫandān görmedi Dīde kim ebr-i bahārī gibi giryān olmadı	19	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.405
5a	Bâḳî	Bildüñ mi sen de kendüñi ey bī-vefā nesin Āşūb-ı dehr ü āfet-i devr-i zamānesin	20	Gazel	6	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	Bâḳî D., s.335-336
5b	Bâḳî	Nām u nişāne ḳalmadı faṣl-ı bahārdan Düşdi çemende berg-i dıraḫt i‘tibārdan	21	Gazel	5	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	Bâḳî D., 329
5b	Bâḳî	Şarāb-ı dil-küşā olmaz o la‘l-i cān-fezā[dan] yėg Müferriḥ ḫub bulunmaz ḥāl-i rūy-i dilrübādan yėg	22	Gazel	7	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.267

6a	Bâḳî	Görmese yār-i ġażabnāk olıcaḳ aġyārı Ḫışm ėdüp ‘āşıḳın azarlar itler yėrine	23	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., 361-362
6a-6b	Bâḳî	Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf Gūyiyā cenge durur nīze-güzārān ṣaf ṣaf	24	Gazel	9	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.241-242
6b	Bâḳî	Ġonca-i ümmīd-i bāġ-ı ‘ömri ḫandān görmedi Dīde kim ebr-i bahārī gibi giryān görmedi	25	Gazel	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.405
6b	Bâḳî	Āstānuñ ḫākidür firdevs-i a‘lādan ġaraż Ḳāmetüñdür ravża-i cennetde Ṭūbā'dan ġaraż	26	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.236
7a	Bâḳî	Sīnesine yaḳmada şem‘-i ruḫuñ şevḳine dāġ Māh-ı enver mihr-i ‘ālem-tābdan yaḳar çerāġ	27	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.239-240
7a	Bâḳî	Göñül almaġa gelür şīveye āġāz eyler Dil-i bī-çāreyi ben ‘arż ėdicek nāz eyler	28	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.179
7a	Bâḳî	Ėllere mihr ü vefāsı ḫoş gelür Bendeye cevr ü cefāsı ḫoş gelür	29	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.194
7b	Bâḳî	Ayaġuñ ṭopraġın özler bulurken gökde bir kevkeb Ėşigüñ cānibin gözler zehī ‘ālī-naẓar kevkeb	30	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.111-112
7b	Bâḳî	Göñül alup ġoncaveş āl ile dil-teng ėtdiler Bülbül-i şūrīdeye güller ‘aceb reng ėtdiler	31	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.175-176
7b	Bâḳî	Firāḳuñ derdi dermānı firāvān eyledi başum Ḫurūş ėtdürdi bād-ı āhum anuñ mūyıdur ḳaşum	32	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.299
8a	Bâḳî	Zāhidā ‘ibret göziyle ṣūret-i zībāya baḳ Her naẓar āyīne-i ṣun‘-ı cihānārāya baḳ	33	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.248
8a	Bâḳî	‘Āşıḳ-ı bī-dillere cevr-i firāvān eyledüñ Müstedām ol dostum luṭf ėtdüñ iḥsān eyledüñ	34	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.267-268

8a	Bâḳî	Çeşm-i pür-ḫūnum yoluñda eşkbār ėtsem gerek Ayaġuñ tozına gevherler niŝār ėtsem gerek	35	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.268
8b	Bâḳî	Görüp tāb-ı ‘izāruñ ḫāṭırı nerm oldı Nāhīdüñ İçüp ‘ışḳuñ şarābın kellesi germ oldı ḫūrşīdüñ	36	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.255
8b	Bâḳî	Feryāduma ėrmezse n’ola ol boyı şimşād Kūyında feleklerden aşar nāle vü feryād	37	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Bâḳî D., s.121-122
9a	İsimsiz	Ḥasret-i rūyuñla sīnem dāġ dāġdur sevdügüm Ṣubḥa dek her gėçe kārum āh u zārdur sevdügüm	38	Şarkı	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
9a	İsimsiz	Çün ḳoyup gitdüñ beni nā-mihrbānum tezce gel Ṣaġ esen var menzile eglenme cānum tezce gel	39	Şarkı	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
9b	Ṣâdıḳ	Baḥr-ı ‘ışḳ içre girüp ‘ummāna düşmek niyyetim ‘Andelībveş āh ile fiġāna düşmek niyyetim	40	Dîvânî	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
9b	Ṭâlibî	Cān u dilden rāżıyam ben çekmege cān acısın Yā İlāhī tek hemān gösterme cānān acısın	41	Dîvânî	3	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
10a	İsimsiz	Başuñ içün siyāh zülfüñ yüziñe Perīşān eylegil ṭaġıd yüz güldür	42	Koşma	5	11'li Hece Vezni	-
10a	Mâ’ilî	Göñlümi ṣayd eyleyen dilber ḫayālümdür benüm Dilberüñ rūyındaki beñler ḫayālümdür benüm	43	Dîvânî	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
10b	‘Ömer	Bir ḳolay ṣan‘at ṣanup herkes aña ḳılmış heves Anuñ içün bulmadum bir ṣādıḳ ‘āṣıḳ sözi pes	44	Dîvânî	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	‘Âṣıḳ ‘Ömer D., s.285
10b	Sevdâyî	Bülbül-iken nāle vü efġānum alduñ ey felek Bir lebi ġonca yüzi gülistānum alduñ ey felek	45	Dîvânî	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.

11a	Mecnūnī	Pādşāhum sen benümle ‘ahd ü peymān eyledüñ Durmaduñ iḳrāruña yaşum firāvān eyledüñ	46	Dîvânî	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
11a	İsimsiz	‘İnāyet eyle şāhum ben ġarībe Gülinden ayrı düşmiş ‘andelībe	47	Koşma	4	11'li Hece Vezni	-
11a	İsimsiz	Dilīrā ḳıl merḥamet şeydā göñül aġlamasun Göñlümi ḳılma perīşān dīdeler ġamlanmasun	48	Dîvânî	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
11b	Âşık Ömer	Yine müjde ḳıldı sulṭānum nevrūz Ėrişdi zerrīne nuṭḳ-ı Mesīḥā	49	Koşma	5	11'li Hece Vezni	Âşık Ömer D., s. 93
11b	İsimsiz	Siyāh kāküllerin dökmiş İnce bellere bellere vāy	50	Koşma	4	8'li Hece Vezni	-
11b	İsimsiz	Yine yārdan ayrı düşdüm aġlaram Senüñ ile göñülcügüm eglerem	51	Koşma	3	11'li Hece Vezni	-
12a	İsimsiz	Ey felek bir āhla çarḫuñı berbād ėderem Yanaram nār-ı ġamuñla sīnemi pür-nār ėderem	52	Dîvânî	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
12a	İsimsiz	Ġurbet elde neler geldi başuma Felegüñ iḥsānı bize fend oldı	53	Koşma	4	11'li Hece Vezni	-
12b	Fehîm	Nāme-i dehri temāşā ėtdüm imlāsı ġalaṭ Nükte-i be’si ṣaḥīḥü’l-ḫaṭ temennāsı ġalaṭ	54	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Fehîm-i Ḳadîm D., s.504-505-506
12b	Fehîm	Müdām olur leb-i la‘l-i şarābdan maḥfūẓ ‘Aceb ‘aceb ki ola şu‘le aydın-ı maḥfūẓ	55	Gazel	5	Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün .-.-/..--/.-.-/..-	Fehîm-i Ḳadîm D., s.506
12b	Fehîm	Oldı dilden meẕheb ü ‘aḳl-ı taṣarruf ber-ṭaraf Ba‘d-ezīn dīvāne-i ‘ışḳum tekellüf ber-ṭaraf	56	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Fehîm-i Ḳadîm D., s.512-513-514
12b	Fehîm	Ġam-ı cāvid-i dildür yār-ı ‘āşıḳ Yine ġamdur olan ġam-ḫˇār-ı ‘āşıḳ	57	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün .---/.---/.--	Fehîm-i Ḳadîm D., s.524-525-526

13a	Fehîm	Çeşmüñ gibi diller de ālüfte midür bilsek Diller gibi zülfüñ de āşüfte midür bilsek	58	Gazel	5	Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün --./.--./.--./.--	Fehîm-i Ḳadîm D., s.534
13a	Fehîm	Cānumuzı vaḳf-ı tīġ-ı nāz ėdelüm Zaḫm urdukça biz niyāz ėdelüm	59	Gazel	5	Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün ..--/.-.-/..-	Fehîm-i Ḳadîm D., s.596-597-598
13a	Fehîm	Mest oldı göñül neşve-i ẕevḳ nigehüñden Ḫavf ėtmez olursa n'ola çeşm-i siyehüñden	60	Gazel	5	Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün --./.--./.--./.--	Fehîm-i Ḳadîm D., s.616
13a	Fehîm	Tīr-i müjeñe sīne-i cānum hedef ėtme Bes cāna ḫayālüñ daḫı tā ki telef ėtme	61	Gazel	5	Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün --./.--./.--./.--	Fehîm-i Ḳadîm D., s.654
13b	Fehîm	Dūd-ı āteş be-dūş ya'ni āh Nefes-i şu'le boş ya'ni āh	62	Gazel	5	Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün ..--/.-.-/..-	Fehîm-i Ḳadîm D., s.660-661-662
13b	Fehîm	Cellād-ı ḳażā oldı gibi çeşm-i siyāhı Aldı eline ġamzesi şemşīr-i nigāhı	63	Gazel	5	Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün --./.--./.--./.--	Fehîm-i Ḳadîm D., s.662-663-664
13b	Fehîm	Bülbül-i āteş-ḫurūş ya'ni mey Ḫāne-perdāz-ı hūş ya'ni mey	64	Gazel	5	Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün ..--/.-.-/..-	Fehîm-i Ḳadîm D., s.682
13b	Ḳabûlî	Dil alsa gördügün dėme dilārāda kemāl olsa Murāduñ añlasa 'ālemde dildār ehl-i ḥāl olsa	65	Gazel	5	Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün .---/.---/.---/.---	Ḳabûlî D., s.709-710
14a	Ḥakkî	Ḳadd-i nigārı serv-i revān söylerem saña Gülgūn-'izārı derd-i cinān söylerem saña	66	Gazel	5	Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün --./-.-./.--./-.-	-
14a	Rûḥî-i Baġdâdî	Devrden peymāne-i mihr ü vefā eksilmede Ḳalb-i ehl-i ḥālden ẕevḳ u ṣafā eksilmede	67	Kaside	14	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bağdatlı Rûḥî D., s.150-151-152
14b	Bâḳî	Rāyet-i fitne çeküp ol ḳad-i dilcū begler Üşdiler yanına her şūḫ-ı cefācū begler	68	Tahmis	2	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.98
15b	Meylî	Dilbere şīve ile nāz u ẓarāfet lāzım 'Āşıḳa sūz u güdāz-ile ḥarāret lāzım	69	Gazel	5	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Meylî İ.E., s.127

15b	Meylî	Olur güftāra gelseñ leblerüñde yaralar peydā Dehānı yarılur lābüd açılsa ġonca-i raʻnā	70	Gazel	5	Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
15b	Raḥîmî	Ḫūn-ı dil yād-ı leb-i laʻlüñle şerbetdür bāña Tende ġamzeñ yarası āŝār-ı ṣıḥḥatdür bāña	71	Gazel	5	Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün -.--/-.--/-.--/-.-	Raḥîmî D., s.124
16a	Bâḳî	Ne cām-ı bāde-i gülgūna beñzer yār-i hem-dem var Ne ṣadr-ı kūşe-i meyḫāne gibi cāy-ı ḫurrem var	72	Gazel	5	Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.139
16a	Muḥibbî	Câme-i sürḫ ile bir ġonca-i zībāsın sen Ya şafaḳda görünür bir meh-i ġarrāsın sen	73	Gazel	5	Feʻilātün Feʻilātün Feʻilātün Feʻilün ..--/..--/..--/..-	-İ.E.
16a	Ṣunʻî	Ġırre olma devlet ü dünyā fenādur ʻāḳıbet Ṭāʻatuñdan ġayrısı senden cüdādur ʻāḳıbet	74	Gazel	5	Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
16b	Fiġânî	ʻIşḳ ėllerinde şāh-ı belānuñ penāhıyuz Mecnūn gibi diyār-ı ġamuñ pādşāhıyuz	75	Gazel	5	Mefʻūlü Fāʻilātü Mefāʻīlü Fāʻilün --./-.-./.--./-.-	Fiġânî D., s.49
16b	Bâḳî	Ṣalınan kūyında ol serv-i semen-sīmā mıdur Gülşen-i cennetde şāḫ-ı Sidre vü Ṭūbā mıdur	76	Gazel	5	Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.175
16b	Bâḳî	Göñül almaġa gelür şīveye āġāz eyler Dil-i bī-çāreyi ben ʻarż ėdicek nāz eyler	77	Gazel	5	Feʻilātün Feʻilātün Feʻilātün Feʻilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.179
17a	Bâḳî	Şāḫ-ı gülde jāle düşmiş ġonca-i raʻnā mıdur Şāh elinde yā muraṣṣaʻ sāġar-ı ṣahbā mıdur	78	Gazel	5	Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.177
17a	Bâḳî	Ėllere mihr ü vefāsı ḫoş gelür Bendeye cevr ü cefāsı ḫoş gelür	79	Gazel	5	Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün -.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.194
17a	Bâḳî	Ayaġuñ ṭopraġın özler bulurken gökde bir kevkeb Ėşigüñ cānibin ister zehī ʻālī-naẓar kevkeb	80	Gazel	5	Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.111-112
17b	Bâḳî	Göñlin alup ġoncaveş āl ile dil-teng ėtdiler Bülbül-i şūrīdeye güller ʻaceb reng ėtdiler	81	Gazel	5	Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.175-176

17b	Bâḳî	Āstānuñ ḫākidür firdevs-i a‘lādan ġaraż Ḳāmetüñdür ravża-i cennetde Ṭūbā'dan ġaraż	82	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.236
17b	Bâḳî	Sīnesine yaḳmada şem‘-i ruḫuñ şevḳine dāġ Māh-ı enver mihr-i ‘ālem-tābdan yaḳar çerāġ	83	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.239-240
18a	Bâḳî	Ġubār-ı ḫaṭṭuñ olmaz çünki ḫayrān olmaġa bā‘iŝ Nedür la‘l-i lebüñ çāk böyle ḫandān olmaġa bā‘iŝ	84	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.117
18a	Bâḳî	Mestāne çıḳup nāz ile cānāna ṣalındı Āyā ne belādur yine cānāna ṣalındı	85	Gazel	7	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Bâḳî D., s.417-418
18a	Bâḳî	Bildüñ mi sen de kendüñi ey bī-vefā nesin Āşūb-ı dehr ü āfet-i devr-i zamānesin	86	Gazel	6	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	Bâḳî D., s.335-336
18b	Bâḳî	Nām u nişāne ḳalmadı faṣl-ı bahārdan Düşdi çemende berg-i dıraḫt i‘tibārdan	87	Gazel	5	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	Bâḳî D., s.329
18b	‘Ulvî	Vaḥdet isterseñ göñül mihr-i cihānārā gibi Keşret-i dünyādan el çek ḥażret-i ‘Îsā gibi	88	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	D. Ulvî D., s.565
18b	Bâḳî	Zülfüñe yüz dil vėrmeyen ḫāṭır-perīşān olmadı Pāyüñe yüz sürmeyen ḫāk ile yeksān olmadı	89	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.405
19a	Bâḳî	Geçüp güller serīr-i ‘izz ü nāza Seḥerde geldi bülbüller niyāza	90	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün .---/.---/.--	Bâḳî D., s.380-381
19a	Bâḳî	Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf Güyiyā cenge gider nīze-güzārān ṣaf ṣaf	91	Gazel	9	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.241-242
19a	Ṣâfî	Der-i devlet-i mābeynde seḥer cānānumuz çıḳdı Ḳapusın bekledük tā ṣubḥ olınca cānumuz çıḳdı	92	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
19b	Faṣîḥî	Riyāż-ı dilde būy-ı kākülüñ sünbül ėder peydā ‘İzāruñ şīşe-i çeşmümde tāze gül ėder peydā	93	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Faṣîḥî D., s.161

19b	Bâḳî	Devrān ayaġın şöyle şikest ėtdi şarābuñ Gūyā ki mey-i nāba gözi degdi ḥabābuñ	94	Gazel	5	Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün --./.--./.--./.--	Bâḳî D., s.266
19b	Bâḳî	Cām la'lüñdür senüñ āyīne rūy-ı enverüñ Adı var Cām-ı Cem ü Āyīne-i İskender'üñ	95	Gazel	5	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.259-260
20a	Bâḳî	Görüp tāb-ı 'ızāruñ ḫātırı nerm oldı Nāhidüñ İçüp 'ışḳuñ şarābın kellesi germ oldı ḫūrşīdüñ	96	Gazel	5	Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.255
20a	Bâḳî	Feryāduma ėrmezse n'ola ol boyı şimşād Kūyında feleklerden aşar nāle vü feryād	97	Gazel	5	Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün --./.--./.--./.--	Bâḳî D., s.121-122
20a	Bâḳî	Eylesün vaṣlını dermān dil-i bīmāra meded Dostlar işte ben öldüm baña bir çāre meded	98	Gazel	5	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.125
20b	Bâḳî	Kūy-ı 'ışḳuñda olurdum Ferhād Acıyup eylese Şīrīn beni yād	99	Gazel	5	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün ..--/..--/..-	Bâḳî D., s.125-126
20b	Bâḳî	Ruḫuñ berg-i gül-i sīr-āba beñzer Leb-i la'lüñ şarāb-ı nāba beñzer	100	Gazel	5	Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün .---/.---/.--	Bâḳî D., s.172-173
20b	Bâḳî	Şanma iḳlīm-i tene ḥākim olan cānumdur Sīnede tīr-i ġam-ı ġamze-i cānānumdur	101	Gazel	5	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.174
21a	Bâḳî	Kühsārda olsa n'ola üftāde şanavber Üftāde geçer sen boyı şimşāda şanavber	102	Gazel	5	Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün --./.--./.--./.--	Bâḳî D., s.200
21a	Bâḳî	Çekdi zincīre beni 'ışḳuñ nite şīrler Eşk-i çeşmüm iki yanında iki zincīrler	103	Gazel	5	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.165
21a	'Ulvî	Şehā kūyuñda göñlüm bir gedā-yı müstemendüñdür Analar ḥaḳḳı baş u cāna baḳmaz bir levendüñdür	104	Gazel	5	Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün .---/.---/.---/.---	D. Ulvî D., s.289
21b	'Ulvî	Vefā gelmek muḥāl oldı nigār-ı dil-pesendümden Ölümüm iḫtiyār ėtdüm uşandum kendü kendümden	105	Gazel	5	Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün .---/.---/.---/.---	D. Ulvî D., s.444-445

21b	‘Ulvî	Bizümle kūy-ı cānāna gelen gelsün giden gitsün Ṣala erbāb-ı ‘irfāna gelen gelsün giden gitsün	106	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	D. Ulvî D., s.460
21b	Bâḳî	Aġlayup iñleme derd ile ṭolāb gibi Oldı çihremde yaşum yolları mī̇zāb gibi	107	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.415-416
22a	Necâtî	Ey meh-i bī̇-mihr-i şehrüñ pādşāhı yoḳ mıdur Zülfüñe hey dėmege Ẓıllullāhı yoḳ mıdur	108	Gazel	6	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Necâtî D., s.176
22a	Necâtî	Luṭf ėdersin sen gelürseñ mürde cisme cān gelür Nāme yazup gönderürseñ bendeye ‘unvān gelür	109	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Necâtî D., s.230
22a	Yaḥyâ	Gördüm yüzüñi ‘āşıḳ-idüm saña uzaḳdan Maḳṣūda ėrişdüm dilegüm bu-idi Ḥaḳdan	110	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Yaḥyâ D., s.472
22b	‘Ulvî	Dün gėce sī̇neme bir dilber-i ra‘nā çekdüm Ṣubḥa dek la‘l-i lebinden mey-i ḥamrā çekdüm	111	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	D.Ulvî D., s.402
22b	Hilâlî	Cāme-i mā’ī̇ ile gökde Mesī̇ḥāsın sen Āsmān içre ḫod mihr-i mücellāsın sen	112	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-
22b	Emrî	Gül ġam-ı ḫaddüñle düşmiş ḫançer-i ḫār üstine Gelmiş efġān eyler anuñ bülbül-i zār üstine	113	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Emrî D., s.233
23a	Emrî	Oḳuñ bir ḫışm ile geçdi dil-i pür-derd ü miḥnetden Dehān-ı zaḫmum açıḳ ḳaldı ġonca gibi ḥayretden	114	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Emrî D., s.210
23a	Yaḥyâ	Öldür beni gel bir gün öñürdi kerem eyle Ḳanumı döküp cānumı al dem ḳadem eyle	115	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Yaḥyâ D., s.524
23a	Sırrî	Şehā çeşm-i çerāġ-ı ‘ālem nūr-ı başarsın sen Naẓī̇rüñ görmedüm bir merdüm-i ṣāḥib-naẓarsın sen	116	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Sırrî İ.E., s.412-413
23b	Nef‘î	Gül gibi cām-ı mey-i encümen-efzūn ėdelüm İttifāḳ ile gelüñ bir yėre nevrūz ėdelüm	117	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Nef‘î D., s.320

23b	Nef‘î	Ṭūṭī-i mu‘cize-gūyem ne dėsem lāf degül Çarḫ ile söyleşemem āyīnesi ṣāf degül	118	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Nef‘î D., s.315
23b	Nef‘î	Yāre derdüm dėyemem bezm-i şarāb olmayıcaḳ Cürmüm iḳrār ėdemem mest-i ḫarāb olmayıcaḳ	119	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Nef‘î D., s.311-312
24a	Nef‘î	Bildürürdüm derdümi bir āh ile cānāna hep Ḳorḳaram sūz-ı derūnumdan felekler yana hep	120	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Nef‘î D., s.287
24a	Sırrî	Āh kim ol āşnā bī-gānedür günden güne Meyli yoḳdur vuṣlata hicrānedür günden güne	121	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
24a	Ḫayâlî	Sen yüzi gülsüz cihān gülzār zindāndur baña Ḫalḳ-ı ‘ālem gül gibi her gėce ḫandāndur baña	122	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Hayâlî D., s.90
24b	İsimsiz	Bu nāz u şīveden hergiz ferāġat yoḳ mı sulṭānum Cefā vü cevrüñe yoḫsa nihāyet yoḳ mı sulṭānum	123	Gazel	4	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
24b	Nâbî	Ḳalmadı rāh-ı ṭalebde ḫaṭar inşāallah Ėderüz kūy-ı murāda ẓafer inşāallah	124	Gazel	7	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Nâbî D., s.956-957
24b	Nâbî	Lāf eyleme zebān-ı tefāḫür-feşān ile Bālā-yı bāma çıḳma çürük nerd-bān ile	125	Gazel	7	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	Nâbî D., s.967
25a-25b	İsimsiz	Mest-i ‘ışḳum baña hem-dem dil-i nā-kāmumdur Özgedür dil yine hem sāḳī hem cāmumdur	126	Kaside	25	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-
25b	Vecdî	Tekmīl-i cünūn ėtmege hāmūn ele girse Āvāreliġa vādī-i Mecnūn ele girse	127	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Vecdî D., s.133
25b	Emrî	Yatur dil ḫaṭṭ-ı şeb-gūnunda zülf-i yāra yaşlanmış Ne bilsün dün ḳara ḳavsinde miskīn yāra yaşlanmış	128	Gazel	6	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Emrî D., s.130
26a	Mu‘înî	Ėder ‘ışḳ ehli feryādı ki yār u aġyāra yaşlanmış Ṣanasın ‘andelīb efġān ėder gül ḫāra yaşlanmış	129	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-

26a	Nâ'ilî	Hevā-yı ‘ışḳa uyup kūy-ı yāra dek giderüz Nesīm-i ṣubḥa refīḳiz bahāra dek giderüz	130	Gazel	6	Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün .-.-/..--/.-.-/..-	Nâ'ilî D., s.227
26a	Bâḳî	Nihāl-i ḳāmetüñ ḥaḳḳā ‘aceb naḫl-ı dilārādur Egerçi ḳaddüñ a‘lā kākülüñ a‘lādan a‘lādur	131	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.132
26b	Vecdî	Ḳaşlaruñ fikrin ėder ‘ışḳ-ıla sevdāya düş Yapuşur tīġa meŝeldür bu ki deryāya düş	132	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-İ.E.
26b	İsimsiz	Fikr-i ‘āşık çeşm ü ebrū ġamze vü müjgāndur Kākül ü leb ḫāl ü ruḫ fikr ėtmeyen nā-dāndur	133	Gazel	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
26b-28a	Birrî	Muḥabbet ḳomayup sende ḳarārı Alur āḫir elüñden iḫtiyārı	134	Koşma	15	11'li Hece Vezni	-
28a-29a	İsimsiz	Kemāl-i luṭf ile gün gibi rūşen Cemāl-i ḥüsn içinde tāze gülşen	135	Mesnevi	36	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün .---/.---/.--	-
29a	İsimsiz	Kitāb-ı ‘ışḳı ey ḫ˘āce çıḳarmaḳ ḫayli müşkildür Hediyye oḳumaġıla bilinmez bu hidāyetdür	136	Müfred	1	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
29a	İsimsiz	Olmışam ‘ışḳuñ ile ża‘īfü’l-ḥāl Ḳalmadı aġlamaġa daḫı mecāl	137	Müfred	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.-	-
29a	İsimsiz	‘Işḳ-ı nigāra kim giriftāram Nice yıllardur ki bīmāram	138	Müfred	1	Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün ..--/.-.-/..-	-
29a	İsimsiz	‘Āşıḳ olan ġamdan olmaz ḫālī Böyledür böyle ‘ālemüñ ḥāli	139	Müfred	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.-	-
29a	İsimsiz	Ḳanı ol dem ki saña hem-dem idüm Rūz u şeb ḫıẕmetüñde maḥrem idüm	140	Müfred	1	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..-	-
29a	İsimsiz	Cihānda herkese yüz ṭutma ey yār N'ola dost çoḳ-ise düşmen daḫı var	141	Müfred	1	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün .---/.---/.--	-

29a	İsimsiz	Dem-be-dem ḥasret bıçağı baġrumı hep yaralar Çünki yārdan ayrı düşdüm ḳoñ giyeyim ḳaralar	142	Müfred	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
29a	İsimsiz	Dėrler ki ‘āşıḳ olana ya ṣabr ya ṣafer Ṣabrum dükendi lāzım olupdur baña sefer	143	Müfred	1	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	-
29a	İsimsiz	Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgilü yārından Ḫuṣūṣa kim sefer ḳıla żarūret ile diyārından	144	Müfred	1	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
29a-29b	İsimsiz	Ėşiginden ġarībüñi ki sürdüñ Baña düşmenlerümi hep güldürdüñ	145	Mesnevi	9	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün .---/.---/.--	-
29b	İsimsiz	Yüri hey ‘āşıḳına merḥameti az güzel Dem-be-dem işi güci şīve ile nāz güzel	146	Müfred	1	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-
29b	İsimsiz	Ey bıçaḳ sen egri-iseñ ṭoġrılar gibi ḳılın Kes raḳībüñ başını kesme ḥabībüñ bir ḳılın	147	Müfred	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
29b	İsimsiz	Benüm de sensiz eglenmez tenümde bir nefes cānum Ne çāre çünki gütdüñ var sa‘ādetlü sulṭānum	148	Mesnevi	9	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
30a	Nev‘î	Senüñ maḥzūnuñ olmaḳ baña şādān olmadan yėgdür Ġamuñla aġlamaḳ ėllerle ḫandān olmadan yėgdür	149	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Nev‘î D., s.309-310
30a	Ḥayretî	İçüp mest-i şarāb-ı erġavān olmaḳ diler göñlüm Gedā-iken yine şāh-ı cihān olmaḳ diler göñlüm	150	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Hayretî D., s.320
30a	Necâtî	Firḳat şebine düşmişem ey māh esirge Çıḳdı felege āh-ı seḥergāh esirge	151	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Necâtî D., s.380-381
30b	Yaḥyâ	Ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi ġāfil aġardı ṣaḳaluñ Ḫaberüñ yoḳ seni penbeyle boġazlar ecelüñ	152	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Yahyâ D., s.420
30b	Nef‘î	Ġam-ı ‘ışḳuñ ki hep şekvā ėder ‘uşşāḳ-ı zār andan O dilden ḥazż ėder hem dil daḫı bī-iḫtiyār andan	153	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Nef‘î D., s.324

30b	İsimsiz	Bir belākeş ‘āşıḳam cevr ü cefāya rāżıyam İstemem mihr ü vefā derd ü belāya rāżıyam	154	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
31a	İsimsiz	Ne senüñ gibi baña dilber-i mümtāz bulunur Ne benüm gibi saña bir ‘āşıḳ-ı hem-vār bulunur	155	Selis	3	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-
31a	Dürrî	Gelmedi muḥibb-i ṣādıḳum dostum Doldı derūnuma ḥasret üç gündür	156	Koşma	3	11'li Hece Vezni	-
31a	Bâḳî	Āh kim sevdüm yine bir dilber-i ra‘nācuġı Şimdiden biñ var yanında ‘āşıḳ-ı şeydācuġı	157	Gazel	6	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bâḳî D., s.431-432
31b	İsimsiz	Ol-nedür kim cümle ḫalḳ olmış anuñ efgendesi Nāmı ‘anber cāriye Ḥind ü ‘Arab nāzendesi	158	Mesnevi	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
31b	‘Âşıḳ ‘Ömer	Neme gülem āh u zār ėtsem gerekdür ‘āḳıbet Ben bu meclisden güzār ėtsem gerekdür ‘āḳıbet	159	Dîvânî	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	‘Âşıḳ ‘Ömer D., s.123
32a-33b	Ṣâbit	Ḫoşā ferḫunde aḫter-i leyle iftiḫār-ı müsteŝnā Ki ‘ünvān-ı berāt-ı ḳadridür ser-sūre-i İsrā	160	Kaside	65	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Bosnalı Ṣābit D., s.151-158
33b-35b	Nâbî	Ḳudūmuñ dehre ey şāh-ı rusul ḫatm-i risāletdür Ẓuhūruñ “Raḥmeten li’l-‘ālemīn” olmaḳda āyetdür	161	Kaside	70	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
35b-36a	Niẓâmî	Ey cemālüñ āyeti ‘unvān-ı dīvān-ı ḳadīm Ḳaşlaruñ ṭuġrası Bismillāhiraḥmānirraḥīm	162	Gazel	7	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
36a	Râgıb	N’olaydı şehr-i ‘ademde iḳāmet ėtmiş olaydıḳ Velī mülkiyyet-i mekān ferāġat ėtmiş olaydıḳ	163	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
36a	İsimsiz	Ḫırrān-ı zaḫımum dil-i ḫurrem bile bilmez Telḫī-i meẕāḳ-ı dilümi sem bile bilmez	164	Gazel	9	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	-
36b-37a	Ḥüseynî	Ey göñül gel heves-i sīm-bedenden geçelüm Gel meyil ėtmeyelüm zaḫm-ı dikenden geçelüm	165	Tercī‘-i bend	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-

37b	‘Ulvî	Baña kemlik ṣatanlar dā’im<ā> iyilikle yād olsun Zevālüm isteyenler gün gibi rūşen-nihād olsun	166	Tesdîs	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
38a	Ṭâlib	Neşāṭı göñlümüñ ol gül‘izāra ḳalmışdur Küşāyiş-i dil ü bülbül bahāra ḳalmışdur	167	Gazel	5	Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün .-.-/..--/.-.-/..-	-İ.E.
38a	Şu‘ûrî	Nigāh-ı sūz-ı ‘ālemsin ḳaderin ḳanda ben ḳanda Tecellā-yı cemāl-i yāre ṭāḳat ḳanda ben ḳanda	168	Gazel	7	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
38a	Sehmî	Bezm-i vaṣl-ı yārda bī-hūde taḳrīrüñ nedür Sen nesin ey ḫāme-i küstāḫ taḥrīrüñ nedür	169	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
37a-38b	Sehmî	Şevḳ-i la‘lüñle o kim mest mey-i āşām olmaz Vāḳıf-ı cilve-i nev-şāhid-i ilhām olmaz	170	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Sehmî D., s.154-155
38b	Ġubârî	Faṣl-ı germāda ‘aceb rāḥat-fezādur mirvaḥa Eller üstünde yer eylerse sezādur mirvaḥa	171	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
38b	Râcî	Dil hevā-yı zülf-i pür-tābuñla āh ėtmektedür Sālik-i esāvidiz şeh-nūr siyāh ėtmektedür	172	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
38b-39a	Ṭâlib	Nev-heves ‘āşıḳda eşk-i lāle-gün efzūn olur Çeşm-i dāġ-ı nāzda elbetde ḫūn efzūn olur	173	Gazel	6	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
39a	Resîm	Ne sāmān-ı taḥammül var ne ṣabır u vefā ḳaldı İşim ey çāre-sāz-ı ‘ācizān āḫir saña ḳaldı	174	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
39a	Nâbî	Yārı açdum açıl ey ġonca dehānum diyerek Bezme geldi gele ey serv-i revānum diyerek	175	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Nâbî D., s. 797-798
39a	Nâbî	Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-ı dil-cū ḳalmamış	176	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Nâbî D., s.353
39b	Ṭâlib	Yoḳ ḳabiliyyetim ten-i cānānı görmege Ḳādir mi kimse dīde ile cānı görmege	177	Gazel	9	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	-İ.E.

39b	Ḫ'âce Efendi	Dil meyil ėder ḳad-i ḫırāmānı görmege Sevdāsı şimdi kākül-i cānānı görmege	178	Gazel	5	Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün --./-.-./.--./-.-	-
39b-40a	Seyyid Belîġ	Git 'Acem bīm kūyuna cānānı görmege Kimdür şitāb eyleyen cānānı görmege	179	Gazel	6	Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün --./-.-./.--./-.-	-
40a	Ṭâlib	Gelür meyḫāneden ol 'işvebāz āheste āheste Ḥarām eyler o mest-i cām-ı nāz āheste āheste	180	Gazel	5	Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
40a	Naẓîm	Ḥarām eyler o şūḫ-ı 'ışḳbāz āheste āheste Gelür ḫancer be-dest ol serv-i nāz āheste āheste	181	Gazel	5	Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün .---/.---/.---/.---	-
40a	Ṣâbit	N'eylesem ben de dil-i ḫasteye bilmem n'ėtsem Zehr-ise işledemez zaḫmına merhem ėtsem	182	Gazel	5	Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün ..--/..--/..--/..-	Bosnalı Sâbit D., s.472-473
40b	Vecdî	Sīnede bir şūḫ-mest kec-i külāh ister göñül Bā'iŝ-i āh u nedāmet bir günāh ister göñül	183	Gazel	6	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Vecdî D., s.106-107
40b	Emîn	Başla ey muṭrib yine āġāzeye şehnāzdan Ġayrı kārı yoḳdur 'uşşāḳuñ nevā ü sāzdan	184	Gazel	5	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
40b	Enîs	Naḳşuñı aldırma ḫavf ėt çeşm-i efsūnbārdan Elḫaẕer ey kebk-i 'ālem pençe-i şehbāzdan	185	Gazel	5	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
40b-41a	Naḥîfî	Kimsenüñ sermāye-i ārāmı ġāret olmasun Kimseler āvāre-i dest-i melāmet olmasun	186	Gazel	6	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Naḥîfî D., s. 387
41a	Ṣâbit	Üftāde ey serv-i revānum diye düşdüm Dėmezdi bu söz ġaflet ile söyleye düşdüm	187	Gazel	5	Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün --./--./--./--	Bosnalı Sâbit D., s.476
41a	Ṭâlib	Dilleri ḫandān ėder ġulġul-i mīnā-yı 'ışḳ Ġonca-i ṭab'ı ecir-i bülbül-i gūyā-yı 'ışḳ	188	Gazel	5	Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
41a-41b	Resîm	O zülf-i ḫam ḫam u tārtārı n'eyleyeyim Bu dil dėdükleri āşüfte-kārı n'eyleyeyim	189	Gazel	5	Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün .-.-/..--/.-.-/..-	-

41b	Ḫuldî	Ḫaṭ ėrdi fikir-i la‘l-i yāri n’eyleyeyim Bahār geçdi mey-i ḫoş-guvārı n’eyleyeyim	190	Gazel	5	Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün .-.-/..--/.-.-/..-	-
41b	Rüşdî	Derdüm firāḳ-ı yār ile bīmār olan bilür Ḥālüm bilürse ‘āşıḳ-ı ġam-ḫ ̌ār olan bilür	191	Gazel	6	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	-İ.E.
41b	Seyyid Ṣabrî	Eşk-ile eyledüm raḫv ėrdi dem-i ṣabāḥ-ı ‘ışḳ Cān gözüñ açdı na‘ra-ı Ḥayy‘ale’l-felāḥ ‘ışḳ	192	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
41b-42a	‘Âlî	Cināndan ehl-i ‘ışḳa āstān-ı dilrübā yėgdür Marīża gülsitāndan kūşe-i dārü’ş-şifā yėgdür	193	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
42a	Şeyḫülislâm Bahâyî	Geh baña vü geh ḫançer-i bürrāna baḳarsın Maḳṣūduñ eger cān-ise cānā ne baḳarsın	194	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Şeyhülislâm Bahâyî D., s.252
42a	Kelîm	Ey dil niçe ḫancer-i cānāna baḳarsın Yolunda ġaraż ölmek ise yā ne baḳarsın	195	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	-
42a	Resîm	Ṣadā-yı ra‘d u pür-zūrı şebehden ‘ibāretdür Nigāh olsa felek bir iki günli ḳubbe sā‘atdür	196	Müfred	1	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
42a-42b	‘Ârif	‘Ayb ėder ḥāl-i dil-i āşüfte sāmānum gören Görmedin ol şūḫ eṭvār-ı perīşānum gören	197	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
42b	Faṣîḥî	Anuñ’çün cān-ı müştāḳa ḫaber cānāneden gelmez Ki eşküm gibi kūy-ı dilrübāya her giden gelmez	198	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
42b	Ṭâlib	Olsa olmaz dīde-i Ya‘kūb-ı nā-bīnā ġarīb Bu meṡel meşhūrdur dėrler ölür a‘mā ġarīb	199	Gazel	6	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
42b	Şerîf Ṣabrî	Ġonca-i ḫandān olup göster tebessüm neydügin Bülbüle şeh-nāz ėdüp bildür terennüm neydügin	200	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-

43a	Mucîbâ	Ġamum taḥrīr içün o ḳaşı yā bir kez ḳalem kesmez Niçün üftādesine ḫūn-bahā ol şebi dem kesmez	201	Gazel	9	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
43a	Rezmî	Bülbül iñler bāġda gördüm tebessüm ġoncada Āh āh ėdüp añdum dehānuñ ġoncada	202	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
43a-43b	‘Abdî	Kim ki remz-i la‘lüñi eyler tefehhüm ġoncada Ḥayretinden ‘aḳlını ol-dem ḳılur kim ġoncada	203	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
43b	Râgıb	N’olaydı şehr-i ‘ademde iḳāmet ėtmiş olaydıḳ Velī mekān-ı mekīni ferāġat ėtmiş olaydıḳ	204	Müfred	1	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
43b	Kâtib Çelebi	Bahār oldı çemende nāle-i bülbül ziyād olsun Yine ṣaḥn-ı gülistān zeyn olup güller küşād olsun	205	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
43b	Resîm	Dil teşne-i esrār-ı füyūżāta emīndür Biñ cān-ile ṭab‘um añа şākird-i kemīndür	206	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	-
43b	‘Âzim	Perīşān-şān olursañ ketū-yı cān-ile baḳmazsın ‘Acebdür ḫāṭır-ı ‘uşşāḳa hīç ey şāna baḳmazsın	207	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
43b-44a	Râsiḫ	Seḥer ṣad şevḳle mestāneveş cūş eylemiş deryā Gelür kim zevraḳ-ı ‘ışḳı çeküp nūş eylemiş deryā	208	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Râsiḫ D., s. 244
44a	Ḥasîb	Ėder aġyārı manẓūr u mürüvvet yār baḫtumdur Beni ḳaṣd-ı helāke ġamzeler der-kār baḫtumdur	209	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
44a	‘Abdî	Beni āzāde eyler dilrübā her yār baḫtumdur Nevāzişler ėder aġyāra ol ġaddār [baḫtumdur]	210	Gazel	3	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
44a-44b	Vâṣıḳ	Cefā vü cevre yārı eyleyen der-kār baḫtumdur Beni giryān ėden ne yār u ne aġyār [baḫtumdur]	211	Gazel	7	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
44b	Luṭfî	Ṭaġıdan ḫırmen ü sāmānum her bār baḫtumdur Degül serdī-i mihr ü rūzgār ol kār baḫtumdur	212	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-

44b	Naẓîm	Naḳvetüñ-ile nāz-ı büt-i ġonca-lebem ben Pervāne-i pür-cilve-i şem‘-i ṭalebem ben	213	Gazel	6	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	-
44b	Nâdirî	Yüzüm sürsem ‘aceb mi ol ḫaṭ-ı nev-ḫīze sulṭānum Münāsibdür zer-endūd eylemek ḫaṭṭ-ı hümāyūnı	214	Gazel	2	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Nâdirî D., s.281
44b	Fetḥî Câbir	Sevdā-zede-i zülf-i şeh-i ġonca-lebem ben Mecnūn gibi pūyān-ı ḳażā-yı ṭalebem ben	215	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	-
45a	Re’fet	Ki velveleārā-yı çemen bülbül-i zāruz Yėllerle gehī ḥasret-i būy-ı gül-i ḫāruz	216	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	-İ.E.
45a	Vecdî	Hüsn-i yāruñ ‘ārıż-ı tāb-āverinden bellüdür Maṭla‘-ı iḳbāl[i] mihr-i enverinden bellüdür	217	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
45a	Ṭâlib	Düşdümse çāh-ı miḥnetüñe rif‘atüm budur Ey Yūsuf-ı memālik-i dil ‘izzetüm budur	218	Gazel	7	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	-İ.E.
45a	Ṭâlib	Gitdükçe görünmez oldı ruḫsāreleri Eksilmede şehr-i ḥüsn mehpāreleri	219	Rübâî	2	Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlü Fe‘ūl --./.-.-/.--./.-	-İ.E.
45b	Resîm	Göñül geçmez ruḫ-ı dilberden olmaḳla ḫaṭ-āverde Żiyā-yı mihr-i ‘ālem-tāba olmaz ebr ile perde	220	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
45b	Resîm	Vechi var dūr olmasa gözin perī-ruḫsāremüz Cūş-ı ḥayretle pür oldı şīşe-i nezzāremüz	221	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
45b	Resîm	Āhum çıḳardı ḫāne-i dilden fiġānumı Āzürde-ḫāṭır ėtdi dīvār-ı cānumı	222	Gazel	5	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	-
46a	Ṭâlib	Çeşm-i ġażab-ālūde-i cānāna baḳılmaz Ol ġamze-i fettān-ise mestāne baḳılmaz	223	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	-İ.E.

46a	Kâtib Çelebi	Mes‘ūd olan āvāre dile dil dimezüz Dīvāne-i ‘ışḳ olmaya ‘āḳil dimezüz	224	Rübâî	2	Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlü Fe‘ūl --./.-.-/.--./.-	-
46a	Ṭâlib	Olmaḳ degül zebānuma cārī rıżā ile Ḥarf-i niyāz yāduma gelmez ḫaṭā ile	225	Gazel	7	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	-İ.E.
46a	Nesîb	Ḥayf kim rūyuña bir kerem nigāh eylemedüm ‘Arż ėdüp ḥāl-i perīşānumı āh eylemedüm	226	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-İ.E.
46a	İsimsiz	Hemīşe def‘-i ġama vaṣl-ı yārdur bā‘iŝ Neşāṭuma yine bir ġam-küsārdur bā‘iŝ	227	Müfred	1	Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün .-.-/..--/.-.-/..-	-
46b	Nesîb	Ẕātumı ḥayretle ḫāmūş olmayınca bilmedüm Aṣlumuz bīgāne-i hūş olmayınca bilmedüm	228	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
46b	Neşâṭî	Gitdüñ ammā ki ḳoduñ ḥasret ile cānı bile İstemem sensiz olan ṣoḥbet-i yārānı bile	229	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Neşâtî D., s.156
46b	Ḥalîm	Ḥüsni dīvāne ėder Yūsuf-ı gerdānı bile Çeşmi cān ḳaṣdın ėder nāvek-i müjgānı bile	230	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-
46b	Resîm	İntiẓār-ı güle dili bir hīç ü nār ėtdüñ bu şeb Ḫ˘āba her müjgānı ḫarcama ḫarāb ėtdüñ [bu şeb]	231	Dîvânî	3	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
47a	Şehrî	Ümīdi ehl-i derdüñ gül-bün-i gülzār-ı ḥasretdür Reh-āverd-i bahār deste deste ḫār-ı ḥasretdür	232	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Şehrî D., s.127
47a	Vaḥîd	Ḥālet-i ‘ışḳı beyān eyleyüp ādem ne dėsün Ḥālden bilmez o müstaġnī-i ‘ālem ne dėsün	233	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-
47a	Ṭâlib	Reng-i tābı ruḫ-ı dildārda gördüm Ben neşve-i ṣaḥbāyı leb-i yārda gördüm	234	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	-İ.E.
47a	‘Abdî	Ne fiġān eyledi te’sīr ne ḫod-ı āh saña	235	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	-İ.E.

		Meger inşāf vère sevdügüm Allāh saña				..--/..--/..--/..-	
47b	Rüşdî	Kūşe-i cenneti biz ravża-i cennet bilürüz Gülşen-i ‘ālemi ṣaḥrā-yı ḳıyāmet bilürüz	236	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-İ.E.
47b	Nâbî	Olaldan ẕevḳ-yāb āb-ı ṣaḥrā meşreb-i deryā Dem-ā-dem būs ėder dāmān-ı ṣaḥrā-yı leb-i deryā	237	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Nâbî D., s.457
47b	Aḥmed Paşa	Ėtmesün ḫūrşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḥs Bendeye lāyıḳ degüldür ke’de sulṭān ile baḥs	238	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Ahmed Paşa D., s.129-130
47b	Vaṣfî	Dil olup her berg-i gül eylerse cānān ile baḥs Cānı yoḳdur ke’eyleye ol leb-i ḫandān ile baḥs	239	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Vaṣfî D., s.67
48a	İsimsiz	Va‘de-i vuṣlat ėdüp āh bize yār dünden berü İntiẓārum ‘aynuma gelmez cihān dünden berü	240	Dîvânî	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
48a	Necâtî	Luṭf ėdersin sen gelürseñ mürde cisme cān gelür Nāme yazup gönderürseñ bendeye ‘unvān gelür	241	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Necâtî D., s.230
48a	Necâtî	İşüñ altun ėden sāḳī gümüş peymānedür dėrler Ḫarābātı görenler hep bu devlet-ḫānedür dėrler	242	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Necâtî D., s.177
48b	Necâtî	Ey meh-i bī-mihr şehrüñ pādşāhı yoḳ mıdur Zülfüñe hey dėmege ẓıll-ı İlāhī yoḳ mıdur	243	Gazel	6	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Necâtî D., s.176
48b	Sûzî	Serv-i ḳaddüñ degmesidür şāḫ-ı gül gülzārda Eşkimüñ perverdesidür lāleler kühsārda	244	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
48b	‘Ulvî	Ġarīb ü bī-kesem künc-i belāda maḥremüm sensin Benüm’çün aġla ey çeşmüm ölince hem-demüm sensin	245	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	D. Ulvî D., s.434-435
49a	Nef‘î	‘Işḳ mühlik yār ġāfil mübtelālar n’eylesün Birbirine derdini inkār güç iḳrār güç	246	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Nef‘î D., s.293

49a	Yaḳînî	Gezer her ḫār ile serv-i ḫırāmānumdan ummazdum Ṭaḳılmaḳ her pelīde verd-i ḫandānumdan ummazdum	247	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Yaḳînî D., s.225
49a	Raḥîmî	Ḫūn-ı dil yād-ı leb-i la‘lüñle şerbetdür bana Tende ġamzeñ yarası āsār-ı ṣıḥḥatdür bana	248	Gazel	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.-/-.-	Raḥîmî D., s.124
49a	Meylî	İki şaḳḳ eylemişdür anı ḥakkāk-ı yed-i ḳudret Lebüñ bir la‘l imiş yek-pāre bī-mānend ü bī-hemtā	249	Gazel	4	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-İ.E.
49b	Bâḳî	Feryāduma ėrmezse n’ola ol boyı şimşād Kūyunda feleklerden aşar nāle vü feryād	250	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Bâḳî D., s.88
49b	Bâḳî	Görüp tāb-ı ‘izāruñ ḫāṭırı bezm oldı Nāhīdüñ İçüp ‘ışḳuñ şarābuñ kellesi germ oldı ḫūrşīdüñ	251	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Bâḳî D., s.187
49b	Ẕâtî	Zaḥmete girmeñ ‘ilāc ėtmeñ baña şimdengeru Derdüme ölmekden ayru yoḳ devā şimdengeru	252	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Zâtî D., s.134
50a	İsimsiz	Va‘de-i vuṣlat ėdüp āh bize yār dünden berü İntiẓārum ‘aynuma gelmez cihān dünden berü	253	Dîvânî	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
50a	Şuhûdî	Baña zindān oldı bu dārü’l-bekā şimdengeru Ölmege cān vėrürem ben mübtelā şimdengeru	254	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
50b	Kâtib	Ġarībā ġāziyā menbūẕ bekāya intiḳāl ėtdi Türāb-ı merḳad-i bāḳī mücellā eyler enṣārı	255	Gazel	4	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
50b	Kusûrî	Git birev ü söyle bigū gel biyā Ḥāl-i dilüm cümle ‘ıyān ėt aña	256	Taştir	12	Müfte‘ilün/Müfte‘ilün/Fā‘ilün -..-/-..-/-.-	-
51a	Bâḳî	Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf Gūyiyā cenge durur nīze-güzārān ṣaf ṣaf	257	Gazel	7	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Bâḳî D., s.177-178
51a	Ẕâtî	Zaḥmete düşmeñ‘ilāc ėtmeñ baña şimden-gerü Derdüme yoḳ ölmeden ġayrı devā şimden-gerü	258	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Zâtî D., s.134

51a	Ümîdî	Dizilüp ḳarşuña erbāb-ı dil ü cān ṣaf ṣaf Ka‘be'ye ḳarşu durur ehl-i ṣafā-hān ṣaf ṣaf	259	Gazel	6	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Ümîdî D., s.277
51b	Veysî	Çeşm-i mestüñ bir siyehkār idügin ben bilürem Çekmişem derdini bīmār idügin ben bilürem	260	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-
51b	Fehmî	Beni tīr ü belāña ey kemān-ebrū nişān eyle Dilümde köhne zaḫmı nāveküñle ḫūn-feşān eyle	261	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
51b	Ḥakkî	Söyletme beni başuñ içün derd-i serüm var Taḳrīr ėdemem ḥālümi ġāyet kederüm var	262	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	-
51b	Veysî	Ṭıfldur bilmem baña cānān ola ya olmaya Terbiyetle ol perī insan ola ya olmaya	263	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
52a	Fużûlî	‘Ālem oldı şād senden ben esīr-i ġam henüz ‘Ālem ėtdi terk-i ġam bende ġam ‘ālem henüz	264	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Fużûlî D., s.189
52a	Rûḥî	Ḳanḳı bed-günuñ sözin bilmem yine güş eyledüñ Añmaz olduñ ben dil-efkārı ferāmūş eyledüñ	265	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bağdatlı Rûḥî D., s.755
52a	Nâbî	Şām-ı ġamda zülf-i ‘anber-fām geldi ḫātıra Dāne-i ḫālin görince dām geldi ḫātıra	266	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
52a	Naḥîfî	Ḫ‘āba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstine Gūyiyā serdādedür peykān peykān üstine	267	Gazel	6	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Naḥîfî D., s. 456
52b	Ḥıfẓî	Elem-i derd ü belā cānum rāḥat mı vėrür Firḳatüñ çekmege ‘ömrüm baña mühlet mi vėrür	268	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-
52b	Nâbî	Çeşmüñ gibi mest olmaġ-içün cāma mı düşdüñ ‘Aksüñ gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ	269	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Nâbî D., s.801-802
52b	Nâbî	Ġamuñla aġlamaḳda çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda Ḫırāş-ı sīnede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda	270	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	Nâbî D., s.1054

53a	Mecnûnî	Bilmiş ol sensiz benüm ġamdur sipāhum [Muṣṭafā] Dūd-ı āhumla ḳurulmış bārgāhum Muṣṭafā	271	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
53a	Mecnûnî	Ḳaṭreyüz girme velī ammā ki deryā bizdedür Nüh felek seyyāreler çarḫ-ı mu‘allā bizdedür	272	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
53a	Vechî	Andan berü kim cür‘a-keş-i cām-ı elestüz İḳrār ėderüz şaḳlamazuz bād- perestüz	273	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	-
53a	Meşâmî	Boşala kīse-i kān kāse-i ‘ummān dükene Ne ġam-ı dil ne kim dīde-i giryān dükene	274	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Meşâmî İ.E., s.6
53b	Rûḥî-i Baġdâdî	Nice bir cür‘a gibi pest olalum Şīşe-mānend zīr-i dest olalum	275	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..-	Bağdatlı Rûḥî D., s.833-834
53b	Naẓmî-zâde	Pāy-i cehd-i āşnāyı nīş-ḫˇār ėtmek gerek Ṣoñra ‘azm-i Ka‘be-i dīdār-ı yār ėtmek gerek	276	Gazel	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
53b	Ṣafî	Her kişi doġrı dėyü söyler onda ferīsin Böyle ger bilmeseler ṭutmayalardı birisin	277	Gazel	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-
53b	Yûnus Sâmî	Ey ḫātem-i ‘ālem-i mürüvvet acım Tīr-i sitem ü meşaḳḳate amacım	278	Rübâ‘î	1	Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlün Fā‘ --./.-./.---/-	-
53b	Revânî	Şol kimse ki tīr-i ġama amacım dėr Yād eyleyüp iflāsını muḥtācım dėr	279	Rübâ‘î	1	Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlün Fā‘ --./.-./.---/-	-
54a	‘Ārif	Var iken yā Rab lüṭfuñ ġayra mey-i Cem dėmem Ni‘met-i bī-ḥaddüñe müstaġraḳam acım dėmem	280	Rübâ‘î	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
54a	İsimsiz	Yā Rab meni silsile-i ‘āleme ser-tāc ėtme Teng ṣıfatlularuñ tīġına ‘ummān ėtme	281	Rübâ‘î	1	-	-
54a	Ġarîbî	An dil o meh-rū-yı cilvegeri ‘işvede [söylerem saña] Dilārā-yı ḥayāt-efzā nev-bahārı söylerem saña	282	Gazel	5	-	-İ.E.

54b	Ḥakkî	Yatur dil künc-i firḳatde ‘alīl-i müstemiddāne Ḳażā-yı nāgehānıdur belā-yı ‘ışḳ-ı rindāne	283	Gazel	5	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün .---/.---/.---/.---	-
54b	Türkmânî	Dertliyem derūnum ġam ile dolu ‘Işḳ elinden ḥālüm yamandur benüm	284	Koşma	4	11'li Hece Ölçüsü	-
54b-55a	Türkmânî	Gel göñül melīl olup ġam yėme Aġlamanuñ elbet de gülmesi vardur	285	Koşma	5	11'li Hece Ölçüsü	-
55a	İsimsiz	Gurbet ėller çekdi ey meh-rū beni yāhū seni Dilden iḫrāc eyledi ġayr u beni yāhū seni	286	Dîvânî	4	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
55a	Türkmânî	Uġra seḥer yeli dildāra söyle ‘Adūlar vaşlına nā’il olmasun	287	Koşma	4	11'li Hece Ölçüsü	-
55b	Nâbî	Bāġın gül ü sünbül ü serv ü benefşesi Yāri gelür dėyü ḳodılar gözci nergisi	288	Gazel	5	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün --./-.-./.--./-.-	-İ.E.
55b	İsimsiz	Olur goẕeşte-i dem ḥüsn-i dilberān bozılur Görür dil ehlini bī-çāre ol-zamān bozılur	289	Gazel	5	Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün .-.-/..--/.-.-/..-	-
56a	Gevherî	‘Āşıḳ olmaḳ isteyen ādem felekde evvelā Baḫt-ı ‘ālī sa‘d-aḫter mālik-i kimyā gerek	290	Dîvânî	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Gevherî D., s. 576-577
57a	Gevherî	Nice ḳul olmayam saña ey cānum Sencileyin cān ḳıymet bulunmaz	291	Koşma	5	11'li Hece Vezni	Gevherî D., s.446-447
57b-58a	İsimsiz	Bir mehüñ bendesiyem sāye daḥı olmaz ėşi Nūrunuñ ẕerresi olmaz bu cihānuñ güneşi	292	Muhammes	9	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	-
59a	Vaḥdetî	Ḥamdülillāh ki dilā maẓhar-ı fehm-i ārāyam Evc-i rif‘atde Hümā gibi semen-sīmāyam	293	Tahmis	5	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün ..--/..--/..--/..-	Vahdetî D., s.30-31

59a	Bâḳî	Zaḫm-ı dilden ḳan aḳar bu çeşm-i giryān bī-ḫaber Ġarḳa vėrdi ‘ālemi bir ḳaṭre ‘ummān bī-ḫaber	294	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
59b	Fevrî	Derd-i hicrān yıḳdı dil mülküni cānān bī-ḫaber Ẓulm-i ẓālim şehr[i] vīrān ėtdi sulṭān bī-ḫaber	295	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-
59b	‘Ulvî	Ḫaste cāna ḥālet-i mevt ėrdi cānān bī-ḫaber Bir devāsız derde düşdüm veh ki Loḳmān bī-ḫaber	296	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	-İ.E.
59b	Nâbî	Bir devlet içün çarḫa temennādan uṣanduḳ Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ	297	Gazel	5	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün --./.--./.--./.--	Nâbî D., s.756
59b	Rûḥî	Kimsenüñ rāmına senden ġayrı iḳdām ėtmedüm Cümle rām ėtdüm ammā kim seni rām ėtmedüm	298	Gazel	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün -.--/-.--/-.--/-.-	Bağdatlı Rûḥî D., s.850
60a-60b	İsimsiz	Bu āvāz ile ‘ālem geldi cūşa Bıraḳdı meclis ehlini ḫurūşa	299	Mesnevi	37	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün .---/.---/.--	-

TABLO 3: Mecmuada Kullanılan Vezinler

Vezinler			
Bahirler	**Vezin**	**Şiir Numaraları**	**Toplam**
Hezec	*Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün* •——/•——/•——/•——	4-14-22-30-32-36-65-70-72-80-84-92-93-96-104-105-106-114-116-123-128-129-131-136-144-148-149-150-153-160-161-163-166-168-174-180-181-193-196-198-201-204-205-207-208-209-210-211-212-214-220-232-237-242-245-247-249-251-255-261-270-283	**62**
Hezec	*Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün* •——/•——/•—	11-57-90-100-135-141-145-299	**8**
Hezec	*Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün* —•/•——/—•/•——	1	**1**
Hezec	*Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün* —•/•—•/•—•/•—	6-37-58-60-61-63-85-94-97-102-110-115-127-151-164-187-194-195-206-213-215-216-223-234-250-262-269-273-297	**29**
Remel	*Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün* –•—/–•—/–•—/–•–	2-3-8-12-13-19-25-26-27-31-33-34-35-38-39-40-41-43-44-45-46-48-52-54-56-67-71-74-76-78-81-82-83-88-89-95-103-108-109-113-120-121-122-133-142-147-154-157-158-159-162-169-171-172-173-176-183-184-185-186-188-192-197-199-200-202-203-217-221-228-231-238-239-240-241-243-244-246-248-252-253-254-258-263-264-265-266-267-271-272-276-280-286-290-294-295-296-298	**98**
Remel	*Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün* –•—/–•—/–•–	16-17-29-79-137-139	**6**

Remel	*Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün* ••—/••—/••—/••–	5-15-18-23-24-28-68-69-73-77-91-98-101-107-111-112-117-118-119-124-126-132-146-152-155-165-170-175-182-226-229-230-233-235-236-257-259-260-268-274-277-292-293	**43**
Remel	*Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün* ••—/••—/••–	99-140-275	**3**
Muzâri	*Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün* —•/–•–•/•—•/–•–	7-9-20-21-66-75-86-87-125-143-177-178-179-191-218-222-225-288	**18**
Müctes	*Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün* •–•–/••—/•–•–/••–	55-130-167-189-190-227-289	**7**
Hafif	*Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün* ••—/•–•–/••–	59-62-64-138	4
Mütekârib	*Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûl* •—/•—/•—/•–	10	**1**
Serî	*Müfte'ilün/Müfte'ilün/Fâilün* —••—/—••—/—•–	256	**1**
Ahreb	*Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'îlü Fe'ûl* ——•/•—•—/•——•/•–	219-224	**2**
Ahreb	*Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'îlün Fâ'* ——•/•—•—/•———/–	278-279	**2**

3. Daha Önce Yapılmış Çalışmalarda Bulunmayan Şiirler

İçinde **Bâkî** mahlası bulunan ve Bâkî'ye ait olma ihtimali olan bir tercî-i bend, Bâkî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 1 numaralı şiir) Yine **Bâkî** mahlaslı, -bî-haber redifli, beş beyitten müteşekkil olan gazel de yayımlanmış Bâkî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 294 numaralı şiir)

Meylî mahlası bulunan ve beş beyitten oluşan bir gazel, Özer Şenödeyici ve Ahmet Akdağ tarafından hazırlanan *Ulu Çınarın Gölgesinde Bir Şair Meylî ve Şiirleri* adlı eserde bulunmamaktadır. (bk. 70 numaralı şiir)

Muhibbî mahlaslı, -sın sen redifli, beş beyitten müteşekkil olan bir gazel, Muhibbî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 73 numaralı şiir)

Vecdî mahlaslı, -ya düş redifli, beş beyitten oluşan bir gazel, Vecdî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 132 numaralı şiir)

Mirâciyye-i Nâbî Efendi başlığı altında yazılan ve -dür redifli olan mirâciye, yayımlanmış Nâbî'nin yayımlanmış eserlerinde bulunmamaktadır. (bk. 161 numaralı şiir)

Râgıb mahlaslı, -ėtmiş olaydık redifli, beş beyitten müteşekkil olan gazel, Râgıb mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk.163 numaralı şiir)

Ulvî mahlaslı, -olsun redifli, Nâilî'nin bir gazelinin tesdîs edilmiş şekli olan şiir, başta Derzî-zâde Ulvî Dîvânı olmak üzere Ulvî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 166 numaralı şiir) **Nazîre-i Ulvî** başlığı altında -bî-haber redifiyle yazılan gazel de Ulvî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 296 numaralı şiir)

Sehmî mahlaslı, -üñ nedür redifli, beş beyit olan gazel, Sehmî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (169 numaralı şiir)

Âlî'nin Bâkî'nin beş beyitlik gazelini tanzîr ettiği -yėgdür redifli şiir, Âlî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 193 numaralı şiir)

Fasîhî mahlaslı, -gelmez redifli, beş beyitten müteşekkil olan gazel, Fasîhî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 198 numaralı şiir)

Vecdî Çelebi başlığı altında, -inden bellüdür redifiyle yazılan gazel, Vecdî mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bulunmamaktadır. (bk. 217 numaralı şiir)

Nâbî mahlaslı, -geldi hâtıra redifli, beş beyitten müteşekkil olan gazel, yayımlanmış Nâbî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 266 numaralı şiir) Ayrıca **Nâbî** mahlasıyla yazılan beş beyitlik bir gazel de Nâbî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. (bk. 288 numaralı şiir)

4. Mecmuada Yer Alan Nazîre Şiirler

İncelememizin konusunu teşkil eden mecmua, bütünüyle bir nazîre mecmuası olmamakla beraber mecmuanın içinde nazîre olarak yazılmış şiirler bulunmaktadır. Mecmuanın ihtiva ettiği nazîre şiirlere geçmeden önce, nazîrenin ve nazîrecilik geleneğinin ne olduğu konusuna değinmek gerekmektedir. Arapça " نظـر " (nazara) mastarından türeyen nazîrenin sözlük anlamı Şemseddin Sâmi (2010:1464)'nin belirttiği üzere "Bir şeye benzemek üzere yapılan şey, örnek, misl, karşılık"tır. Nazîrenin cemi, nezâirdir. Bir edebiyat terimi olarak nazîre, bir şairin başka bir şairin şiiriyle aynı vezin, kafiye, redif ve konuda şiir yazmasıdır.

> ... Bu yolda gazel söylemeye tanzîr etme, nazîre yazma, nazîre söyleme, nazîre deme ya da cevap yazma, cevap verme, söylenilen gazele de nazîre denir. Nazîre söyleyen şair de nazîre-gû, nazîre-perdaz olarak anılır. XIX. yüzyılda ve Tanzimat döneminde nazîre-perdazlık şairler arasında bir moda halini almıştır. Gazelde nazîrecilik divan şairleri arasında çok yaygındır. (Dilçin, 1986:108)

Dîvân şiirinde nazîrecilik geleneği çok gelişmiş ve bu gelişmenin bir sonucu olarak sadece nazîre şiirleri ihtiva eden mecmualar tertip edilmiştir. Osman Horata (2009:24)'nın belirttiği üzere, günümüze ulaşabilen nazîre mecmualarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Ömer b. Mezîd, Mecmûatü'n-Nezâir, 1437.

2. Eğridirli Hacı Kemâl, Câmiü'n-Nezâir, 1512-13.

3. Edirneli Nazmî, Mecmûatü'n-Nezâir, 1524.

4. Pervâne Bey, Pervâne Bey Mecmûası, 1560.

5. Budinli Hisâlî'nin XVII. asırda derlediği Metâli'ü'n-Nezâir'i ise, nazîrelerin sadece matla beyitlerini içermektedir.

Nazîre olarak yazılan şiirleri taklit veya intihal sonucu ortaya çıkan şiirler olarak nitelendirmek, nazîreperdaz şairlere yapılabilecek en büyük haksızlıktır. Çünkü başka bir şairin şiiriyle aynı vezin, kafiye, redif ve konuda şiir yazmak, ancak belirli meziyet ve hünere sahip kişilerin işidir. Aynı vezin, kafiye, redif ve konu gibi unsurlarla sınırlandırılmış olan nazîre şairi, tamamen kendi hayal dünyasının mahsulü olan ve orijinalitesini muhafaza eden eserler vücuda getirmiştir.

Nazîrecilik geleneğinin dîvân şairleri açısından iki önemli işlevi bulunmaktadır. Bunlardan ilki, nazîre yazma geleneğinin şiir yazmaya yeni başlayan acemi şairler için bir mektep mâhiyetinde olmasıdır. Her şairin kendine özgü şahsiyetini bulmadan önce, üstad şairleri örnek alma ve onlardan esinlenme evresi vardır. İşte bu evrede, nazîre yazma geleneği acemi şairlere yol göstermektedir. Şiir yazmaya yeni başlayan şairler, üstad kabul ettikleri

şairlerin şiirlerine nazîreler yazarak kendi şiir tarzlarını bulmaya çalışmışlardır. Nazîre yazma geleneğinin önemli ikinci işlevi ise, nazîre yazmanın usta şairler için bir meydan okuma niteliğinde olmasıdır. Usta bir şair, şiirini tanzîr ettiği şairden daha üstün ve güzel şiir yazdığını kanıtlamak amacıyla da nazîre şiir yazmaktadır. Bu maksatla nazîre şiirler yazan şairler arasında adeta bir şiir müsabakası yaşanmaktadır. Yaşanan bu müsabakanın tek amacı, en mükemmel olan şiiri yazmaktır. Kısacası nazîre yazmak, hem şairliğe yeni adım atan şairler hem de usta şairler için önemi inkar edilemeyecek bir gelenektir.

İncelediğimiz mecmuada bulunan nazîre şiirleri şu şekilde sıralayabiliriz:

Mu'înî mahlaslı bir şair, **Emrî**'nin "-a yaşlanmış" redifli, altı beyitlik bir gazelini tanzîr etmiştir.(bk. 128 ve 129 numaralı şiirler)

Zemin şiir olarak bulunan **Tâlib Efendi**'nin "-ı görmege" redifli şiiri, **Hâce Efendi** ve **Seyyid Belîg** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 177,178,179 numaralı şiirler)

Nazîm mahlaslı bir şair, **Tâlib**'in "âheste âheste" redifli, beş beyitlik gazelini tanzîr etmiştir. (bk. 180 ve 181 numaralı şiirler)

Enîs mahlaslı bir şair, **Emîn**'in "-dan" redifli, beş beyitlik bir gazelini tanzîr etmiştir. (bk. 184 ve 185 numaralı şiirler)

Huldî mahlaslı bir şair, **Resîm**'in "-ı n'eyleyeyim" redifli beş beyitlik bir gazelini tanzîr etmiştir. (bk. 189 ve 190 numaralı şiirler)

Bâkî'nin "yėgdür" redifli, beş beyitlik bir gazeli, **Âlî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 193 numaralı şiir)

Şeyhülislâm Bahâyî'nin "-a bakarsın" redifli, beş beyitlik gazeli, **Kelîm** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 194 ve 195 numaralı şiirler)

Abdî mahlaslı bir şair, **Rezmî**'nin "goncada" redifli, beş beyitlik biz gazelini tanzîr etmiştir. (bk. 202 ve 203 numaralı şiirler)

Hasîb'in "bahtumdur" redifli, beş beyitlik gazeli, **Abdî**, **Vâsık** ve **Lutfî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 209, 210, 211, 212 numaralı şiirler)

Neşâtî'nin "-ı bile" redifli, beş beyitlik gazeli, **Halîm** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 229 ve 230 numaralı şiirler)

Ahmed Paşa'nın "-ile bahs" redifli, beş beyitlik gazeli, **Vasfî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 238ve 239 numaralı şiirler)

Zâtî'nin "şimden-gerü" redifli, beş beyitlik gazeli, **Şuhûdî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 252 ve 254 numaralı şiirler)

Bâkî'nin "saf saf" redifli, meşhur gazeli, **Ümîdî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 257 ve 259 numaralı şiirler)

Râsih'in "üstine" redifli, meşhur gazeli, **Nahîfî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 267 numaralı şiir)

Bağdatlı Rûhî'nin "Sanman bizi kim şîre-i engûr ile mestüz/Biz ehl-i harâbâtdanuz mest-i elestüz" beyiti ile başlayan terkib-i bendi, **Vechî** mahlaslı bir şair tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 273 numaralı şiir)

Bâkî'nin "bî-haber" redifli, beş beyitlik gazeli, **Fevrî** ve **Ulvî** tarafından tanzîr edilmiştir. (bk. 294, 295, 296 numaralı şiirler)

5.Mecmûada Yer Alan Şairlerin Biyografileri

Ahmed Paşa (?-1497)

Fâtih döneminde vücut bulan kültürel ve sosyal gelişmelerle beslenerek kendine mahsus özellikleriyle ilk klasik hüviyetini kazanmış şair Ahmed Paşa'dır. Ahmed Paşa Bursalı olarak tanınmasına karşın, kimi kaynaklar Edirneli olduğunu kaydederler. Ahmed Paşa'ya Bursalı Ahmed Paşa denmesinin sebebi; Bursa Muradiye Medresesi'nde müderrislik, daha sonra da Emir Sultan Vakfiyesi'nde mütevellilik yapmış olmasıdır. Babası II. Murad dönemi kazaskerlerinden Veliyüddin Efendi'dir. Doğum tarihi bilinmeyen Ahmed Paşa öğrenimini tamamladıktan sonra, önce Bursa'da müderris, daha sonra da Edirne'de kadı olmuştur. Fatih Sultan Mehmed'in tahta geçmesinden sonra Ahmed Paşa, Fatih'in büyük takdirini kazanmış, onun saltanatı döneminde önce kazasker, daha sonra da arkadaşı ve hocası olmuş, vezirlik payesini elde etmiştir. II. Beyazıt döneminde sarayın iltifatını kazanmış, Bursa sancak beyliğine atanmıştır. Zamanının "sultân-ı şuarâ-yı Rûm"u olarak adlandırılan Ahmed Paşa'nın Bursa'daki evi edebî toplantı yeri haline gelmiş, birçok şair onun evinde toplanmış; birbirlerine şiirlerini okumuşlardır. 1497 yılında Bursa'da vefat etmiştir. Ahmed Paşa'nın elde bulunan tek eseri Dîvânı'dır. Ahmed Paşa, zamanındaki ve kendi zamanından sonraki şairlere, hatta XVI. asrın Bâkî, Zâtî, Lâmi'î, Âhî gibi büyük şairlerine etki etmiş bir şairdir.[1]

Âlî (1541-1600)

Âlî, Gelibolu'da doğdu (25 Nisan 1541). Asıl adı Mustafa olup daha çok doğu yeri ve mahlasıyla birlikte anılarak Gelibolulu Mustafa Âlî sanıyla tanındı. Babasının adı

[1] Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.120 ; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.131-133.

Ahmed'dir. Kaynaklarda Abdullah veya Abdülmevlâ olarak geçen dedesinin adına bakılarak Âlî'nin devşirme soyundan geldiği düşünülmektedir. Değişik eserlerinde bütün ırkları kötülemesine karşın Hırvat soyunu övmesinden hareketle de Boşnak bir aileden gelmiş olabileceği Atsız tarafından ileri sürülmüştür. Bu iddiayı doğrulayacak başka bir husus da Âlî'nin hayatının büyük bölümünü Boşnak asıllı devlet adamlarının yanında geçirmiş olması gösterilebilir. Altın yaşında başlayan öğrenim hayatı yirmi yaşında medreseden mezuniyetle tamamlandı. İyi bir Arapça ve Farsça bilgisini de içine alan bu öğrenimin, mükemmel olduğu söylenilebilir. Niyeti müderris olmaktı. Ama Şehzade II. Selim'in desteğiyle ilmiyye mesleğini bırakıp Şehzade'ye dîvân katibi oldu. Ardından uzun süre hizmetinde bulunduğu Şam beylerbeyi Lala Mustafa Paşa'nın dîvân katipliğine tayin edildi. Paşa'nın Mısır beylerbeyliğinden azli üzerine, Âlî de işini bıraktı, Şehzade III. Murad'ın yanına Manisa'ya gitti. Oradan Bosna beylerbeyi Ferhad Paşa'nın dîvân katipliğine gönderildi. Sultan III. Murad'ın tahta çıkışını takiben, İstanbul'a gelen Âlî, Hoca Sadeddin Efendi vasıtasıyla Gürcistan, Azerbaycan ve Şirvan yöresi beylerbeyi olan Mustafa Paşa'nın yanına tekrar dîvân katibi oldu. Onunla İran seferine katıldı. Buradan Halep Tımar Defterdarlığı'na tayin edilen Gelibolulu'ya Van beylerbeyi Hüsrev Paşa tarafından yeni bir görev verildi.Trabzon'a giderek oradaki erzak işlerini düzene koyacaktı. Halep Tımar Defterdarlığı görevinden azledilen Âlî, bir süre açıkta kaldıktan sonra Erzurum, altı ay sonra da Bağdat Mal Defterdarlığı'na getirildi. Ardından yine azledildi ve uzunca bir süre açıkta kaldı. Kısa süren Sivas Defterdarlığı görevinden sonra Yeniçeri katipliğine getirildi. Bu görevinden de azledildi. Gelibolulu Mustafa Âlî Cidde'de öldü. (1599/1600) Gelibolu'dan on altı yaşında geldiği İstanbul'da hemşehrisi ve hocası müderris şair Sürûrî ile Hayâlî gibi devrin önde gelen üstatlarından edebî terbiye alan genç Mustafa, o yaşlarda önce Çeşmî mahlası ile şiir yazmaya başlamış, az sonra ise bütün hayatına hakim olan yükselme ihtirası ve kendini herkesten üstün görme duygusuna uygun düşen Âlî mahlasında karar kılarak bütün eserlerini bu ad ile vermiştir. Henüz yirmi iki yaşında iken, daha iki yıl önce kendisine dîvân katipliği kapısını açan Mihr ü Mâh ile birlikte Enîsü'l-kulûb ve Mihr ü Vefâ gibi üç edebî eserin sahibi bulunan Âlî, aşk macerası konularından, hikayelerden uzaklaşmaya başlayarak sanatını Tuhfetü'l-uşşâk'tan bu yana tarihe, sosyal muhteva ve kültür ağırlıklı konulara yöneltir. Eserleri şunlardır:Türkçe Dîvânlar, Farsça Dîvân, Mihr ü Mâh, Tuhfetü'l-uşşâk, Mihr ü Vefâ, Enîsü'l-kulûb, Riyâzü's-sâlikîn, Ravzatü'l-letâif, Sadef-i Sad-güher, Gül-i Sad-berg, Subhatü'l-abdâl, Kırk Hadis Tercümeleri, Dekâiku't-tevhîd, Meâlimü't-tevhîd, Nükatü'l-kâl fî tazmîni'l-

makâl, Bedâyiu'l-makâl, Mecmuau'l-bahreyn, Bedî'u'r-rukûm, Câmiu'l-buhûr der Mecâlis-i Sûr, Menşeü'l-inşâ, Künhü'l-ahbâr.[2]

Âşık Ömer (1030?/1621?-1119/1707)

Hayatı hakkında kaynaklarda kesin bilgiler bulunmayan Âşık Ömer hakkında araştırmacıların en çok tartıştığı konular arasında doğum tarihi ve yeri gelmektedir. Saadettin Nüzhet Ergun, M.Fuat Köprülü, Şükrü Elçin başta olmak üzere pek çok araştırmacı, şairin doğum tarihinin sarih olarak bilinmediğini kaydederek XVII. yüzyılı işaret etmişlerdir. Âşık Ömer'in doğum yeri hususunda Aydın, Konya ve Kırım olmak üzere üç farklı görüş ileri sürülmüştür. Âşık Ömer'in kabrinin İstanbul'da, Kırım'da olduğu konusunda çelişkili bilgiler söz konusudur. Şair, medrese öğrenimini görmüş, dinî ilimler yanında Arapça ve Farsça'yı öğrenmiş, Hâfız Dîvânı'nı, Sadî'nin Bostanı'nı, Mevlânâ'nın Mesnevîsi'ni okumuş bir şairdir. Âşık Ömer'in matbu dîvânında "Hâfız" unvanıyla anılması, Kur'ân'ı hıfzetmiş veya hâfızlık çalışmış bir kişi olduğunu göstermektedir. Dervîş Nihânî mahlasını kullanmasından hareketle Âşık Ömer'in bir tarikata bağlandığını muhakkak gören Saadettin Nüzhet Ergun, bu mahlasın şeyhi tarafından verilmiş olabileceği ihtimalini öne sürmüştür. Şiirleri Ömer mahlasını kullanan birçok şairle karışan Âşık Ömer'in Ömer ve Âşık Ömer dışında, Adlî, Dervîş Nihânî, Vehbî ve Vechî mahlaslarını da kullandığı anlaşılmaktadır. Şair hem hece hem de aruz ölçüsü ile şiir söylemiş, dönemin en verimli ve usta şairidir. 1500 civarında şiiri olduğu sanılan Âşık Ömer'in konu olarak aşk, tabiat, gurbet, ölüm gibi temalarla birlikte din, tasavvuf ve tarihsel olaylar da geniş biçimde yer almaktadır. Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Âşık Ömer'in şiirlerini toplayarak bir dîvân haline getirmiştir. Ayrıca hemen her cönk ve mecmuada da Âşık Ömer'in şiirlerini görmek mümkündür.[3]

Bâkî (1526-1600)

Mahmut Abdülbâkî, Fâtih müezzinlerinden Mehmed Efendi'nin oğludur. 1526'da İstanbul'da doğdu. İyi bir medrese tahsili gören Abdülbâkî, Ahaveyn (iki kardeş) lakabıyla meşhur Karamanî Ahmed ve Mehmed efendilerden, daha sonraları Süleymaniye

[2] Ömer Faruk Akün, "Âlî", TDVİA, C.2, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul, 1989, s.416-421; Sema Kölemen, Nuruosmâniye Kütüphanesi 4962 Numaralı Mecmua (247a-324b, Transkripsiyonlu Metin-İnceleme), Cumhuriyet Üniversitesi SBE. YLT., Sivas, 2011, s.16-17.

[3] Ali Duymaz, "Âşık Ömer", TEİS., 23.04.2016 tarihinde http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992 sayfasından ulaşılmıştır.

müderrislerinden Kadı-zâde Şemseddîn Ahmed gibi devrin tanınmış âlimlerinden ders gördü. Medrese eğitimi gördüğü sırada Bâkî'de şairlik istidadı süratle gelişti. Şiirden iyi anlayan Kanunî Süleyman, Bâkî'yi kendi devrinin en büyük şairi addettiği için onu çok himaye ediyor, daima iltifatlarda, ihsanlarda bulunuyordu. 1566 yılında Kanunî'nin ölümü Bâkî'yi çok üzmüş ve bunun üzerine "Kanunî Mersiyesi"ni yazmıştır. Mersiyenin yedinci bendinde tahta çıkan II. Selim'e dua eder. Daha sonra da II. Selim'e Cülûsiye yazarak onun tahta çıkışını kutlar. Ancak, II. Selim Bâkî'ye babasının gösterdiği kadar ilgi göstermemiş, müderrislikten azletmiştir. II. Selim'den sonra tahta çıkan III. Murad'a kasideler sunan Bâkî, bu dönemde Sokullu Mehmed Paşa tarafından korunduğu için, mevkiini korumuştur. İleri yaşlarda Edirne Selimiye Medresesi'ne müderris, Mekke ve Medine'ye kadı olmuş, oradan dönüşte İstanbul kadılığına yükseltilmiş, Anadolu ve Rumeli Kazaskerliği yapmıştır. Bâkî 1600 tarihinde vefat etmiştir. Cenaze namazı Fâtih Câmii'nde Sun'ullâh Efendi tarafından kalabalık bir cemaatle kılındıktan sonra Edirnekapısı dışındaki mezarlıkta defnedildi. Bâkî, dört padişah dönemini yaşamış ve döneminde Sultânu'ş-Şuarâ unvanını almıştır. Kaynaklar Bâkî'nin evli olduğunu, iki oğlunun bulunduğunu kaydetmektedir. Bâkî'nin manzum ve mensur eserleri bulunmaktadır. Şairin eserlerini şöyle sıralayabiliriz: Dîvân, Me'âlimü'l-Yakîn fî Sîreti Seyyidi'l-Mürselîn, Fezâ'ilü'l-Cihâd, Fezâ'il-i Mekke, Hadîs-i Erbaîn Tercümesi. Bâkî'nin ifadelerinde daha çok hitâbî üslup görülür. Şiirlerinde mahallî renkleri ve şahsiyetinin izlerini bulmak mümkündür. Şiirlerinde kendine has bir üslubu bulunan Bâkî, Türkçenin aruz veznindeki imale ve zihaf kusurlarını asgariye indiren şairi olarak kabul edilir. Şiirlerinde aşkın acı ve ıstıraplarından çok, elden geldiğince coşku ve neşeyi yansıtan işret tasvirlerine yer vermiştir.[4]

Emrî (?-1575)

Edirneli olduğu bütün kaynaklarda ittifakla belirtilmektedir. Ailesi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Önceleri bazı imaretlerin kitabet vazifesiyle meşgul olurken Kınalı-zâde Ali Çelebi'nin Edirne kadısı olmasından sonra onun himayesiyle Yıldırım Bâyezid Medresesi'nin tevliyeti hizmetinde bulunmuş, daha sonra buradan azledilmiştir. Kaynaklar ömrünü tevliyet hizmetleriyle geçirdiğini, Edirne ve İstanbul dışında herhangi bir yerde bulunmadığını ifade ederler. Emrî'nin memurluk hayatında yükselememesinde onu "kemâl-i istiga"sının ve inzivayı sevmesinin rolü vardır. Emrî hayatını istigna ve kanaat

[4]M. Fuat Köprülü, Dîvân Edebiyatı Antolojisi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2006, s.227-232; Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.171-173; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.202-204.

içinde geçirmiş, bundan dolayı da herhangi bir devlet büyüğünün methi için şiir yazmamıştır. 1575 yılında Edirne'de vefat eden Emrî'nin ölüm tarihini Hasan Çelebi, Gelibolulu Mustafa Âlî ve daha sonra Bursalı Mehmed Tahir 1574 olarak vermişlerse de doğru değildir. Emrî tarih düşürmede usta bir şairdir. Emrî'nin bugüne ulaşan eserleri dîvânı ve muammalarıdır. Dîvânı ölümünden sonra tertib edilmiştir. Bursalı Mehmet Tahir, Emrî'nin manzum ve matbu bir Pend-i Attâr Tercümesi'nin olduğunu söylerse de S.Nüzhet Ergun bu eserin Emrî'ye ait olmadığını göstermiştir.[5]

Fasîhî (?-1743)

Kaynaklardan edindiğimiz bilgilere göre Fasîhî'nin asıl adı Hasan olup, Tosyalıdır. Kaynaklar şairin 1743 senesinde vefat ettiğinde birleşmektedir. Çok iyi eğitim görmüş olan Fasîhî, çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. Râmiz'e göre 1726 yılından, hayata gözlerini yumduğu 1743 yılına kadar İstanbul'da Defterdar Ahmed Paşa Medresesi, Sâniye-i Kenan Paşa Medresesi, Eyyühüm Çelebi Medresesi, Ferhad Paşa Medresesi, İbrahim Paşa-yı Cedîd Medresesi, Mihr-mâh ve Vefâ Medreselerinde müderris olarak görev yapmıştır. Gerek kaynaklardan gerekse Fasîhî Dîvânı'nda yer alan tarih manzumelerinden hareketle Fasîhî'nin İstanbul'da hayatını sürdürmüş olduğunu söyleyebiliriz.[6]

Fehîm-i Kadîm (1627-1647)

Mustafa Fehîm Efendi'nin ailesi hakkında elimizde pek bilgi bulunmamaktadır. Babasının mesleğinin unculuk veya kurabiyecilik olmasından dolayı, Fehîm Çelebi'nin Uncı-zâde diye de anıldığı görülmektedir. Fehîm'den bahseden kaynakların hiçbiri onun doğum tarihini vermemektedir, ancak Fehîm'in doğum tarihi ile ilgili umumi kanaat 1627'dir. Tahsili ve yetişmesi hakkında fazla bilgi bulunmayan Fehîm'in Arapçayı muhtemelen ailesinden ana dili olarak öğrendiği, pek genç sayılabilecek bir yaşta Örfî-i Şîrâzî Dîvânı'nı istinsah etmesinden ve Farsçayı da iyi bildiği kendi şiirlerinden anlaşılmaktadır. Bosnevi Süleyman Mezakî Efendi'nin teşviki ile Mısır'a vali olan Eyyub Paşa'nın maiyyetine girerek Kahire'ye gitmiştir. Fehîm'in vefat tarihi olarak 1647 kabul edilmektedir. Fehîm'in elde bulunan en önemli eseri Dîvân'ıdır. Fehîm'in en önemli özelliği kendine has bir üsluba sahip olmasıdır. Gazellerinde pitoresk tasvirler ile günlük olayların gayet tabiî bir şekilde yer aldığı görülür. Birçok şiirinde görülen ıstırap temi ise bizzat mizaç ve hayatının şiire

[5] M.A. Yekta Saraç, "Emrî Emrullâh", TDVİA, C.11, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul, 1995, s.164.
[6] Haluk Gökalp, Fasîhî Dîvânı (İnceleme-Metin), Çukurova Üniversitesi SBE. YLT., Adana, 2001, s.1-3.

aksinin bir tezahürüdür. "Sebk-i Hindî"nin ilk büyük temsilcilerinde sayılmaktadır. Fehîm, şiirlerinde fazla sözden kaçınıp kısa ve öz söyleyişi tercih etmiş, ayrıca kafiye ve redif kullanımında da bazı yenilikler ortaya koymuştur.[7]

Figânî (1505?-1532)

Asıl adı Ramazan, babasının adı ise Abdullah olup XVI. yüzyıl başlarında Trabzon'da doğmuştur. Doğum yılı hiçbir kaynakta geçmez. Bununla beraber şiirlerindeki ipuçlarına ve tezkirlerle tarihlerin genç yaşta öldürüldüğü ifadelerine bakılarak, Figânî'nin aşağı yukarı XVI. yüzyılın ilk birkaç yılı içinde doğduğu söylenebilir. Çocukluğu ve ilk gençliği hakkında kaynaklarda bilgi yoktur. Tezkirelerdeki kayıtlara göre gençlik döneminde İstanbul'a geldiği, kısa bir medrese öğrenimi gördüğü, İranlı şairler gibi hekim olmaya özenerek Kazvinli Şah Mehmed'den tıp dersleri aldığı, özellikle gramer, hekimlik ve edebiyatta ileri gittiği anlaşılmaktadır. Figânî genç yaşta güzel şiirler yazmaya başlamıştır. Kaynaklar onun asıl ününü Kanunî Sultan Süleyman'ın şehzadeleri Mustafa, Mehmed ve Selim için tertip edilen sünnet düğünü (936/1530) münasebetiyle nazmettiği bir "sûriyye" kasidesi ile kazandığını bildirirler. Zamanın ünlü şairlerinin, kasidelerini okuyup sundukları bu düğünde Figânî'nin eseri takdir toplamış ve adının yayılmasına sebep olmuştur. Geçimini daha çok devlet büyüklerine yazdığı kasidelerden elde ettiği bağışlar ve görevlerle sağlamıştır. Figânî Kesenek yazmanlığında çalışmıştır. Sadrazam İbrahim Paşa'nın 1526'da Budin'den getirip Sultanahmet'teki sarayın önüne diktirdiği üç tunç heykeli hakkında yazılan ve Figânî'nin de bulunduğu bir toplantıda okunan "Dünyaya iki İbrahim geldi, biri putları kırdı, öteki put dikti." anlamındaki "*Dü İbrâhîm âmed be-deyr-i cihân/Yekî put şiken şud yekî put nişân* " Farsça beyit sadrazamın kulağına gitmiş, Figânî, kendisi ile bir ilişkisi olmayan bu beyit yüzünden, üç gün sonra Tahtakale'deki evinde yakalanmış, önce dövülmüş, sonra da asılmıştır. Önceleri Hüseynî takma adı ile yazmış, sonraları bunu Figânî'ye çevirmiştir. Âşık Çelebi onun Na'tî ve Priştineli Nûhî ile birlikte İstanbul'un eğlence yerlerinde ve Galata meyhanelerinde gezdiğini, çeşitli işret meclislerinde bulunarak yazdığı gazel ve kasidelerle hâmiler elde etmeye çalıştığını bildirir. XIX. yüzyıla kadar düzenlenmiş şiir mecmualarının önemli bir kısmında eserlerine yer verilmesi, onun uzun zaman okunup tanınmaya devam ettiğini gösterir. Atasözü ve

[7] Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.211; Tahir Üzgör, Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1991, s.3-16; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.263-265.

deyimleri ustaca kullanmasıyla şiirleri dikkat çekmektedir. Abdülkadir Karahan tarafından neşredilen Dîvânçe'sinde 8 kaside, 107 gazel ve 2 tahmis bulunmaktadır.[8]

Fuzûlî (?-1556)

Asıl adı Mehmed, babasının adı ise Süleyman'dır. Irak'ta yaşayan Akkoyunlu Türkmenlerinin Bayat boyundandır. "Fuzûlî-i Bağdâdî" diye anılmasına rağmen, doğum yeri ihtimallere göre Hille, Necef veya Kerbelâ olarak gösterilmektedir. Doğum tarihi de tam olarak bilinmemekle birlikte, kendi sözü olan "*menşe' ve mevlidim Irak*" (888) ibaresinin ebced karşılığı olan 888/1483 tarihi son yıllarda kabul görmüştür. Kimsenin beğenmeyeceği düşüncesiyle "**Fuzûlî**" mahlasını seçmiştir. Bir rivayete göre babası Hille müftüsü olduğundan ilk eğitimini ondan almış, daha sonra da Rahmetullah adlı bir hocadan ders görmüştür. Tahsilinin ilk dönemlerinde Arapça ve Farsçayı bu dilde şiir yazacak kadar öğrenmiş ve kendisini yoğun olarak şiir için gerekli olan ilim tahsiline vermiştir. Hikemî ve hendesî ilimlerle uğraştığı kadar tefsir ve hadis gibi ilimleri de öğrenmiştir. Bağdat'ın 1534'te Kanunî tarafından teslim alınmasından sonra Fuzûlî'nin başta Kanunî olmak üzere birçok Osmanlı devlet ricaline kasideler yazıp sunduğu ancak hiç bir dönemde devlet büyüklerinden beklediği ilgiyi ve maddî desteği görmediği bilinmektedir. Kendisine evkaftan bağlanacağı vadedilen maaş, günlük dokuz akçeyle sınırlı kalınca şair hoşnutsuzluğunu ifade etmek üzere meşhur *Şikâyet-nâme*'sini yazmıştır. Fuzûlî'nin ölüm tarihini tezkire yazarı, Ahdî'den öğreniyoruz. Şair, 1556 tarihinde ölmüştür. Ahdî tezkiresinde Fuzûlî'nin Fazlî adında bir oğlunun olduğu kayıtlıdır. Fuzûlî'nin çok sayıda eseri bulunmaktadır. Manzum ve mensur olarak Türkçe, Farsça ve Arapça 13 kadar eser vermiştir. Eserlerişunlardır:Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Arapça Şiirler, Leylâ vü Mecnûn, Beng ü Bâde, Sâkî-nâme, Hadîs-i Erbaîn Tercümesi, Hadîkatü's-Süedâ, Türkçe Mektuplar, Nişancı Celâlzâde Mustafa Çelebi Mektubu (Şikâyet-name), Musul Bayraktarı Ahmed Bey Mektubu, Ayas Paşa Mektubu, Kadı Alâeddin Mektubu, Şehzâde Bâyezid Mektubu, Rind ü Zâhid, Sıhhat u Maraz, Muammâ Risâleleri, Matlau'l-İtikâd.[9]

[8] Gülşen Çaylı Cankurt, Figânî Dîvânı Gramatikal İndeksi, Adnan Menderes Üniversitesi SBE. YLT., Aydın, 2015, s.2-4; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.209-210.

[9] Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.153-161; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.182-189.

Garîbî (?-1210)

İbnü'l-Emin Son Asır Türk Şairleri'nde ondan şu şekilde bahseder "Yûsuf Garîbî Efendi, Erbillidir. Âmâdır." Osmanlı Müellifleri'nde 1210 küsur tarihlerinde vefat eylediği muharrerdir. 129 sahifeden mürekkeb olan dîvân-ı eş'ârı Bağdad valisi Müşir Gözlüklü Reşid Paşa-zâde Rüşdi Bey tarafından tab' ettirilmiştir. Dîvânın bazı bölümlerinde şair, gözlerinin âmâ olduğundan söz eder. Yine dîvânının sonunda, "Dîn ü devlet çerâğı" diye tanıttığı Van Kethudası Esed Beg tarafından himâye gördüğünü söyeleyerek, onunla ilgili bir tarih düşürür.[10]

Gevherî (?-1703/1730)

Yazmalardan hareketle Gevherî'nin adının Mehmed olduğunu büyük bir ihtimalle kabul etmek lazımdır. Gevherî'nin İstanbullu olması ihtimali vardır. O, Müstakimzâde Süleyman Saadeddin Efendi'nin yazdığına göre Dördüncü Mehmed ve İkinci Mustafa devri şair ve hattatı Mehmed Bahri Paşa'nın dîvân kâtipliğini yapmıştır. Gevherî'nin doğum tarihi hakkında -bu gün için- elimizde vesika yoktur. Gevherî, âşıklığın tabiî şartlarından biri olan "seyahat"e çıkmamış, İstanbul ve Bursa'dan başlamak üzere imparatorluğumuzun Türk-İslâm şehirlerinde ve Rumeli'de dîvân kâtipliği gibi memuriyet vazifesi ile bulunmuştur. Şairin Üçüncü Ahmed (1703-1730) devrinde öldüğü kesin olarak kabul edilmelidir. Gevherî'nin şiirleri, sosyal konuda sayılabilecek Dördüncü Mehmed'in Avusturya seferleri ile ilgili iki ve Selim Giray için bir medhiyesi dışında kaleme aldığı "Mersiye"si istisna edilirse tek tema etrafında "aşk" üzerinde dönmektedir.[11]

Hayâlî (1497/1499?-1556/1557)

Asıl adı Mehmed, lakabı "Bekâr Memi"dir. Selanik vilayetinin 40 kilometre kuzeydoğusundaki Yenice gölünün doğu sahilinde bulunan Yenice'de doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemekle birlikte II. Bâyezid döneminde doğduğu bilinmektedir. Âşık Çelebi onun çocukluğunda Gülistân ve Bostân gibi eserler okuduğunu belirtir. Gençliğinde oraya gelen Baba Ali Mest-i Acemî adlı bir Kalenderî şeyhinin cezbesine kapılarak bu tarikata intisap etmiş ve onlarla birlikte seyahate başlamıştır. Bu şeyhin ona verdiği tasavvuf bilgilerinin yanı sıra Hayâlî'yi şiirde ilerlemesi için teşvik ettiği ve şairin henüz on dört

[10] Vedat Ali Tok, Garîbî Dîvânı (İnceleme-Metin), Erciyes Üniversitesi SBE. YLT., Kayseri, 1995, s. 1-2.
[11] Şükrü Elçin, Gevherî Dîvânı İnceleme-Metin-Dizin-Bibliyografya (Düzeltilmiş ve eklemeler yapılmış II. baskı), Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 1998, s.9-19.

yaşlarındayken ustaca şiirler yazmaya başladığı bilinmektedir. İyi bir medrese tahsili görmediği anlaşılan ve bir süre derbeder bir hayat yaşayan Hayâlî, dönemin devlet adamlarına şiirler yazmış, kasideler sunmuştur. Şiirleriyle önce Defterdar İskender Çelebi'nin daha sonra da Sadrazam İbrahim Paşa'nın dikkatini çekti. 1522'de Gazâlî Deli Birader ile Rodos Seferi'nde bulundu ve şairin sohbetlerinden yararlandı. Rodos kalesinin fethi sebebiyle padişaha bir kaside sundu. Ardından Irakeyn Seferi'ne katılarak Bağdat'ın fethine katıldı. Onun bu arada Fuzûlî ile tanışma fırsatı bulduğu rivayet edilir. Padişaha art arda sunduğu her şiiri ile büyük ihsanlara nail olan şaire 1525-1526 yıllarında aylık 290 akçe bağlandığı, 1528 ve 1535 yılları arasında da on kere 1000'er akçelik ihsanlarda bulunulduğu bilinmektedir. Serfiçe'de zeameti ve Sütlüce'de de bir bahçesi bulunan şair önce İskender Çelebi'nin (1534) ve ardından da İbrahim Paşa'nın (1536) idamı ile iki büyük hâmisini kaybetti, ardından sadarete getirilen Rüstem Paşa tarafından sevilmediğinden saraydan eski yakınlığı göremedi. Padişahtan sancak beyliği isteyip İstanbul'dan ayrılmak istedi. Kendisine "Beğ" denmesine nazaran bu isteğine kavuşmuş olabileceği tahmin edilmektedir. Hayâlî'nin bilinen eseri, Dîvânı'dır.[12]

Hayretî (?-1534)

Vardar Yenicesi'nde doğdu. Asıl adı Mehmed'dir. Kaynaklarda Mehmed Şah, Mehmed Çelebi ve Baba Hayretî olarak da geçer. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mevlevî şeyhi Yûsuf Sîneçâk'in kardeşi olan Hayretî mutasavvıf bir şairdir. Kardeşi gibi kendisi de önce Şeyh İbrâhim Gülşenî'ye intisap etti, daha sonra Rumeli abdalları arasına karışarak Bektaşîliği benimsedi. Sehî Bey ve Âşık Çelebi'nin belirttiklerine göre Hayretî, Rumeli akıncı ocaklarında bir sipahi olarak ömür sürmüştür. Dîvânındaki "Kılıç Kasidesi" ile "Yahyâlılarız" redifli murabbaı da bu hususu doğrulamaktadır. Şairin tahsil durumuna dair kesin bilgi mevut değildir. Bir ara İstanbul'a giden şairin burada ne zamana kadar kaldığı bilinmemektedir. İstanbul'da bazı devlet büyüklerine kasideler sunan Hayretî, Kanunî'nin sadrazamı Makbul İbrahim Paşa'nın dikkatini çeker. Onun için bir bahariyye yazıp kendisine sununca İbrahim Paşa şairden hoşlanıp büyükçe bir ihsanda bulunmak istemişse de sadrazama daha yakın olan Hayâlî Bey'in, Hayretî'yi tok gözlü ve kimseye baş eğmeyen biri olarak tanıtması yüzünden câizeden vazgeçerek küçük bir timar vermeyi kâfi görür. Bunun üzerine Hayretî, İstanbul'dan Vardar Yenicesi'ne geri döner. Kabrinin Vardar

[12] Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.169-170; Cemal Kurnaz, "Hayâlî Bey", TDVİA, C.17, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul, 1998, s.5-7; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.200-202.

Yenicesi'nde olduğu söylenmektedir. Hayretî'nin eserleri şunlardır: Dîvân, Fethi Ethem Karatay Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki bir mecmua içinde Hayretî'nin Bahâristân, Nâme-i Hayretî ve Muhabbetnâme-i Hayretî adlı üç mesnevisinin bulunduğunu kaydetmektedir.[13]

Kabûlî (?-1591-1592)

Kabûlî'nin asıl adı İbrâhim'dir. Bazı kaynaklarda İbrâhim Çelebi olarak da anılan şairin mahlası Kabûlî'dir. Kabûlî'nin doğum tarihi ile ilgili kaynaklarda herhangi bir bilgi yoktur. 1520'li yıllarda doğduğu tahmin edilmektedir. Kabûlî'nin doğum yeri Kütahya'nın Gediz ilçesidir. Kabûlî'nin tahsil hayatı ile ilgili ayrıntılı bilgi yoktur. Şair ilk tahsilini Gediz'de görmüş, daha sonra İstanbul'a gitmiş ve medrese eğitimi görmüştür. Kabûlîİbrâhim Efendi, eğitimini tamamladıktan sonra, ilmiye sınıfı içinde kalarak kadılık mesleğini seçmiştir. Kabûlî, kaynakların rivayetine göre, 1591-1592 tarihinde son görev yeri olan Mısır'dan dönerken denizde boğularak can vermiştir. Kabûlî'nin bilinen tek eseri Dîvânı'dır. Bazı kaynaklar onun şiiri yanında inşası ile de tanındığını söylemektedir.[14]

Meşâmî (?-1575-1576)

Meşâmî, şuarâ tezkirelerinde aynı zamanda mahlası olan bu adla anılmakta, şairin başka bir isminden söz edilmemektedir. Edebiyatımızda aynı mahlası kullanan başka bir şaire de rastlanmaz. Meşâmî'ye yer veren bütün kaynaklar şairin Konya'da doğduğuna ve Konyalı olduğuna işaret ederler. Ayrıca kaynaklar, babasının Kanunî'nin veziri Rüstem Paşa'nın kethüdası olan Mustafa Bey olduğu belirtilir. Kanunî'nin şehzâdesi Selim'in himayesini kazanmış, birçok şairi şehzâdeye tanıtarak müstakbel sultanın etrafında edebî bir muhitin oluşmasında rol oynamıştır. Râzî, Meşâmî'nin vebadan öldüğünü belirtmiştir. Şuarâ tezkirelerinde Meşâmî'nin dîvân tertiplediğine veya herhangi bir eserinin varlığına ilişkin bilgi yoktur. Şairin mecmualarda ve tezkirelerde şiirleri bulunmaktadır.[15]

Meylî (?-1675-76)

Asıl adı Abdülbâkî Efendi'dir. Kimi kaynaklarda İstanbullu olduğu belirtilse de Tuhfe-i Nâilî'de ve Sicill-i Osmânî'de Bosnalı olduğu kayıtlıdır. Meylî, düzenli bir eğitim almış,

[13] Mustafa Tatçı, "Hayretî", TDVİA, C.17, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul, 1998, s.61-62.
[14] Mustafa Erdoğan, Kabûlî İbrâhim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) C.1, Gazi Üniversitesi SBE. DT., Ankara, 2008, s.15-94.
[15] Emine Yeniterzi, On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşâmî, Türk Dili, S.591, Mart 2001, s.317-328.

ardından kırk akçelik medrese müderrisliğine başlamıştır. Meslek hayatında aziller yaşamış, ancak bir süre sonra kadı olmuş ve 1675-76 senesinde vefat etmiştir.[16]

Muhibbî (1494-1566)

1494 tarihinde Trabzon'da dünyaya geldi. Asıl adı Süleyman olup Osmanlı Devleti'nin onuncu hükümdarıdır. Babası Yavuz Sultan Selim'in altı kızından başka tek oğlu olup, annesi Hafsa Sultan'dır. Yavuz'un Trabzon valiliği sırasında dünyaya gelmiş ve ilk eğitimini Trabzon'da görmüştür. Çocukluk yılları Trabzon'da geçti. Daha sonra Manisa'da sancakbeyliği yaptı. 1520'de tahta çıktı. Siget'in muhasarası sırasında iç kalenin fethini göremeden hasta yatağında 1566'da vefat etti. Osmanlı padişahlarının çoğu gibi şair olan Kanunî Sultan Süleyman Muhibbî'den başka "Muhib" ve "Meftûnî" mahlaslarını da kullanmıştır. Kaynaklar onun şiirden iyi anladığı, âlim ve şairlere itibar gösterdiği ve onları himaye ettiği hususunda birleşir. Selânikî'nin naklettiğine göre Bâkî gibi büyük bir şairi bulup onu yakınları arasına almayı en önemli işlerden biri saymıştır. 3000 civarındaki şiirleriyle padişahlardan en çok şiir yazanlar arasında yer alan Muhibbî'nin daha ziyade büyük babası II. Bâyezid'in etkisinde yazdığı ilk manzumeleri dil ve duygu bakımından zayıftır. Ancak zamanla aşk, tabiat, bezm ü rezm gibi konularda lirizme ulaşmış, padişah olduktan sonra büyük şairlerle yakın teması neticesinde ustalık kazanmış ve şiiri olgunlaşmıştır. Muhibbî'nin devlet meselelerinin ağır yükü ve yorucu seferlerle geçen bir ömür içerisinde, eskilerin sürekli yazıp söyleyen anlamında "pür-gû" diye nitelendirdikleri türden bir şair olmasına karşılık, eserlerinde hiçbir zaman bu tipteki sanatkarların düştükleri özensizliğe düşmediği görülmektedir. Gazelleri inceden inceye işlenmiş hayaller ve söz oyunlarıyla doludur. Oğullarından Şehzade Mustafa, Bâyezid, Selim ve Cihangir de kendisi ve dedeleri gibi şair olarak yetişmişlerdir. Muhibbî'nin Farsça ve Türkçe dîvânlarındaki şiirleri muhteva ve üslup bakımından öncelikle hükümdarlığını, sultan şahsiyetini yansıtması yanında hamâsî yönü de olan manzumelerdir. İlk defa Âdile Sultan tarafından bastırılan Muhibbî dîvânının çeşitli kütüphanelerde pek çok yazması mevcuttur.[17]

[16]İsmail Hakkı Aksoyak, "Meylî", TEİS, 23.04.2016 tarihinde http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1737 sayfasından ulaşılmıştır.
[17] Coşkun Ak, "Muhibbî", TDVİA, C.38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık, İstanbul, 2010, s.74-75; Feridun Emecen, "I.Süleyman", TDVİA, C.38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık, İstanbul, 2010, s.62-74; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.210-211.

Nâbî (1642-1712)

Nâbî, 1642 tarihinde Urfa'da doğmuştur. Asıl adı Yûsuf olup babası Seyyid Mahmud oğlu Mustafa'dır. Genç yaşlarında arzuhâlcilikle uğraşan şairin aynı zamanda iyi bir eğitim aldığı tahmin edilebilir. Bir mutasarrıfın dikkatini çekerek 1665'te yirmi dört yaşlarındayken IV. Mehmed'in saltanatı yıllarında İstanbul'a gönderilen Nâbî, Musahib Mustafa Paşa'ya intisap ederek kısa zamanda ona dîvân kâtibi olmuştur. Padişahın av gezintilerine Paşa'nın maiyetinde katılan şair, 1671'de Lehistan Seferi'nde bulunarak Kamaniçe'nin fethi üzerine Fetih-nâme-i Kamaniçe'yi kaleme almıştır. Edirne'de 1675'te tertiplenen muhteşem sünnet düğününde bulunarak Sûr-nâme'sini yazdı. Bir süre sonra hacca gitmeye niyetlenen şaire, padişah tarafından yolda rahat etmesi için bir ferman verildi. Hac dönüşünde Mustafa Paşa'ya kethüda olan şair, Tuhfetü'l-Harameyn adlı eserini bu devrede kaleme almıştır. Paşa'nın 1685'te kaptanıderyalıkla Mora'ya atanması sırasında onunla birlikte giden Nâbî, bu çok bağlı bulunduğu Paşa'nın ani vefatı üzerine İstanbul'dan ayrılarak Halep'e gitmiş ve oraya yerleşmiştir. Buradayken 1694'te doğan oğlu Ebulhayr için 1701'de Hayriyye adlı eserini nazmetmiştir. Halep'te sakin bir hayat süren şairin huzuru Çorlulu Ali Paşa'nın 1670'li yıllarda sadarete getirilmesi ile bozulur; kendisine devletten bağlanan aylık kesilip evi elinden alınır. Bu sıkıntılı devresi Baltacı Mehmed Paşa'nın Halep beylerbeyi olarak atanmasına kadar sürer. Nihayet Paşa'nın sadarete getirilmesi ile şair de onunla birlikte ikinci defa İstanbul'a gelir; önce Darphane eminliğine ve ardından başmukabelecilik ve mukabele-i süvarî mansıplarına getirilir. İstanbul'a geldiği yıllarda yaşı hayli ilerlemiş bulunan şair, iki yıl kadar sonra 1712'de vefat ederek Üsküdar Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir. Nâbî edebiyat tarihinde "hikemî tarz"da kaleme alınmış şiirlerin temsilcisi olarak kabul edilir. Şiirlerinde okuyucusuna sürekli öğüt verip yol gösteren bir tavır takınmıştır. Şevket-i Buhârî, Örfî ve Sâ'ib-i Tebrizî gibi şairlerin de etkisinde kaldığı anlaşılan Nâbî, özellikle Sâ'ib'in hikmet üzerine kurulu şiir anlayışının Türk edebiyatındaki temsilcisi olarak bilinir. Manzum ve mensur eserleri bulunan Nâbî'nin manzum eserleri şunlardır: Türkçe Dîvân, Farsça Dîvânçe, Hayriyye, Hayrâbâd, Terceme-i Hadîs-i Erbaîn, Sûrnâme. Nâbî'nin mensur eserleri ise, Fetih-nâme-i Kamaniçe, Tuhfetü'l-Haremeyn, Zeyl-i Siyer-i Veysî ve Münşeât'tan ibarettir.[18]

[18] Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.216-218; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.265-267.

Nâdirî (1572-1626)

Nâdirî 1572 yılında İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Mehmed'dir. Nâdirî, ilim ve fazilet sahibi, şiirle de uğraşmış bir babanın evladıdır. Yetişmesinde babasının da tesirinin olabileceği kolayca tahmin edilebilen Mehmed Nâdirî, Yavuz Sultan Selim'in nedimlerinden Hasan Can'ın oğlu olan, en üst pâyedeki medreselerde müderrisliklerden sonra şehzadeliğinde ve sultanlığında III. Murad'a hocalık yapan Hoca Sadeddin Efendi'den mülazım olmuştur. Resmi vazifelerinde devlet ve millete ihtimam ile menâsıbda adaletli davrandığını, bunun yanında kötü düşünceli, cahil kimseler marifetiyle uğratıldığı haksızlıkları özellikle kasidelerinde zikreden şair, ölümünden önce düçâr olduğu hastalığın iniltilerini de beyitlerine aksettirmiştir. Hayatının sonunda altı ay meflûcen yatan Nâdirî'nin ölüm tarihi kaynakların müştereken zikrettiği cemâziye'l-âhir 1036/17.2.1626 M dir. 56 yaşında vefat etmiştir. Nâdirî'nin eserlerini şu şekilde sıralayabiliriz: Dîvân, Münşeât, Kalemiyye Risâlesi, Tefsîr-i Beyzâvî'ye Hâşiye, Şehnâme.[19]

Nahîfî (1646/47-1738)

Nahîfî, İstanbullu şairlerdendir. Şeyhî'ye göre 1056/1646-47'de doğdu. Doğum tarihi kesin olarak söylenmemekle beraber bu tarihlerde doğduğu bellidir. Müstakimzade'nin Tuhfe-i Hattatin'de belirttiğine göre doksan yaşını geçkin olarak ölmüştür. Buna göre Şeyhî'nin verdiği tarih doğruya yakındır. Müstakimzade'nin akrabası olan Nahîfî'nin asıl adı Mehmed Süleyman'dır. Babası, vaiz olan Abdurrahman Şeyh Muhyi'dir. Dedesi ise kâtiplik yapmış olan Salih'tir. Mehmed Emin adında bir de kardeşi vardır. Çocukluğu hakkında fazla bir bilgiye sahip değiliz. Hayatının ilk çağında ilim ve irfan tahsiline yöneldiği, zamanının kaynaklarında belirtilmektedir. Mesnevi Tercümesi önsözünde belirttiğine göre 1094 Şaban, 1683 Temmuz-Ağustosunda Mısır'a gitti. Bu yolculuk esnasında Konya'da Mevlevilerin dergahına uğrayarak teberrüken külah giydi. Yeniçeri çocuğu olması sebebiyle yeniçeri kalemine girdi ve adı geçen kalem hulefasına mahsus hizmetleri gördü. İlmi, irfanı ve olgun kişiliği ile, 1110-1698-99'da İran'a elçi olarak gönderilen Ebu Kavuk Mehmet Paşa'nın maiyetine girdi. 19 Cemaziyelevvel 1151 Perşembe, 24 Ağustos 1738 Cumartesi günü İstanbul'da öldüğünde, Müstakimzade'ye göre doksan yaşını geçmişti. Nahîfî'nin eserleri şunlardır: Dîvân, Manzûm Mesnevî Tercümesi, Hilyetü'l-Envâr (Nazîre-

[19] Numan Külekçi, Ganî-zâde Nâdirî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserler Dîvânı ve Şeh-nâmesi'nin Tenkidli Metni, Atatürk Üniversitesi SBE. DT., Erzurum, 1985, s.5-23.

i Hilye-i Hâkânî), Hicret-nâme, Mevlid, Mirâciyye, Zührü'l-Âhiret, Enfüsü'l-Âfâk, Mevizatü'n-Nüfûs, Mübâhase-i Kazâ ve Kader, Âdâb-ı Tarîkat ve Kavâid-i Hakîkat, Nasîhatü'l-Vüzerâ (Âsâf-nâme), Ravzatü's-Safâ, Hızriyye (Risâle-i Tasavvuf), Tahmîs-i Kasîde-i Muradiyye, Tahmîs-i Bânet Suâd (Tahmîs-i Kasîde-i Bürde), Tahmîs-i Kasîde-i Bürde (Türkçe), Tahmîs-i Kasîde-i Bürde (Farsça), Tahmîs-i Kasîde-i Bürde (Arapça), Tercüme-i Kasîde-i Bürde, Kasîde-i Münferice Tercümesi, Risâle-i Kalemiyye, Kasîde-i Lâmiyye Şerhi, Kasîde-i Emâliye Şerhi, Mesnevî-i Nush Ve'l-Hikem. Nahîfî'ye atfedilen eserler şunlardır: Manzûmu'l-Lügat, Gazavât-ı Nebeviyye, Tercüme-i Nehcü's-Sülûk, Arapça Bir Risâle[20]

Nâ'ilî (?-1666)

Asıl adı Mustafa olup babası mâden kalemi kâtiplerinden Pîrî Halife'dir. Bu sebeple Nâ'ilî'den kaynaklarda "Pîrî-zâde" diye söz edilmektedir. XIX. yüzyıl şairlerinden Manastırlı Nâ'ilî'den ayırmak için ondan daha çok "Nâ'ilî-i Kadîm" olarak bahsedilmiştir.

Dîvân'ından edinilen bilgilere göre zayıf ve hastalıklı bir bünyeye sahip olan Nâ'ilî, küçük yaşta anne ve babasını yitirmiş, bütün ömrü maddî ve manevî acılarla geçmiştir. Eserlerinden iyi bir tahsil görerek Farsçayı çok iyi öğrendiği anlaşılmaktadır. Eğitiminden sonra Dîvân-ı Hümâyûn'da ve Maâdin Kalemi'nde kâtiplik ederek baş halifeliğe kadar yükselmiştir. Ancak hayatı boyunca bu makamdan yükseğe çıkamamıştır. Hayatını kolaylaştırma ümidiyle IV. Murad, IV. Mehmed ve devlet ileri gelenlerine kasideler sunmasına rağmen beklediğini bulamamıştır. Kısa bir süre Yusuf ve Defterdar Ahmed paşaların himayesine girdiyse de, bu durum fazla uzun sürmemiştir. Eserleri boyunca şikayet ettiği düşmanlarının etkisiyle olmalı, Köprülü-zâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın gazabına uğrayarak İstanbul'dan sürülmüştür. Köprülü-zâde'ye çeşitli aracılarla gönderdiği kasidelerle içinde bulunduğu durumdan kurtulmaya çalıştıysa da, bunda başarılı olamadan vefat etmiştir. Nâ'ilî, tasavvufun etkisinde kalmış, Halvetiye tarikatına girmiştir.Nâ'ilî'nin tek eseri Dîvân'ıdır. Dîvân, Haluk İpekten tarafından yayımlanmıştır.[21]

[20] A. İrfan Aypay, Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni), Selçuk Üniversitesi SBE. DT., Konya, 1992, s. 1-25.
[21] Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.208-209; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.260-261.

Necâtî Bey (1444/1446-1509)

Asıl adı Îsâ, bir rivayete göre de, Nûh'tur. Latîfî onun Edirne'de Sâ'ilî namında bir şairin, Âşık Çelebi ise Edirneli bir kadının kölesi ve oğulluğu olduğunu bildirir. Bundan dolayı babasının adı kaynaklarda Abdullah olarak zikredilmektedir. Dolayısıyla Necâtî'nin çocukluk ve gençlik yıllarının önemli bir kısmı bu şehirde geçmiş bir devşirme veya yetim olduğu kuvvetli bir ihtimaldir. Şiir ve nesir yazmaya yöneldiği gençlik yıllarında Edirne'den ayrılıp Kastamonu'ya gitti, orada hatla ilgilendi. Necâtî mahlasıyla yazdığı şiirleriyle ününü duyurmaya başladı. "Döne döne" redifli gazelinin Bursa'da şair Ahmed Paşa'ya ulaşması ve beğenilmesi bu döneme rastlar. Necâtî Bey, Fâtih döneminde İstanbul'a gelerek sultana bir "şitâiyye" ve ardından gelen baharda da bir "bahâriyye" sunarak Fâtih'in hayranlığını kazanmış ve ona dîvân kâtibi olmuştur. Fâtih'in vefatının ardından II. Bâyezid'in takdirini kazanan Necâtî, Şehzâde Abdullah Karaman sancağına tayin edilince onun dîvân kâtibi oldu. Üç yıl sonra şehzâde aniden ölünce şairin görevi ve mutlu günlerinin de nihayete erdiği anlaşılmaktadır. Şair, İstanbul'da bulunduğu süre içinde başta padişah olmak üzere devlet erkânına, devrin diğer meşhur kişilerine kasîdeler sundu, yeni dostlar edindi. Bunlardan biri olan Hâtemî mahlasıyla şiirler yazan Kazasker Müeyyedzâde Abdurrahman Çelebi'nin aracı olmasıyla, Sultan Bâyezid diğer oğlu Şehzâde Mahmud'u Manisa sancağına tayin ettiğinde şairi de nişancılık göreviyle şehzâdenin yanına gönderdi, bundan sonra Necâtî "Bey" olarak anıldı. Manisa'daki görevi uzun sürmedi ve Şehzâde Mahmud da genç yaşta ölünce Necâtî bu şehzâde için de bir mersiye yazarak tekrar İstanbul'a döndü. Yeni bir görev kabul etmeyip kendisine bağlanan 1000 akçe aylıkla Vefâ semtindeki evinde ilim ve sanat sohbetleri düzenleyerek yaşamayı tercih etti. 1509'da vefat etti. Mezarını öğrencisi Sehî Bey mermerden yaptırmıştır. Necâtî Bey'in atasözleri, deyimler ve halk tabirlerine olan düşkünlüğü ve onları şiirde kullanmakta gösterdiği başarı, onun edebî kişiliğinin en göze çarpan yanlarından biri, belki de en belirginidir. Osmanlı şairleri arasında Sâfî mahlasıyla şiirler yazan Yıldırım Bâyezid'in veziri Kasım Paşa ile başlayan şiirde atasözü ve deyimleri kullanmak, Necâtî Bey'de doruğa ulaşmıştır. Necâtî Bey'in günümüze ulaşan tek eseri dîvânıdır. Şair, dîvânını yakın dostu ve hâmisi Müeyyedzâde Abdurrahman Çelebi adına tertip ettirmiştir.[22]

[22] Bayram Ali Kaya, "Necâtî Bey", TDVİA, C.32, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul, 2006, s.477-478; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.133-135.

Nef'î (?-1635)

Asıl adı Ömer olup, doğum yeri Erzurum Pasinler'in Hasankale'sidir. Babası Mehmed Bey, dedesi ise Mirza Ali Paşa olarak kabul edilir. İlk mahlası "zarara mensup" anlamında "Darrî" iken, genç yaşlarında Gelibolulu Âlî'nin tavsiyesi ile "fayda ve menfaate mensup" anlamında "Nef'î"ye çevirmiştir. Muhtemelen Sultan I. Ahmed'in tahta çıktığı yıllarda ve bir tavsiye ile İstanbul'a gelen şair, kabiliyeti ile kısa zamanda kendini tanıtarak, devirlerini idrak ettiği I.Ahmed, II. Mustafa, II. Osman ve IV. Murad gibi dört hükümdara ve devlet ileri gelenlerinden birçoğuna birbirinden güzel kasideler sunmuştur. Bir zaman Sultan I. Ahmed'in maiyetinde, bir aralık da Muradiye mütevellisi olarak Edirne'de bulunan şairin kendi ifadesinden, üç kere Gürcü Mehmed Paşa tarafından azledildiği anlaşılmakla birlikte, bu vazifelerin neler olduğu bilinmemektedir. Şairin şöhretinin zirvesine eriştiği devresi, Sultan IV. Murad'ın saltanat yıllarına denk gelir. Ancak padişah, 1630 Haziran'ında yağmurlu bir günde babasının Beşiktaş'taki köşkünde şairin Sihâm-ı Kazâ'sını okurken, yakınında bir yere yıldırım düşmesi üzerine elindeki şiir mecmuasını yırtar ve Nef'î'yi azlettirerek bir daha hiciv yazmaması için kendisinden söz alır. Sultan IV. Murad'ın emri veya izniyle idam edilen şairin cesedinin denize atıldığı rivayet edilir. Tam bir tarih ve sebep bilinmemekle birlikte, bu idamın 8 Şaban 1044/ 27 Ocak 1635 günü ve Bayram Paşa hakkında söylediği bir hiciv yüzünden gerçekleştiği önesürülmektedir. Kendine aşırı güven duyan, sık sık övünen ve öven bir şair olarak Nef'î, eski edebiyatımızın en büyük kaside ve "fahriyye" şairi olarak kabul edilir. Nef'î'nin başlıca üç eseri bulunmaktadır. Bunlar, Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân ve Sihâm-ı Kazâ'dır. Ayrıca bazı araştırmacılar tarafından şairin Tuhfetü'l-Uşşâk adlı kasidesi de müstakil bir eser olarak değerlendirilmektedir.[23]

Neşâtî (?-1674)

Asıl adı Ahmed olup Sâkıb Dede'nin Sefîne'sinde bu isim Süleyman olarak zikredilir. İlk şiirlerini "Semendî" mahlası ile yazan şaire, at cambazı anlamına gelen bu mahlastan dolayı itiraz eden devrin şeyhülislamının ona "Neşâtî" mahlasını verdiği rivayet edilir. Sakıb Dede ise kendisine bu mahlasın şeyhi Ağa-zâde tarafından verildiğini öne sürer. Ailesi ve eğitimi hakkında hemen hiçbir bilgi yoktur. 1621 senesinde İstanbul Boğazı'nın donuşuna tarih düşürmesine nazaran, onun XVI. yüzyıl sonu veya XVII. yüzyıl başlarında doğduğu tahmin edilmektedir. Mevlevî tarikatına intisap ederek Gelibolu ve Beşiktaş

[23] Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.202; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.253-256.

mevlevîhâneleri postnişîni Ağa-zâde Mehmed Dede'ye Gelibolu'da intisap etti. Bir aralık Konya'ya gelerek Mevlânâ Türbesi'nde bulundu ve Edirne'ye dönüşünde Osman Dede'den boşalan Murâdiye Mevlevîhânesi şeyhliğine getirildi. Bu makamda dört yıl kadar kalabilen Neşâtî, Nâbî'nin "Neşâtî gitdi devrânın" (1085) tarih mısraının gösterdiği 1085/1674 tarihinde vefat ederek Murâdiye Camii avlusuna defnedildi. Ölümüne İbrahim Vehbî Çelebi, Saraybosnalı Rüşdî, Reşid, Fâik, Tâhir, Kadrî, Nazîm, Müstakim-zâde ve Nâbî gibi şairler tarihler düşürmüşlerdir. Neşâtî, "Sebk-i Hindî"nin önemli temsilcilerindendir. Neşâtî'nin eserleri şunlardır: Dîvân, Hilye-i Enbiyâ, Edirne Şehrengizi, Şerh-i Müşkilât-ı Örfî, Kavâid-i Deriyye, Tuhfetü'l-Uşşâk, Mektup.[24]

Nev'î (?-1599)

Asıl adı Yahyâ'dır. Babası Pîr Ali İbrâhim-i Gülşenî mensuplarından bir Halvetî şeyhi olup Malkara'da Turhan Beğ Camii'nin de imamı imiş. İstanbul'da iyi bir öğrenim gören Nev'î, dönemin tanınmış bilginlerinden ve Ahaveyn lakabıyla tanınan Ahmed ve Mehmed Efediler'den ders almıştır. Nev'î öğrenimini tamamladıktan sonra, Gelibolu ve İstanbul'da müderrislik yapmış, bir yandan da tasavvufla ilgilenmiştir. Nev'î'nin şöhret kazandığı dönem III. Murad'ın padişahlığı dönemine rastlar. III. Murad'ın saltanatı zamanında Nev'î, Şehzâde Mustafa'ya ders vermek üzere hoca tayin edilmiş ve şairin saray hocalığı daha sonra kendi isteğiyle saraydan ayrılıncaya kadar sürmüştür. Sultan III. Mehmed için yazdığı şiirlerden Sultan Murad'ın ölümünden sonra da, eskisi kadar itibarlı olmasa da sarayla ilişkisinin sürdüğü anlaşılmaktadır. Oğlu Nev'î-zâde Atâyî padişahın ihsanlarıyla eline çok para geçtiği halde maddeye önem vermediği için, öldüğünde (1007/1599) cenaze masraflarının saray tarafından karşılandığını bildirir. Zühd ve takva sahibi olup henüz çocuk yaşlarından başlayarak Sarhoş Bâlî Efendi, Kurt Mehmed Efendi ve Şeyh Şâban Efendi gibi mürşitler ile tasavvuf yoluna girerek zikre başladığı halde, rind bir mizaca sahip olduğu bilinmektedir. Nev'î'nin eserleri şunlardır: Dîvân, Netâyicü'l-Fünûn, Nevâ-yı Uşşâk, Hadîs-i Erbaîn Çevirisi, Hasb-i Hâl.[25]

[24] Bayram Ali Kaya, "Neşâtî", TDVİA, C.33, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul, 2007, s.18-19; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.262-263.

[25] Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009, s.176; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.204-206.

Râgıb (1699-1763)

Osmanlı'nın XVIII. asırda yetiştirdiği sadrazamlık makamına kadar yükselmiş en büyük devlet adamlarından ve aynı zamanda usta bir şair ve tarihçi olarak da temâyüz etmiş olan Râgıb Paşa, 1699'da İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Mehmed'dir. Şiirlerinde kullandığı "Râgıb" mahlasıyla tanındığından bu isimle şöhret bulmuştur. Babası Defterhâne katiplerinden Şevkî Mehmed Efendi'dir. Yetiştiği çevre ve şartlar itibariyle çok şanslı bir muhitte dünyaya gelen Mehmed'in küçük yaştan beri tahsil ve terbiyesine ihtimam gösterilmiş, keskin zekası ve parlak istidâdı ile kısa zamanda bir ilerleme kaydederek dikkatleri üzerinde toplamasını bilmiş ve babasının da yardımıyla Deftarhâne Kalemi'ne devam etmeye başlamıştır. Mesleğinde varlığını ispatlamasıyla bir müddet sonra Dîvân-ı Hümâyûn Kâtipliği makamında kendisini bulur. Ayrıca Büyük Ayasofya Medresesi'nde Yusuf Efendi'den sülüs ve nesih yazıları üzerine hat dersi de almaya başlar. 1722'de başlayan İran savaşları esnasında fethedilen yerlerin tahrîri için Defterhâne tarafından bir yıl sonra Revan Valisi Ârifî Ahmed Paşa'nın maiyyetinde onun mektupçuluğuna atanır. Kısa bir süre sonra Köprülü-zâde Abdullah Paşa'nın Tebriz seraskeriliğine getirilmesiyle birlikte Râgıb Paşa da Ordu-yı Hümâyûn reisliğine yükselir. Giriştiği her işte rüşdünü ispatlayan Paşa, sonra İran Seraskeri Hekimoğlu Ali Paşa maiyyetinde mühimme katibi ve Defteremîni vekili olarak vazife alır. 1724 senesinde Revan Defterdarlığına getirilir. Bir yıl kadar bu görevde kalan Râgıb Paşa, Cizye Muhasebecisi olarak İstanbul'a dönmüşse de, hemen arkasından Hemedan eyaleti timar ve zeametlerinin yeniden düzenlenmesine ve dağıtılmasına memur edilerek Bağdad valisi ve İran seraskeri Ahmed Paşa maiyyetine Defteremîni ve Reisü'l-küttâb vekili olarak gönderilir. Tıp dilinde "Dâimü'l-harâre ve Dolab" diye tabir olunan hastalıktan kurtulamayan Koca Râgıb Paşa, 1763 tarihinde gece yarısı gözlerini yumdu. Râgıb'ın eserleri şunlardır: Dîvân, Mecmûa-i Râgıb Paşa, Sefînetü'r-Râgıb ve Defînetü'l-Metâlib, Arûz Risâlesi, Münşeât-ı Râgıb, Fethiyye-i Belgrad, Terceme-i Matla'u's-Sa'deyn, Terceme-i Ravzatü's-Safâ.[26]

[26] Hüseyin Yorulmaz, Koca Râgıb Paşa Dîvânı (Araştırma ve Metin), İstanbul Üniversitesi SBE. YLT., İstanbul, 1989, s. 2-51.

Rahîmî (?-?)

Bey şairlerinden saydığımız Rahîmî'nin adına Ahdî tezkiresinde rastlamaktayız. Bu bakımından Rahîmî hakkında kayda değer bilgiler yok denecek kadar azdır. Bilinenler ise, Ahdî ve şairin kendi dîvânının önsözündeki kırık dökük bilgilerdir. Şairimizin asıl adı Mehmed, mahlası da Rahîmî'dir. Kaynaklarda ve adı geçen önsözde Rahîmî'nin Kütahya'da doğduğu ve Kütahyalı olduğu kayıtlıdır. Rahîmî'nin doğum tarihi belli değildir. Dîvânının önsözünde Rahîmî, kendisinden söz ederken şunları kaydetmiştir: Küçük yaşta Kütahya'nın meşhur ve büyük hocalarından aklî ve naklî bilimleri okumuş, Arapça ve Farsçayı öğrenmiş ve şiir bilgisi edinmiştir. Kanunî Sultan Süleyman'ın oğlu II. Selim, önce Karaman Valiliği'ne, daha sonra 1561 yılında Kütahya Valiliği'ne atanmıştır, burada padişah oluncaya kadar kalmıştır. Rahîmî, II. Selim'e kasideler ve şiirler yazmıştır. Yazdığı şiirler sayesinde II. Selim'in iltifatını kazanmış ve Alay Beyi olmuştur. Oğlu olan Harîmî de babası gibi dîvân şairidir. XVI. yüzyıl dîvân şairi Rahîmî'nin bugüne kadar bilinen tek eseri dîvânıdır.[27]

Râsih (1144-1731)

Râsih, XVIII. yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. Hayatı hakkında kısa ve farklı bilgiler vardır. Osmanlı Müellifleri'nde de bu konuya değinilmiş, Balıkesirli Râsih Ahmed Bey olduğu söylenmiştir. Şakir Diclehan da onu Balıkesirli ve Râsih Ahmed olarak almıştır. Doğum tarihi bilinmeyen Râsih, Safâyî'ye göre Mısır Valisi Rami Muhammed Paşa'ya katip olmuştur. Şakir Diclehan'a göre Fatih devri kumandanlarından Zağanos Paşa soyundandır. Şairin "Bulgatü'l-Ahbâb" adlı eserinin sonunda kimin tarafından yazıldığı bilinmeyen bir nottan Zağanos Paşa'dan itibaren devlet idaresinde önemli görevler üstlenmiş bir ailenin ferdi olduğu anlaşılmaktadır. Râsih üzerine bir bildiri sunan Şakir Diclehan, şairin Balıkesir'de medfûn olduğunu ve mezar taşında "Göçdi dünyâdan bekâ iklîmine bir pîr-i 'azîz" ibaresinin yazılı olduğunu belirterek ölüm tarihinin 1731 olduğunu söylemektedir. Râsih'in eserleri şunlardır: Fâlü's-Saâde, Bulgatü'l-Ahbâb, Subhatü'l-Âdem, Dîvân.[28]

[27] Ahmet Mermer, Kütahyalı Rahîmî ve Dîvânı, Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul, 2004, s.13-15.
[28] Özge Öztekin, Râsih Dîvânı İnceleme-Tenkitli Metin-Özel Adlar Dizini, Hacettepe Üniversitesi SBE. YLT., Ankara, 1997, s. 7-9.

Rûhî-i Bagdâdî (?-1605/1606)

Asıl adı Osman olup Bağdat'ta doğdu. Bağdâdî nisbesi kendisine "Rûhî" mahlasıyla şiir yazan on kadar şairden ayırmak için sonradan verilmiştir. Yakın arkadaşı, tezkire sahibi Ahdî'nin verdiği bilgiye göre babası, Ayas Paşa maiyetinde Kanunî Sultan Süleyman'ın ordularıyla Bağdat'a giderek orada yerleşen Rumelili bir sipahi idi. Buna göre Mecmua-i Terâcim'de onun 1534'te doğduğunun kaydedilmesi şüphe ile karşılanmalıdır.Bir dönem baba mesleğini seçip sipahilik yapmıştır. 1602-1604 yılları arasında Şam kadısı olan Azmîzâde Mustafa Hâletî'nin himayesini kazandı. Rûhî kalenderane bir hayatı çeşitli zorluklar içinde Şam'da vefat etti. Rûhî'nin günümüze ulaşan eseri Külliyât-ı Eş'âr-ı Rûhî-i Bağdâdî adıyla 1870'de İstanbul'da basılan dîvânıdır.[29]

Sâbit (?-1712)

Bosna'nın Uziçe kasabasında dünyaya geldi. Asıl adı Alâeddin Ali olup "Sâbit" mahlasıdır. Doğum tarihi bilinmemekle birlikte hakkında araştırma yapan Rypka onun 1650 civarında doğmuş olabileceğini söyler. İlk eğitimini Müftü Halil Efendi'den aldıktan sonra İstanbul'a gitti ve Kaptanıderyâ Seydizâde Mehmed Paşa'nın himayesine girdi. 1678'de paşanın aracılığıyla mülâzım, aynı yıl La'lîzâde ailesine damat oldu. 40 akçe maaşla müderrisliğe başladıktan sonra Çorlu ve Burgaz kadılıklarında bulundu. 1687'de Kırım Hanı Selim Giray'a bir kaside yazarak ondan görev istedi; ardından hana ithaf ettiği "Zafernâme" adlı manzumesi beğenilince sâniye rütbesiyle Kefe'ye kadı tayin edildi. Sâbit, 1692'de Ebâsaidzâde Feyzullah Efendi'nin ikinci şeyhülislâmlığı döneminde günlük 50 akçe maaşla Tekfurdağı(Tekirdağ) müftülüğüne getirildi ve Rüstem Paşa Medresesi'ne hariç itibariyle müderris oldu. 1700 yılında Saray-bosna mevleviyetine tayin edilmiştir. 1705'te Konya mevleviyetine gönderilen Sâbit kısa bir müddet sonra bu görevden alınıp İstanbul'a döndü. 1708'de Diyarbekir mevleviyetine tayin edildi. Bu görevde iki yıl kalıp İstanbul'a dönünce vefatına kadar başka görev almadı. 1712'de vefat etti. Atasözleri, deyimler ve Türkçenin kıvrak ifadelerinden çokça yararlanan Sâbit, sürekli taklitçilikten kaçınmış ve kendine has bir üslubun temsilcisi olmuştur.Sâbit'in bir dîvânı ile yarım kalmış bir mesnevisi yanında bazı küçük hacimli mesnevileri vardır. Yerli ve tamamen orijinal olan Dere-nâme ve Berber-nâme gibi biraz da alışılmadık ve müstehcen konularda kendine has üslubuyla kaleme aldığı mesnevileriyle kendisinden sonra gelen Enderunlu Fâzıl ve Enderunlu Vâsıf

[29] Coşkun Ak, "Rûhî-i Bağdâdî", TDVİA, C.35, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul, 2008, s.205-206.

gibi şairlere öncülük etmiştir. Bu eserlerinden başka Kırım Hanı Selim Giray'ın Rus ordusuna karşı kazandığı Prekop Zaferi'ni anlatan 426 beyitlik Zafer-nâme'si bir de Sultan III. Ahmed'e sunduğu manzum ve mensur bir Hadîs-i Erbaîn Tercüme ve Tefsiri vardır.[30]

Sehmî(?-1645)

Şairin adı kaynaklarda "Ahmed Çelebi", "Ahmed Sehmî Çelebi", "Sehmî Mehmed Çelebi", bazılarında ise "Mehmed Çelebi" olarak geçer. Kendi yazdığı "Kırk Hadis"inde adını "Mehmed Sehmî" olarak belirtir.Şiirinde mahlas olarak Sehmî'yi kullanır. Sehmî kelimesnin kökü olan, "sehm"kelimesi, Arapçada ok, yay, hisse, pay, eğrilik payı; Farsçada korku, dehşet anlamlarına gelir. Bu mahlasın kendisine kim tarafından verildiği bilinmemektedir. Sehmî'nin doğum tarihine hiçbir kaynakta rastlanılmamıştır. Çivizâde Mehmet Efendi'nin Şeyhlislâmlığı döneminde (1581-1587) ona kaside yazması ve ondan ders alması XVI. yüzyılın ikinci yarısında yaşadığını, ölüm tarihi (1645) ise XVII. yüzyılda yaşadığını gösteriyor. Doğum yeri tüm kaynaklarda "Bursa"olarak geçer. Mesleğinin kadılık olduğunu bazı kaynaklar bildirmektedir. Sehmî Bursa'da 1645 yılında vefat etmiştir. Eserleri şunlardır: Dîvân, Manzum Kırk Hadîs Tercemesi, Bursa'da Medfûn Olan Evliyâ-yı Kirâmın Menâkıbı, Câm-ı Gîtî-nümâ[31]

Şehrî (?-1660)

XVII. yüzyılda yetişen Şehrî'nin ne ailesi ile ilgili ne de ne zaman doğduğu ile ilgili kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.Şairden bahseden kaynakların tamamı adının 'Âlî, memleketinin de Malatya olduğu konusunda hemfikirdirler. Şehrî, doğumundan belli bir zaman sonra İstanbul'a gelmiş, tahsilini burada tamamlamış ve hatta XVII. yüzyılın önde gelen şairlerinden biri olan Nef'î'nin öğrencisi olmuştur. Şehrî, eğitimini tamamladıktan sonra, yazısının güzelliği, şiir ve inşadaki başarısı ile Dîvân-ı Sultânî kâtipleri zümresine katılarak bir süre bu görevini yürütmüş, daha sonra dönemin veziriazamı Gürcü Mehmet Paşa'nın tezkirecisi olmuştur. Şair, 1660 yılında vefat etmiştir. Şehrî'nin bilinen tek eseri dîvânıdır. Eserin biri yurt dışında olmak üzere toplam 27 yazma nüshası bulunmaktadır.[32]

[30] Turgut Karacan, "Sâbit", TDVİA, C.35, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul, 2008, s.349-350; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.267-269.
[31] Elif Dirican, Sehmî Dîvânı İnceleme, Metin, Dizin, Gazi Üniversitesi SBE. YLT., Ankara, 2007, s.1-14.
[32]Şener Demirel, Şehrî Malatyalı Alî Çelebi Dîvânı, Malatya kitaplığı yayınları, Malatya, 2014 s.21-35.

Şeyhülislâm Bahâyî (1595/1601-1654)

İstanbul'da 1595 tarihinde doğduğu tahmin edilen Bahâyî, Şeyhülislam Hoca Sadeddin Efendi'nin torunu, Kazasker Abdülaziz Efendi'nin oğludur. Anne tarafından ise Ebussuud-zâde Mustafa Çelebi'nin torunudur. İyi bir eğitim alan şair, 19 yaşında Davudpaşa Medresesi'nde müderris olur. Çeşitli medreselerde müderrislik yapan Bahâyi, 1630 yılında Selanik kadısı olarak atanır.Bu görevde bir yıl kaldıktan sonra azledilir.1633'te Halep kadılığına atanır. 1638'de Bosnalı Şaban Efendi'nin yerine Şam kadılığına tayin edilir, bir yıl sonra yine azledilir. 1644'te Edirne, 1645'te de İstanbul kadılığına atanır. 1649 yılında Şeyhülislâm Abdürrahim Efendi azledilince Hüseyin Efendi Sadrazam Murad Paşa'ya Bahâyi'yi tavsiye eder.Sadrazamın tavsiyesi üzerine devrin hükümdarı IV. Mehmed, Bahâyi Efedi'ye Şeyhülislâmlık Hatt-ı Hümâyûnu verir.Bahâyi 1651'de azledilerek Bergama'ya sürgün edildi. Bahâyi, 1652'de ikinci kez şeyhülislâmlık makamına getirilmiştir. Bu dönem tayin ve azillerle ve devrinin siyasî olayları arasında mücadele ile geçti. 12 Safer 1064/2 Ocak 1654 tarihinde yakalandığı boğmaca ölümüne sebep olmuştur. Kaynakların ittifakla bildirdiklerine göre, keskin bir zekaya ve kuvvetli bir hafızaya sahip olan Bahâyî Efendi, iyi bir tahsil görmemesine ve ilmî konularda derinleşmemesine rağmen anlayış ve kavrayış gücü sayesinde hemen her meselenin üstesinden kolaylıkla gelmiştir.[33]

Taşıcalı Yahyâ (?-1582)

Arnavut asıllı Dukakin ailesinden olup kesin doğum tarihi ve yeri bilinmemektedir.Kaynaklarda ailesine nispetle Dukakinzâde, geldiği yerin taşlık bir bölge oluşundan dolayı da Taşlıcalı diye anılmıştır.Kuzey Arnavutluk'tan devşirilip İstanbul'a getirildi. Acemi Oğlanları Ocağı'nda eğitilerek yayabaşı ve ardından sipahi oldu. Yeniçeri Ocağı'nda iken öğrenme hevesi ve yeteneğiyle ocağın kâtibi Şehâbeddîn Bey'in dikkatini çekti ve onun çırağı sıfatıyla birtakım mecburiyetlerden kurtuldu. Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran ve Mısır seferlerine katıldı. Kanunî Sultan Süleyman, Hayâlî Bey'e gösterdiği iltifatı Yahyâ Bey'de esirgeyince o da veziri Rüstem Paşa'nın himayesine girip Eyüp Vakfı mütevellisi oldu. Ancak bu ikbal devri uzun sürmedi; Rumeli'de İzvornik sancağına sürülünce Yahyâ Akıncılar Ocağı'na katıldı ve bir daha İstanbul'a dönmedi. Son kasidesini

[33]Muhbet Toprak, Şeyhülislâm Bahâyi Dîvânı Şerhi, Pamukkale Üniversitesi SBE YLT., Denizli, 2006, s.10-14 ; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.259-260.

Zigetvar seferi esnasında Kanunî'ye sunan şair burada yaşının seksene ulaştığını belirtti ve padişahtan çocuklarını himaye etmesini istedi. Son yıllarda Gülşenî şeyhi Uryânî Mehmed Dede'ye intisap ederek kendini tamamen tasavvufa verdi. 1582 yılında vefat etmiştir. Taşlıcalı Yahyâ'nın eserleri şunlardır:Dîvân, Hamse (Şâh u Gedâ, Gencîne-i Râz, Yûsuf u Zelîha, Kitâb-ı Usûl, Gülşen-i Envâr), Şehrengîz-i Edirne, Şehrengîz-i İstanbul.[34]

Ulvî (?-1585)

Asıl adı Derzi-zâde Mehemmed Çelebi olarak bilinen Derzi-zâde Ulvî'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Ölümü ise H.993'tür ki bu M.1585'e tekâbül eder.Şairi, bütün tezkireciler (Riyâzî, Âşık Çelebi, Kınalı-zâde, Fâizî) İstanbullu olarak göstermişlerdir; ama Evliya Çelebi onun Bursalı olduğunu iddia eder. Kardeşi Mustafa Çelebi de Re'yî mahlasıyla şiirler yazmıştır. Bu durum Ulvî'nin aileden gelen bir şair mizacına sahip olduğunu ve edebî bir iklimde yetiştiğini göstermesi bakımından önemlidir. Dîvânının mukaddimesinde Semaniye Medreseleri'nde çile çekip ilim tahsil ettiğini ve Turak Çelebi'nin himmetiyle çok güzel yaşadığını anlatır. Ancak Turak Çelebi İstanbul'da Kanunî Sultan Süleyman'ın emriyle idam edilince şair müşkil duruma düşer. Bunun üzerine Ulvî, kendi mukaddimesindeki ifadesiyle "970'te terk-i vatan" edip gurbete çıkar. Gurbetteki yaşantısı zorluklarla doludur ki bu durum onun şiirlerine yoğun olarak yansımıştır. II. Selim tahta geçince tekrar İstanbul'a döner ve Molla Çelebi'ye mülazım olur. Bu yolla birçok mansıb alır. Kınalı-zâde'nin belirttiğine göre, Ulvî meyhaneye ve şaraba düşkünlüğünden dolayı kendi sağlığında dîvânını tertib edemediğini söyler.[35]

Ümîdî (?-1571)

XVI. yüzyıl şairlerinden olan Ümîdî, İstanbul'da doğmuştur. Doğum yılı ile ilgili olarak kaynaklarda herhangi bir bilgi yer almamaktadır.Asıl adı Ahmet'tir. Öğrenimine Bostan Efendi'nin yanında başlamış ve Kadızâde'den mülâzım olmuştur.Hayatı hakkında sınırlı bilgi olan Ümîdî birçok kaynakta hastalıklı biri olarak tekrarlanmıştır.Ümîdî Ahmet, Bostan Efendi ve Kadızâde'den ders almış ilme meraklı, söz söyleme ve yeni manalar

[34] Bayram Ali Kaya, "Taşlıcalı Yahyâ", TDVİA, C.40, Türkiye Diyanet Vakfi Yayın Matbaacılık, İstanbul, 2011, s.156-157.
[35] İsmail Çetin, Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânının Tenkidli Metni), Fırat Üniversitesi SBE. YLT., Elazığ, 1993, s.III-IV.

bulmada mâhir, çağdaşlarından üstün, sözlerinin latif ve akıcı olması yönleriyle övülmektedir. Bilinen tek eseri dîvânıdır.[36]

Vahdetî (?-1598)

Kaynaklarda doğduğu yer ve tarih hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan şairin 16.asırda Bosna'da yaşamış, meşhur ve muktedir Hurufî şairlerinden birisi olduğu bilinmektedir. Bosna'dan ne zaman ayrıldığı, başka bir yere gidip gitmediği, ölümüyle ilgili kaydedilen Ereğli'ye ne zaman ve ne sebeple gittiği konusunda hiçbir bilgi mevcut değildir. Hemen hemen bütün şiirlerinde aruza hâkimiyetinden, coşkulu söyleyişinden yola çıkarak, kayıtlarda rastlanmasa da, en azından şiir konusunda iyi bir eğitim aldığı söylenebilir. Yine, Arapça ve Farsça kelimeleri çok kullanmasından, zaman zaman çok kullanılmayan ve az bilinen kelimeleri tercih etmesinden ve Farsça tamlamalara sıkça yer vermesinden hareketle onun, Arapça ve Farsçayı da çok iyi örendiği anlaşılmaktadır. Ancak kimlerden ders aldığı, nasıl bir eğitim gördüğü konusunda kesin bir bilgi mevcut değildir. Düzenli bir eğitim almamış olsa bile kendi kendisini en iyi şekilde yetiştirmiş olduğu görülmektedir. Hurufî olduğu, Balım Sultan müritlerinden Sersem Ali Baba'ya intisap ettiği, Hacı Bektaş Velî'yi metheden bir tercî-i bendinden açıkça anlaşılmaktadır. Vahdetî'nin Ereğli'de 1598'de vefat ettiği kaynakların ortak rivayetidir. Bektaşî şairi olan Vahdetî, Fazlullah Hurufî'nin görüşlerini benimsemiş, bunu da şiirlerine yansıtmıştır.[37]

Vasfî (?-?)

Sultan 2.Bâyezid devri şairlerindendir. Sehî Bey, görüştüğü kimselere ayırdığı altıncı tabakasında Serez yanındaki Temür Hisâr adlı kasabadan olduğunu yazmaktadır. Eldeki kaynaklar kadı olduğunu ve kadı olarak öldüğünü belirtmekte birleşiyor. Vasfî'nin hayatı hususunda elde fazla bilgi bulunmamaktadır.[38]

Vecdî (?-1661)

Doğum tarihi kesin olarak bilinmeyen Vecdî'nin İstanbul'da doğduğu konusunda ondan bahseden bütün kaynaklar birleşmektedir. Şairin asıl adı Abdülbâkî'dir. Ailesi ve eğitim hayatı hakkında bilgiye sahip değilsek de, babasının "Boğuk" lakabıyla tanınan Mustafa

[36] İbrahim Etem Buyruk, Ümîdî Ahmet Dîvânı (İnceleme-Metin-Özel Adlar Dizini), Hacettepe Üniversitesi SBE. YLT., Ankara, 2009, s.4-12.
[37] Yılmaz Öztürk, 17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî'nin Dîvânı'nın Tenkitli Metni, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü YLT., İstanbul, 2006, s.14-15.
[38] Mehmed Çavuşoğlu, Vasfî Dîvânı, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1980, s.3-13.

Ağa olduğunu, iyi bir öğrenim gördüğünü kaynaklardan öğrenmekteyiz. Vecdîçağına göre ilim ve irfan ocağı sayılan Dîvân-ı Hümâyûn kalemine girmiştir. Dîvân-ı Hümâyûn'da başarılı kâtiplere uygun birer mahlas verme geleneğine uyularak Abdülbâkî'ye de "Vecdî" mahlası verilmiştir. Kısa zamanda mesaî arkadaşlarına göre çok başarı gösteren Vecdî, Re'isü'l-Küttâb Şâmîzâde Mehmed Efendi'nin aracılığıyla "Beylikçilik"makamına getirilmiştir. Vecdî minnet duygusuyla Re'isü'l-Küttâb Şâmîzâde Mehmed Efendi'yi öven bir müzeyyel gazel yazmıştır.Vecdî'nin Beylikçilik makamında gösterdiği başarı çizgisi, Sadrazam Köprülü Mehmed Paşa'nın dikkatini çekmiş ve O'nun fevkalade iltifatını kazanmıştır. Zamanla Köprülü Mehmed Paşa'nın Vecdî'ye olan iltifatını Şâmîzâde Mehmed Efendi çekememiş ve onu kendisine büyük bir rakip görmüştür. Daha sonra, şaire karşı kin ve intikam beslemiştir.Atılan bir iftira sonucunda, Bursalı Esîrî Mehmed Efendi'den alınan fetva ile Vecdî ve iki arkadaşı Sadreddinzâde Ruhullah ve Mehmed Ağa alay köşkü önünde idam edilmiştir. Vecdî 1661 yılında idam edilerek öldürülmüştür. Vecdî'nin tek eseri Dîvânçesi'dir.[39]

Yakînî (?-1568)

"Sağlam bilgi, kuşkuya yer vermeyecek biçimde bilme, iyiden iyiye anlayış" anlamlarına gelen ve tasavvuf ıstılahı olarak "bir şeyi delille değil yalnızca îmân kuvvetiyle açık olarak bilmek" diye tarif edilen Arapça yakîn kelimesine, nispet î 'sinin getirilmesiyle oluşturulan Yakînî mahlası "iyiden iyiye anlamış, delile gerek duymadan inanmış" anlamlarındadır. Yakînî'nin adı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır.Yakînî'nin babası kadılık mesleğini yürüten İmad Sinan adında bir kimsedir. Yakînî hakkında bilgi veren kaynaklardan yalnızca Ahdî'nin Gülşen-i Şuarâ'da şairin doğum yeri hakkında bilgi vermekte ve İstanbullu olduğunu söylemektedir. İlmiye sınıfına mensup bir aileden gelen Yakînî, medrese eğitimi görmüştür. Beyânî, daha gençlik yıllarında kendisini yetiştirmeye başladığını söylerken, Ahdî onun çalışkanlığından ve ilim öğrenmeden bir an olsun ayrılmadığından söz eder. Yakînî medrese eğitiminden sonra kadılık mesleğini icra etmiştir.Yakînî1568 tarihinde Cezâyir-i garb'da kadılık yaptığı sırada genç yaşta ölmüştür. [40]

[39] Ahmet Mermer, XVII. Yüzyıl Dîvân Şairi Vecdî ve Dîvânçesi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002, s.3-6.
[40] Ömer Zülfe, Yakînî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 2009, s.1-20.

Zâtî (1471-1546)

Balıkesir'de doğdu. Sehî, Latîfî'ye göre asıl adı Bahşî, Kınalızâde'ye göre İvaz, Âlî Mustafa Efendi'ye göre Satı, Zâtî veya Satılmış'tır. Ancak Uzunçarşılı, Âşık Çelebi'nin bizzat şairden naklettiği İvaz isminin doğru olduğunu kabul eder. Doğum tarihi İvaz'ın ebced hesabıyla karşılığı olan 876(1471). Ailesi hakkında fazla bilgi yoktur. Balıkesir'de baba mesleğini sürdürüp çizmecilikle uğraşırken şiir yazdığı, ayrıca coşkun ruhu, rind ve kalender meşrebiyle meşk meclislerinde yer aldığı bilinmektedir. 40 yaşlarında İstanbul'a yerleşti. Hadım Ali Paşa'nın dîvân kâtibi şair Mesîhî ile tanışarak paşanın himayesine giren Zâtî, II.Bâyezid'e nevruz ve bayramlarda sunduğu kasidelerle dikkat çekti. Zamanla Hacı Hasan-zâde, Hersek-zâde ve Tâcî-zâde'nin ihsanlarına nail oldu. Sultan Bâyezid'in son zamanlarındaki siyasi karışıklıklarda Ali Paşa şehid olup Müeyyedzâde ve Tâcîzâde'nin azledilmesi üzerine hâmisiz kalan şair remilcilik yapmaya başladı. II.Selim'in tahta çıkışını tebrik eden iki kasidesi beğenilince kendisine Bursa ve Balıkesir'de iki köyün geliri bağlandı. Buna rağmen Kanunî zamanına kadar sıkıntı içinde yaşadı. Kanunî'ye sunduğu şiirler beğenildi, elde ettiği câize ve sâlyânelerle rahata kavuştu. Yaşlılık yıllarında Fatih'te Sarıgüzel Hamamı Mahallesi'nde oturan Zâtî'nin, Bâyezid Camii avlusunda bir remilci dükkanı bulunuyordu. Bu dükkan devrin şairlerinin ve Bâkî gibi şiire hevesli gençlerin uğrak yeriydi. Daha sonra evinin yakınında bir dükkan tutarak mesleğine orada devam etti. 1546'da vefat etti. Vefatı üzerine cenazesi Âşık Çelebi ve Yahya Bey gibi dostları tarafından kaldırıldı ve Edirnekapı dışında İbni Kemal ve Bâkî'nin mezarları civarına defnedildi. Eserleri şunlardır:Dîvân, Şem‘ ü Pervâne, Letâif, Edirne Şehrengîzi. Ayrıca başta Âşık Çelebi tezkiresi olmak üzere eski ve yeni birçok kaynakta şairin Ahmed ü Mahmûd, Ferruh-nâme, Siyer-i Nebî, Mevlid, Fâl-ı Kur’ân gibi eserlerinin varlığından söz edilmektedir.[41]

[41] Vildan S. Coşkun, “Zâtî”, TDVİA, C. 44, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık, İstanbul, 2013, s.150-151; Ahmet Atilla Şentürk-Ahmet Kartal, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010, s.198-200.

6.Metni Kurmada Takip Edilen Yol

1. Varak numarası, varağın başında bulunan şiirin yanında köşeli parantez içinde verilmiştir. (**[15^{a}]** gibi)

2. Şiir, beyit ve bend numaraları Latin rakamlarıyla gösterilmiştir.

3. Mecmuadaki şiirlerle yayımlanmış dîvânlardaki şiirlerin karşılaştırılması sonucunda ortaya çıkan farklar dipnotta gösterilmiştir. Söz konusu farklar gösterilirken önce mecmuadaki kelime sonra " : " ile ayrılarak dîvândaki kelime yazılmıştır.

4. Dipnotta farklar gösterilirken önce beyit numarası, sonra mısra sırası verilmiştir. Mısra sırası belirtilirken ilk mısra için a, ikinci mısra için b harfi tercih edilmiştir.

5. Dipnota mecmuadaki şiirlerin yayımlanmış dîvânlarda bulundukları sayfa numaraları da eklenmiştir. Yayımlanmış dîvânların ayrıntılı künyeleri dipnotta gösterilmek yerine, *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar* başlığı altında verilmiştir.

6. Mecmuada bulunup dîvânda bulunmayan beyitler **-D.**, dîvânda olup mecmuada olmayan beyitler de **-M.** şeklinde ifade edilmiştir.

7. Metinde eklerde ve bazı kelimelerde yuvarlaklığın korunduğu görülmektedir. Eser bu yönüyle Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini taşımakla beraber, metnin genelinde Klasik Osmanlı Türkçesinin imlası hâkimdir.

8. Metinde boş olan ya da vezin ve anlam bakımından tamamlanması gereken yerlere yapılan ilaveler " [ ] " ile gösterilmiştir.

9. Metinde, şiirin vezin bakımından tamamlanması için çıkarılması gereken kısımlar "< >" ile gösterilmiştir.

10. Vezin ve kafiyenin aksadığı yerler, mısranın sonuna " * " konularak belirtilmiştir.

11. Muhtelif sebeplerle okunamayan yerler " ... " ile ifade edilmiştir.

12. İskender, Sıfahan, Hicaz gibi özel isimler daima büyük harfle yazılmış ve kendinden sonra gelen ekten kesme işaretiyle ayrılmıştır.

13. Arap harfli mecmua Latin alfabesine aktarılırken, atıf vavları ünsüzle biten kelimelerden sonra "u-ü", ünlüyle biten sözcüklerden sonra ise "vü" ile yazılmıştır.

14. Arapça, Farsça kelimelerin başına gelen ön ek ve edatlar " - " ile ayrılarak yazılmıştır. Farsçada yapım eki fonksiyonu gören ve kelimenin sonuna gelen edat ve ekler kelimeye bitişik yazılmıştır.

15. Nev-heves, sîm-sîmâ, serv-kâmet gibi birleşik isim ve sıfatlar, iki kelime arasına " - " konularak yazılmıştır.

16. Farsça sıfat ve isim tamlamalarında izafet kesresi, kelime ünlü, ünsüz ve î ile bitiyorsa -ı/-i; â ve û ile bitiyorsa -yı/yi şeklinde gösterilmiştir.

17. Âftâb, âsmân, hânmân gibi kelimelerde düşen atıf vavı, çeviriyazıda gösterilmemiştir.

18. Metinde kâ'im, dâ'im gibi kelimelerin ye'li ve hemzeli olmak üzere iki ayrı kullanımı vardır. Çeviriyazıda hemzeli kullanım tercih edilmiştir.

19. -Ip/-Up gerundiumu ile hep kelimesi, b'li yazılmışsa da p'li olarak transkribe edilmiştir.

20. Mecmuada (ﭺ)-(ﭽ) ile (ﭼ)-(ﭻ) harflerinin yazımında büyük bir tutarsızlık vardır. Metin transkribe edilirken, söz konusu harflerden hangisinin imlası doğru ise o harf ile yazılmıştır.

21. yėg, gėce, ėl gibi içinde kapalı e bulunan kelimeler " ė " ile yazılmıştır.

22. ile bağlacının bazı kelimelere bitişik yazıldığı durumda, ile bağlacı kelimeden " - " ile ayrılmıştır. Ayrıca ile bağlacı, bazı yerlerde vezne uydurulmak amacıyla -lA şeklinde yazılmıştır.

23. ḫˇâr, ḫˇâb, ḫˇâce gibi içinde vav-ı madûle bulunan kelimeler " ˇ " ile gösterilmiştir.

24. Metinde geçen ayetler tırnak içinde, italik yazıyla gösterilmiş, hangi ayet olduğu dipnotta belirtilmiştir. Ayetlerin meali de dipnota eklenmiştir.

METİN

1

Mef‘ūlü Mefāīlün Mef‘ūlü Mefāīlün

1

[1[a]] 1 Dünyāya ḳıyās ėtseñ ger füsḥat-i ‘abāyı
Seyr eyle müs̲elles̲dür eşkāl-i zevāyāyı

2 Bir sāḳī-i mehveşden nūş ėt yüri ṣahbāyı
Düş kūy-ı ḫarābāta ol ‘āşıḳ-ı rüsvāyī

3 Rūḥānī naẓar ile görseñ ruḫ-ı zībāyı
Bu pendi işitdükde oldum yine sevdāyī

4 Meyḫāneye ‘azm ėtdüm geşt eyleyüp her cāyı
Ṣūretde yüri ḳalma fehm eyle bu ma‘nāyı

5 Bir encümene ėrdüm gördüm niçe dānāyı
Her biri ṭutar elde cām-ı ṭarab-efzāyı

6 Bu beyt[i] oḳur gördüm baġrını delüp nāyı
Şevḳıyle semā‘ ėtdi ol dem niçe mevlāyı

1: **Bāḳī** mahlası bulunan bu tercî-i bend, Bāḳī Dīvānı'nda bulunmamaktadır.

7 Cem cāmını nūş ėtdi sürdi nice dem Rüstem

Bu bezm gėrü **Bāḳī** ‘ālem yine bu ‘ālem

2

1 Daḫı n’ola ṭāli‘den eylerse şikāyetler

Çekdi bu feleklerde çoḳ dürlü felāketler

2 Nā-ehle müyesserdür her güne sa‘ādetler

Dānā-dilüñe yıllar çekmekde melāletler

3 Āḳil ola dīvāne fikr olmasa ḥāletler

Nā-dāna nedür bilsem āyā bu ri‘āyetler

4 Bir gün beni ḫāk eyler ammā bu ḳasāvetler

Her ehremenüñ varur ayaġına devletler

5 Cān-ile perī-rūlar eyler niçe ḫıẕmetler

Var-ise ḳıyāmetden oldı bu ‘alāmetler

6 Dünyā gibi āḫiret<de> olsun yine rāḥatlar

Şevḳ-ile sürūr-ile ėtdi niçe ‘işretler

7 Cem cāmını nūş ėtdi sürdi niçe dem Rüstem

[Bu bezm gėrü **Bāḳī** ‘ālem yine bu ‘ālem]

2

Müseddes Ḳalenderī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

[1^{b}] Her murādı dest açup dā’im Ḫudā'dan isterem

Ummazam şimdi Ḫudā'dan ġayrıdan luṭf-ı kerem

Yā ėyü dėmiş cihān ḫalḳı dilā baña ya kem

Her ne dėrlerse dėsünler çekmezem aṣlā elem

Dost medḥinden ne aṣṣı ẕemm-i düşmenden ne ġam

Fāriġ u āzādeyem birdür yanumda medḥ ü ẕem

2

Fāriġ olalum cihānda bülbülāsā her zamān

Degme zāġuñ gül gibi ṭutmam sözine gūş-ı cān

Baña ne ‘ā’id ėyü dėmiş ya kem ḫalḳ-ı cihān

Her kişi ‘ālemde kendü lāyıḳın söyler hemān

Dost medḥinden ne aṣṣı ẕemm-i düşmenden ne ġam

Fāriġ u āzādeyem birdür yanumda medḥ ü ẕem

2 :Bu müseddesin mükerrer beyiti, Murat Ali Karavelioğlu tarafından hazırlanan “On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem‘î'nin Dîvânı'nın Edisyon Kritiği ve İncelemesi” adlı doktora tezinde, 115 numaralı şiirin matla beyiti olarak bulunmaktadır.

3

Çıḳdı dünyāya muḥabbet bu dil-i maḥzūndan

Niçe bir zehr ü belālar nūş ėdem gerdūndan

Cām-ı Cem'den çekdüm el geçdüm mey-i gül-gūndan

Vāz geldüm şimdiden ṣoñra bu dehr-i dūndan

Dost medḥinden ne aṣṣı ẕemm-i düşmenden ne ġam

Fāriġ u āzādeyem birdür yanumda medḥ ü ẕem

4

Vāz geldüm ‘izzet-i dehr içün ėtmem ihtimām

Şimdiden ṣoñra gerekmez baña aṣlā nīk-nām

Dest-i pīr-i ‘ışḳdan nūş eyledüm bir ṭolu cām

Ḥāṣılı geçdüm murādāt-ı cihāndan bi’t-tamām

Dost medḥinden ne aṣṣı ẕemm-i düşmenden ne ġam

Fāriġ u āzādeyem birdür yanumda medḥ ü ẕem

3

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Seng-i ṭa‘nı ehl-i nā-dānuñ egerçi ḳatıdur

Mümkün olduḳça dil-i ṣabr u sükūn evḳātıdur

3:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

4

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[2ª] 1 Nihāl-ḳāmetüñ ḥaḳḳā ‘aceb naḫl-ı dilārādur
Egerçi ḳaddüñ a‘lā kākülüñ a‘lādan a‘lādur

2 Çerāġ-ı ḥüsnüñüñ nūrı fürūġ-ı şem‘-i kāfūrī
Nigār-ı ‘anberīn-gīsū nihāl-i sīm-sīmādur

3 Beyāż-ı ṣafḥa-i ruḫsāruñ üzre zülf-i pür-çīninüñ
Miṣālin görmemişdür kimse bir ṭuġrā-yı ġarrādur

4 Gedā-yı bī-ser ü pāyi semend-i nāza çignetme
İñende ḥüsne maġrūr olma sulṭānum bu dünyādur

5 Kenār-ı baḥr-ı naẓma yine dürler dizmiş ey **Bāḳī**
Süṭūr-ı defter-i şi‘rüñ meger emvāc-ı deryādur

4: Bāḳī D., s.132

5

Bāḳī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Derd-i firḳat bu degül kim ḳala firḳat bāḳī
Derd odur kim ben ölem ḳala bu ḥasret bāḳī

2 Sīneden geçdi müjeñ zaḫmı durur dilde velī
Gitdi peykānı velī ḳaldı cerāḥat bāḳī

3 Cān çıḳınca hele ḫıẕmetde bir eksik ḳomaduḳ
Eger ölmezsek efendi yine ḫıdmet bāḳī

4 Bī-vefādur bu felek ‘ışḳ-ı muḥabbet çoḳ olur
Ne ḥüsün sende ne ḫūn bende muḥabbet bāḳī

5 Ḫˇābda almış-idüm būs-ı leb-i cānānı
Cān dimāġında daḫı şimdi o leẕẕet bāḳī

6 **Bāḳī** ölsün yoluña pādşāhum sen ṣaġ ol
Baḫt pāyende Ḫudā yār sa‘ādet bāḳī

5:Bāḳī D., s.426
1: **-D.** Sāḳīyā ḳalmaz-imiş soḥbet bāḳī/Mey-i gül-gūn içelüm bāde-i cennet bāḳī **D. 1. beyit**
2: **-D.**
3: **-D.** Beni öldürdi firākuñ meded ey dost yétiş/Hele bir pāre daḫı tende ḥarāret bāḳī **D. 3. beyit**
4: **-D.** Aġlamazdum bu ḳadar zār u zebūn olduġuma/ Ḳalsa bir pāre ġamuñ çekmege tāḳat bāḳī **D. 4. beyit**
5: Bu beyit age.'de 2. beyittir.

6

Gazel

Bāḳī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

[2^{b}] 1 Devrān ayaġın şöyle şikest ėtdi şarābuñ
Gūyā ki mey-i nāba gözi degdi ḥabābuñ

2 Keyfiyyet-i esrāra döşendi mi ẓürefā hep
Yārān ayaġın almada ḥayrān mey-i nābuñ

3 Āsyāb-i ṭarab seyl-i mey-i nāb ile gitdi
Āvāzı boġıldı giderek çeng ü rebābuñ

4 Peymāne şikest oldı yatur ḫayli zamāndur
Yanup yaḳılur ḫāṭırı mecrūḥ kebābuñ

5 **Bāḳī** yine ṣaçıldı nemek ol mey-i nāba
Bilsek 'acabā aṣlı nedür bu şeker-ābuñ

6:Bāḳī D., s. 266
3a: āsyāb: esbāb **D.**
5a: mey:bāde **D.**
5a: ol: **-D.**

7

Bāḳī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Nām u nişāne ḳalmadı faṣl-ı bahārdan
Düşdi çemende berg-i dıraḫt i‘tibārdan

2 Eşcār-ı bāġ ḫırḳa-i tecrīde girdiler
Bād-ı ḫazān çemende el aldı çenārdan

3 Her yañadan ayaġına altun aḳup gelür
Eşcār-ı [bāġ] himmet umarlar cūybārdan

4 Saḫn-ı çemende bile ṣalınsun ṣabā ile
Āzādedür nihāl bugün berg-i bārdan

5 Bāḳī çemende ḫayli perīşānmış varaḳ
Beñzer ki bir şikāyeti var rūzgārdan

7: **Bāḳī D.,** s.329
3b: eşcār:eşcār-ı bāġ **D.**
3b: umarlar:umar **D.**
4a: bile: ṭurma **D.**

8

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[3ª] 1 Ey ṣafā-yı ‘ārıżuñdur çeşme-i ḫūrşīde āb

Şu‘le-i şem‘-i cemālüñ nūr-baḫş-ı āftāb

9

Bāḳī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Dil-beste-i kemend-i ser-i zülf-i yārdur

Cān ḫaste-i girişme-i çeşm-i nigārdur

2 Bir ġamze ile laḥẓada biñ ādem öldürür

Ḫūnī gözüñ ki āhū-yı merdüm-şikārdur

3 Ḳuçmaḳ degül ġaraż seni dīdārdur murād

Deryā-yı iştiyāḳ begüm bī-kenārdur

4 Girdāb-ı ġamda ṣarṣar-ı āhumla fülk-i dil

Elbette bir kenāra çıḳar rūzgārdur

5 **Bāḳī** sürūd-i bezm ṭarab-ḫāne-i ḫayāl

Ṣavt-ı ṣarīr-i ḫāme-i gevher-nisārdur

8:Bāḳī D., s.112

Mecmū‘ada bu şiirin sadece matla‘ kısımı verilmiştir.

9:Bāḳī D., s.156

Dil çeşme-i belāġat aña lūledür ḳalem/Āb-ı zülāli şi‘r-i selāset-şi‘ārdur **-M.**

10

Bāḳī

Fe‘ūlün Fe‘ūlün Fe‘ūlün Fe‘ūl

1 Saña kūyuñ içre olana ḳarīn
Melek hem-nişīn ü felek şeh-nişīn

2 Görüp çīn-i ebrū-yı müşgīnüñi
Siyeh çeşmle ṣandum āhū-yı Çīn

3 Sücūd ėtdi miḥrāb-ı māh ebrūña
Anı bilmeyenler ṣanurlar cebīn

4 İzüñ tozına yüzler sürmege
Döküldi ṣaçıldı gül ü yāsemīn

5 Sorarsañ ḳapuñda şehā **Bāḳī**'yi
Ġulām-ı kemīn bende-i kemterīn

10: Bāḳī D., s.327-328
2b: çeşmle:çeşmüñi **D.**
3a: Sücūd ėtdi miḫrāb-ı māh ebrūña:Sücūd ėtdi mihrāb-ı ebrūña māh **D.**
4a: yüzler:yüzlerin **D.**

11

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

[3ᵇ] 1 Geçüp güller serīr-i ‘izz ü nāza
Seḥerde geldi bülbüller niyāza

2 Maḳāmın āstān-ı yār ėdenler
Ḳoyup gitmez Ṣıfāhān u Ḥicāza

3 Ṭururlar Ka‘be-i kūyına ḳarşu
Çemende servler ṣaf ṣaf namāza

4 Ḥaḳīḳat sırrına vāḳıf degülsin
Felek var-ise ‘ışḳ-ı mecāza

5 Yaḳarlar **Bāḳī**'yi nālān ėderler
Güzeller mā’il olur söz ü sāza

11: Bāḳī D., s.380-381
1b: seḥerde: seḥerden **D.**
3a: Ka‘be: ḳıble **D.**
4b: felek: ‘alāḳañ **D.**

12

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ġonca-i ümmīd bāġ-ı ‘ömri ḫandān olmadı
Dīde kim ebr-i bahārī gibi giryān olmadı

2 Ṭoġmadı ḫūrşīd-i ‘ālem-tāb-ı devlet ‘āşıḳa
Dilrübā kim ‘ālem-i vuṣlatda ‘uryān olmadı

3 Bir cevāb ėtdüm temennā ol cevāb-ı tengden
Ḥāṣılı söz geçmedi güftāra imkān olmadı

4 Zülfüñe dil vėrmeyen ḫāṭır-perīşān olmadı
Pāyüñe yüz süriyen ḫāk-ile yeksān olmadı

5 **Bāḳīyā** germ oldı gerçi mihr-i ‘ālem-tāb-ı ışḳ
Mīve-i bāġ-ı ümmīd-i vaṣl-ı cānān olmadı

12: Bāḳī D., s.405
1 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.
1a :handān olmadı: ḫandān görmedi **D.**
2 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
3a :cevāb: dehān **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 1. beyittir.
4b :süriyen: sürmeyen **D.**

13

Ġazel

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[4ª] 1 Gül yüzüñ vaṣfında bülbül ḳılsa elḥānı dürüst
Bāġda bir ġoncanuñ ḳalmaz girībānı dürüst

2 Dilberüñ ‘ahdi bütün ammā vefāsı süst olur
‘Āşıḳuñ göñlü şikeste ‘ahd ü peymānı dürüst

3 Cevşen-i pūlād-ı çarḫı çāk çāk ėtdüm velī
Tīġ-ı āteşbārumuñ şemşīr-i bürrānı dürüst

4 Āteş-i sūz-ı firāḳuñ bir ḫarāret vėrdi kim
Nūş ėder bir demde dil deryā-yı ‘ummānı dürüst

5 Yañumuñ maḥbūbıdur kim ‘āşıḳına raḥm ėder
Dā’imā ḳavlinde ṣādıḳ ola iḥsān dürüst

6 **Bāḳīyā** fennüñde dutmaz kimse noḳṣānuñ senüñ
Ḥamdüli’llāh ṭab‘-i mevzūn ‘aḳl-ı mīzānı dürüst

13:Bāḳī D., s.114-115
2 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
3a:velī: daḫı **D.**
3b:tīġ-ı āteşbārumuñ: āh-ı āteşbārumuñ **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
5 :**-D.**

14

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ne cām-ı bāde-i gülgūna beñzer yār-ı hem-dem var
Ne ṣadr-ı kūşe-i meyḫāne gibi cāy-ı ḫurrem var

2 Beni ‘ayb eylemeñ dā’im olursam mest-i lā-ya‘ḳıl
Ki bī-ḫūş olmasam āsūde ḳılmaz bende bir ġam var

3 Ġam-ı hicrānda ḥālet var dėmişler ehl-i derd ammā
Mülāyim dilber-i şūḫuñ dem-i vaṣlında ‘ālem var

4 Ruḫuñ bāġın raḳīb-i dīv-sīret seyr ėder her gün
Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var

5 Ṣafā-yı ṣafvet-i ṭab‘uñ yėter eglence ey **Bāḳī**
Bi-ḥamdilillāh ne ġam yėr elüñde sāġar-ı Cem var

14:Bāḳī D., s.139
1b: ṣadr-ı kūşe:ṣadr-ı ṣuffa **D.**
5a: ṣafā-yı ṣafvet:ṣafā-yı ḥālet **D.**
5b: yėr:yėrsin **D.**

15

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[4ᵇ] 1 Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf
Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güzārān ṣaf ṣaf

2 Seni seyr ėtmek içün reh-güzer-i gülşende
İki cānibde ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

3 Mescid içre göre tā kimlere hem-zānūsun
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

4 Leşker-i eşk-i firāvān-ile ceng eylemege
Gönderür mevclerini lücce-i ‘ummān ṣaf ṣaf

5 Gökde efġān ėderek ṣanma geçer ḫayli küleng
Çekilür kūyuña mürġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf

6 Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām ėtse ‘alem gibi ḳalem
Leşker-i ṣaṭrı çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

7 Ehl-i dil-ḫˇān-ı ġamuñ ni‘metine müstaġraḳ
Dizilürler keremüñ ḫˇānına mihmān ṣaf ṣaf

15: Bāḳī D., s.241-242
3 : Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
3a : mescid: cāmi‘ **D.**
4 : Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
4a : ceng eylemege: ceng ėtmek içün **D.**
5 : Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
6 : Bu beyit, age.'de 7. beyittir.
7 : Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
7a : dil-ḫˇān: dil derd **D.**

8 Kūyuñ eṭrāfına ‘uṣṣāḳ dizilmiş gūyā

Ḥarem-i Ka‘be'de her cānibe erkān ṣaf ṣaf

9 Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey **Bāḳī**

Ṭurup el baġlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

16

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Geç geçenden ibn-i vaḳt ol gözle ḥāl

Yine ferdā ġuṣṣasın ferdāya ṣal

17

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Ka‘be bünyād-ı Ḫalīl-i Āẕerest

Dil naẓargāh-ı Celīl-i Ekberest

18

Müfred

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Ḳadd-i yārı kimisi ‘ar‘ar dėdi kimi elif

Cümlenüñ maḳṣūdı bir ammā rivāyet muḫtelif

16:Kime ait olduğu tespit edilemeyen bu beyit, Bākī'nin gazelinin arasına yazılmıştır.
17:Molla Cāmī'ye ait bir beyittir
Kâbe Âzer'in oğlu Halîl'in yapısıdır; gönül ise yüce Allah'ın nazargâhıdır.
18 :Kanuni Sultan Süleyman (Muhibbî)'a izâfe edilen bir beyittir.

19

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[5ª] 1 Ġonca-i ümmīd bāġ-ı ömri ḫandān görmedi
Dīde kim ebr-i bahārī gibi giryān olmadı

2 Ṭoġmadı ḫūrşīd-i ‘ālem-tāb-ı devlet ‘āşıḳa
Dilrübā kim ‘ālem-i vuṣlatda ‘uryān olmadı

3 Bir cevāb ėtdüm temennā ol cevāb-ı teñgden
Ḥāṣılı söz geçmedi güftāra imkān olmadı

4 **Bāḳīyā** sūz germ oldı gerçi mihr-i ‘ālem-tāb-ı ‘ışḳ
Mīve-i bāġ-i ümīd-i vaṣl-i cānān olmadı

5 Zülfüñe dil vėrmeyen ḫāṭır-ı perīşān olmadı
Pāyüñe yüz süriyen ḫāk-ile yeksān olmadı

19:Bāḳī D., s.405
Bu şiir, 3b varağında (12 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
Bu şiirin matla beyiti, şiirin en sonunda verilmiştir.
1 : Bu beyit, age.'de 2. beyittir.
2 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
3a: cevāb-ı tengden: dehān-ı tengden **D.**
4 :Bu beyit age.'de 6. beyittir.
4a: ‘ālem-tāb-ı ‘ışḳ: ‘ālem-sūz-ı ‘ışḳ **D.**
4a: sūz: **-D.**
5 :Bu beyit age.'de 1. beyittir.
5b:yüz süriyen: sürmeyen **D.**

20

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Bildüñ mi sen de kendüñi ey bī-vefā nesin
Āşūb-ı dehr ü āfet-i devr-i zamānesin

2 Saña bahā ne-idi cefā-pīşe olmasañ
Ḥaḳḳā budur ki bī-bedel ü bī-bahānesin

3 Ḳandīl gibi dīde pür-āb olmada tāb
Eflāke çekdüm āteş-i āhum zebānesin

4 Müşkil belā degül mi vefāsuz güzel sevüp
Ġażabla yata derd ü ġam ile uyanasın

5 Gāhī cenāb-ı Leylī'ye mektūb uçurmaġa
Urutdı Ḳays başına murġ-ı āşiyānesin

6 **Bāḳī** yolunda döke ṣaça ḫarc ėdüp gözüm
Āḫir düketdi naḳd-i sirişkim ḫızānesin

20: Bāḳī D., s.335-336
3a : pür-āb olmada: pür-āb u dilümde **D.**
4b:ġażabla: ġuṣṣayla **D.**
5b:urutdı: urındı **D.**
Ey çarḫ gerçi cānuma geçdi cefāñ oḳı/Ammā hadeng-i āhuma sen de nişānesin -**M.**

21

Bāḳī

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

[5^{b}] 1 Nām u nişāne ḳalmadı faṣl-ı bahārdan
Düşdi çemende berg-i dıraḫt i'tibārdan

2 Eşcār-ı bāġ ḫırḳa-i tecrīde girdiler
Bād-ı ḫazān çemende el aldı çenārdan

3 Her yañadan ayaġına altun aḳup gelür
Eşcār-ı bāg himmet umarlar cūybārdan

4 Saḫn-ı çemende bile ṣalınsun ṣabā ile
Āzādedür nihāl bugün berg ü bārdan

5 Bāḳī çemende ḫayli perīşān-imiş varaḳ
Beñzer ki bir şikāyeti var rūzgārdan

21: Bāḳī D., s.329
Bu şiir, 2b varağında (7 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
3b: umarlar: umar **D.**
4a: bile: ṭurma **D.**

22

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Şarāb-ı dil-küşā olmaz o la‘l-i cān-fezā[dan] yėg
Müferriḥ ḥub bulunmaz ḥāl-i rūy-ı dilrübādan yėg

2 Muṣaffā lā‘li ol şūḫuñ ṣafāda cām-ı Cemden ḫoş
Mücellā sīnesi āyīne-i ‘ālem-nümādan yėg

3 Muḥabbet leẕẕetin idrāk ėden miḥnetden incinmez
Gelür derdüñ dil-i bīmār-ı ‘uşşāḳa devādan yėg

4 Seni cāndan seven bī-dillerüñ luṭf eyle ḳadrin bil
Bulunmaz bende-i muḳbil muḥibb-i bī-riyādan yėg

5 Güşāyiş gerd-i rāhuñdan ėrişdi dīde-i cāna
Ṣafā-yı ḫāk-i dergāhuñ cilā-yı ṭūtīyādan yėg

6 Bülend-āvāze ḳıl sāz u nevā-yı ‘ışḳı ey muṭrib
Ki ḳalmaz ḳubbe-i gerdūnda hergiz ol ṣadādan yėg

7 Umūruñ Haḳḳ'a tevfīz ėt tevekkül eyle ey **Bāḳī**
Ki cāy-ı ilticā olmaz cenāb-ı Kibriyādan yėg

22:Bāḳī D., s.267
1a: cān-fezā:cān-fezādan **D.**
5a: ėrişdi:yėtişdi **D.**

23

Bāḳī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘iün

[6ª] 1 Görmese yār ġażabnāk olıcaḳ aġyārı
Ḫışm ėdüp ‘āşıḳın āzārlar itler yėrine

2 Yār ėşiginde raḳībüñ birin umma ṣūfī
Bağlamaz kimse seni ol ḳapuda ḫar yėrine

3 Işınurdum yėrüme nār-ı firāḳa nisbet
Ben olaydum eger āteşde semender yėrine

4 Ḳafes-i ġamda n’ola ḳaldum-ise ṭūṭīvāri
Vaṣf-ı la‘lüñ hele aġzumda ya şekker yėrine

5 Ėşigüñ ṭaşı ile ḫāk-i ḫarīmüñ besdür
Bāḳī dil-i ḫaste dile bāliş ü bister yėrine

23: Bāḳī D., s.361-362
1 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
2 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
2a :birin:yėrin **D.**
3 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
4:Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

24

Bāḳī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf
Gūyiyā cenge durur nīze-güzārān ṣaf ṣaf

2 Seni seyr ėtmek içün reh-güzer-i gülşende
İki cānibde durur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

3 Mescid içre göre tā kimlere hem-zānūsun
Şekl saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

4 Leşker-i eşk-i fırāvān ile cenk ėtmege
Gönderür mevclerin lücce-i 'ummān ṣaf ṣaf

5 Gökde efġān ėderek ṣanma geçer ḫayli küleng
Çekilür kūyuña mürġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf

6 Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām ėtse 'alem gibi ḳalem
Leşker-i saṭrı çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

---

24 Bāḳī D., s.241-242
Bu şiir, 4b varağında (15 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
3 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
3a :mescid:cāmi' **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
4a :ėtmege:ėtmek içün**D.**
5 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
6 :Bu beyit, age.'de 7.beyittir.

[6ᵇ] 7 Ehl-i dil-ḫ̬ān-ı ġamuñ niʿmetine müstaġraḳ

Dizilürler keremüñ ḫ̬ānına mihmān ṣaf ṣaf

8 Kūyuñ eṭrāfına ʿuṣṣāḳ dizilmiş gūyā

Ḥarem-i Kaʿbe'de her cānibe erkān ṣaf ṣaf

9 Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey **Bāḳī**

Ṭurup el baġlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

25

Bāḳī

Fāʿilātün Fāʿlātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ġonca-i ümmīd-i bāġ-ı ʿömri ḫ̬andān görmedi

Dīde kim ebr-i bahārī gibi giryān görmedi

2 Ṭoġmadı ḫ̬ūrşīd-i ʿālem-tāb-ı devlet ʿāşıḳa

Dilrübālar kim ʿālem-i vuṣlatda ʿuryān olmadı

3 Bir cevāb ėtdüm temennā ol cevāb-ı tengden

Ḥāṣılı söz geçmedi güftāra imkān olmadı

---

7 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
7a:ehl-i dil-ḫ̬ān:ehl-i derd ü **D.**

25:Bāḳī D., s.405
Bu şiir 3b varağında (12 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
1 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.
1b:görmedi:olmadı **D.**
2 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

4 **Bāḳīyā** germ oldı gerçi mihr-i ‘ālem-tāb-ı ‘ışḳ

Mīve-i bāġ-ı ümmīd-i vaṣl-ı cānān olmadı

26

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Āstānuñ ḫākidür firdevs-i a‘lādan ġaraż

Ḳāmetüñdür ravża-i cennetde Ṭūbā'dan ġaraż

2 Mürdeler iḥyā ėder enfās-ı müşgīnüñ senüñ

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñdur i‘cāz-ı Mesīḥādan ġaraż

3 Sīm-i eşküñ yolına ḫarc eylemekden aġlama

Yā nedür ey ‘āşıḳ-ı şūrīde dünyādan ġaraż

4 Arzū-yı cilve-i naḫl-ı revānuñdur senüñ

Bāġda seyr-i ḫırām-ı serv-i bālādan ġaraż

5 **Bāḳīyā** dil mülkini dilber niçün tārāc ėder

Pādşāh olan nedür şehrini yaġmadan ġaraż

---

4 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.

Zülfüñe dil vėrmeyen ḫātır-perīşān olmadı/Pāyüñe yüz sürmeyen ḫāk ile yeksān olmadı **-M.**

Derdine dil zaḫmınuñ luṭf eyle dermān ol dėdüm/Şol ḳadar minnetler ėtdüm yāre dermān olmadı**-M.**

26: Bāḳī D., s.236

27

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[7ª] 1 Sīnesine yaḳmada şem‘-i ruḫuñ şevḳine dāġ
Māh-ı enver mihr-i ‘ālem-tābdan yaḳar çerāġ

2 Bī-sütūnı gülşen ėtmiş ḫūn-ı çeşm-i Kūh-ken
Āşıḳa sevdā-yı vaṣl-ı yār ile ṭāġ üsti bāġ

3 Gül gibi ter-dāmene teşbīh ėtmekdür seni
Yāsemen gibi cihānda alnuñ açuḳ yüzüñ aġ

4 Māh-ı çarḫ üzre nedür bilmek dilerseñ ol sevād
Yaḳdı yāre ṣunmaġa devrān turunç üstine dāġ

5 Şem‘veş sūz-ı derūnın ‘arż ėder **Bāḳī** saña
Yana yana ḳalmadı bī-çārenüñ baġrında yaġ

27: Bāḳī D., s.239-240
1a :şevḳine:şevḳ ile **D.**
3a :ėtmekdür:ėden kimdür **D.**

28

Bāḳī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Göñül almaġa gelür şīveye āġāz eyler
Dil-i bī-çāreyi ben ‘arż ėdicek nāz eyler

2 Ne hümā ḳaydı ser-i zülfi hevāsında baña
Göñül ol mertebelerden yüce pervāz eyler

3 Ḳāmet-i naḫle göre şīve-i reftār gerek
Yine bu şīveyi ol serv-i ser-efrāz eyler

4 Göreyin ṭur seni bir laḥẓa dėsem yollarda
Baña ol şūḫ-ı cihān şīveyi ṭurmaz eyler

5 Bend-i zülfünden elem çekme iñen ey **Bāḳī**
Seni aġyārdan ol ḳayd ile mümtāz eyler

28: Bāḳī D., s.179
2b:ol:o **D.**
3a: şīve-i reftār: ḥālet-i reftār **D.**
3a: gerek: olsa **D.**

29

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ėllere mihr ü vefāsı ḫoş gelür
Bendeye cevr ü cefāsı ḫoş gelür

2 Almazın kuhl-i cilāyı ‘aynuma
Ḫāk-i pāyüñ ṭūtīyāsı ḫoş gelür

3 Bir ‘aceb dārü'ş-şifādur kūy-ı yār
Ḫaste varan mübtelāsı ḫoş gelür

4 Ḥūr u ġılmān añma kim her ‘āşıḳa
Kendü yār-ı bī-vefāsı ḫoş gelür

5 Ġayrı dermān istemez **Bāḳī** ḳuluñ
Derdine zaḫmuñ devāsı ḫoş gelür

29:Bāḳī D., s.194
5b:derdine zaḫmuñ:zaḫmına derdüñ **D.**
Mülk-i ġamda eşk ü āh egler beni /Ol yėrüñ āb u hevāsı ḫoş gelür **-M.**

30

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[7ᵇ] 1 Ayaġuñ ṭopraġın özler bulurken gökde bir kevkeb
Ėşigüñ cānibin gözler zehī ‘ālī-naẓar kevkeb

2 Egerçi gök yüzinde aḫter-i ferḫunde-fer çoḳdur
Ḳanı ḫāl-i ruḫuñ mānendi bir rūşen güher kevkeb

3 Ne bilsünler ḳarañuda anuñ göz ḳırpduġın ėller
Gėce ḫāl-i ruḫuñla baḫs ėder gelmiş meger kevkeb

4 Ne ṭaşlar başdı seng-endāz hem deyr-i gerdūna
Düşen altun ḳayalardur degül vaḳt-i seḥer kevkeb

5 Muḥabbet dāġı yaḳ sīneñde ferr-i devlet isterseñ
Bilürsin olmaz ey **Bāḳī** sa‘ādet-baḫş her kevkeb

30: Bāḳī D., s.111-112
1a:bir:yėr **D.**
3b :baḫs ėder:baḫs içün **D.**
4a :hem:āhum **D.**

31

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Göñül alup ġoncaveş āl ile dil-teng ėtdiler
Bülbül-i şūrīdeye güller ‘aceb reng ėtdiler

2 Dil derūn-ı sīnede ḳıldı lebüñle baḥs-i ‘ışḳ
Birbiri ile iki bülbül gūyiyā ceng ėtdiler

3 Cān u dil baḥs-i kitāb-ı ‘ışḳda bülbülleri
Ġoncaveş söyletmeyüp dem-beste vü deng [ėtdiler]

4 Ḳıldı mürġān-ı çemen ḳadd-i nihāl-i servi ḫam
Muṭrib-i bezm-i bahāra gūyiyā ceng ėtdiler

5 Ruḫlaruñ medḥin ser-āġāz ėtdi **Bāḳī** bāġda
Düşdiler yanına hep bülbüller āheng ėtdiler

31: Bāḳī D., s.175-176
1a :göñül:gönlin **D.**
2 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
2a : ḳıldı lebüñle :la‘lüñle ḳıldı **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.
5b :yanına hep:hep yanına **D.**

32

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Firāḳuñ derdi dermānı firāvān eyledi başum
Ḫurūş ėtdürdi bād-ı āhum anuñ mūyıdur ḳaşum

2 Peleng-i ‘ışḳ-ı yāruñ bīşesidür mūy-ı jūlīdem
Diyār-ı derd ü miḥnet kūhsārıdur benüm başum

3 Ne meclis içre nūş-ı mey ėdersem yād-ı la‘lüñle
O bezm ehlinde ḳalmaz cür‘adan ġayrı ayaḳdaşum

4 Bilürsin nūr-ı dīdem ṭūtīyāya ḳatılur cevher
N’ola aġlarsam ḫāk-i pāyüñe çeşm-i güherpāşum

5 Ayırdı siḥr ile yārı sipihr-i ḳoca-zen benden
Ne lu‘b ėtdi baña gör **Bāḳīyā** billāhi oynaşum

32: Bāḳī D., s.299

1 : Maḥabbet baḥridür āhum yėlinden mevc urur yaşum/ Melāmet fülkidür ser aña lengerdir iki ḳaşum **D.**

3a : nūş-ı mey:nūş-ı cām **D.**

4b : aġlarsam:aġlarsa **D.**

5a : sihr ile:sihr ėdüp **D.**

5a :sipihr-i ḳoca-zen:sipihr-i pīre-zen **D.**

33

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilatün Fā‘ilün

[8ª] 1 Zāhidā ‘ibret göziyle ṣūret-i zībāya baḳ
Her naẓar āyīne-i ṣun‘-ı cihānārāya baḳ

2 Dildür ol baḥr-ı ḥaḳīḳatden vücūduñ mülkine
Şol derūnuñ ‘āleminde mevc uran deryāya baḳ

3 Baḫt-ı bī-bünyād içün renc-i ṭalebden fāriġ ol
Bāḳī birḳaç gün ḥużūr ile dünyāya baḳ

4 Cāmveş kimdür bu bezm içre ciger-ḫūn olmayan
Ġonca-i gülzārı seyr ėt lāle-i ḫamrāya baḳ

5 Ḥāl-i zār-ı **Bāḳī**-i bī-dilden isterseñ nişān
Ḳāmet-i çeng-i dü-tāya rūy-ı zerd-i nāya baḳ

33: Bāḳī D., s.248
1a : göziyle:gözin aç **D.**
1b : her naẓar:bir naẓar **D.**
3b :Bāḳī:bāri **D.**
3b :ḥużūr ile:ḥużūr-ı ḳalb ile **D.**

34

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 ‘Āşıḳ-ı bī-dillere cevr-i firāvān eyledüñ
Müstedām ol dostum luṭf ėtdüñ iḥsān eyledüñ

2 Ġamzeñ oḳın çeşm-i fettānuñ yine almış ele
Şöyle beñzer dostum kāfir müselmān eyledüñ

3 Baġrumı ḫūn eyledüñ şemşīr-i istiġnā ile
N’eyledüñ ey āfet-i devrān yine ḳan eyledüñ

4 Çıḳmaz aġzuñdan ḫaber sırr-ı nihān-ı vaṣluña
‘Āşıḳuñ rāzın derūn-ı cānda pinhān eyledüñ

5 **Bāḳī**'yi gül gibi ḫandān ėtdüñ evvel luṭf ile
Ṣoñra döndüñ mübtelā-yı ḫār-ı hicrān eyledüñ

34: Bāḳī D., s.267-268
2 : Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
3 : Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
3b : ey: hey **D.**
Āsumān-ı mihrüñe āhum şirārıdur nücūm /Şu‘le-i dāġ-ı derūnum māh-ı tābān eyledüñ**-M.**

35

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Çeşm-i pür-ḫūnum yoluñda eşkbār ėtsem gerek
Ayaġuñ tozına gevherler nis̲ār ėtsem gerek

2 Gül gibi pīrāhen-i nāmūsı ṣad-çāk eyleyüp
Ġoncaveş dāġ-ı nihālüm āşikār ėtsem gerek

3 Ḳırma yazıyla ‘adūnuñ dişlerin vaṣfın yazup
Nüsḫa-i çeşm-i sevādın pür-ġubār ėtsem gerek

4 Eyleyüp zühdüñ binā-yı süst-bünyādın ḫarāb
Ḫāne-i ‘ışḳuñ esāsın üstüvār ėtsem gerek

5 Bezm-i kes̲retden çekildi cāmveş **Bāḳī** göñül
Tekye-i vaḥdetde ‘uzlet iḫtiyār ėtsem gerek

35: Bāḳī D., s.268
2b: ġoncaveş: lāleveş **D.**
2b:dāġ-ı nihālüm: dāġ-ı nihānum **D.**
3a:‘adūnuñ: raḳībüñ **D.**
3a:dişlerin: dişleri **D.**

36

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[8ᵇ] 1 Görüp tāb-ı ‘izāruñ ḫāṭırı nerm oldı Nāhīdüñ
İçüp ‘ışḳuñ şarābın kellesi germ oldı ḫūrşīdüñ

2 Şikest olduġına aṣṣı degüldi revnaḳ-ı ‘işret
Anuñ’çün düşmedi bir dem elinden cām Cemşīdüñ

3 Peyām-ı ḫançer-i ser-tīzin ol māhuñ degürmişdi
Anun’çün ditrer endāmı çemende bāddan bīdüñ

4 ‘Alā’iḳdan mücerred ol ser-i kūyında mesken bul
Mesīḥāveş mekānı āsmāndur ehl-i tecrīdüñ

5 Gedā-yı kūy-ı yārāna iñen öykünme ey **Bāḳī**
Sefāhatdür bilürsin muḳteżā-yı şāha taḳlīdüñ

36: Bāḳī D., s.255
2a: aṣṣı:rāżī **D.**
3a:degürmişdi:degürmişdür **D.**
5a: yārāna:cānāna **D.**
5a: iñen:ṣaḳın **D.**

37

Bāḳī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

1 Feryāduma ėrmezse n'ola ol boyı şimşād
Kūyında feleklerden aşar nāle vü feryād

2 Devrüñde güle niçün olur bende benefşe
Üstine ḳılıçlar mı dutar sūsen-i āzād

3 Bir ġonca benefşe ḳoparup başına ṣoḳmış
Ṭaġlarda külüng atduġı dem başına Ferḥād

4 'Ahdüñde eger 'āleme bir daḫı gelürse
Ḳullıḳlar ėder sen yüzi ḫūrşīde Feraḫşād

5 Rengīn ėder evṣāf-ı ruḫuñ ḫāme-i **Bāḳī**
Ol ṣūreti vėrmez ṣanemā naḳşına Bihzād

37: Bāḳī D., s.121-122
3a : başına: tācına **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
5 :Bu beyit, age.'de7. beyittir.
Eşkāl-i vefā resmi ḳabūl ėtmede kalbüñ/Āyīnedür ammā bėgüm āyīne-i pūlād **-M.**
İbrāmı gel ey sāḳī-i gül-çihre ḳo sen de/Almışdur olan 'aklumuz ol şūḫ-ı perī-zād **-M.**

38

Şarḳı

Der- maḳam-ı Hüseynī uṣūleṣ devrān

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

[9ª] Ḥasret-i rūyuñla sīnem dāġ dāġdur sevdügüm

Ṣubḥa dek her gėçe kārum āh u zārdur sevdügüm

Nāz-ile seyr-i gülistāna ṣalın ey serv-ḳad

Gözlerüm yollarda ḳaldı intiẓārdur sevdügüm

2

Ṭālib-i dīdārıña gāh ėdüp mihr ü vefā

Ṣaḳlama ‘uṣṣāḳdan ḫūrṣīd-ruḫsāruñ şehā

Gün yüzünden ayrı zülfüñ daġıdup bād-ı ṣabā

Gösterür bir gün cemālüñ rūzgārdur sevdügüm

3

Gülşen-i ḥüsnüñde ėtme ‘āşıḳuñ dūr ey ṣanem

Ġonçesin dāmānuñı per ėtmesün pür-ḫār ġam

Tek hemān aġyāra senden olmasun luṭf-ı kerem

‘Āşıḳa cevr-ile nāzı imtiḥāndur sevdügüm

38: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

4

‘Ālemüñ aḥvāli gāhī cevrdür gāhī vefā

Miḥnete ṣabr eyleyen mesrūr olurmış dā’imā

Dėrler-idi ‘āşıḳın atmaz yabana deryā

Ḥamdülillāh kim dėdüklerince vardur sevdügüm

39

Şarḳı

uṣūleş devr-i revān

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

Çün ḳoyup gitdüñ beni nā-mihrbānum tezce gel

Ṣaġ esen var menzile eglenme cānum tezce gel

Cān cesedde ṭurmaz āḫir hem mezār içre gider

Ḳabr-i ġamda ḳalmayım rūḥ-ı revānum tezce gel

2

Ḥasretüñden ey perī āhum fenāyı yandurur

Cismini ‘uryān ėder tāc u ḳabāyı yandurur

Çarḫı vü doḳuz dūlābı heft semāyı yandurur

Daḫı çıḳmadın meded ‘arşa fiġānum tezce gel

39: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

3

‘Işḳuñ ey Leylā ḳopar başuma çün ġavġāları

Vėrmesün Ḥaḳ kimseye ben çekdügüm sevdā[ları]

Aġlayup gezmekdeyem aḫşama dek ṣaḥrāları

Olmadan Mecnūn gibi dāġlar mekānum tezce gel

4

Ey perī vaṣluñ müyesser olduġı demler ḳanı

Böyle ummazdum ki devrān dūr ėde senden beni

Ey güzeller şāhı āteşlere yaḳduñ sen beni

Ḳalmadı ṣabrum meded ārām-ı cānum tezce gel

5

Cān olan ‘āşıḳ ‘ömr[i] elbette cānān ārzūlar

Derdliye ‘ayb olmasun bī-çāre dermān ārzūlar

Gözlerüm yollarda ḳaldı vaṣluña cān ārzūlar

‘Arż-ı dīdār eyle ey şūḫ-ı cihānum tezce gel

40

Ṣādıḳ

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

[9^{b}] Baḥr-ı ‘ışḳ içre girüp ‘ummāna düşmek niyyetim

‘Andelībveş āh-ıla efġāna düşmek niyyetim

N’eylerem mülk-i fenāda tāc u taḫt u devleti

Kendümi ‘uryān ėdüp külḫāna düşmek niyyetim

2

Sevdigüm cevr ü cefāya ma’il olma her zamān

Ḥālüme raḥm eyle gāhī başuñ içün el-amān

Ey melek-sīmā güzel böyle giderse ben hemān

Baş açuḳ yalın ayaḳ meydāna düşmek niyyetim

3

Hep fedā oldı yoluña māl ü mülk ü cān u ten

Yine inṣāf eylemezsin sevdigüm hīç baña sen

Ėdeyim senden şikāyet boynuma ṭaḳup kefen

Ḥālümi ‘arż eyleyüp sulṭāna düşmek niyyetim

40: Ṣadıḳ mahlaslı şiirler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

4

Ne ‘aceb nā-mihrbānsın ey güzeller serveri

Sīnemi ṣad-pāre ḳılduñ hicrüñ ile ey perī

Gitdi ‘aḳlum gitdi fikrüm şöyle ḳaldum serserī

Yarama tīmār içün Loḳmān'a düşmek niyyetim

5

Bülbül-i şeydā gibi gönlüm düşürdüm bir güle

‘Işḳı ile cūş ėdersem āsmān iñler bile

Şām-ı şarḳda medḥ ėderler **Ṣādıḳā** dilden dile

Destini būs eyleyüp ol cāna düşmek niyyetim

41

Ṭālibī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

Cān u dilden rāżıyam ben çekmege cān acısın

Yā İlāhī tek hemān gösterme cānān acısın

Ḥālüme raḥm eyleyüp kāfir Müselmān acısın

Şol ṣanem hicrinde ey dil şol ḳadar ḳan aġlaram

41: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

2

Ḥālümi yārāna dėñ acırsa yārān acısın

Şimdi bildüm ey ecel ol ṭatlu cān acısın

Ḥaḳ te‘ālā kimseye göstermesün cān acısın

Yārümi benden ayırdı raḳīb-i nā-müslümān aġlaram*

3

Ey felek gösterme tek hicr-ile yārān acısın

Ölürüz dost yolına dostān acısın*

Ṭālibī çeksün hemīşe tīġ-i yārān acısın

Bī-vefā dilber yolunda çekdügüm zaḥmetlere ḳan aġlaram*

42

11'li Hece Vezni

1

[10ª] Başuñ içün siyāh zülfüñ yüziñe

Perīşān eylegil ṭaġıd yüz güldür

Her dem ḳıya baḳmaḳ olmaz yüziñe

Alnuñ aydur göz ḳamaşır toz güldür

2

Elif üzere sīnemde dāġı var

Ferhād-iseñ Şīrīn içün daġı var

Bulamazsın benüm gibi daḫı yār

İster-iseñ bu cihānda yüz gündür

42:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

3

Biri ġamzeñ tīġı cānda bir yıldur

Biri lāle biri sünbül biri güldür

Her ḳaçan dostdan ayrıldum bir yıldur

Ne sebebden yüzüñ görmem yüz gündür

4

Fitne geçer yüzüñ görmem hezār vāy

Yüzü-y-ile nice derd-i hezār vāy

Gül çevre dalında ṣolmış ḫār vāy

Bülbül gülden düşmiş yüz gündür

5

‘Arż-ı ḥālüñ ‘arż ėde gör dīvāne

Münkir bilmez alḳış nedür du‘ā ne

Sevdügünden cüdā düşmiş dīvāne

Aġlar feryād ėdüp gezer yüz gündür

43

Mā’ilī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

Göñlümi ṣayd eyleyen dilber ḫayālümdür benüm

Dilberüñ rūyındaki beñler ḫayālümdür benüm

Ḥasretiyle āh u efġān eylerem bülbül gibi

Gėce gündüz ol leb-i sükker ḫayālümdür benüm

43:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

2

Bendesin Mecnūn ėden her dem ṣaçı Leylā gibi

‘Işḳ-ıla ṭaġlar baña görinür ṣaḥrā gibi

Geldi geçdi ol vaḳitler ṣanasın rü’yā gibi

Yārüm ile ėtdügüm demler ḫayālümdür benüm

3

Gāh olur allar giyerdi ġarḳ olup yeşillere

Nev-civānum cümleden serdār-idi maḥbūblara

Nāzenīnüm ṣaġ-iken göñlüm āḫir ḫūblara

Düşmez ele ol perī-peyker ḫayālümdür benüm

4

Göñlümüz anuñ cemālin görmege ḥayrān idi

Ben anuñ kemter ġulāmı ol baña sulṭān idi

Cevri yoġdı ben ġarībe itdügi iḥsān idi

Luṭf ėdüp emdürdügi lebler ḫayālümdür benüm

5

Mā’ilī ben ḳāmet-i mevzūnuma bulmadum eş

Anuñ aḳrānı olmazdı māh-cemāline güneş

Sīm-gerdānına olmış kāküli ṣarmaş ṭolaş

Ruḫlarına ṭaġılan teller ḫayālümdür benüm

44

ʻÖmer

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

1

[10^{b}] Bir ḳolay ṣanʻat ṣanup herkes aña ḳılmış heves

Anuñ içün bulmadum bir ṣādıḳ ʻāşıḳ sözi pes

Nā-ḫalef sözler benüm esmāʻıma vėrmez kesel

Üştür-i bī-bāki n’eyler ṣavt āġāz ince ses

2

Çāy ṭaşı cevher olur mı ṣaḳla ṣanduġ-ıla

Ḳarġa ṭāvusa döner mi eger tüyden ṭuġıla

Kendüyi ḳılsa müzeyyen biñ ḳanād u ḳuyruġla

Uçmada Sīmurġ u ʻAnḳāya yeter mi kerkenes

3

Toprag̈ üzre her ne ṣaçarsañ aṣlına çeker

Ḫırmen-i dünyāda kim daru eker buġdāy ėder

Arı ḳuşı ṭūṭī olmaz yėse biñ ḳanṭār şeker

Bülbül olmaz serçenüñ ėtseñ yėrin altun ḳafes

44:ʻĀşıḳʻÖmer D., s. 285

1b: anın içün:onun içün **D.**
1c: esmāʻıma vėrmez:etbāʻıma vėrir **D.**
1d:bī-bāki:bī-bāke **D.**
2a:ṣaḳla:ṣaḳlasan **D.**
2b:eger:ger **D.**
2c:kendüyi:kendisin **D.**
3a:üzre: içre **D.**
3a:her ne ṣaçarsañ:her ne dāne düşse **D.**

4

Gerçi el elden üstündür ‘arşa çıḳınca pāyedür

Ba‘żılar elden ayaḳdan bī-ḫaber ḥimāyedür

Söz dėdükleri güherdür bu nefes sermāyedür

Olur olmaz yėrde ḫarc ėtme gider elden nefes

5

Gerçi cāhiller ḳatında māt olur bir kāmilüñ

Anın’çün yaḫşi kim birdür yanında ‘āḳilüñ

Biñ kitābı oḳusañ sem‘īne girmez cāhilüñ

Yėrişür **‘Āşıḳ ‘Ömer** dėdiyse sözi kes

45

Sevdāyī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

Bülbül-iken nāle vü efġānum alduñ ey felek

Bir lebi ġonca yüzi gülistānum alduñ ey felek

İşbu ġam-ıla nice ḫāk-ile yeksān olmayam

Varum alduñ yārüm alduñ şānum alduñ ey felek

---

4 a :el elden üstündür:el üstünde el **D.**

4c :söz dėdükleri:söz güherdir **D.**

4c :bu nefes:bu nefes dėdikleri **D.**

4d :yėrde:yėre**D.**

5a:gerçi:niçe **D.**

5a: cāhiller ḳatında:‘āşıḳlar ḳatında **D.**

5d:yėrişür:yėter **D.**

45:SevdāyīDīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.

2

Ṣabr ėderdüm her belāya derdine Eyyūb gibi

Yüz sürerdüm āstānına anuñ cārūb gibi

Vaḳtidür bu gözlerüm ḳan aġlasun Ya‘ḳūb gibi

Misli yoḳ bir Yūsuf-ı Ken‘ānum alduñ ey felek

3

Ey felek derdüñde ‘ömr iḳlīmini şād ėtmeyem

Ḫaşre dek ėlüñle nāmuñ bir daḫı yād ėtmeyem

Dest-i ẓulmüñden senüñ ben nice feryād ėtmeyem

Bir ‘adālet ṣāḥibi sulṭānum alduñ ey felek

4

Şol gedāyam şevket-i Dārā'yı vėrseñ istemem

Gerçi Mecnūnam velī Leylāmı vėrseñ istemem

Ḥāṣılı Sevdāyī'yem dünyāyı vėrseñ istemem

Sen benüm dünyā deger cānānum alduñ ey felek

46

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

[11ª] Pādşāhum sen benümle ‘ahd ü peymān eyledüñ

Durmaduñ iḳrāruña yaşum firāvān eyledüñ

Ḳatlüme çekdüñ sitem tīġını ‘uryān eyledüñ

N’işledüñ ẓālim niçün nā-ḥaḳ yėre ḳan eyledüñ

46: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

2

Çekmedüm rāh-ı meşaḳḳat ḫurrem ü ḫandān iken

Düşmedüm çāh-ı belāya ṭālib-i seyrān iken

Geşt ėderdüm ‘ālemi öz başuma sulṭān iken

Sen fenā mülkin benüm başuma zindān eyledüñ

3

Ġoncasın bir kez naẓar ḳıl bülbül-i nālānuña

Ġāfil olma ḫār-ı ḫāṣlar dest ṣunar dāmānuña

Bu muydı ‘ahd ü emānuñ durmaduñ peymānuña

Raḥma gel lāyıḳ degül billāhi ‘iṣyān eyledüñ

4

Çün bilürsin tā ezelden ḫūblaruñ meftūnıyam

‘Āşıḳā meh-rūlaruñ ḫāṭır-ı maḥzūnıyam

Defter-i ‘uşşāḳ içinde ben-de bir **Mecnūnī**'yem

Ey vefāsız sen beni ḫāk-ile yeksān eyledüñ

47

11'li Hece Vezni

1

‘İnāyet eyle şāhum ben ġarībe

Gülinden ayrı düşmiş ‘andelībe

Alur yanına yüz vėrmez raḳībe

Yazıḳdur ḳıyma şāhum ben ġarībe

47: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2

Viṣālinden beni ayru düşürme

Bu baġrum nār-ı hicrüñle bişürme

Gözüm yaşını başumdan aşurma

Yazıḳdur ḳıyma şāhum ben ġarībe

3

Begüm luṭf eyle gel ḳıyma bu cāna

Yigitsin pādişāhum girme ḳana

Felekdür böyle ḳalmaz bu zamāna

Yazıḳdur ḳıyma şāhum ben ġarībe

4

Senüñ bīmāruñam emsem sen eyle

Senüñ ġamgīnüñem ḫurrem sen eyle

Senüñ mecrūḥuñam merhem sen eyle

Yazıḳdur ḳıyma şāhum ben ġarībe

48

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

Dilberā ḳıl merḥamet şeydā göñül ġamlanmasun

Göñlümi ḳılma perīşān dīdeler ġamlanmasun

Hīç ne mümkündür efendim gül-cemālin seyr ėdem

Bed-belā pāyi ḳılup sāyeñde sersemlenmesün

48: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2

Bilmek isterseñ efendüm ibtidādan intihā

Ben saña mā’il olalı yoġ-ıdı bu mācerā

Bāġ-ı ḥüsnüñ gülşeninden sür raḳībi ey şehā

Zīrā ‘uşşāḳa gelüp bir daḫı ādemlenmesün

3

Ṣāni‘-i üstād-ı ezel<den> vechidir ‘ayne’l- yaḳīn

Mülk-i ḥüsnüñ ṣāḥibisin seyre īmān-ı cebīn

Sen Süleymān-ı zamānsın ey cemāl-i nūr-ı ‘ayn

Vaṣluña dil-şād olanlar nice ḫātemlenmesün

4

Āteş-i ‘ışḳuñla yaḳma ‘āşıḳı sen bendeñi

Sāyeveş yėrlere ṣalma bu ġarīb üftādeñi

Āstānuñdan cüdā ḳılma bu ġarīb bendeñi

Pādşāhum ‘ālem içre nāmumuz kemlenmesün

49

11'li Hece Vezni

1

[11^{b}] Yine müjde ḳıldı sulṭānum nevrūz

Ėrişdi zerrīne nuṭḳ-ı Mesīḥā

Meş‘al-i nūr-ıla mihr-i şeb-efrūz

Mir’āt-ı felegi ḳıldı mücellā

2

Dürlü şükūfeler dürlü ḳoḫular

Dürlü ḥālet vėrür cihāna būlar

Eridi ḳarlar [da] revānī ṣular

Irmaḳlar bulanup mevc urdı deryā

3

Nergisüñ ḳalmadı uyḫu gözüñde

Uyanup bir feraḥ buldı özüñde

Çemen mevc urıcaḳ ṣaḥrā yüzüñde

Görinür cā-be-cā lāle-i ḥamrā

---

49 :‘Āşıḳ ‘Ömer D., s. 93

1a:sulṭānum:sulṭān-ı **D.**

1b:zerrīne:zemīne **D.**

1b:nuṭḳ-ı:nev-feṭḥ **D.**

1c:meş‘al:şu‘le **D.**

3c:urıcaḳ:urduḳça **D.**

4

Sāḳīyā piyāle alınca ele

Ṣurāḫī şevḳ-ıla ėder ġulġule

Gör ne rumūz-ile ‘arż ėder güle

Muḥabbet nāmesin bülbül-i gūyā

5

‘Ömer elde ḳadeḥ bir cām-ı Cem'dür

Meclis-i ġam-ḫāne ḳayd-ı elemdür

Ölmeden sürelüm bu da bir demdür

Mey-i maḥbūb-ile gülşen-i ṣaḥrā

50

8'li Hece Vezni

1

Siyāh kāküllerin dökmiş

İnce bellere bellere vāy

Ġonca gül boynın uzatmış

Sebze güllere güllere

2

Ṭoldur mey vėr içelüm

Mest olup serden geçelüm

Senüñle bile ḳaçalum

Çamlıbellere bellere

50: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

3

‘Āşıḳlaruñ vardur meyli

Cevrüñi çekmişem ḫaylī

Ben Mecnūn olam sen Leylī

Düşem çöllere çöllere

4

Ruḫlaruñ tāzedür gülden

Ṣaḳınuram seni ėlden

Dīvāne oldum güzelden

Düşdüm dillere dillere

51

11'li Hece Vezni

1

Yine yārdan ayrı düşdüm aġlaram

Senüñ ile göñülcügüm eglerem

Bir güzele göñül vėrdüm alamam

Cüdā ḳıldı felek yārdan aġlaram

2

Sünbülli yāyla[la]ruñ var meşelik

Dört yanın āhūlar almış meşelik

Ne cānibden sıñār ėtsem düşelik

Cüdā ḳıldı felek yārdan aġlaram

51:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

3

Sefīlem rūzgārumdan geçer ‘ömrüm

Ġarīb yigit sen-de ḳonar göçer[sin]

Bilmem yārüm benden niçün ḳaçar[sın]

Cüdā ḳıldı felek yārdan aġlaram

52

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

[12ª] Ey felek bir āh-ıla çarḫuñı berbād ėderem

Yanaram nār-ı ġamuñla sīnemi pür-nār ėderem

Bu ‘āşıḳlar arasında ben-de bir ad ėderem

Mecnūnam Leylā içün yollardadur göñlüm benüm

2

‘Aceb ol perī niçün ‘āşıḳa böyle nāz ėder

Cevri çoḳ cefāsı çoḳ ammā ki luṭfun az ėder

Çözer ol siyeh zülfün gerdānına pervāz ėder

Cīfeli ṭurna gibi göllerdedür göñlüm benüm

3

Derd-i ‘ışḳuñ ile hicrüñ ḳaṭresini yudaram

Biñ cānum var-ise daḫı yāre ḳurbān ėderem

Bu ‘āşıḳlar arasında ben-de bir şān ėderem

Yāreli ceylān gibi çöllerdedür göñlüm benüm

52: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

4

Ey perī gel bāġa gir gör ne söykünmiş gül güle

Gül açılmış dėyü bāgbānda ḫayr eyler bülbüle

Ben seni sevdüm dėyü ‘āleme düşdi ġulġule

Yañaġında Ḥabeşī beñlerdedür göñlüm benüm

5

Der-nişān kemer olan bellerdedür göñlüm benüm

Ḳana batmış la‘l-renk ellerdedür göñlüm benüm

53

11'li Hece Vezni

1

Ġurbet ėlde neler geldi başuma

Felegüñ iḥsānı bize fend oldı

Ayrı düşdüm vaṭanumdan ėlümden

Göñül bir dildāra bend oldı

2

Kim görmişdür bu dünyānuñ vefāsın

‘Ārif olan sürer ẕevḳ u ṣafāsın

Göñül bir hercā’ī dilber cefāsın

Çeke çeke bu sīnemde fend oldı

53: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

3

Felegüñ luṭfuna ėrmekdür ḳaṣdum

Şikāyet degüldür ḥikāyet dostum

Cevre mā’il olma gözleri mestüm

Bu cefālar bu gün degül dün-de oldı

4

Der-sipāhum gezi geri*

‘Işḳuñ āteşine sīnemi yaḳma

Göñül bir āh ėderse sen ġam çekme

Bilme misin ara yėrde and oldı

54

Ġazel-i Fehīm

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[12^{b}] 1 Nāme-i dehri temāşā ėtdüm imlāsı ġalaṭ

Nükte-i be’si ṣaḥīḥü’l- ḫaṭ temennāsı ġalaṭ

2 Naẓm-ı dehri seyr ėdüp kendi hezārān ẕü’l-fünūn

Feṭḥ olurdı olmasa beyt-i mu‘ammāsı ġalaṭ

3 Bildi ta‘bīrin dürūġ-āmīzdür ‘ālem ṣaḥīḥ

Şeyḫ-i şehrüñ olmada gitdükçe rü’yāsı ġalaṭ

4 Mübtelā-yı çeşm-i yāra n’eylesin ‘Îsā k’olur

Ḫaste-i‘ışḳa eṭibbānuñ müdāvāsı ġalaṭ

54:Fehīm-i Ḳadīm D., s. 504-505-506
1b: be’si:ye’si **D.**

5 Ṣıḥḥat-i ma‘nāda olsun mı **Fehīmā** naẓar

Bir iki bī-hūde gör şi‘ir ü inşāsı ġalaṭ

55

Ġazel-i Fehīm

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Müdām olur leb-i la‘l-i şarābdan maḥfūẓ

‘Aceb ‘aceb ki ola şu‘le aydın-ı maḥfūẓ

2 Ne ḥāldür k’ėde mihr-i ruḫun mekān ol ḥāl

Olur mı şübhe hīç āftābdan maḥfūẓ

3 Ne şu‘ledür o tecellī-fürūş ḥüsn-i metā‘

Ki mihr gibi degüldür nikābdan maḥfūẓ

4 Hemīşe ‘āşıḳa eyler ‘itāb u ġayrıya luṭf

Bilür ki bü’l-heves olmaz ‘itābdan maḥfūẓ

5 **Fehīm** öldürürem dėrse ġam yėmem ki olur

Zebān-ı nāzı bilen bu cevābdan maḥfūẓ

5a: ṣıḥḥat:ṣoḥbet **D.**

5a:naẓar:naẓīr **D.**

5b:gör:gūy **D.**

55:Fehīm-i Ḳadīm D., s.506

Bu şiirin kāfiyesi olan “maḥfūẓ”, age.'de **maḫẓūẓ**'dur.

2b: şübhe: şeb-pere **D.**

Ḳo mużṭarib olayım nīm-bismil eyle beni/Senüñ şehīdüñ olur ıżṭırābdan maḫẓūẓ **-M.**

Olursa ḫaˇbdadur ‘āşıḳa naṣīb-i viṣāl/ Neden ki olmaya ‘uşşāḳ ḫˇābdan maḫẓūẓ **-M.**

56

Ġazel-i Fehīm

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Oldı dilden meẕheb ü ‘aḳl-ı taṣarruf ber-ṭaraf
Ba‘d-ezīn dīvāne-i ‘ışḳum tekellüf ber-ṭaraf

2 ‘Işḳbāzuñ ey perī Cibrīl olursa maḥremi
Ehl-i dilden olsun efsūs u te’essüf ber-ṭaraf

3 Tā ki gördüm eylemiş āyīne ḥüsnün der-kenār
Olmadı mir’āt-ı dilden ‘aks-i Yūsuf ber-ṭaraf

4 Çekmeyince sīneye mestāne-ārām eylemem
Ḫˇāhiş vaṣfuñda küstāḫum tevaḳḳuf ber-ṭaraf

5 Gel **Fehīm** küstāḫla sen dā’imā leb-ber-leb ol
Ey gül-i bāġ-ı ḥayā luṭf ėt tekellüf ber-ṭaraf

56:Fehīm-i Ḳadīm D., s.512-513-514
2a:maḥremi:maḥrūmdur **D.**
3b:dilden:dilümden **D.**
4a:sīneye:sīneme **D.**

57

Ġazel-i Fehīm

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

1 Ġam-ı cāvid-i dildür yār-ı ‘āşıḳ
Yine ġamdur olan ġam-ḫˇār-ı ‘āşıḳ

2 Ṣatar cins-i neşāṭın naḳd-i derde
Budur bāzār-ı ġamda kār-ı ‘āşıḳ

3 Serinde penbe-i dāġ-ı cünündur
Hemīşe ṭurra-ı destār-ı ‘āşıḳ

4 Olupdur pāsbān baḫtdur ḫˇāb
Ezelden dīde-i bī-dār-ı ‘āşıḳ

5 Ne ḥācetdür **Fehīmā** nefḫ-i Sūr'a
Yıḳar dünyāyı āh u zār-ı ‘āşıḳ

57: Fehīm-i Ḳadīm D., s.524-525-526

3 : Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

4 : Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

4a: baḫtdur:baḫt-ı pür-ḫˇāb **D.**

Cihānı ‘āşıḳ-ı āzāruñ ėtdüñ/Yeter ey şeh yeter āzār-ı ‘āşıḳ **-M.**

58

Ġazel-i Fehīm

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

[13ª] 1 Çeşmüñ gibi diller de ālüfte midür bilsek
Diller gibi zülfüñ de āşüfte midür bilsek

2 Hep kār-ı teġāfüldür ol ġamze vü ol çeşmüñ
Mest-i mey-i naḫvet mi ya ḫufte midür bilsek

3 Gülzār-ı muḥabbetde şekl-i dil-i ṣad-pārem
Pür-ġonca-i pür-ḫūn mı nekşüfte midür bilsek

4 Bildük ne-imiş aṣlı 'ışḳ-ı dil ü dildāruñ
Ammā ki bu esrārı nā-güfte midür bilsek

5 Hevāda **Fehīmā**'nuñ manẓūmum olur elfāẓı
Eyā ki ṭab'ı hep süfte midür bilsek

58:Fehīm-i Ḳadīm D., s.534
3b:nekşüfte:neşküfte **D.**
4a: aṣlı:aṣlın **D.**
5a:hevāda:hemvāre **D.**
5a:manẓūmum:manẓūm **D.**
5b:ṭab'ı:güher-i ṭab'ı **D.**

59

Ġazel-i Fehīm

Fe‘ilātün Mefā‘ılün Fe‘ilün

1 Cānumuzı vaḳf-ı tīġ-ı nāz ėdelüm
Zaḫm urduḳça biz niyāz ėdelüm

2 Çeşmine murġ-ı cānı gösterelüm
Kebk ile ṣayd-ı şehbāz ėdelüm

3 Ġamze-i çeşm-i şūḫ-ı ġammāzın
Pāsbān-ı metā‘-ı rāz ėdelüm

4 Bezm-i ‘uşşāḳa eyleyüp teklīf
Der-i āşūb-ı ḫaşrı bāz ėdelüm

5 Dil-i zār-ı **Fehīm** ile ikimüz
Durmayup āh u cānuña zār ėdelüm

59:Fehīm-i Ḳadīm D., s.596-597-598
1a:cānumuzı:cānumuz **D.**
3b:pāsbān-ı metā‘:dīdebān-ı metā‘ **D.**
5b:cānuña zār ėdelüm:cān-güdāz ėdelüm **D.**

60

Ġazel-i Fehīm

Mef'ūlü Mef'āīlü Mefā'īlü Fe'ūlün

1 Mest oldı göñül neşve-i ẕevḳ nigehüñden
Ḫavf ėtmez olursa n'ola çeşm-i siyehüñden

2 Sen cilveger olduḳça ḳażā ṣūret-i ḫaşrı
Göstermege āyīne düzer ḫāk-i rehüñden

3 Murġān-ı belā eylemege 'āleme pervāz
Destūr diler cünbüş-i perr-i külehüñden

4 Eflāk alup zībā-yı ruḫ mihr ü meh eyler
Peyveste ġubār-ı reh-i neẕẕāregehüñden

5 Kūyın ėdeli ol ṣanemüñ Ka'be'ye teşbīh
Āzürdeyüz āzürde **Fehīmā** günehüñden

60: Fehīm-i Ḳadīm D., s.616

61

Ġāzel-i Fehīm

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

1 Tīr-i müjeñe sīne-i cānum hedef ėtme
Bes cāna ḫayālüñ daḫı tā ki telef ėtme

2 Mir'āta baḳup eyleme āşūbı ziyāde
Bir ṣaff-ı sipeh-fitne yeter iki ṣaf ėtme

3 Āyīn-i teġāfülde yeter gāh ki ammā
Ḳānūn-ı nühüfte-nigehi ber-ṭaraf ėtme

4 Ya ḳa'r-nişīn-i yemdür ol pā-şikeste
Ya dürc-i dilüñ gevher- i 'ışḳa ṣadef ėtme

5 Nev-ṭarz u nev-āyīnine baḳ şi'r-i **Fehīm**'üñ
Taḳlīd-i zebān-ı köhen-i mā-selef ėtme

61: Fehīm-i Ḳadīm D., s. 654
1b:bes cāna:bī-raḫm **D.**
2b:sipeh-fitne:siyeh-fitne **D.**
3a:yeter: güzel **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 6. beyittedir.
4a: yemdür: yem-i derd **D.**
4a:pā-şikeste:ya şikeste **D.**
Peymāne be-kef eyle öpüp destini ey dil/Ḫavf-ı ġażab-ı dilber-i ḫançer be-kef ėtme **-M.**
Ġayretle dilüñ mihr gibi şu'le-i maḫż ėt /Pervāneni deryūze-ger-i tāb u tef ėtme **-M.**

62

Ġazel-i Fehīm

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

[13^{b}] 1 Dūd-ı āteş be-dūş ya‘ni āh
Nefes-i şu‘le boş ya‘ni āh

2 Bülbül-i ‘arş-lāne ya‘ni fiġān
Ṣavt-ı güm-kerde güş ya‘ni āh

3 Zībaḳ-ı mevc ya‘ni eşk
Bād-ı ṭūfān-fürūş ya‘ni āh

4 Mihr-i müşgīn-seḥāb ya‘ni ḥüsn
Ebr-i ḫūrşīd-cūş ya‘ni āh

5 Ḫāne-sūr-ı **Fehīm**-i sūḫte-dil
Şem‘-i bezm-i sürūş ya‘ni āh

62:Fehīm-i Ḳadīm D., s. 660-661-662
1b :boş:pūş **D.**
3a :zībaḳ-ı mevc:zībaḳ-ı baḥr-ı mevc **D.**
3b :ṭūfān-fürūş:ṭūfān-ḫurūş **D.**
5 :Bu beyit, age.'de 6.beyittir.
5a :ḫāne-sūr:ḫāne-sūz **D.**
Reste bāzār-ı sīne-i dilde/Berḳ-ı dūzāḫ-fürūş ya‘nī āh **-M.**

63

Ġazel-i Fehīm

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Cellād-ı ḳażā oldı gibi çeşm-i siyāhı
Aldı eline ġamzesi şemşīr-i nigāhı

2 Çeşmidür o ser-leşker-i iḳlīm-i belā kim
Olmış müje ġamze-i pür-fitne sipāhı

3 Olmış eşer-i feyż ḫaṭṭ u ḫāl-i ruḫundan
Bir naḫl-i ter-i fitne-semer perr-i külāhı

4 Maḥv eyledi ḫār u ḥüsn-i mihr ü meh-i çarḫı
Yād-ı ḫaṭṭ-ı rūyıyla dilüñ şu‘le-i āhı

5 Bilsem n’ola ḳatl ėdecegin çeşmi **Fehīmā**
İlhām olur ‘āşıḳ-ı dil-ḫasteye gāhī

63:Fehīm-i Ḳadīm D., s.662-663-664
2b:ġamze-i:ġamzesi **D.**
4a:ḥüsn:ḫas **D.**

64

Ġazel-i Fehīm

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Bülbül-i āteş-ḫurūş ya‘ni mey
Hāne-perdāz-ı hūş ya‘ni mey

2 Ġonca-i şu‘le-berg ya‘ni cām
La‘l-i elmās-pūş ya‘ni mey

3 Gül-i bülbül-ḫurūş ya‘ni ḥabāb
Şem‘-i pervāne-cūş ya‘ni mey

4 Cān ėtmekde ġamdan āsūde
Rūḥ-ı rāḥat-fürūş ya‘ni mey

5 Āb-rū-yı baḫş ṭab‘-ı şūḫ **Fehīm**
Nūr-ı çeşm-i sürūş ya‘ni mey

64:Fehīm-i Ḳadīm D., s.682
1a:bülbül:seyl **D.**
4a:cān:cānı **D.**
5a:āb-rū-yı baḫş:ebr-i dil-baḫş **D.**

65

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Dil alsa gördügün dėme dilārāda kemāl olsa
Murāduñ añlasa ‘ālemde dildār ehl-i ḥāl olsa

2 ‘Adū kām almasa rām olmasa ‘āleme her güle
Aña sevmek sevilmek mā-ḥaṣal emr-i muḥāl olsa

3 Elüñe lāleāsā kāse alsañ gülle germ olsa
Müdām al görsek gül gül olsañ elüñ al olsa

4 Kemāl-i ‘ilm ile ma‘lūm-ı ‘ālem olsa el-ḥāṣıl
Dilā ehl-i kemāl olsañ kelāmuñda me’āl olsa

5 **Ḳabūlī** māh-rū ėde viṣāle va‘de olmasa
Dem-i vaṣl-ı dilārā hem-dem ü her māh ṣāl olsa

65:Ḳabūlī D., s.709-710
1a:deme:demde **D.**
3a:olsa:olsañ **D.**
3b:müdām:müdāmī **D.**
4a:olsa:olsañ **D.**
5a:māh-rū ėde:māh-rūlarda **D.**

66

Mef‘ūlü Fā‘ılātü Mefā‘īlü Fā‘ılün

[14ª] 1 Ḳadd-i nigārı serv-i revān söylerem saña
Gülgūn-‘izārı derd-i cinān söylerem saña

2 Müjgān-rā revānına dil vėrdüñ ol mehüñ
Ey dil ṣaḳın ki tīr ü kemān söylerem saña

3 Āġūşa almış ol ṣanemüñ mū-miyānını
Sīmīn-kemer ki rişte-i cān söylerem saña

4 Fikr-i dehān-ı yāre düşüp ṣorma hīç ḫaber
Bir z̲erredür ki sırr-ı nihān söylerem saña

5 Ḫakkī egerçi bende-i naẓm ehlidür velī
Güftāra gelse tāze-zebān söylerem saña

66: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

67

Ḳaṣīde-i Rūḥī-i Bag̱dādī

Fā‘ılātün Fā‘ılātin Fā‘ılātün Fā‘ılün

1 Devrden peymāne-i mihr ü vefā eksilmede
Ḳalb-i ehl-i ḥālden ẕevḳ u ṣafā eksilmede

2 Dem-be-dem yüz ṭutmada meclis perīşān olmag̱a
Encümende bāde-i ‘işret-fezā eksilmede

3 Sāz u söze ḳalmadı evvelki gibi meylümüz
Ya‘ni dilden arzū başdan hevā eksilmede

4 Ṭab‘ı ḳılmaḳda g̱ubār-ālūde cevr-i rūzgār
Ṣafvet-i āyīne-i ‘ālem-nümā eksilmede

5 Bādedür gerçi devā-yı derd ü g̱am ammā çi sūd
Devrümüzde ehl-i derd artup devā eksilmede

6 Ey dirīg̱ā ekṣeri ḫalḳuñ cefā üstündedür
Bu vefāsız dehrde ehl-i vefā eksilmede

67:Bağdatlı Rūḥī D.,s.150-151-152
2b :encümende:encümenden **D.**
2b :‘işret-fezā:behcet-fezā**D.**
5a :çi sūd:ne sūd **D.**
6b :dehrde:dehrden **D.**

7 Geçmede vaḳt-i şebāb u gelmede eyyām-ı şeb
Gitmede dilden ṣafā gözden cilā eksilmede

8 Āb-ı raḥmet gökden inmez yeryüzü gülmez-iken
Ḫalḳa gūyā şafaḳ-ı ‘arż u semā eksilmede

9 Bir ‘aceb ḥāletdeyüz rif‘atda ehl-i ḫılāf
Ḳavline fi‘l-i muvāfıḳ-ı esdiḳa eksilmede

10 Cāhilüñ ḳadr-i teraḳḳīde temāşā bundadur
Kāmilüñ āsāyişi ṣubḥ u mesā eksilmede

11 Ḳāni‘ olmazlar cihānda olsalar Ḳārūn-ı vaḳt
Aġniyānuñ tīre ḳalbinde ġınā eksilmede

12 Ekserī ḳāżīlerüñ rüşvet ṭarīḳin ṭutmada
Ḥürmet-i şer‘-i Resūl-i müctebā eksilmede

13 Kendü ḥālinden degül ḫoşnūd şimdi kā’ināt
Ḥaḳ te‘ālānuñ ḳażāsına rıżā eksilmede

14 Derdümüz şerḥ ėtmege bir yār-ı ṣādıḳ bulmaduḳ
Rūḥīyā ḥayf kim gitdükçe yārān eksilmede

---

7 a :şeb:şīb **D.**
9a :ḥāletdeyüz:‘ālemdeyüz **D.**
11b:ḳalbinde:ḳalbümden **D.**
14a:bulmaduḳ:bulmazuz **D.**

68

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1

[14^{b}] Rāyet-i fitne çeküp ol ḳad-i dil-cū begler
Üşdiler yanına her şūḫ-ı cefā-cū begler
Bir yėre geldi nice ġamzesi cādū begler
Bir ālāy oldı perī̇ şī̇velü āhū begler
Gözi āhūlaruñ ālāyına yā Hū begler

2

Ḳaynadup nār-ı ġam-ı ‘ışḳ ile ḫūn-ı cigeri

68:Bāḳī̇ D., s.98

Bu varakta, Bāḳī̇'nin Necātī̇'nin 6 beyitlik bir gazelini tahmis ettiği şiirinin sadece 1. bendi ve 2. bendinin iki mısrası bulunmaktadır.

69

Meylī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[15^{b}] 1 Dilbere şīve ile nāz u ẕarāfet lāzım
‘Āşıḳa sūz u güdāz-ile ḥarāret lāzım

2 Gelse ġuṣṣañ dile ḫūn-ciger[i] iḥżār ėderin
Oldı her kişiye mihmān żiyāfet lāzım

3 ‘Ārıżuñda ḫaṭ-ı sebzüñde eser olsa n’ola
Kim ki āl ola olur aña ‘alāmet lāzım

4 Yoluma öl dėr-ise yār sözin eyleme red
Pādşāh emridür elbette iṭā‘at lāzım

5 Ta‘diye ėtdi-ise saña cefā vü cevri
Gelmez ol yārdan ey **Meylī** ferāġat lāzım

69: İ.E., s.127
1 : **-İ.E.**
2b :mihmān:mihmānı **İ.E.**
5 : Bu beyit incelenen eserde 6. beyittir.
Kār-ı ṣāliḥ ki olur rūz-ı ḳıyāmet lāzım/Aña sa‘y ėdelüm oldur bize ġāyet lāzım **-M.**
Ey yüzi ḳıble elem çekme ṭolaşdıḳlarına/Ka‘be-i kūyuñı ‘uşşāḳa ziyāret lāzım **-M.**

70

Meylī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Olur güftāra gelseñ leblerüñde yaralar peydā
Dehānı yarılur lābüd açılsa ġonca-i ra‘nā

2 İki şaḳḳ eylemişdür anı ḥakkāk-i yed-i ḳudret
Lebüñ bir la‘l imiş yek-pāre bī-mānend ü bī-hemtā

3 Leṭāfet būstānında yāḫūd bir mīvedür olmış
Kemāl-i lezzetinden yarılur bir naḫl-ı ter gūyā

4 Keşīde yaradur ṣanma dehānında o ḫūnīnüñ
‘Adem iḳlīmine bir ṭoġrı yoldur ey dil-i şeydā

5 Ṭururken leblerinde yara ol ḳaşı kemānuñ āh
Benüm cān[um] ‘azīzüm **Meylī** mecrūḥ olmasun-mı yā

70: İncelenen eserde bu şiir bulunmamaktadır.

71

Raḫīmī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ḫūn-ı dil yād-i leb-i la‘lüñle şerbetdür bana
Tende ġamzeñ yarası āsār-ı ṣıḥḥatdür bana

2 Ger niṣāb-ı ḫūn-ı vaṣluñdan naṣībim yoġ-ise
Bāri tek ḳahruñla añ bu daḫı ni‘metdür bana

3 Ḳırmızı kisvet degül çıḳdı depemden sūz-ı dil
Nār-ı şevḳ-i ‘ışḳdan şāhum ‘alāmetdür bana

4 Araya almış raḳībi āstānuñ itleri
Bu ulu ni‘met aña da veh ḥaḳāretdür bana

5 Ey **Raḫīmī** gerçi içdüñ ol ḥekīmüñ şerbetin
Cisme ḳuvvet gelmedi bilsem ne ḥikmetdür bana

71:Raḫīmī D., s.124
2a:vaṣluñdan:luṭfuñdan **D.**
3a:sūz-ı dil:nār-ı dil **D.**
3b:nār-ı şevḳ:sūz-ı şevḳ**D.**
5a:içdüñ:içdüm **D.**
5a:ol:çoḳ**D.**
5b:ḳuvvet:ṣıḥḥat **D.**

72

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[16ª] 1 Ne cām-ı bāde-i gülgūne beñzer yār-i hem-dem var
Ne ṣadr-ı kūşe-i meyḫāne gibi cāy-ı ḫurrem var

2 Beni ‘ayb eylemeñ dā’im olursam mest-i lā-ya‘kıl
Ki bī-hūş olmasam āsūde ḳılmaz bende bir ġam var

3 Ġam-ı hicrānda ḥāletdür dėmişler ehl-i derd ammā
Mülāyim dilber-i şūḫuñ dem-i vaṣlında ‘ālem var

4 Ruḫuñ bāġın raḳīb-i dīv-sīret seyr ėder her gün
Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var

5 Ṣafā-yı ṣafvet-i ṭab‘uñ yėter eglence ey **Bāḳī**
Bi-ḥamdillāh ne ġam yėrsin elüñde sāġar-ı Cem var

72:Bāḳī D., s.139
Bu şiir 4a varağında (14 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
1b:ṣādr-ı kūşe:ṣadr-ı ṣuffā **D.**
3a:ḥāletdür:ḥālet var **D.**
5a:ṣafā-yı ṣafvet:ṣafā-yı ḥālet **D.**

73

Muḫibbī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Câme-i sürḫ-ile bir ġonca-i zībāsın sen
Ya şafaḳda görinür bir meh-i ġarrāsın sen

2 Ya la‘l-i meşrebe içinde bir içim ṣusın
‘Āşıḳ-ı teşne-dile āb-ı muṣaffāsın sen

3 Ḳad-i Ṭūbā meh-i ġarrā daḫı zībāları çoḳ
Ḥaḳḳ bu kim pādşāhum cümleden a‘lāsın sen

4 Görüben görmeze urma ser-i kūyuñda bizi
Göñül alçaḳlıġın ėt serv-i dilārāsın sen

5 Gerçi evṣāfuñı medḥ ėtdi Muḫibbī ammā
Daḫı a‘lā daḫı zībā daḫı ġarrāsın sen

73: MuḫibbīDīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.

74

Ṣun‘ī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ġırre olma devlet ü dünyā fenādur ‘āḳıbet
Ṭā‘atuñdan ġayrısı senden cüdādur ‘āḳıbet

2 Kim ki meyl ėtmez ‘alefzār-ı cihāna ḫar gibi
Ḥażret-i ‘Îsā gibi yėri semādur ‘āḳıbet

3 Ḳadd-i yārüñ gitdügince artmada bālālıġı
Başına ‘uşşāḳuñ ol bālā belādur ‘āḳıbet

4 Pādşāhum bendeñe cevr ü cefā ḳıl rāżıyın
Her cefānuñ āḫiri dėrler vefādur ‘āḳıbet

5 **Ṣun‘īyā** ‘ışḳ ehlini pīr oldı fāriġdur dėme
Yine görseñ bir civāna mübtelādur ‘āḳıbet

74: Gelibolulu Sun‘ī Dīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.

75

Fiġānī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

[16^{b}] 1 ‘Işḳ élerinde şāh-ı belānuñ penāhıyuz
Mecnūn gibi diyār-ı ġamuñ pādşāhıyuz

2 Eṭrāfumuz n’ola ṭolarsa leşker-i belā
Ġam pādşāhınuñ güzelüm bārgāhıyuz

3 Ṭutdı cihānı şa‘şa‘a-ı nūr-ı ‘ışḳumuz
Derd ü belā feleklerinüñ mihr ü māhıyız

4 Mecnūn gibi esīr-i ġam olaldan ey göñül
Dīvānelik vilāyetinüñ pādşāhıyuz

5 Sīnemde yandı dāġ-ı belādan çerāġ-ı ‘ışḳ
Pīr-i ġamuñ **Fiġānī** bugün tekyegāhıyuz

75:Fiġānī D., s.49
2a:Eṭrāfumuz alursa n’ola leşker-i fenā **D.**
3a:‘ışḳumuz:şevḳümüz **D.**

76

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ṣalınan kūyında ol serv-i semen-sīmā mıdur
Gülşen-i cennetde şāḫ-ı Sidre vü Ṭūbā mıdur

2 Zaḫm-ı sīnem içre cānā ḳanlu peykānuñ senüñ
Ġoncada pinhān olan berg-i gül-i ra‘nā mıdur

3 Mürde-i derd ü ġama cānlar bağışlar ḳaṭresi
Sāḳīyā billah mey-i ḥamrā dem-i ‘Îsā mıdur

4 Aġzuñ içre diş midür ya ġonca içre jāle mi
Kevkeb-i dürrī midür ya lü’lü-i lālā mıdur

5 Bāḳī-i dil-ḫasteye cevr-i firāvān ėtmeden
Ḳaṣduñ öldürmek midür ya nāz u istiġnā mıdur

76:Bāḳī D., s.175
3a:ḳaṭresi:cür‘ası **D.**
5b:öldürmek midür:öldürmek mi **D.**
5b:ya:yoġsa **D.**

77

Bāḳī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Göñül almaġa gelür şīveye āġāz eyler
Dil-i bī-çāreyi ben ‘arż ėdicek nāz eyler

2 Ne hümā ḳopdı ser-i zülfi hevāsında baña
Göñül ol mertebelerden yüce pervāz eyler

3 Ḳāmet-i naḫle göre şīve-i reftār gerek
Yine bu şīveyi ol serv-i ser-efrāz eyler

4 Göreyin ṭur seni bir laḥẓa dėsem yollarda
Baña ol şūḫ-ı cihān şīveyi ṭurmaz eyler

5 Bend-i zülfünden elem çekme iñen ey **Bāḳī**
Seni aġyārdan ol ḳayd ile mümtāz eyler

77: Bāḳī D., s.179
Bu şiir, 7a varağında(28 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
2a:ḳopdı:ḳaydı **D.**
2a:hevāsında:nevāsında **D.**
3a:şīve-i reftār:ḥālet-i reftār **D.**
3a:gerek :olsa**D.**

78

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[17ª] 1 Şāh-ı gülde jāle düşmiş ġonca-i ra‘nā mıdur
Şāh elinde yā muraṣṣa‘ sāġar-ı sahbā mıdur

2 Zīnet-i bāġ-ı bahār olmış nihāl-i erġavān
‘Iydgehde ṣalınur maḥbūb-ı müstesnā mıdur

3 Mevc urur bād-ı seḥerden sünbül-i ter mi ‘aceb
Yā bisāṭ-ı bezm-i ‘ıyş olmış yeşil ḫārā mıdur

4 Ṣu gibi zencīrler ṭutmaz dil-i dīvāneyi
Ḥāṣılı āvārelik vaḳti bahār eyyāmıdur

5 Dehre meftūn olma ey **Bāḳī** felek rām oldı ṭut
Bī-vefā dünyā hele ben bildügüm dünyā mıdur

78:Bāḳī D., s.177
3a:sünbül-i ter:sebze-i ter **D.**

79

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ėllere mihr ü vefāsı ḫoş gelür
Bendeye cevr ü cefāsı ḫoş gelür

2 Almazın kuhl u cilāyı ‘aynuma
Hāk-i pāyuñ ṭūtīyāsı ḫoş gelür

3 Bir ‘aceb dārü’ş-şifādur kūy-i yār
Ḫaste varan mübtelāsı ḫoş gelür

4 Ḥūrī ġılmān añma kim her ‘āşıḳa
Kendü yārinüñ vefāsı ḫoş gelür

5 Ġayrı dermān istemez **Bāḳī** ḳuluñ
Derdine zaḫmuñ devāsı ḫoş gelür

79:Bāḳī D., s.194
Bu şiir, 7a varağında (29 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
4a: ḥūrī ġılmān:ḥūr u ġılmān **D.**
4b:yārinüñ vefāsı:yār-ı bī-vefāsı **D.**
5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
5b:Zaḫmına derdüñ devāsı ḫoş gelür **D.**

80

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ayaġuñ ṭopraġın özler bulurken gökde bir kevkeb
Ėşigüñ cānibin ister zehī ‘ālī-naẓar kevkeb

2 Egerçi gökyüzünde aḫter-i ferḫunde-fer çoḳdur
Ḳanı ḫāl-i ruḫuñ mānendi bir rūşen gider kevkeb

3 Ne bilsünler ḳarañuda anuñ göz ḳıpduġın ėller
Gėce ḫāl-i ruḫuñla baḥs ėder gelmiş meger kevkeb

4 Ne ṭaşlar başdı seng-endāz-ı āhum deyr-i gerdūna
Düşen altun ḳayalardur degül vaḳt-i seḥer kevkeb

5 Muḥabbet dāġı yaḳ sīneñde ferr-i devlet ister-iseñ
Bilürsin olmaz ey **Bāḳī** sa‘ādet-baḫş her kevkeb

80: Bāḳī D., s.111-112
Bu şiir, 7b varağında (30 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
1a:bir:yėr **D.**
1b:ister:gözler **D.**
2b:gider:güher **D.**
3b:ėder:içün **D.**

81

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[17ᵇ] 1 Gönlin alup ġoncaveş āl ile dil-teng ėtdiler
Bülbül-i şūrīdeye güller ‘aceb reng ėtdiler

2 Dil derdin sīneden ḳıldı lebüñle baḥs-i ‘ışḳ
Birbiriyle iki bülbül gūyiyā ceng ėtdiler

3 Cān u dil baḥs-ı kitāb-ı ‘ışḳda bülbülleri
Ġoncaveş söyletmeyüp dem-beste vü deng ėtdiler

4 Ḳıldı mürġān-ı çemen ḳadd-i nihāl-i servi ḫam
Muṭrib-i bezm-i bahāra gūyiyā çeng ėtdiler

5 Ruḫlaruñ medḥin ser-āġāz ėtdi **Bāḳī** bāġda
Düşdiler yanına hep bülbüller āheng ėtdiler

81:Bāḳī D., s.175-176
Bu şiir, 7b varağında (31 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
2 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
2a:dil derdin sīneden:dil derūn-ı sīnede **D.**
2a:ḳıldı lebüñle:la‘lüñle ḳıldı **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.

82

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Āstānuñ ḫākidür firdevs-i a‘lādan ġaraż
Ḳāmetüñdür ravża-i cennetde Ṭūbā'dan ġaraż

2 Mürdeler iḥyā ėder enfās-ı müşġīnüñ senüñ
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñdur i‘cāz-ı Mesīḥādan ġaraż

3 Sīm-i eşküñ yolına ḫarc eylemekden aġlama
Yā nedür ey ‘āşıḳ-ı şūrīde dünyādan garaż

4 Ārzū-yı cilve-i naḫl-ı revānuñdur senüñ
Bāġda seyr-i ḫırām-ı serv-i bālādan ġaraż

5 **Bāḳīyā** dil mülküñi dilber niçün tārāc ėder
Pādşāh olan nedür şehrini yaġmādan ġaraż

82:Bāḳī D., s.236
Bu şiir, 6b varağında (26 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

83

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Sīnesine yaḳmada şem‘-i ruḫuñ şevḳine dāġ
Māh-ı enver mihr-i ‘ālem-tābdan yaḳar çerāġ

2 Bī-sütūnı gülşen ėtmiş ḫūn-ı çeşm-i Kūh-ken
‘Āşıḳa sevdā-yı vaṣl-ı yār ile ṭāġ üsti bāġ

3 Gül gibi ter-dāmene teşbīh ėtmekdür seni
Yāsemen gibi cihānda alnuñ açuḳ yüzüñ aġ

4 Māh-ı çarḫ üzre nedür bilmek dilerseñ ol sevād
Yaḳdı yāre ṣunmaġa devrān ṭurunç üstine dāġ

5 Şem‘veş sūz-ı derūnun ‘arż ėder **Bāḳī** saña
Yana yana ḳalmadı bī-çārenüñ baġrında yaġ

83: Bāḳī D., s.239-240
Bu şiir, 7a varağında (27 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
1a:şevḳine:şevḳ ile **D.**
3a:ėtmekdür:ėden kimdür **D.**
5a:derūnun:derūnı **D.**

84

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[18ª] 1 Ġubār-ı ḫaṭṭuñ olmaz çünki ḫayrān olmaġa bā‘is
Nedür la‘l-i lebüñ çāk böyle ḫandān olmaġa bā‘is

2 Hevā-yı zülfi ḳılmışdur seni ey ebr āvāre
Gözüñ yaşı budur seyl-i firāvān olmaġa bā‘is

3 Olurken rūz u şeb hem-sāye ol ruḫsār-ı zībāya
Nedür zülf-i dil-āvīzüñ perīşān olmaġa bā‘is

4 Yaḳarlar hep fetīl-i dāġ olur destār-ile câme
Budur abdāllar ışḳuñda ‘uryān olmaġa bā‘is

5 Meger başuñ ser-i kūyında ṭūp olmaḳ hevāsıdur
Dem-ā-dem **Bāḳīyā** ḳoluñda çevgān olmaġa bā‘is

84:Bāḳī D., s.117

85

Bāḳī

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Mestāne çıḳup nāz ile cānāna ṣalındı
Āyā ne belādur yine cānāna ṣalındı

2 Eglendi biraz ḳaddi hevāsıyla çemende
Dil mürġı ḳonup serv-i ḫırāmāna ṣalındı

3 Tīġını ki bu sīne-i pür-tāba ṣalupdur
Güşındaki ol gevher-i yek-dāne ṣalındı

4 Ṣalındı yürek ża‘afla semende ḳaçan-kim
Bir āb-revāndur ki gülistāna ṣalındı

5 Küyında revān eyledügüm eşk-i muḥabbet
Kevser ṣuyıdur ravża-i Rıżvāna ṣalındı

6 Allah oñara düşmeye girdāb-ı belāya
‘Işḳuñla göñül zevraḳı ‘ummāna ṣalındı

85:Bāḳī D., s.417-418
1a:Reftāre gelüp nāz ile mestāne ṣalındı **D.**
1b:cānāna:cāna **D.**
3a:tīġını:şemşīri **D.**
3a:pür-tāba:pür-dāġa **D.**
3b:Bu mısra, age.'de 5b'dir.
4a:Bu mısra, age.de 5a'dır.
4a:semende:sīnemde **D.**
4b:Bu mısra, age.'de 3b'dır.
5 :Bu beyit. age.'de 4.beyittir.

7 **Bāḳī** görelüm n’olsa gerek dest-i ḳażādan

Şehbāz-ı dil ol kebk-i ḫırāmāna ṣalındı

86

Bāḳī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Bildüñ mi sen de kendüñi ey bī-vefā nesin

Āşūb-ı dehr ü āfet-i devr-i zamānesin

2 Saña bahā ne idi cefā-pīşe olmasañ

Ḥaḳḳā budur ki bī-bedel ü bī-bahānesin

3 Ḳandīl gibi dīde pür-āb u dilümde tāb

Eflāke çekdüm āteş-i āhum ziyānesin

4 Müşkil belā degül mi vefāsuz güzel sevüp

Ġuṣṣayla yata derd ü ġam ile uyanasın

5 Gāhī cenāb-ı Leylī'ye mektūb uçurmaġa

Urutdı Ḳays başına murġ āşiyānesin

6 **Bāḳī** yolında döke ṣaça ḫarc ėdüp gözüm

Āḫir düketdi naḳd-i sirişküm ḫızānesin

7a:n’olsa:n’ola**D.**

86:Bāḳī D., s.335-336

Bu şiir, 5a varağında (20 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3b:ziyānesin:zebānesin **D.**

5b:urutdı:urındı **D.**

Ey çarḫ gerçi cānuma geçdi cefāñ oḳı/Ammā ḫadeng-i āhuma sen de nişānesin **-M.**

87

Bāḳī

Mef'ūlü Fā'ılātü Mefā'īlü Fā'ılün

[18^{b}] 1 Nām u nişāne ḳalmadı faṣl-ı bahārdan
Düşdi çemende berg-i dıraḫt i'tibārdan

2 Eşcār-ı bāġ ḫırḳa-ı tecrīde girdiler
Bād-ı ḫazān çemende el aldı çenārdan

3 Her yañadan ayaġına altun aḳup gelür
Eşcār-ı bāġ himmet umarlar cūybārdan

4 Ṣaḥn-ı çemende bile ṣalınsun ṣabā ile
Āzādedür nihāl bugün berg ü bārdan

5 Bāḳī çemende ḫayli perīşān-imiş varaḳ
Beñzer ki bir şikāyeti var rūzgārdan

87: Bāḳī D., s.329
Bu şiir, 2b varağında(7 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
3b:umarlar:umar **D.**
4a:bile:ṭurma **D.**

88

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Vaḥdet isterseñ göñül mihr-i cihānārā gibi
Kesret-i dünyādan el çek ḥażret-i ‘Îsā gibi

2 Tīr-i āhı menzil-i maḳṣūda ėrgürsem ne var
Bir hilāl-ebrū ġamından oldı ḳaddüm yā gibi

3 Gelmeden dükkānına ol dilber-i ra‘nā bu gün
İşümüz yarına ḳaldı va‘de-i ferdā gibi

4 Ṣarılup yāre vedā‘ ėtdükde ḫaylī aġladum
Gözyaşı mābeynümüz faṣl eyledi deryā gibi

5 Öpmek isterseñ leb-i la‘l-i nigārı **‘Ulvīyā**
Gözlerüñ ḳan-ile ṭolsun sāġar-ı ṣahbā gibi

88: D. Ulvī D., s. 565
3a:gelmeden:gelmedi **D.**
4b:faṣl eyledi:eyledi **D.**

89

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Zülfüñe dil vėrmeyen ḫāṭır-perīşān olmadı
Pāyüñe yüz sürmeyen ḫāk-ile yeksān olmadı

2 Ġonca-i ümīd-i bāġ-ı ‘ömri ḫandān görmedi
Dīde kim ebr-i bahārī gibi giryān olmadı

3 Ṭoġmadı ḫūrşīd-i ‘ālem-tāb-ı devlet ‘āşıḳa
Dilrübā kim ‘ālem-i vuṣlatda ‘uryān olmadı

4 Bir cevāb ėtdüm temennā ol cevāb-ı tengden
Ḥāṣılı söz geçmedi güftāra imkān ḳalmadı

5 **Bāḳīyā** germ oldı gerçi mihr-i ‘ālem-tāb-ı ‘ışḳ
Mīve-i bāġ-ı ümīdi vaṣl-ı cānān olmadı

89:Bāḳī D., s.405
Bu şiir, 3b varağında (12 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
4a:cevāb-ı tengden:dehān-ı tengden **D.**
4b:ḳalmadı:olmadı **D.**
5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
5a:‘ālem-tāb-ı ‘ışḳ:‘ālem-sūz-ı ‘ışḳ **D.**
Derdine dil zaḫmınıñ luṭf eyle dermān ol dėdüm/Şol ḳadar minnetler ėtdüm yāre dermān olmadı **-M.**

90

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

[19ª] 1 Geçüp güller serīr-i ‘izz ü nāza
Seḥerde geldi bülbüller niyāza

2 Maḳāmın āstān-ı yār ėdenler
Ḳoyup gitmez Ṣıfāhān u Ḥicāz'a

3 Ṭururlar Ka‘be-i kūyına ḳarşu
Çemende servler ṣaf ṣaf namāza

4 Ḥaḳīḳat sırrına vāḳıf degülsin
Ḫılāfuñ var-ise ‘ışḳ-ı mecāza

5 Yaḳarlar **Bāḳī**'yi nālān ėderler
Güzeller mā’il olur söz ü sāza

90:Bāḳī D., s.380-381
Bu şiir, 3b varağında (11 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
3a:Ka‘be-i kūyına:ḳıble-i kūyına **D.**
4b:ḫılāfuñ var-ise: ‘alāḳañ var-ise **D.**

91

Bāḳī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf
Gūyīyā cenge gider nīze-güzārān ṣaf ṣaf

2 Seni seyr ėtmek-içün reh-güzer-i gülşende
İki cānibde ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

3 Mescid içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

4 Leşker-i eşk-i firāvān ile cenk eylemege
Gönderür mevclerini lücce-i ‘ummān ṣaf ṣaf

5 Gökde efġān ėderek ṣanma geçer ḫayl-i küleng
Çekilür kūyuña mürġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf

91:Bāḳī D., s.241-242
Bu şiir, 4b varağında (15 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
1b:gider:ṭurur **D.**
3 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
3a:mescid:cāmi‘**D.**
4 :Bu beyit, age.'de 3.beyittir.
4a:eylemege:ėtmek içün **D.**
4b:mevclerini:mevclerin **D.**
5 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.

6 Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām ėtse ‘ālem gibi ḳalem

Leşker-i saṭrı çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

7 Ehl-i dil-ḫˇān-ı ġamuñ ni‘metine müstaġraḳ

Dėrilürler keremüñ ḫˇānına mihmān ṣaf ṣaf

8 Kūyuñ eṭrāfına ‘uṣṣāḳ dizilmiş gūyā

Ḥarem-i Ka‘be'de her cānibe erkān ṣaf ṣaf

9 Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey **Bāḳī**

Ṭurup el baġlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

6 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.
7 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
7a:ehl-i dil-ḫˇān-ı:ehl-i dil derd ü **D.**
7b:dėrilürler:dizilürler **D.**

92

Ṣāfī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Der-i devlet-i mābeynde seḥer cānānumuz çıḳdı
Ḳapusın bekledük tā ṣubḥ olınca cānumuz çıḳdı

2 Ḥabāb-ı eşk-i çeşmi ter ṣanur her bilmeyen ammā
Ġam-ile aġlamaḳdan dīde-i giryānumuz çıḳdı

3 Sükkān-ı kūy-ı dildārı görüp bir bir esenleşdük
Ḳadīm-i āşnāmız eskiden yārānumuz çıḳdı

4 Su’āl ėtdük bugün bu ra‘duñ aṣlın bir müneccimden
Bizüm şol kūşe-i firḳatüñi efġānumuz çıḳdı

5 Bugün ‘uşşāḳı **Ṣāfī** yār da‘vet ėtdi meydāna
Ṣoyundı cümleden evvel dil-i nālānumuz çıḳdı

92:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

93

Faṣīḥī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[19^{b}] 1 Riyāż-ı dilde būy-ı kākülüñ sünbül ėder peydā
‘İzāruñ şīşe-i çeşmümde tāze gül ėder peydā

2 Ḥicāb ėdüp o şūḫuñ tābı denīden çeker perde
Ḳıyās ėtmekle āteş yana yana kül ėder peydā

3 Ne dem cevr ü cefādan ol perī geçmek murād ėtse
Ser-i miḥnet-i ẕemden iki gözlü pül ėder peydā

4 Gehī feryād-ı neyden geh fiġān-ı ‘āşıḳānından
O şūḫ elbet gülistānında bir bülbül ėder peydā

5 Göñül būs-ı leb-i la‘lüñ ḫayāl ėtdükde gūyā kim
Faṣīḥī'ye iki peymāne-i pür-mül ėder peydā

93:Faṣīḥī D., s.161

1a:būy-ı kākülüñ:kākülüñ **D.**
2a:ėdüp:eyler **D.**
2a:denīden:rūyından **D.**
2b:ėtmekle:ėtmeñ ki **D.**
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
3b:ser-i miḥnet-i ẕemden:hemān ebrūlarumdan **D.**
4a:feryād-ı neyden:feryād benden **D.**

94

Bāḳī

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Devrān ayaġın şöyle şikest ėtdi şarābuñ
Gūyā ki mey-i nāba gözi degdi ḥabābuñ

2 Keyfiyyet-i esrāra döşendi ẓürefā hep
Yārān ayaġın almada ḥayrān mey-i nābuñ

3 Āsyāb-ı ṭarab seyl-i mey-i nāb ile gitdi
Āvāzı boġuldı giderek çeng ü rebābuñ

4 Peymāne şikest oldı yatur ḫaylī zamāndur
Yanup yaḳılup ḫāṭırı mecrūḥ kebābuñ

5 **Bāḳī** yine ṣaçıldı nemek ol mey-i nāba
Bilsek ‘aceb aṣlı nedür şeker-ābuñ

94:Bāḳī D., s.266
Bu şiir, 2b varağında (6 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
3a:āsyāb:esbāb **D.**
4b:yaḳılup:yaḳılur **D.**
5a:mey-i nāba:bāde-i nāba **D.**
5b:‘aceb:‘acebā **D.**

95

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Cām la‘lüñdür senüñ āyīne rūy-ı enverüñ
Adı var Cām-ı Cem ü Āyīne-i İskender'üñ

2 Kāḫ-ı ḥüsn-i yāre baḳ seyr ėt ḫam-ı ebrūsını
Adın añma ṭāḳ-ı Kisrā ile ḳaṣr-ı Ḳayṣer'üñ

3 Nūş ėden cām-ı lebüñ ölmekden aṣlā ġam yėmez
Kim ḫumārı olmaz ey sāḳī şarāb-ı Kevs̱er'üñ

4 Nār-ı āhumdan ḥaẕer ḳıl ey sipihr-i pīre-zen
Ṭutışur birgün ṣaḳın ol āsmānī çenberüñ

5 Bir içim ṣu istedi hicrüñde **Bāḳī** ḫaste-dil
Vėrmedi ḳaṭ‘ā cevāb aña ṭayandı ḫançerüñ

95:Bāḳī D., s.259-260

96

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[20ª] 1 Görüp tāb-ı ‘izāruñ ḫāṭırı nerm oldı Nāhidüñ
İçüp ‘aşḳuñ şarābın kellesi germ oldı ḫūrşīdüñ

2 Şikest olduġuna rāżī degüldür revnaḳ-ı ‘işret
Anuñ’çün düşmedi bir dem elinden cām Cemşīdüñ

3 Peyām-ı ḫançer-i ser-tīzin ol māhuñ degürmişdür
Anuñ’çün ditrer endāmı çemende yāddan bī-dün

4 ‘Alā’iḳdan mücerred ol ser-i kūyında mesken bul
Mesīḥāveş mekānı āsmānda ehl-i tecrīdüñ

5 Gedā-yı kūy-ı yārāna iñen ögünme ey Bāḳī
Sefāhetdür bilürsin muḳteżā-yı şāha taḳlīdüñ

96:Bāḳī D., s.255
Bu şiir, 8b varağında (36 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
2a:degüldür:degüldi **D.**
3b:yāddan:bāddan **D.**
4b:āsmānda:āsmāndur **D.**
5a:yārāna:cānāna **D.**
5a:iñen: ṣaḳın **D.**
5a:ögünme:öykünme **D.**

97

Bāḳī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

1 Feryāduma ėrmezse n'ola ol boyı şimşād
Kūyında feleklerden aşar nāle vü feryād

2 Devrüñde güle niçün olur bende benefşe
Üstine ḳılıçlar mı dutar sūsen-i āzād

3 Bir ġonca benefşe ḳoparup başına ṣoḳmış
Ṭaġlarda külüng atduġı dem başına Ferhād

4 'Ahdüñde eger 'āleme bir daḫı gelürse
Ḳullıḳlar ėdesin yüzi ḫūrşīde Feraḫşād

5 Rengīn ėder evṣāf-ı ruḫuñ ḫāme-i **Bāḳī**
Ol ṣūreti vėrmez ṣanemā naḳşına Bihzād

97: Bāḳī D., s.121-122
Bu şiir, 8b varağında (37 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
3a:başına:tācına **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
4b:ėdesin:ėder sen **D.**
Eşkāl-i vefā resmi ḳabūl ėtmede ḳalbüñ /Āyīnedür ammā bėgüm āyīne-i pūlād **-M.**
İbrāmı gel ey sāḳī-i gül-çihre ḳo sen de/Almışdur olan 'aḳlumuz ol şūḫ-ı perī-zād **-M.**

98

Bāḳī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Eylesün vaṣlını dermān dil-i bī-māra meded
Dostlar işte ben öldüm baña bir çāre meded

2 Zaḫm-ı sīnemden oḳuñ pārelerin hep alma
Ṭursun Allah'ı severseñ hele bir pāre meded

3 Güher-i cāmı yitürdük bizi ġam öldürüyor
Sāḳiyā gel bulıvėr ḳanda ise ara meded

4 İḥtirāz eylemedüñ aldılar elden cāmı
Vāḳıf ėtme ṣaḳın ol kimseye esrāra meded

5 Mededüñ ḳalmadı feryād u fiġān eylemege
Saña kimden ėre ey **Bāḳī**-i bī-çāre meded

98:Bāḳī D., s. 125
1a: vaṣlını:la‘lini **D.**
4a: eylemedüñ:ėtmedüñüz **D.**
4b:ėtme:ėtmeñ **D.**
4b:ṣaḳın ol:ṣaḳınuñ **D.**
5a:eylemege:eyleyecek **D.**

99

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[20^{b}] 1 Kūy-ı ‘ışḳuñda olurdum Ferhād
Acıyup eylese Şīrīn beni yād

2 Baġladı Sünbülede ey meh-rū
Vaṣf-ı zülfüñde şi‘rümi üstād

3 Dil ceres gibi Ḥicāz'ā girmek
Yād ėdüp ṭurmadan ėder feryād

4 Oñmasun bitmesün ey serv-i sehī
Göreyin bāġ-ı cihānda şimşād

5 Dāne-i ḫāl-i siyāhı **Bāḳī**
Ḫırmen-i ‘ömrüm eyledi berbād

99:Bāḳī D., s.125-126
1a:kūy-ı ‘ışḳuñda:kūh-ı ‘ışḳuñda **D.**
1a:olurdum:olursam **D.**
1b:eylese:eyleye **D.**
1b. beni:lebi **D.**
1b:yād:dād **D.**
2a:baġladı:baġlar **D.**
2b.zülfüñde:zülfüñdeki **D.**
2b:şi‘rümi:şi‘rüm **D.**
3a:Hicāz'a girmek:Hicāz-ı kūyuñ **D.**
4a:serv-i sehī:serv-i revān **D.**
5a:siyāhı:siyāh **D.**
5a:Bāḳī: ey Bāḳī **D.**
5b:eyledi:ėtdi **D.**

100

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

1 Ruḫuñ berg-i gül-i sīr-āba beñzer
Leb-i la‘lüñ şarāb-ı nāba beñzer

2 Fürūġ-ı dāġ-ı ‘ışḳuñ sīnem üzre
Şu‘ā-yı mihr-i ‘ālem-tāba beñzer

3 Ėşigüñ Mescid-i Aḳṣā'ya mānend
Yüzüñ ḳıble ḳaşuñ miḥrāba beñzer

4 Ser-i zülfüñ siyehkāruñ şeb-i tār
‘İzāruñ pertevi mehtāba beñzer

5 Cihān efsānedür aldanma **Bāḳī**
Ġam u şādī ḫayāl-i ḫˇāba beñzer

100:Bāḳī D., s.172-173
4a:zülfüñ:zülf-i **D.**

101

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ṣanma iḳlīm-i tene ḥākim olan cānumdur
Sīnede tīr-i ġam-ı ġamze-i cānānumdur

2 Ḫˇāb-ı ġafletde yatur baḫt-ı siyāhum ammā
Gėceler ‘ālemi bī-dār ėden efġānumdur

3 Görinen encüm-i eflāk degüldür ey meh
Dūd-ı āh-ı şerer-ālūd-ı dil ü cānumdur

4 Ney-şeker vaṣf-ı lebüñ yazduġın işitdi meger
Ki kemer-beste-i kilk-i şeker-efşānumdur

5 Ẓāhirā gerçi gedā-şeklin urundum **Bāḳī**
Maḫzen-i genc-i ma‘ānī dil-i vīrānumdur

---

101 :**Bāḳī D.,** s.174
5a:gedā-şeklin:gedā-ṣūretem **D.**
5a:urundum:ammā **D.**

102

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

[21ª] 1 Kühsārda olsa n’ola üftāde ṣanavber
Üftāde geçer sen boyı şimşāda ṣanavber

2 Dīvāne-ṣıfat böyle niçün ṭaġlara düşdi
Olmadı-ise ḳaddüñe dil-dāde-i ṣanavber

3 Ṭurmaz ayaġın almaġa ḳaṣd eyler anuñ āb
Serkeşlik ėder var-ise tenhāda ṣanavber

4 Reftār yolın göster eyā naḫl-ı ḫırāmān
Varsun o sehī-ḳaddüñe īstāde ṣanavber

5 **Bāḳī** o boyı serve hevādār geçermiş
Allah nice beñzer dil-i nā-şāda ṣanavber

102:Bāḳī D., s.200
2b:dil-dāde:üftāde **D.**

103

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Çekdi zinc̄ire beni ‘ışḳuñ nite ş̄irler
Eşk-i çeşmüm iki yanında iki zinc̄irler

2 Na‘l kesmiş farḳına her biri olmış s̄ine-r̄iş
Nāvek-i müjgānuñuñ efgendesidür t̄irler

3 Yanına alsun dėyü kāfir gözüñ ġamzeñ gibi
Girdiler şimdi çel̄ipā şekline şemş̄irler

4 Şu‘le-i şem‘-i cemālüñ şevḳine cem‘ oldılar
Bir çerāġ ėdindiler ol nev-civānı p̄irler

5 Ėrmege ṣubḥ-ı viṣāl-i yāre hergiz çāre yoḳ
Bāḳ̄iyā āfāḳı ṭutdı nāle-i şeb-ḡirler

103: Bāḳ̄i D., s.165
1a:nite:nitekim **D.**
1b:yanında:yanumdan **D.**
4a:şu‘le-i şem‘-i cemālüñ:şu‘le-i şem‘-i cemāli **D.**

104

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Şehā kūyuñda göñlüm bir gedā-yı müstemendüñdür
Analar ḥaḳḳı baş u cāna baḳmaz bir levendüñdür

2 Gülünden gülşeninden ‘ālemüñ ‘uzlet vėren ḫalḳa
Ḫayāl-i dil-pesendüñden nihāl-i ser-bülendüñdür

3 Cefā ṭaşın atup incitme yār ėtdükçe düşnāmı
Gerek sögsün gerek dögsün göñül gör efendüñdür*

4 Sevüp her bir sitemkārı şikāyet ėtme ṭāli‘den
Seni ey dil ėden rüsvā-yı ‘ālem kendü kendüñdür

5 Naẓar ḳıl **‘Ulvī**'ye şāhum ḳapuñda bunca yıldur kim
Ġarībüñdür faḳīrüñdür ḳuluñdur derdmendüñdür

104:D. Ulvī D., s. 289
1a:bir:kim **D.**
1b:analar:erenler **D.**
1b:baḳmaz:ḳalmaz **D.**
2a:gülşeninden:gülbeninden **D.**
2a:‘ālemüñ:gülşenüñ **D.**
2b:ḫayāl:cemāl **D.**
3b:gerek sögsün gerek dögsün göñül gör efendüñdür:gerek döksin gerek söksin göñül ḫoş ṭut efedüñdür **D.**
4a:şikāyet ėtme:şikāyet ḳılma **D.**
5a:şāhum ḳapuñda:ḳapuñda şāhā **D.**

105

‘Ulvī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[21ᵇ] 1 Vefā gelmek muḥāl oldı nigār-ı dil-pesendümden
Ölümüm iḫtiyār ėtdüm uṣandum kendü kendümden

2 Beni öldürmege ‘ahd eylemişken şimdi el çekdi
Umulmazdı bu deñlü bī-vefālıḳ şeh-levendümden

3 N’ola şekvā ėdersem rūzgār-ı nā-muvāfıḳdan
Ayırdı cebr-ile dil mürġını serv-i bülendümden

4 Ġarīb ü bī-kes oldum çāresiz ḳaldum cüdā düştüm
Begümden sevdügümden pādşāhumdan efendümden

5 Ḫaṭı geldükde dėdüm yāre zülfi geçdügi bendi
Dėdi şükr eyle ey **‘Ulvī** ḫalāṣ olduñ kemendümden

105:D. Ulvī D., s.444-445
1b:ölümüm:olımam **D.**
2a:‘ahd eylemişken:‘ahd eylemiş **D.**
3b:Bu mısra age.'de 4b'dir
3b:cebr ile:ḫayr ile **D.**
4b:Bu mısra age.'de 3b'dir.

106

‘Ulvī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Bizümle kūy-ı cānāna gelen gelsün giden gitsün
Ṣala erbāb-ı ‘irfāna gelen gelsün giden gitsün

2 ‘Adem mülkine maḥmil baġladum ben gitdüm ey ‘āşıḳ
Cemāl-i yāre seyrāna gelen gelsün giden gitsün

3 Kimisi mescide varsun kimi meyḫāneye gitsün
Var ey dil sū-yı yārāna gelen gelsün giden gitsün

4 Cinānı añma vā‘iẓ kūy-ı cānān var-iken baña
Hele evvel bu meydāna gelen gelsün giden gitsün

5 Bizüm ġam-ḫānemüz bir tekyedür yārān’çün **‘Ulvī**
Gider teklīfi rindāna gelen gelsün giden gitsün

106: D. Ulvī D., s.460
2b:yāre:yāri **D.**
3b:sū-yı yārāna:söyle yārāna **D.**
4a:kūy-ı cānān:kūy-ı dilber **D.**

107

Bāḳī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Aġlayup iñleme derd ile ṭolāb gibi
Oldı çihremde yaşum yolları mīzāb gibi

2 Aġlamaḳdan ġam-ı hicrānla bī-hūş oldum
‘Aḳlumı ḳanlu yaşum aldı mey-i nāb gibi

3 Göñlümi rūşen ėder şu‘le-i dāġ-ı ‘ışḳuñ
Pertev-i meş‘ale-i mihr-i cihān-tāb gibi

4 Bād-ı gīsūların açduḳça görinür ruḫ-ı yār
Bāġ-ı cennetde açılmış gül-i sīr-āb gibi

5 Şāyed ol serv-i kenāre gitdüm ey **Bāḳī**
Varayın yüz süreyin ayaġına āb gibi

107:Bāḳī D., s.415-416
1a:iñleme:iñlemeden **D.**
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
5a:gitdüm:getürem **D.**

108

Necāt̄i

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[22ª] 1 Ey meh-i b̄i-mihr-i şehrüñ pādşāhı yoḳ mıdur
Zülfüñe hey dėmege Ẓıllullāhı yoḳ mıdur

2 Sevdigüm’çün ḳaṣd ėdermişsin beni öldürmege
B̄i-günāh öldürmegin yā Rab günāhı yoḳ mıdur

3 Nice berāy-ı lāle ruḫ beñzüm za‘ferān eylemek
‘Āşıḳ-i b̄i-çārenüñ küynüklü āhı yoḳ mıdur

4 Mülk-i cāna leşker-i miḥnet şeb-ḫūn ėtmekle
‘Āşıḳ-ı misk̄inüñ āh-ı ṣubḥgāhı yoḳ mıdur

5 Leşker-i ġam ben gedāyı öldürür yoldaşlar
Pādşāh-ı ‘ışḳa tābi‘ bir sipāh̄i yoḳ mıdur

6 Azmasın göster **Necāt̄i** derdmende zülfüñi
Pādşāhum şehr-i ḥüsnüñ şāh-rāhı yoḳ mıdur

108:Necāt̄i D., s.176
4a:ėtmekle:ėtmesin **D.**

109

Necātī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Luṭf ėdersin sen gelürseñ mürde cisme cān gelür
Nāme yazup gönderürseñ bendeye ‘unvān gelür

2 Dün gėce beytü'l-ḫazānda firḳat ile āh kim
Ol ḳadar aġlamışam kim yaş yėrine ḳan gelür

3 Ġamzeñe ışmarla ḳatlüm kirpigüñ gözden ṣavar
Çün Mesīḥādur lebüñ ölmek iñen āsān gelür

4 Müdde‘īler ḳorḳusundan dilber-i ‘āşıḳ-nevāz
Gün gibi rūşendür ammā cān gibi pinhān gelür

5 Rişte-i naẓma feṣāḥat dürlerin dizdüñ velī
Ey **Necātī** dilbere ol sözlerüñ āsān gelür

109:Necātī D., s.230
5a:feṣāḥat:naṣīḥat **D.**
5b:āsān:yalan **D.**

110

Yaḫyā

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Gördüm yüzüñi ‘āşıḳ-idüm saña uzaḳdan
Maḳṣūda ėrişdüm dilegüm bu-idi Ḥaḳdan

2 Sen şāha yaḳīn olmaġa yoḳ bende liyāḳat
Baña yeter bu ki seni seyr ėtdüm uzaḳdan

3 Zülf ü ruḫuña ‘āşıḳ-idüm rūz-ı ezelden
Farḳ ėtmez-idüm daḫı gözüm ḳarayı aḳdan

4 Ḳoyup elini gögsine her serv ü ṣanavber
Kūyuñda tevāżu‘lar ėder saña uzaḳdan

5 **Yaḫyā** n’ola ėrişür-ise ṣoḥbet-i yāra
Mey gibi çıḳar bāma kemāl-i ehl ayaḳdan

110:Yaḫyā D.,s.472
1a:uzaḳdan:ḳulaḳdan **D.**
2b:Baña bu yeter kim seni seyr ėdem ıraḳdan **D.**
3a:rūz-ı ezel:devr-i ezel **D.**
3b:idüm:iken **D.**

111

‘Ulvī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[22^{b}] 1 Dün gėce sīneme bir dilber-i ra‘nā çekdüm
Ṣubḥa dek la‘l-i lebinden mey-i ḥamrā çekdüm

2 Bulmadum sāġar-ı la‘lüñ gibi bir dāfi‘-i ġam
Gerçi meyḫānede çoḳ cām-ı muṣaffā çekdüm

3 İki çeşmümden iki rişte-i eşki aḳıdup
Levḫa-i çehreme bir ḫaṭṭ-ı müsennā çekdüm

4 Sebḥa-i eşki ele alup ėdüp nāmını [vird]
Ol perī-peykeri siḥr eyleyüp esmā çekdüm

5 ‘Işḳ sulṭānı berāt-ı ġamı gönderdi baña
‘Ulvīyā ḫūn-ı cigerden aña ṭuġrā çekdüm

111: D. Ulvī D., s.402
1b:ṣubḥa dek:ṣubḥdan **D.**
4a:vird **-M.**
4b:siḥr eyleyüp:teshīr içün **D.**

112

Hilālī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Câme-i mā’ī-ile gökde Mesīḥāsın sen
Āsmān içreye ḫod mihr-i mücellāsın sen

2 Mā’iler ki yaraşur ėgnüñe çün eşk-i yetīm
Ābda ḥāṣıl olan gevher-i yektāsın sen

3 Āb-gūn-cāmede ey ġonca-dehānum gūyā
Tāze ḳopmış ṣuya [düşmiş] gül-i ra‘nāsın sen

4 Ya perīsin güzelüm şīşe-i efsūngerde
Çemen-i cānda yaḫud serv-i dilārāsın sen

5 Mā’il olsa saña dil-teşne **Hilālī** ne ‘aceb
Bir içim tāze ter-i āb-ı muṣaffāsın sen

112:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

113

Emrī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Gül ġam-ı ḫaddüñle düşmiş ḫançer-i ḫār üstine
Gelmiş efġān eyler anuñ bülbül-i zār üstine

2 Ḳaşuñ ol yādur ki yazmış anı ḳudret ḳalemi
Ḳıl ḳaleme ṣafḥa-ı ḥüsnüñde ruḫsār üstine

3 Olduġıy’çün na‘l-i esb-i dilbere ḳaşum şebīh
Aldı anı merdüm-i çeşm-i güherbār üstine

4 Nīme-i māhı ṣanasın ḳapladı ebr-i sefīd
Cephe-i tābānuñ kim indi destār üstine

5 Ayaġuñ altında ḫāk olduġı’çün ey meh zemīn
Eşk-i **Emrī** ḳıldı anuñ la‘l-i īsar üstine

113:Emrī D., s.233
2a:yādur:rādur **D.**
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
4 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.

114

Emrī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[23[a]] 1 Oḳuñ bir ḫışm ile geçdi dil-i pür-derd ü miḥnetden
Dehān-ı zaḫmum açıḳ ḳaldı ġonca gibi ḥayretden

2 Görüp yére berāber sāyesin o serv-ḳad dédi
Ne ḫoş düşmiş meẕellet ḫākine üftāde devletden

3 Ṣafiyullāhdurur ḫaṭṭuñ ki yédi dāne-i ḫālüñ
Bir iki berg-i sebz ile anuñ’çün çıḳdı cennetden

4 Ḫayāl-i ġamzeñe yér yoḳ ṭoludur sīne tīrüñle
Ki igne bıraġacaḳ yér bulunmaz anda keṣretden

5 Ṣafaḳ ṣanma benüm āh-ı seḥergāhumdan ey Emrī
Felekde mihr-i ‘ālem-tāb ḳan dérler ḥarāretden

114:Emrī D., s.210
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
3a:Ṣafiyullāhdurur:Ṣafiyullāhdur **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
4b:bıraġacaḳ:burġacaḳ **D.**

115

Yaḥyā

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Öldür beni gel bir gün öñürdi kerem eyle
Ḳanumı döküp cānumı al dem ḳadem eyle

2 Lāyıḳ degülüz çünki senüñ mihr ü vefāna
Hīç olmaz-ise bāri cefā vü sitem eyle

3 Egri naẓarum var-ise ol serv-i ḫırāmāna
Yā Rab deheni gibi vücūdı ‘adem eyle

4 Dervīş-i ḫarābāt-iseñ elden ḳoma cāmı
Kendüñi ḫayālātıyla Cemşīd ü Cem eyle

5 Ḫūbuñ çoḳ olur ḳahrı döküp ḳaṭre-i eşki
Yaḥyā yüri ölince ḥisāb-ı raḳam eyle

115:Yaḫyā D.,s.524
3a:serv-i ḫırāmāna:serv-i revāna **D.**
3b: vücudı ‘adem:vücūdum **D.**
4 : **-D.**
5b:ḥisāb-ı raḳam:ḥisāb ėt **D.**
Gün gibi dilerseñ derecātuñ ola ‘ālīʾ/Ḳaddüni semā gibi tevāżu‘la ḫam eyle **-M.**

116

Sırrī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Şehā çeşm-i çerāġ-ı ‘ālem ü nūr-ı başarsın sen
Naẓīrüñ görmedüm bir merdüm-i ṣāḥib-naẓarsın sen

2 Derūnı ġoncaveş ḳan-ile ṭolmış ‘andelībem ben
Ṭarāvet gülsitānında açılmış verd-i tersin sen

3 Görüp ben nā-tüvānı ḳaçma benden ey perī-peyker
Seni görsem vücūdum maḥv olur kimden ḳaçarsın sen

4 İñen germ olma bildüñ dā’irüñ ey mihr-i ‘ālem-tāb
Bu āh-ı pür-şererden ayrı düşmiş bir şerersin sen

5 Ne bayuñdur senüñ ey **Sırrī** ṭurmaḳ āstānında
Ḳarāruñ yoḳ felekde bir gedā-yı derbedersin sen

116:Sırrī İ.E., s.412-413
3a:benden:luṭf ėt **İ.E.**
5a:bayuñdur:ḥaddüñdür **İ.E.**
5a:ṭurmaḳ:ṭurmuş **İ.E.**

117

Nef‘ī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[23^{b}] 1 Gül gibi cām-ı mey-i encümen-efzūn ėdelüm
İttifāḳ ile gelüñ bir yėre nevrūz ėdelüm

2 Muṭrib alsun eline ‘udı yanınca biz de
Yanalum yaḳılalum bir dem-i dil-sūz ėdelüm

3 Gėceyi gündüze ḳatmaḳ degül a himmet ėdüñ
Bir ṣafā eyleyelüm kim şebümüz rūz ėdelüm

4 Ḳalbümüz bāde ile maṭla‘-ı envār olsun
Niçe bir maḫzen-i esrār-ı ġam-endūz ėdelüm

5 Bülbül olsun oḳusun tāze ġazeller **Nef‘ī**
Gül gibi cām-ı meyi encümen-efrūz ėdelüm

117:Nef‘ī D, s.320
1a:efzūn:efrūz **D.**

118

Nef‘ī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ṭūṭī-i mu‘cize-gūyem ne dėsem lāf degül
Çarḫ ile söyleşemem āyīnesi ṣāf degül

2 Ehl-i dildür dėyemem sīnesi ṣāf olmayana
Ehl-i dil birbirini bilmemek inṣāf degül

3 Yine endīşe bilür ḳadr-i dür-i güftāram
Rūzgār-ise denī dehr-ise ṣarrāf degül

4 Girdi miftāḥ-ı der-i genc ma‘āni elüme
‘Āleme beẕl-i güher eylesem itlāf degül

5 Levḥ-i maḥfūẓ-ı suḫandur dil-i pāk-i **Nef‘ī**
Tab‘-ı yārān gibi dükkānçe-i ṣaḥḥāf degül

118:Nef‘ī D., s.315

119

Nef‘ī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Yāre derdüm dėyemem bezm-i şarāb olmayıcaḳ
Cürmüm iḳrār ėdemem mest-i ḫarāb olmayıcaḳ

2 Āftāb ol ruḫ-ı pür-tāba naẓīr olsun mı
Bu yaḳar ‘ālemi bir laḥẓa niḳāb olmayıcaḳ

3 Ceẕbe-i ḥüsni göñül ḫaṭṭına ta‘līḳ eyler
Nice ḥall ėtmek olur anı kitāb olmayıcaḳ

4 Ṭutalum rūz-ı şümār olsa kim eyler da‘vā
Ėtdügüñ ẓulme senüñ ḥadd ü ḥisāb olmayıcaḳ

5 Sen bu rüsvālıġı ey **Nef‘ī** ḳomazsın elden
Yārdan yine saña ḫışm ü ‘itāb olmayıcaḳ

119:Nef‘ī D., s.311-312

120

Nef‘ī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[24ª] 1 Bildürürdüm derdümi bir āh ile cānāna hep
Ḳorḳaram sūz-ı derūnumdan felekler yana hep

2 Gün gibi bilmem kimüñ ġam-ḫānesin pür-şevḳ ėder
Ḫalḳ-ı ‘ālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep

3 Dāne vėrmez ḫırmeninden merdüm-i dānāya çarḫ
Bezl ėder varını ammā bulsa bir nā-dāna hep

4 Cenk ėderler dīdede her şeb ḫayāl-i yār içün
Girseler müjgānlarum boyunca ḳana hep

5 Olmaz ey **Nef‘ī** bu vādīde benümle hem-‘inān
Gelsün esb-i ṭab‘uma maġrūr olan meydāna hep

120:Nef‘ī D.,s.287
4b:boyunca ḳana hep:n’ola boyunca ḳana hep **D.**
5a:hem-‘inān:hem-imān **D.**

121

Sırrī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Āh kim ol āşnā bī-gānedür günden güne
Meyli yoḳdur vuṣlata hicrānedür günden güne

2 Gerçi dėrler uṣlanur dīvāneler zincīr-ile
Bend olanlar zülfüne dīvānedür günden güne

3 Dostum her gün şarāb-ı nāz içer dėrler seni
Ol sebepden gözlerüñ mestānedür günden güne

4 Derd-i ‘ışḳuñ dilde pinhān eyleyelden ey ṣanem
Göñlümüñ ma‘mūresi vīrānedür günden güne

5 Ḳıṣṣa-i derdüm uzansun **Sırrīyā** tā ḥaşre dek
Ḳo uzansun ṭursun efsānedür günden güne

121:Sırrī mahlaslı şiirler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynaça)

122

Ḫayālī

Fā‘ilātün Fā‘iātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Sen yüzi gülsüz cihān gülzār zindāndur bana
Ḫalḳ-ı ‘ālem gül gibi her gėce ḫandāndur bana

2 Ġamzeñüñ cellādına gönder ki teslīm eyleyem
Kim ḥicāb olan arada ey ṣanem cāndur bana

3 Rūz-ı hicrüñde beni tenhā görelden dostum
Müstedām olsun ġamuñ her gėce mihmāndur bana

4 Terküñ urmış dėyü da‘vā eylemiş bī-din raḳīb
Sevdügüm vallāhi billāhi bu bühtāndur bana

5 Ey **Ḫayālī** çekmezem Firdevs-i ferdā ġuṣṣasın
Kim bu gün Cennet cihānda vaṣl-ı cānāndur bana

122:Hayālī D., s.90
2a:cellādına:cellādını **D.**
4a:urmış:urdu **D.**
4a:da‘vāeylemiş:iġvā eylemiş **D.**

123

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[24[b]] 1 Bu nāz u şīveden hergiz ferāġat yoḳ mı sulṭānum
Cefā vü cevrüñe yoḫsa nihāyet yoḳ mı sulṭānum

2 Dönüp yüzime baḳmazsın geçersin nāz-ile hergiz
Ḳuluña ẕerrece aṣlā ‘ināyet yoḳ mı sulṭānum

3 Helāk ėtme beni ẓulm-ile hem ḫavf eyle Ḫālıḳ'dan
Bu gün dünyā-ise yarın ḳıyāmet yoḳ mı sulṭānum

4 Seni sevdümse kāfir olmadum lākin günāhkārum
Ḫaṭā ehline dünyāda şefā‘at yoḳ mı sulṭānum

123: Kime ait olduğu tespit edilmemiştir.

124

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ḳalmadı rāh-ı ṭalebde ḫaṭar inşā’allāh
Ėderüz kūy-ı murāda ẓafer inşā’allāh

2 Hīç bir ‘uḳde mi vardur ki açılmaz ey dil
Var-iken elde niyāz-ı seḥer inşā’allāh

3 Dil-i sengi ne ḳadar saḫt-ı esīm de dildāruñ
Nāvek-i āhum olur kārger inşā’allāh

4 Germine serdine ṣabr eyledük dünyānuñ
Aluruz naḫl-ı emelden semer inşā’allāh

5 Çarḫuñ olmış ṭutalum devr-i ḫılāf-i me’mūl
Dem olur kāmumuz üzre döner inşā’allāh

6 Peyk-i āhum gideli ḫaylī zamāndur yāre
Umaruz kim getürür bir ḫaber inşā’allāh

7 Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey **Nābī**
Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşā’allāh

124:Nābī D., s.956-957
1b:ẓafer:sefer **D.**
3a:esīm:ise de **D.**
4a:eyledük:eyleyerek **D.**

125

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mef‘āilü Fā‘ilün

1 Lāf eyleme zebān-ı tefāḫür-feşān ile
Bālā-yı bāma çıḳma çürük nerdbān ile

2 Taḳdīre āyā i‘tirāżdan ne farḳ var
Mihmānlaruñ mu‘ārażası bī-zebān ile

3 Dendānlaruñ nevāle ile vaż‘ı gösterür
Reh-zenlerüñ müṣādemesin kārbān ile

4 Te’sīrüñ añla cānib-i ‘ulvīden olduġun
Seyr ėt cemāatüñ ḥarekātın eẕān ile

5 İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
Ḥayvān odur ki baġlayalar rīsmān ile

6 İster ki çeşmin açmaya ḫˇāb-ı ḥużūrdan
Dizdüñ ‘alāḳası var ‘aceb pāsbān ile

7 Noḳṣānı ġayrılarla olur **Nābīyā** tamām
Her kimse kim tekellüm ėder tercümān ile

125:Nābī D., s.967
2 :Bu beyit, age.'de 3.beyittir.
2b:bī-zebān:mīzbān **D.**
3 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.
4a:cānib-i ‘ulvī:cānib-i bālā **D.**

126

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[25ª] 1 Mest-i ‘ışḳam baña hem-dem dil-i nā-kām mıdur
Özgedür dil yine hem sāḳī hem cām mıdur*

2 Ėtdüm efsürde-i la‘l-i leb-i cānānumı
Rūḥ-ı Cem teşne-leb ü bāde-i gül-fām mıdur

3 Yār mesā-yı ḥarem deyr-i mecāz-ı ‘ışḳum
Tekye-i çeşm-i niyāz münhā-yı ilhām mıdur

4 Murġ-ı ḫūrşīd revā olsa ser-ā-pā şu‘le
Kūy-ı cānāna gider ḳāṣıd-ı peyġām mıdur

5 Mār-ı zülfüm ki meṭāfum olalı Ka‘be-i ḥüsn
Būy-ı pīrāhen-i Yūsuf benüm iḥrām mıdur

6 Bir nigehle ėderem ṭā’ir-i ḫūrşīdi şikār
Rişte-i ḫaṭṭ şu‘ā‘ī başarum rām mıdur

7 Heft dūzaḫ dil-i pür-tābuma nisbet ferdā
Yėdi ḫalvetlü yėdi ḳubbelü ḥammām mıdur

8 Dāmenin çāk ėderem Yūsuf olursa küstāḫ
Dilberi vaḥşī ėden hep benüm ibrām mıdur

126: Kime ait olduğu tespit edilmemiştir.

9 Gerçi rif‘atdeyem ammā ki ḫarāb-ābādam
Cifr ü menḥūs-ı Zuḥal mürġ-ı Süreyyām mıdur

10 Olmada aḫter-i baḫtum gibi nāmum ma‘kūs
Beni kem-nām ėden ol kevkebe-i nām mıdur

11 Māhī-i baḥr-ı ġam u ḫūn benüm bu tīmār
Ser-fürū dāşte-i ḫaclet ü ilzām mıdur

12 Baḥr-ı ‘ışḳ içre benem şimdi re’isü’l-‘uşşāḳ
‘Ademe gitmege ṭūfān ġam-ı eyyām mıdur

13 ‘Ālem-i ‘ışḳa düşürdi beni bir şūḫ ki anuñ
Ruḫ u zülf-i siyehi ṣubḥum ile şām mıdur

14 Niçe şūḫ āfet-i ṣad-ḫırmen-i ‘aḳl u idrāk
Beni maḫbūn ėden ol şūḫ-ı gül-endām mıdur

15 Bir seḥer kūyına vardum dėdi bir hem-demine
Baḳ şu dīvānına kim ‘āşıḳ-ı nā-kām mıdur

16 Bekām-içün geçinen bende fehimümdür bu
Beste-i silsile zülüf-i dilārām mıdur

17 Çeşmi zülfüm gibi olsa n’ola bīmār-ı ża‘īf
Mübtelā-yı ġam u miḥnet-keşi ālām mıdur

18 Bende ėtdükçe aña şevḳ-ile küstāḫ du‘ā
Dėr yėdigim görine ḫ̌ānda düşnām mıdur

19 Āşnā ol ya nigāhuñla helāk eyle dėdüm
Dėdi epsem ki nigāhum saña ikrām mıdur

[25b] 20 Dėdüm ey dost seni böyle ėden bīgāne
Ṭaleb-i nā-maḥal bī-hūde-i iḳdām mıdur

21 Dėdi-kim kāfir ü bī-dīne olur mı kişi dost
Dėdüm ey büt nigehüñ düşmen-i İslām mıdur

22 Dėdi-kim tā bu ḳadar mużṭaribü’l-ḳalb olma
Iżṭırābı kim anuñ bā‘iṣ-i īzāl midür

23 Ḫışm-ile kendi ėdüp mīve-i vaṣluñ dirīġ
Beni maḥrūm ėden ancaḳ ṭama‘-ı ḫām mıdur

24 Beni Mecnūn ėdüp şeh gibi bende çeken
Çeşm-i ‘uşşāḳkeş-i dilber ḫayāl midür

25 Ḳıṣṣa kūteh ki o fettān-ı cihān ḥaḳḳında
Naḳl-i maḥşer benüm ednā-yı ser-encām mıdur

127

Vecdī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

1 Tekmīl-i cünūn ėtmege hāmūn ele girse
Āvāreliġa vādī-i Mecnūn ele girse

2 Çāk dil-i Mecnūna 'ilāc ėtmek olurdı
Bir kerre girībān-ı Felāṭūn ele girse

3 Ser-tā-be-ḳadem ḫār gibi niçe olurdum
Çāk eylemege dāmen-i gerdūn ele girse

4 El çekdi o şūḫ eşküm silmeden uṣandı
Ḳan dökmege ey dīde-i pür-ḫūn ele girse

5 Ḫūbān-ı Sitānbūl'a yaraşur yine **Vecdī**
Bezl ėtmege sermāye-i Ḳārūn ele girse

127:Vecdī D., s.133
4 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
4a:eşküm:eşkümi **D.**
4b:ḳan dökmege:ḳan aġlamaġa **D.**
El vėrmedi çün sübḥa be-dest olmaġa ṭāli'/Bāri bir ayaġ-ı mey-i gül-gūn ele girse **-M.**
Mestāne-iken zülf-i girih-gīre ṣarılsam/Ser-rişte-i zevḳ-i dil-i maḥzūn ele girse **-M.**

128

Emrī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Yatur dil ḫaṭṭ-ı şebgūnunda zülf-i yāra yaṣlanmış

Ne bilsün dün ḳara ḳavsinde miskīn yāra yaṣlanmış

2 Ḳolın pür-dāġ ėdüp künc-i belāda yaṣlanan ‘āṣıḳ

Şeh-i iḳlīm-i ġamdur bāliş-i rūzgāra yaṣlanmış

3 Ölicek başı ucında bulunur nūrdan ḳandīl

Şu kim ḫaste yaturken zānū-yı dildāra yaṣlanmış

4 Dėdiler oldı raḫşān beş hilal üstünde bir ḫūrşīd

Meger kim niçe sīmin ol meh-pāre yaṣlanmış

5 Ḳomış bir ṭaşda Mecnūn başın görmiş düşende Leylā'yı

O ṭaş nice yıllara reh ḳoçmış ārā yaṣlanmış

128:Emrī D.,s.130

Mecmū‘ada “yaṣlanmış” şeklinde olan kafiye örgüsü, Emrī Dīvānı'nda **“yaṣdanmış”**şeklindedir.
1b:ḳara ḳavsinde:ḳarañusında **D.**
1b:yāra:māra **D.**
2a:yaṣlanan:yaṣdanan **D.**
2b:bāliş-i rūzgāra:bāliş-i zerkāra **D.**
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
3a:ḳandīl:bālin **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 3.beyittir.
4b:niçe sīmin:pençe-i sīminin **D.**

6 Ṣorsañ **Emrī**-i dil-i ḫaste ḥālin kūşe-i ġama

Yatur ol nā-tüvān ṭopraḳ düşmiş ḫāra yaṣlanmış

129

Mu‘īnī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[26[a]] 1 Ėder ‘ışḳ ehli feryādı ki yār aġyāra yaṣlanmış

Ṣanasın ‘andelīb efġān ėder gül ḫāra yaṣlanmış

2 Görüp taṣavvuruñı deyr-i cihānda ey büt gūyā

Ṣanemler ḥayretinden her biri dīvāra yaṣlanmış

3 Ḳatı yaṣdıḳdadur ey seng-i dil ‘āşıḳlaruñ başı

Ki her biri düşüp yollarda seng-i ḫāra yaṣlanmış

4 Aña ol bister-i rāḥat-ıla yalın-ı ḥasretdür

Yolunda şol-ki ṭopraḳ döşenüp ṭaşlara yaṣlanmış

5 Sa‘ādet yār olup ėrmiş ėşigi ṭaşına yārüñ

Mu‘īnī ara yüz sürmiş aña ara yaṣlanmış*

6a :ṣorsañ:ṣorarsa **D.**

Ḳomış bir ṭaşda Mecnūn başın görmüş düşende Leylā'yı/O ṭaş nice yıllara reh ḳoçmış ārā yaṣlanmış **-D.**

129:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

130

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Hevā-yı ‘ışḳa uyup kūy-ı yāra dek giderüz
Nesīm-i ṣubḥa refīḳiz bahāra dek giderüz

2 Ėderse ḳand-ı lebüñ ḫāṭır-ı meẕāḳa ḫuṭūr
Diyār-ı Mıṣır'a degül Ḳandeḫār'a dek giderüz

3 Vėrüp tezelzül-i manṣūr-ı sāḳī ‘ışḳa tamām
Ḫudā Ḫudā dėyerek yār-ı dāra dek giderüz

4 Palās-pāre-i rindī bedūş u kāse be-kef
Zekāt-ı mey vėrilür bir diyāra dek giderüz

5 Ṭarīḳ-ı fāḳada hem-keşf olup Senā’ī'ye
Cenāb-ı Külḫānī-i Lāy-ḫˇāre dek giderüz

6 Felek girerse kef-i **Nā’ilī**'ye dāmānuñ
Senüñle maḥkeme-i Kird-gāra dek giderüz

130:Nā’ilī D., s.227
2:Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
3:**-D.**
4:Bu beyit, age.'de 2. beyittir.
5:Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
6:Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

131

Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Nihāl-ḳāmetüñ ḥaḳḳā ‘aceb naḫl-ı dilārādur
Egerçi ḳaddüñ a‘lā kākülüñ a‘lādan a‘lādur

2 Çerāġ-ı ḥüsnüñüñ nūrı fürūġ-ı şem‘-i kāfūrī
Nigār-ı ‘anberīn-gīsū nihāl-i sīm-sīmādur

3 Beyāż ṣafḥa-i ruḫsāruñ üzre zülf-i pür-çīnüñ
Miṯālin görmemişdür kimse bir ṭuġrā-yı ġarrādur

4 Gedā-yı bir ser ü pāyi semendin nāza çekmene
İñende ḥüsne maġrūr olma sulṭānum bu dünyādur

5 Kenārı baḥr-ı naẓma yine dürler dizmiş ey Bāḳī
Süṭūr-ı defter-i şi‘rüñ meger emvāc-ı deryādur

131:Bāḳī D., s.132
Bu şiir, 2a varağında (4 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
4a:bir ser ü pāy:bī-ser ü pāy **D.**
4a:semendin:semend-i **D.**
4a:nāza çekmene:nāza çignetme **D.**

132

Vecdī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[26^{b}] 1 Ḳaşlaruñ fikrin ėder ‘ışḳ-ıla sevdāya düş
Yapuşur tīġa meşeldür bu ki deryāya düş

2 Yollar üzere düş ehl-i dile bir kez naẓar ėt
Sāye ṣalmaḳdadur ol ḳāmet-i bālāya düş

3 N’ola ṭaş yaşlana ṭopraḳ döşene şāh u gedā
Āstānuñda budur esfel ü a‘lāya düş

4 Ḫāk-i pāyine düşüp belvārī kör yüz yėre sür
Ābveş ey göñül ol serv-i dilārāya düş

5 Ḫūblar ṣūretini ‘ayn-ı ma‘ānī añlar
Vecdī gibi bu gün ol ‘ālem-i ma‘nāya düş

132: Vecdī mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.

133

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Fikr-i ‘āşıḳ çeşm ü ebrū ġamze vü müjgāndur
Kākül ü leb ḫāl ü ruḫ fikr ėtmeyen nā-dāndur

2 Daḫı müjgān u meşām u nūş-ı ebrū bilmeyen
Ḫāl ü dendān u ruḫ u dil ḥaḳḳı-çün ḥayvāndur

3 Ġamze dendān u zeḳan kākül nedür iz‘ān ėden
Bes ruḫ u ḫāl ü diliyle cebheye ḥayrāndur

4 Hem zeḳan müjgān demān u ruḫ daḫı leb ḥāṣılı
Hep meşām u kākül ü dil ‘āşıḳa yeksāndur

134

11'li Hece Vezni

1

Muḥabbet ḳomayup sende ḳarārı
Alur āḫir elüñden iḫtiyārı
Birāder baḳışuñ ġamz’ėtdi bildüm
Gözüñ ṭutmış muḥaṣṣal çeşm-i yārı

133: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
134: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2

Dilerseñ ḥāṣıl ėtmek rūḥuña ḳut

Muḥabbet zehr-ise daḫı anı yut

Bülendī ṭutduġuñ gūş añladuñ mı

Dėdi güftāruma bir ḫoş ḳulaḳ ṭut

3

[27ª] Meger sen bir şikāra ḳaṣddur ėdersin

Ki elüñe kemān alup gidersin

Müje tīrini ‘aceb bilmezsin kim

O ḳaşı yāyuñ ebrūsın ṭutarsın

4

Viṣālüñ ey perī ger devr-i ḫurrem

Ḥaẕer eyler şeb-i hicrüñde ādem

Ḫalāyıḳ ay ṭutuldı dėrler ammā

Ṭutan kim cebhe-i maḥbūbı bilsem

5

Meger ol ‘āşıḳa lāzım degül ser

Ki maḥbūbı yolına ölmek ister

Ṣaḳın bī-çāre cellāda ṣataşduñ

Senüñ ol ṭutduġuña ġamze dėrler

6

Birāz demler yaşarsa çeşm-i giryān

Cihānı āḫir eyler ġarḳ-ı ṭūfān

Yemm-i ‘ışḳ içre ey ġavvāṣ olan yār

Güherdür ṭutduġuñ kim adı dendān

7

Neden ey mülk-i ḥüsnüñ pādişāhı

Bėg olmaḳ böyle yüz reng-i siyāhı

Degüldür fitneden ḫālī muḥaṣṣal

Ṭuta gör eliyle ḫāl-i siyāhı

8

Şehā aġzuñ arardum dėdi yārān

Dehānı yoḳdur anuñ olma nā-dān

O ḫūn-ı ‘āşıḳuñ ḳurbān ėderken

Dėdiler kim o demde ṣıçradı ḳan

9

[27^{b}] ‘Aceb mestāne misin saña n’olmış

Gözüñ peymānesi leb-ber-leb olmış

Yine bezm içre ne ėtdüñ ne ṭutduñ

Lebüñ hep zaḫm-ı dendān ile ṭolmış

10

Geçür ‘ışḳ-ı pīr-ile rūz u şāmı

Ḳo zen sevdāsını ṭolaşma Şām'ı

Ṣaḳın bir ḳumaya meftūn olursın

Ki zīra bildiler ṭutduñ şāmı

11

Neden ḳaddüñ kemāna döndi ey cān

Büküldi ḳāmetüñ çekdüñ-mi hicrān

Elüñ gögsine ṭutduñ bildiler kim

Derūnuñda yėr ėtdi tīr-i müjgān

12

Şehā bu gün baña yarın sañadur

Emirüñe derdmendüñ mübtelādur

Muḥaṣṣal düşdügi derde ġarībüñ

Ẕeḳan dėrler velī cāh-ı belādur

13

Er ol her bī-vefā içün yorulma

Ṣaçuñ ‘avret gibi bī-hūde yolma

O yārüñ kākülin nice ṭutarsın

Bıraḳ zincīri var dīvāne olma

14

Meded aġzuñ açup her-dem birāder

Baḳup ḳalma ṣaḳın gördükçe dilber

Sehldür dilberüñ ṭutmaḳ dilin lebüñ

Ṭutulmaz ėl dili diller ki ėller

15

[28ª] Ne lāzım bir kişi sehivde bire

Gül ile bülbül arasına gire

Daḫı yārümi gördi gözlerüñ kim

Raḳīb olduñ o dem **Birrī** faḳīre

135

Nāme-i Muḥabbet

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

1 Kemāl-i lüṭf-ile gün gibi rūşen

Cemāl-i ḥüsn içinde tāze gülşen

2 Vücūduñ müstedām olsun hemīşe

Felek emrüñe rām olsun hemīşe

3 Aluban elüme derd-ile ḫāme

Ciger ḳanıyla yazdum saña nāme

4 Selām eyit ey nāme yāre bizden

O cāndan sevgili nigāra bizden

135: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

5 Mübārek yüzini çün-kim göresin
Öñüñde yüziñi yėre süresin

6 Dėyesin ḥālümüñ bir niçesinden
Bu ḥasret gündüzinüñ gėcesinden

7 Gel ey nāme varıcaḳ ol gül-‘iẕāra
Kerem senüñ diye evvel nigāra

8 Dėyesin gözlerüñdür şāh-ı ‘ālem
Münevverdür yüzüñden cümle ‘ālem

9 Senüñ içün gėce gündüz aġlaram
Hicirüñle yüregümi ṭaġlaram

10 Senüñ ‘ışḳuñ beni deli ḳılupdur
Firāḳuñ hicri baġrumı delüpdür

11 Göricek nāme[yi] ḳana bulaşmış
Bilesin-kim baña ne derd ulaşmış

12 Ne ṣabr ėtmege sensiz ṭāḳatüm var
Ne senden ayru bir dem rāḥatum var

[28^{b}] 13 Uyursam gördügüm düşümde sensin
Uyanursam ḫayālümdeki sensin

14 Sıḳılursam ėderem aduñı yād
Bileñirsem ḳıluram āh u feryād

15 Ki her-dem ismüñi tesbīḥ ėderem
Ne sensiz bu cihānı ben n'ėderem

16 Emānet vėrelüm bād-ı ṣabāya
Revān olsun cenāb-ı āstāna

17 Şular kim ayrulıġa mübtelādur
Bilürler ayrulıġı ne belādur

18 N'olaydı ayrılıḳ hem olmayaydı
Ki baġrumuz ḳan-ıla ṭolmayaydı

19 Devāsız derde düşdüm kim meded āh
Bu ḥāli kimseye vėrmesün Allāh

20 Bulunur saña nice bende-i yār
Benüm yoḳ senden ayru ey nigār*

21 Vaṣluña ėrmege bilmem ne ḳılam
Ki ruḫuñ naḳşını temāşā ḳılam

22 Ḳomazam sen nigārı vėrürem cān
Gerekmez baña senden özge cānān

23 Ġam-ı ‘ışḳuñla ḳaddüm döndi yāya
Teraḥḥum ḳıl benüm şāhum gedāya

24 Eger olmaz-ise ümmīd-i vuṣlat
Beni bir dem ḳomaz-idi bu firḳat

25 Görmedüm cānā niçe demdür seni*
Ḥasretüñden ḳodı cān gitdi beni

26 Kişi olmaḳdansa ‘ālemde bėg*
Saña ḳul olmaḳ cānā daḫı yėg

27 Selāmdan ṣoñra diñle arż-ı ḥālüm
Olursa ḳīl u ḳāle ger mecālüm

28 Dėyem saña hep bir bir iştiyāḳum
Dėyem yaḳmaz-ise nār-ı firāḳum

29 Diyār-ı ġurbete düşdüm ġarībem
Gülinden ayrı düşmiş ‘andelībem

30 Benüm baġrum yaḳupdur nār-ı firḳat
Uyutmaz gözlerümi ḫār-ı firḳat

31 Delürdüm ṭaġları ṭutdı fiġānum
Uyutmaz oldı ḫalḳı āh fiġānum

[29ª] 32 Vücūdum kül ėdüp yaḳdı hemān derd

Bu aṣıl sevdāya düşmesün hīç ferd

33 Delürdi başuma üşdi belālar

‘Aceb hep böyle mi olur mübtelālar

34 Aḳar her kirpigümden ḳanlu yaşlar

Çıḳupdur derd-ile bağrumda başlar

35 Dilüm söyler ne söyler bilmezem hīç

Gözüm gözler ne gözler bilmezem hīç

36 Ne lāzım söz uzatmaḳ ḥażretine

Meseldür yāri ḳoduḳ mürvetine

136

Müfred

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

Kitāb-ı ‘ışḳı ey ḫˇāce çıḳarmaḳ ḫaylī müşkildür

Hediyye oḳumaġ-ıla bilinmez bu hidāyetdür

137

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ılātün Fā‘ilün

Olmışam ‘ışḳuñ-ile ża‘īfü'l-ḥāl

Ḳalmadı aġlamaġa daḫı mecāl

136:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
137:Kime ait oluğu tespit edilememiştir.

138

Müfred

Fe‘ilātün Mefā‘ılün Fe‘ilün

‘Işḳ-ı nigāra kim giriftāram

Niçe yıllar-durur ki bīmāram

139

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

‘Āşıḳ olan ġamdan olmaz ḫālī

Böyledür böyle ‘ālemüñ ḥāli

140

Müfred

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Ḳanı ol-dem ki saña hem-dem idüm

Rūz u şeb ḫıẕmetüñde maḥrem idüm

141

Müfred

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

Cihānda herkese yüz ṭutma ey yār

N’ola dost çoḳ-ise düşmen daḫı var

138:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
139:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
140:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
141:Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

142

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Dem-be-dem ḥasret bıçağı baġrumı hep yaralar

Çünki yārdan ayrı düşdüm ḳoñ giyeyim ḳaralar

143

Müfred

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

Dėrler ki ‘āşıḳ olana ya ṣabr ya ṣafer

Ṣabrum dükendi lāzım olupdur baña sefer

144

Müfred

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgilü yārından

Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

145

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

1 Ėşiginden ġarībüñi ki sürdüñ

Baña düşmenlerimi hep güldürdüñ

142: Kima ait olduğu tespit edilememiştir.
143: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
144: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
145: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2 Eski derdimi tāzelendürdüñ

Beni ḥasret odına yandurduñ

3 Gözüm yaşını döndürdüm bıñara

Ḳucaḳlasam seni çeksem kenāra

[29^{b}] 4 Düşeli senden ayru bī-cānum

Başdan ayaġa derd ü efġānum

5 Gehī öpsem elüñ sürsem yüzime

Gehī çeksem berü alsam dizime

6 Gehī ḳılsam naẓar ol göz ü ḳaşa

Gehī sünbüllerüñ ḳılsam temāşā

7 Ḳolumı boynuña muḥkem ṭolasam

Velī hīç öpmedük yėrüñ ḳomasam

8 Saña yalvarsam ėtsem çoḳ dilekler

Çözülse dügmeler gitse ilikler

9 Şu deñlü olsam ey şāh-ı zamāne

Hemān cān cāna hem k'o mülk yabāne

146

Müfred

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Yüri hey ‘āşıḳına merḥameti az güzel

Dem-be-dem işi güci şīve ile nāz güzel

147

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Ey bıçaḳ sen egri-iseñ ṭoġrılar gibi ḳılın

Kes raḳībüñ başını kesme ḥabībüñ bir ḳılın

148

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Benüm-de sensiz eglenmez tenümde bir nefes cānum

Ne çāre çünki gitdüñ var sa‘ādetlü sulṭānum

2 Ne kārum var-idi cānā benüm bu dār-ı dünyāda

Seni bulmaġ-içün geldüm hemān bu miḥnet-ābāda

3 Eger dāmānuña ėrmezse destüm dār-ı vuṣlatda

Elüm yaḳanda ey serv-i ser-efrāzum ḳıyāmetde

4 Men diyār-ı ġurbete gitdüm fiġān u āh-la*

Göñlümi cānā saña ışmarladum Allāh-la

146: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
147: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
148: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
4:Bu beyitin vezni, şiirin bütününün vezninden farklı olarak “Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün”dür.

5 Cihānı odlara yaḳdı benüm feryād u efġānum
Ḳuluña bir ‘ināyet eyle devletlü sulṭānum

6 Kāşki göñlüñe girebildürse Allah'um baña*
Sen güzeller şāhunuñ göñlünce olsam dā’imā

7 Günāhum bildüm eylersem n’ola şefḳat ricā senden
Benüm devletlü sulṭānum ḫaṭā benden ‘aṭā senden

8 Gören şād olduġum ẓāhirde ṣanur ‘ālemüm vardur
Anı bilmez ki daġlarca derūnumda ġamum vardur

9 Ne müşkil ḥāl olur yā Rab vefāsız dilrübā sevmek
Meger başumda yazıdur ezelden bī-vefā sevmek

6:Bu beyitin vezni, şiirin bütününün vezninden farklı olarak “Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün”dür.

149

Nev‘ī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[30ª] 1 Senüñ maḥzūnuñ olmaḳ baña şādān olmadan yėgdür
Ġamuñla aġlamaḳ ėllerle ḫandān olmadan yėgdür

2 Cihānuñ ‘izz ü cāhuñ böyle iz‘ān eyledüm ben kim
Ėşigde ḳul olmaḳ dehre sulṭān olmadan yėgdür

3 Düşüp kūy-ı ḫarābāt içre ṣūfī kāse-līs olmaḳ
Serīr-i devlet-i Faġfūr u ḫāḳān olmadan yėgdür

4 Cihān-ı bī-sebātuñ raġmına devr ėtdür cāmı
İçüp lā-ya‘ḳıl olmaḳ şāh-ı devrān olmadan yėgdür

5 Şarāb-ı ‘ışḳ ile **Nev‘ī** gibi mest-i müdām olmaḳ
Baḳup bu ni‘met-i dünyāya ḥayrān olmadan yėgdür

149:Nev‘ī D., s.309-310
2b:ėşigde:ėşigüñde **D.**
2b:ḳul olmaḳ:ḳul almaḳ **D.**
3b:serīr-i devlet:serīr-i devlete **D.**
4a:devr ėtdür:devr ėtdürüp **D.**

150

Ḥayretī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 İçüp mest-i şarāb-ı erġavān olmaḳ diler göñlüm
Gedā-iken yine şāh-ı cihān olmaḳ diler göñlüm

2 Sürüp cümle murādātı çıḳardı künc-i ḫāṭırdan
Ferāġāt güşesinde kāmrān olmaḳ diler göñlüm

3 Yine sīnemde yaḳup tāze tāze dāġlar yėr yėr
Melāmet oḳına her-dem nişān olmaḳ diler göñlüm

4 Ḳarārı yoḳdurur ṭaşup bulanup şu gibi dā’im
Düşüp pāyine bir servüñ revān olmaḳ diler göñlüm

5 Ferāġāt eyleyüp ey **Ḥayretī** bu şi‘r ü inşādan
Bu gün ‘ālemde bī-nām u nişān olmaḳ diler göñlüm

150:Hayretī D., s.320

151

Necātī

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Firḳat şebine düşmişem ey māh esirge
Çıḳdı felege āh-ı seḥergāh esirge

2 Ey gözlerüm aydını ey necm-i sa‘ādet
Ẓulmetde ḳalupdur dil-i güm-rāh esirge

3 Bir ḥācet içün Ka‘be ėşigüñe çekilür
Her şām u seḥer ḳāfile-i āh esirge

4 Hicr ile yaşum yerde gözüm gökde ḳalupdur
Ey yėri gögi yaradan Allāh esirge

5 Her derdüñ ile bir gün ölür ḫasta **Necātī**
Geh cevr ü cefā eyler-iseñ gāh esirge

151:Necātī D., s.380-381
2a:gözlerüm:gözerümün **D.**
2a:ey necm-i sa‘ādet:vey necm-i sa‘det **D.**

152

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[30^{b}] 1 Ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi ġāfil aġardı ṣaḳaluñ

Ḫaberüñ yoḳ seni penbeyle boġazlar ecelüñ

2 Kākül-i yārda göñlüñ ḳad-i dilberde dilüñ

Seni maġbūn ėder el-ḳıṣṣa bu ṭūl-i emelüñ

3 Ne vücūduñ var ola dā’ire-i ‘ālemde

Yoḳ ḥisābında olan noḳṭaya beñzer meselüñ

4 Faḳr ile ḳāf-ı ḳanā‘atde yüri ‘Anḳā ol

Ḫˇānına düşme mekesler gibi her mübtezelüñ

5 Her mi‘vaẕıñ mürşid-i kāmil sözidür ey **Yaḥyā**

Ḥāṣılı ḫaylī fenā vėrdi baña bu ġazelüñ

152:Yahyā D.,s.420

1a:ġāfil:ey ġāfil **D.**
2a:ḳadd-i dilberde dilüñ:ḳadd-i dilberde gözüñ **D.**
3 :Bu beyit, age.'de 5.beyittir.
5a:her mi‘vāẕuñ:sözlerüñ **D.**
5b:baña:bize **D.**
Üstüñe geçse ne ġam her ḳara cāhil zīrā/Yücedür mertebesi şems ü ḳamerden Zuḫalüñ **-M.**
Seni yaşuñ gibi başdan çıḳarur āḫir-i kār/Zāhidā oldı riyā ile riyāżet ‘amelüñ **-M.**
Hörmet ėt sālik-i mecẕūba ki anuñ gibiler/Mest ü ḫayrānlarıdur ‘ālem-i Bezm-i Ezelüñ **-M.**
Gėceyi gündüze ḳatup ecelüñ geldi senüñ/Ya‘nī ey pīr siyāh iken aġardı ṣaḳaluñ **-M.**

153

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ġam-ı ‘ışḳuñ ki hep şekvā ėder ‘uşşāḳ-ı zār andan
O dilden ḥaẕẕ ėder hem dil daḫı bī-iḫtiyār andan

2 Ten-i zārum ḳo ḫāk olsun yoluñda cāna minnetdür
Hemān tek ḳonmasun ol dāmen-i pāke ġubār andan

3 Gelince fikr-i la‘lüñ ‘ārifāne ṣoḥbet eyler
Kebāb-ı pür-nemek bundan şarāb-ı bī-ḫumār andan

4 Ölürsem ėşiginden ḫāk-i ten dūr olmasun dėrsen
Buña olsun mı hīç ey dil müṣā‘id rūzgār andan

5 Niçün evvel görüşde yārine cān vėrmemiş **Nef‘ī**
Bu günden böyle hīç maḳbūl olur mı i‘tiẕār andan

153:Nef‘ī D., s.324
3a:ṣoḥbet eyler:ṣoḥbet eyler dil **D.**

154

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Bir belākeş ‘āşıḳam cevr ü cefāya rāżıyam
İstemem mihr ü vefā derd ü belāya rāżıyam

2 Cāme-i zerrīni ben minnetle almam ėgnüme
İbtiẕāli sevmezem köhne ‘abāya rāżıyam

3 Ḫāṭırum māl u menāl u ḳaṣr u eyvān istemez
Bir yıḳıḳ vīrānede faḳr u fenāya rāżıyam

4 Ẓulmet içre çeşme-i ḥayvān ṣuyundan fāriġam
Kūşe-i meyḫānede cām-ı ṣafāya rāżıyam

5 Bister-i zībāya setri ḫāṭırum meyl eylemez
Künc-i külḫanda hemān bir būriyāya rāżıyam

154: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

155

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1

[31ª] Ne seniñ gibi baña dilber-i mümtāz bulunur

Ne benüm gibi saña bir ‘āşıḳ-ı hem-vār bulunur

Rūmdur bunda güzeller ḳatı çoḳ ammā

Sen ḳadar şīvesi çoḳ şūḫ-ı cihān bulunur

2

Gel senüñle güzelüm ‘arş-ı gülistān ėdelüm

Bülbül aġladalum ġonca ḫandān ėdelüm

Bezm-i şāhāne ḳurup ṣoḥbetde ‘irfān ėdelüm

Yine āhengümüze bir iki dem-sāz bulunur

3

Ayaġuñ ṭozına yüz sürmege raḫt bulamam

Lebüñi emmege bir kūşe-i ḫalvet bulamam

Saña aḥvālümi ‘arż ėtmege fırṣat bulamam

Ḳorḳaram arada ol ġamze-i ġammāz bulunur

155: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

156

Türkī

11'li Hece Vezni

1

Gelmedi muḥibb-i ṣādıḳum dostum

Doldı derūnuma ḥasret üç gündür

Beni Mecnūn eyledi dīdesi mestüm

Kimler eyler ‘işret üç gündür

2

Yoldadur gözlerüm meclis-i muḥibbā

Ḳan oldı içdügüm bāde-i ḥamrā

Tenezzül mi ėtmez gelmege eyā

Yoḫsa bulamaz mı fırṣat üç gündür

3

Dürrīyā naṣībüñ derd imiş meger

Nūş eyle dā’imā sen ḫūn-ı ciger

Bilüp sevdügümi küsdiyse eger

Küsmek ṭarīḳında ‘ādet üç gündür

156: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

157

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Āh kim sevdüm yine bir dilber-i ra‘nācuġı
Şimdiden biñ var yanında ‘āşıḳ-ı şeydācuġı

2 Nice şīrīn olmaḳ ne kim süd yirine tāyesi
Sükker ile beslemiş ol ṭūṭī-i gūyācuġı

3 Bir açılmış tāze gül yapraġıdur ṣanur gördi
Ėgnine ol ġonca-leb giyse yeşil dībācuġı

4 Yaluñuz seyr ėtmege ḳorḳar daḫı nev-restedür
Ḳanda gitse bilesince ṣalınur lālācuġı

5 Baġlamış göz degmesün dėyü ḥamā’il boynına
N’eylesün yāvuz naẓardan ṣaḳınur anacuġı

6 Dünyede hīç öldügüme ġam yėmezdüm **Bāḳīyā**
Bir gėce pehlūya çeksem ol fer-sīmācuġı

157:Bāḳī D., s.431-432
2a:olmaḳ ne kim:olmasun kim **D.**
2a:tāyesi:anası **D.**
3 :Bu beyit, age.'de bulunmamaktadır.
4a:Yaluñuz nev-restedür seyr ėtmege ḳorḳar daḫı **D.**
5 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
5a:baġlamış:taḳınur **D.**
5b:Saḳınur yavuz naẓardan n’eylesün anacuġı **D.**
6b:fer-sīmācuġı:melek-sīmācuġı **D.**

158

Lüġaz

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[31^{b}] 1 Ol-nedür kim cümle ḫalḳ olmış anuñ efgendesi
Nāmı ‘anber cāriye Hind ü ‘Arab nāzendesi

2 Ḫaylīden āvāre-i ḥüsni anuñ düşmiş dile
Farṭ-ı ḥüsnünden gezer ḫalḳ arasında ẓarf-ile

3 Dem-be-dem ‘uşşāḳ-ı zārī vuṣlatın eyler ḫayāl
Ayaġın būs ėtmedükçe sīneye çekmek muḥāl

4 Āteşīn-meşreb siyeh-dildür mürüvvet-kānıdur
Ḳal‘a-i Faġfūr-ile Çīn ü ‘Acem sulṭānıdur

5 Bu lüġaz esrārınuñ bir ferde açmam aṣlını
Tā ki iḥsān ėtmeye dest-i Na‘īme mislini

158: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

159

Türki-i ‘Āşıḳ ‘Ömer

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

Neme gülem āh u zār ėtsem gerekdür ‘āḳıbet

Ben bu meclisden güzār ėtsem gerekdür ‘āḳıbet

Almaya hīç kimseler nām u nişānumdan ḫaber

Öyle bir terk-i diyārum ėtsem gerekdür ‘āḳıbet

2

İşbu devrānda def ü ṭanbūrun ‘arż ėtmeñ baña

Bilürem vīrānenüñ ma‘mūrun ‘arż ėtmeñ baña

Ya ḳabā-yı ḫıl‘at u semmūrun ‘arż ėtmeñ baña

Bir kefen ile iftiḫār ėtsem gerekdür ‘āḳıbet

3

Başum alup yüce dağlarda ṭutayım meskenümi

‘Aḳlı yoḳ hā bir deli dīvānedür dėrler beni

Dürlü ni‘metlerle pür-vīrānda kim nāzuñ teni

Hep ġıdā-yı mūr u mār ėtsem gerekdür ‘āḳıbet

159:‘Āşıḳ Ömer D., s.123

1d:öyle bir terk-i diyārum:şöyle bir terk-i diyār **D.**

2 :Bu dörtlük, age. de 3. dörtlüktür.

2a :işbu devrānda:‘ālemin nāyın **D.**

2b :bilürem:n’eylerem **D.**

2c :ya ḳabā-yı ḫıl‘at:hem-libās-ı ḫıl‘at u **D.**

3 :Bu dörtlük , age.'de 4. dörtlüktür.

3a:Murġ-ı dil arzū ḳılar āḫir o cāy-ı me’meni **D.**

3b:Terk ėdip gitse gerektir işbu fāni gülşeni **D.**

3c:Türlü ni‘metlerle tertīb ėttiğim cān u teni **D.**

4

Sāḳī-i devrānuñ elinden ecel cāmın içüp

Mest ü la-ya‘ḳıl olup kendüm bu fānīden geçüp

Ey **‘Ömer** bu ‘ālemde aġ u ḳarasını seçüp

Ḳara yerlerde ḳarār ėtsem gerekdür ‘āḳıbet

160

Mi‘rāciyye-i Ṣābit Efendi el-Ḳāżī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[32ª] 1 Ḫoşā ferḫunde-aḫter leyle iftiḫār u müsteṣnā

Ki ‘ünvān-ı berāt-ı ḳadridür ser-sūre-i İsrā

2 Şafaḳ-rūy-ı ‘arūs-ı mihr-i gülgūna tütūḳ aṣdı

Kevākib ṣaçıvėrdi bī-nihāyet gevher-i yektā

3 Degül cirm-i ḳamer her cūş olup baḥr-ı siyā[h]-ı şām

Bir altun pullı māhī ṭaşra atdı mevce-i deryā

4 Zamāne giydi nārencī ḳabā-yı zer-nigār üzre

Cevāhir dügmelerle bir çiçekli ‘anberīn ḫārā

---

4 :Bu dörtlük, age.'de 5. dörtlüktür.

4a:Ey Ömer dest-i ecelden cür‘a-i mevti içip **D.**

4b:Mest olup bezmin fenāsını beḳāsından seçüp **D.**

4c:Ey dilā bu ‘ālemin aġ u ḳarasından geçüp **D.**

160:Bosnalı Ṣābit D., s. 151-158

1a:iftiḫār:mümtāz **D.**

2a :mihr-i gülgūna:mihre bir gülgūn **D.**

4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.

5 Yitürdi gevher-i raḫşān-ı mihri ẓulmet-i şebde

N’ola mūylar yaḳup anı ararsa ḫˇāce-i dünyā

6 Kevākib ṣanma kim pervānelerdür almış eṭrāfın

Yaḳınca māh şem‘-i pür-fürūġ-ı ṭārem-i vālā

7 [Yed-i tesḫīre] almış kişver-i Keyḫusrev-i rūzī

Ėder mūm şenligin Efrāsiyāb-ı leyle-i ẓalmā

8 Meger kim üstine bir telli pullı pīrehen çekdi

Yaḳup fānūs-ı ġarrā-yı mehi fülk-i yem-i Ḫażrā

9 Seyirci çıḳdı gök meydānına şāmuñ temāşāya

Esen ḳurdı şihāb-ı rīsmān-bāz-ı felek-peymā

10 Ṣu sepdi var ise aḫşāmdan fısḳıyye-i ḫūrşīd

Girān-ḫˇāb-ı ṣafādan çeşmin açdı encüm-i Zehrā

11 Meger kim cüst ü cūy-ı çeşme-i ḫūrşīd içün çıḳdı

Diyār-ı ẓulmete İskender-i māh-ı sipihrārā

---

5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
5b:mūylar:mūmlar **D.**
6 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.
7 :Bu beyit, age.'de 8. beyittir.
7a:Yed-i tesḫīre **-M.**
8 :Bu beyit, age.'de 12. beyittir.
9 :Bu beyit, age.'de 14. beyittir.
9b:esen:resen **D.**
10 :Bu beyit, age.'de 16. beyittir.
11 :Bu beyit, age.'de 17. beyittir.

12 O şebdür bir mu‘anber-ṭurra müşgīn-ġīsūdan āfet

O şebdür bir siyeh ḫārā[lı] şūḫ-ı nāzenīn-sīmā

13 O şeb żabṭ ėtdiler tārīḫ-i Mi‘rāc-ı mu‘allāyı

Midād-ı müşg ile küttāb-ı dīvān-ḫāne-i ma‘nā

[32^{b}] 14 Ḫidīv-i çār-bālini serīr-i “*Ḳābe ḳavseyni*”**

Şeh-i fermān-revā-yı taḫtgāh-ı mülk-i “*Ev-ednā*”***

15 Emīn-i Rabb-i ‘izzet ḫāzin-i gencīne-i raḥmet

Delīl-i rāh-ı devlet reh-nümā-yı Cennetü’l-me’vā

16 Resūl-i ḳādir-i muṭlaḳ şefī‘-i aḳdem ü esbaḳ

Ḥabīb-i Ḥażret-i Ḥaḳ maḥrem-i esrār-ı *“Mā-evḥā”*****

17 İmām-ı ṣāḥibü’l-Kevs̲er ḫaṭīb-i lā-mekān-minber

Emān-ı deşt-i maḥşer u żımān-ı raḥmet-i su’āl*

18 Resūl-i müctebā Aḥmed nebī-i efżal ü emced

Ḥabīb-i Ḥaḳ Muḥammed tācdār-ı efser-i Ṭāhā

---

12 :Bu beyit, age.'de 19. beyittir.
13 :Bu beyit, age.'de 22. beyittir.
14 :Bu beyit, age.'de 25. beyittir.
** Necm Suresi 9. Ayet *“İki yay aralığı kadar”*
*** Necm Suresi 9. Ayet *“Yahut daha az oldu”*
15 :Bu beyit, age.'de 27. beyittir.
16 :Bu beyit, age.'de 28. beyittir.
**** Necm Suresi 10. Ayet *“Vahyedeceğini vahyetti”*
17 :Bu beyit, age.'de 29. beyittir.
17b:żımān-ı raḥmet-i su’āl:zamān-ı raḥmet-i Mevlā **D.**
18 :Bu beyit, age.'de 30. beyittir.

19 O şāhinşāh-ı [fermān-rān]-ı ser-tāc-ı risālet-kim
Nigīn-i ḥükmünüñ altındadur dünyā vü Māfihā

20 Sirişt-i ẕāt-ı pāki ṭıyn-ı muḥterem nübüvvetdür
Nişānıdur o necm-i ṭurradār-ı āsmān-pīrā

21 Yaḫūd bir ḥüccet-i ẓahriyye-i maḳbūledür ol-kim
Eger ḳāżī-i ḳuds-i ḳudret urmış ḫatm-ile imżā

22 Cemī‘an millet-i küfrüñ büti ṣındı bi-ḥamdillāh
Dü-nīm oldı meger miḳrāṣ-ı lādan zehre-i Zehrā

23 Ṣafā-yı meşrebin gördükde ol ser-çeşme-i nūruñ
Ḥicābından zemīne geçdi oldı sāye nā-peydā

24 N’ola bir pāre ebr[i] başı üzre sāyebān ėtse
Güneşden ṣaḳınur-idi ḥabībin Ḥażret-i Mevlā

---

19 :Bu beyit, age.'de 31. beyittir.
19a:fermān-rān **-M.**
19a:ser-tāc:evreng **D.**
20a:Bu mısra, age.'de 36a'dır.
20a:muḥterem:maḫtūl **D.**
20b:Bu mısra, age.'de 35b'dir.
21 :Bu beyit, age.'de 37. beyittir.
21b:eger:aña **D.**
22 :Bu beyit, age.'de 39. beyittir.
22b:zehre-i Zehrā:zehre-i ‘Uzzā **D.**
23 :Bu beyit, age.'de 40. beyittir.
23b:sāye:Sāve **D.**
24 :Bu beyit, age.'de 48. beyittir.
24b:ṣaḳınur-idi:ṣaḳınur kendi **D.**

25 Ḫudā ol serv-i mevzūn-ḳāmet ü āyīne-ruḫsāruñ

Yėl esdürmezdi toz ḳondurmaz-idi üstine aṣlā

26 ‘Anā-küşāde-i zenbūrı çekdi bā[b]-ı ġār üzre

N’ola görmese çeşm-i düşmene bir aġ-idi gūyā

27 Resūl-i kibriyānuñ mu‘cizātın ‘add ne mümkündür

Ne-deñlü ḫāne-i mu‘ciz-beyānum eylese ıṭrā

28 Çıḳup kürsī-i vālā-yı beyāna rāvī-i fikret

Biraz Mi‘rācınuñ tafṣīlin ėtsün şimdi icmāl[ā]

29 Ḥarīm-i Ka‘be-i ‘ulyā[da] devletle sa‘ādetle

Sarāy-ı Ümmihānī idi ol şeb Ḥażrete me’vā

30 Gelüp nāgeh berīd-i Rabb-i ‘izzet Cebrā’il*

Dėdi ey bā‘iṣ-i īcād-ı ṣun‘-ı cümle-i eşyā

[33ª] 31 Selām ėtdi Cenāb-ı Kibriyā tevḳīr ü ‘izzetle

Saña bir raḫṣ-i Rıżvānī-çerāgāh eyledi inhā

---

25 :Bu beyit, age.'de 49. beyittir.
26 :Bu beyit, age.'de 50. beyittir.
26a:‘Anā-küşāde-i zenbūrı:‘Anākib perde-i zenbūrı **D.**
27 :Bu beyit, age.'de 52. beyittir.
27b:Ne-deñlü ḫāne-i:Ne rütbe ḫāme-i **D.**
28 :Bu beyit, age.'de 53. beyittir.
29 :Bu beyit, age.'de 54. beyittir.
30 :Bu beyit, age.'de 55. beyittir.
30a:Cebrā’il:Ḥażret-i Cibrīl **D.**
31 :Bu beyit, age.'de 56. beyittir.
31b:inhā:ihdā **D.**

32 Binüp gelsün ḥabībüm ‘ālem-i lāhūtı seyr ėtsün
Ḳudūmundan şeref bulsun feżā-yı mülket-i kübrā

33 Ṭurup ol pādşāh-ı tācdār-ı taḫt-ı maḥbūbī
Süvār oldı o raḫş-ı āsmān-peymāya bī-pervā

34 Nüḫustīn ḫaṭvede Allāhü ekber bu ne sür‘atdür
İkāmetgāhı oldı ol imāmuñ Mescid-i Aḳṣā

35 Ṣaf-ı ervāḥ-ı pāk-i enbiyāya muḳtedā oldı
O miḥrāb-ı muḳaddes[de] imām-ı ṣāḥibü’t-taḳvā

36 Berāt-ı raḥmet-i Mevlā süṭūrı idi ol ṣaflar
Vücūd-ı bī-naẓīr-i seyyidü’l-kevneyn añа ṭuġrā

37 Tamām ėtdi ṣalātı sünnet-i pākizesi üzre
Du‘ālar aydı gitdi āsmāna rūḥ-idi farżā

38 Tefāvüt bildiler mābeynde yėrden göge dekdür
Cemī‘-i enbiyāya fażl-ı ẕātın eyledi inhā

---

32 :Bu beyit, age.'de 57. beyittir.
33 :Bu beyit, age.'de 58. beyittir.
34 :Bu beyit, age.'de 65. beyittir.
35 :Bu beyit, age.'de 66. beyittir.
35b:ṣāḥibü’t-taḳvā:ṣāḥibü’l-fetvā **D.**
36 :Bu beyit, age.'de 67. beyittir.
37 :Bu beyit, age.'de 68. beyittir.
37b:aydı:dėdi **D.**
38 :Bu beyit, age.'de 69. beyittir.

39 Burāḳ-ı berḳ-reftār-ile gitdi evc-i a‘lāya

Gördi gūyiyā bād-ı ṣabā bir ġonca-i ra‘nā*

40 Felekde keh-keşān ẓann ėtme ol sulṭān-ı ẕī-şānuñ

Yolunda ḳum döşetdi sākinān-ı ‘ālem-i belā

41 Ḫayāl ėtme şafaḳ raḳḳāṣ-ı gerdūn farṭ-ı şevḳinden

Felekde raḳṣ içün bir al eteklik eylemiş peydā

42 Türāb-ı maḳdem-i faḫr-ı cihāna çehre-sāy oldı

Ġubār-ı ṣafḥa-i rūy-ı ḳamerde bülbüldür ḥālā

43 Sipāriş ḳıldı defter-ḫāne-i icmāl-i bālāyı

Debīr-i vāridāt-ı çarḫuñ ėtdi rütbesin a‘lā

44 Nihān oldı pes-i ḥüsnüñde tel ḳırmış gibi Zühre

Bilür ol bezm-i ḫāṣṣa çeşteye lāzım degül zīrā

45 Meger deryūze-kār-ı naḳd-i lüṭfıdur ki rāhında

Çerāġ-ı müjde-i mihr-ile bekler Ḥażret-i ‘Îsā

---

39 :Bu beyit, age.'de 71. beyittir.
39b:gördi:götürdi **D.**
40 :Bu beyit, age.'de 73. beyittir.
40b:belā:bālā **D.**
41 :Bu beyit, age.'de 76. beyittir.
42 :Bu beyit, age.'de 77. beyittir.
42b:bülbüldür:bellidür **D.**
43 :Bu beyit, age.'de 78. beyittir.
44 :Bu beyit, age.'de 79. beyittir.
44a:pes-i ḥüsnüñde:pes-i çenginde **D.**
44b:çeşteye:çeşteci **D.**
45 :Bu beyit, age.'de 80. beyittir.
45b:müjde:mürde **D.**

46 Uyardı şeb-çerāġ-ı ṭāli‘in Keyvān-ı meş‘alkeş

Ki necm-i baḫtı oldı ṭa‘na-sāz-ı Zühre-i zehrā

47 Sa‘ādetle firāz-ı ṣandalī-i kürsiye çıḳdı

Şeh-i ṣāḥib-ḳırān-ı pāy-taḫt-ı mülk-i istiğnā

48 Yolında aṭlas-ı ‘arş-ı mu‘allā oldı pāy-endāz

Ayaġına yüzin sürmekle buldı rütbe-i a‘lā

[33b] 49 Maḳām-ı Sidre'ye geldükde ḳapdı ḳudsiyān anı

Meger-kim oldı sedd-i reh aña sırr-ı naṣ u *“Mā-minnā”**

50 Burāḳ-ı āsmān-peymā da ḳaldı türk-tāzından

Degül zīrā [atı oynaġı] ol ṣaḥrā-yı bī-hemtā

51 O dem i‘zāz-ile Refref gelüp kendin yanaşdurdı

Felek gibi o mihr-i ḥüsne ėtdi sīnesin me’vā

---

46 :Bu beyit, age.'de 82. beyittir.
47 :Bu beyit, age.'de 84. beyittir.
48 :Bu beyit, age.'de 85. beyittir.
48b:a‘lā:‘ulyā **D.**
49 :Bu beyit, age.'de 86. beyittir.
49a:ḳapdı ḳudsiyān anı:ḳaldı ṭā’ir-i ḳudsī **D.**
49b:oldı sedd-i reh:sedd-i reh oldı **D.**
49b:sırr-ı **-D.**
* :Sâffât Suresi 164. Ayet *“Bizden (hiç) kimse yoktur”*
50 :Bu beyit, age.'de 87. beyittir.
50b:atı oynaġı **-M.**
51 :Bu beyit, age.'de 88. beyittir.
51a:kendin:ḫiẕmet **D.**

52 Anuñla ṣad hezārān perde çıḳdı nūr u ẓulmetden

Ḳalup Refref-de āḫir gitdi Aḥmed yekke vü tenhā

53 Ėrişdi bir yėre kim şeş-cihet yoḳ çār-‘anāṣır yoḳ

Zemīn ü āsmān nā-būd ü ‘arş ü ferş nā-peydā

54 Bu ḥāletle duḫūl ėtdi ḥarīm-i “*Ḳābe ḳavseyne*”**

Olup ser-menzili evvel ḳademde ḳurb-ı“*Ev-ednā*”***

55 Cenāb-ı Aḥmed-i mürsel ṣımāḫ u gūş-ı cān-ile

Kelām-ı ‘izzet-i bī-kemm ü bī-keyf eyledi ışġā

56 Mezāyā-yı suḫan nā[z] u niyāz-ı ‘ışḳ idi cümle

Me’āl-i güft ü gū rāz-ı muḥabbet idi ser-tā-pā

57 Benem ḥāṣılı añlanamaz ol ṣoḥbet ne ṣoḥbetdür

O ṣoḥbetden ne mümkün ‘aḳl ėde bir ẕerre istifā

---

52 :Bu beyit, age.'de 89. beyittir.

52a:çıḳdı:geçdi **D.**

53 :Bu beyit, age.'de 90. beyittir.

53a:çār-‘anāṣır:çār-‘unṣur **D.**

54 :Bu beyit, age.'de 93. beyittir.

54b:evvel ḳademde:ol ḳadd-i tīrüñ **D.**

** : Necm Suresi 9. Ayet. *“İki yay aralığı kadar”*

*** : Necm Suresi 9. Ayet. *“Yahut daha az oldu”*

55 :Bu beyit, age.'de 94. beyittir.

55b:bī-keyf:keyfī **D.**

56 :Bu beyit, age.'de 96. beyittir.

57 :Bu beyit, age.'de 97. beyittir.

57a:benem ḥāṣılı añlanamaz:bilinmez ḥāṣılı añlanmaz **D.**

57b:bir ẕerre:bir behre **D.**

58 Bulup maḳṣūd-ı mā-fi'l-bālini yā hū dėyüp āḫir

Nüzūl ėtdi zemīne āyet-i raḥmet idi Ḥaḳḳā

59 Birisi işte Bismillāh ile ḫams-i mübārekdür

O şeb ol pençe-i mühr-i [nübüvvet] eyledi ihdā

60 Ḫudāvendā şefī'ü'l-müznibīnā raḥmet eyle*

Siyeh-rū bir ḳuluñdur S̲ābit-i āşüfte vü şeydā

61 Esīr-i baḥr-ı cürm ü ġūṭa-kār-ı çāh-ı 'iṣyāndur

Yed-i ṭūlā-yı luṭfuñ ḳıl faḳīre urvetü'l-vus̲ḳā

62 'Uyūbun kūşe-i dāmān-ı iḥsānuñla sırr eyle

Ḳıyāmet 'arṣasında derdmendi eyleme rüsvā

63 Şefā'at eylemezseñ ḥāl ma'lūm-ı sa'ādetdür

'Araṣād ehl-i maḥşer ben ḳuluñla eyler istihzā

---

58 :Bu beyit, age.'de 98. beyittir.
59 :Bu beyit, age.'de 100. beyittir.
59b:nübüvvet **-M.**
60 :Bu beyit, age.'de 101. beyittir.
61 :Bu beyit, age.'de 102. beyittir.
61a:Esīr-i baḥr-ı cürm:Esīr-i çāh-ı cürm **D.**
61a:ġūṭa-kār:ġūṭa-ḫār **D.**
61a:çāh-ı 'iṣyāndur:baḥr-ı 'iṣyāndur **D.**
62 :Bu beyit, age.'de 104. beyittir.
62a:sırr:setr **D.**
63 :Bu beyit, age.'de 105. beyittir.
63b:'Araṣād:'Uṣāt-ı **D.**

64 Cenāb-ı Kibriyā'dan cürmüm iḥsān eyle afv ėtdür
Sözüñ geçmez degül ey pādşāh-ı ‘ālem-i ma‘nā

65 Ḫudā'dan ravża-i pür-nūruña her rūz u şeb gelsün
Ṣalavāt bī-ḥad ü ġāyet selām-ı bī-‘ad ü iḥṣā

161

Mirāciyye-i Nābī Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ḳudūmuñ dehre ey şāh-i rusul ḫatm-i risāletdür
Ẓuhūruñ *“Raḥmeten li’l-‘ālemīn”*[*] olmaḳda āyetdür

[34ª] 2 Vücūduñ māye-i emn ü dāmān-ı ins ü cān oldı
Ṭulū‘uñ müjde-i ġufrāna Mevlā'dan beşāretdür

3 Ġaraż şaḳḳu’l-ḳamerden ışba‘-ı mu‘ciz-beyānuñla
Gürūh-ı ins ü cinni da‘vete gūyā işāretdür

4 Süleymān-ı zamān İskender-i devrāna el vėrse
Ferāşet ḫiẕmeti dergāh-ı iclālüñde devletdür

5 Perestār-ı ḥarīm-i devletüñ ḥavrā-yı ḳuds oldı
Götürse ġāşiyeñ[i] rūḥ-ı Cebrā’il'e minnetdür

---

64 :Bu beyit, age.'de 106. beyittir.
64b:pādşāh-ı ‘ālem-i ma‘nā:pādşāh-ı ṣūret ü ma‘nā **D.**
65 :Bu beyit, age.'de 110. beyittir.
65a:gelsün:olsun **D.**
65b:Ṣalavāt:Ṣalāt-ı **D.**

161:Nābī'nin yayımlanmış eserleri arasında bu mirâciye bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

[*] Enbiyā Suresi 107. Ayet *“Âlemlere rahmet olarak”*

6 Ḳamerveş iḳtiyās eyler-ise nūr enbiyāsından
Devādur āftāb-ı ‘ārıżuñ şems-i ‘ināyetdür

7 Kimisi nūş ėder Kevs̲er nebāt-ı mu‘cizātuñdan
Kimisi yaġmaḳda tāze bulutveş özge ḥāletdür

8 Getür müşgīn-kef-i mu‘ciz-nihāduñ noḳṭa aḥcārı
Ebā Cehli getürmez dīne şemşīrüñ [ne] ḥikmetdür

9 Şeb-i mevlūd-ı pür-cūduñ münevver ėtdi āfāḳ ı
Olur ‘uḳbāya dek İslām'a mir’āt-ı sa‘ādetdür

10 Ne şeb ol ḥüsünüñ ḥaḳḳā felek ḫāk-i girībānı
Ne şeb ol-kim żiyāsı mihre bu baḫş-ı muḥabbetdür

11 Ne şeb ol-kim ġubārı sürme-i çeşm-i nihād oldı
Ne şeb ol-kim mehinden iḳtibās-ı nūr ėder ḫurşīd

12 Ne şeb ol-kim sevād-ı merdüm-i ‘aynı selāmetdür
Ne şeb ol-kim siyāhı kākül-i ḥūrī-i cennetdür

13 Ne şeb ol-kim sevād-ı bürḳa‘-i rūyı mecīd oldı
Ne şeb ol-kim siyāhı kisve-i beyt-i celāletdür

14 Ne şeb ol şemme-i feyżi muḳaddes eyledi şāmı
Ne şeb ol ḳand-ı Mıṣr'a z̲evḳ-i imdād-i celāletdür

15 Ne şeb ol-kim derūnundan aḳıtdı āb-ı ḥayvānı
Ne şeb ol-kim meşām-ı nīm-būyı būy-ı cennetdür

16 Ne şeb ol-kim ẓuhūrundan taḳlīl-i kān-ı Kisrā'nuñ
Ne şeb ol-kim birezinden sevād-ı dīn ‘imāretdür

17 Şeb-i mevlūd-ile ümm-i şeb-i Mi‘rāc-ı ferḫunde
Ruḫ-ı İslām'a gūyā iki ḫāl-i ḥüsn-i behcetdür

18 Birisi şāne lüṭuf-ı İlāhī'den zemīn üzre
Birisi aṭlas-ı gerdūna zīver-baḫş leṭāfetdür

19 İkisi bir ṣadefden zāde gūyā iki gevherdür
Anuñ’çün farḳ olunamaz birinden dürr-i müddetdür

[34^{b}] 20 ‘Aceb ḥikmet ‘aceb ḥālet bu sırra ėrmez endīşe
Kimine semm ü zehr oldı kimine nūş-ı şerbetdür

21 İki perr-i hümā-yı Sidre sād-Refref-i İslām'a
Ser-i giriftāre ammā iki şemşīr siyāsetdür

22 İki ebrū-yı ġarrādur yāḫūd ruḫsār-ı ḫārda
Hümā-yı ḳudse yā iki cenāḥ-ı feyż-ı ḳudretdür

23 Ya iki leyle ‘anberdür yed-i ‘aṭṭār-ı ḳudsīde
Buḫūr içün iki şebde ki şehbāz-ı meserretdür

24 İki miṣāl-i keṣīri yed-i ġılmān-ı cennetde
Ola ser-pūş-ı ‘ālem şām-ı Mi‘rāc-ı velādetdür

25 Ya iki nāfe-i āhū-yı firdevsiñe düşmişdür
Zemīn ü āsmāna ‘ıṭr-baḫşā-yı leṭāfetdür

26 Ya iki Leylī'dir kim ḥüsni Mecnūn ėtdi İslām'ı
Yaḫūd baḫt-ı siyāh-ı ṭāli‘üm ehl-i ḍalāletdür

27 Ol iki leyle-i ‘anber-şehīm ü müşg-bū ḥaḳḳā
Kimine dīde-i rūşen kimine ‘ayn-ı ẓulmetdür

28 Ḳader mi müjdesine ḥażret-i sulṭān-ı kevneynüñ
Zemīn ü āsmāna iki semmūrāne ḫıl‘atdür

29 Felek yaḳıldı pāy-endāz iki müşgīn-dībāyı
Selāṭīnüñ düşerler pāyine dībāce ‘ādetdür

30 Eyā ḫayrü’l-beşer sulṭān-ı kevneyn ü mülük meger
Gürūh-ı bī-keşāna dergehüñ bāb-ı mürüvvetdür

31 Sen ol deryā-yı bī-pāyān-ı iḥsān u keremsin ki
‘İlācın kimse bilmez ol esīr-i çāh-ı ḥayretdür

32 Sen ol baḥr-ı himemsin-kim kemīne mevc ġarḳ eyler
Murād ėtseñ zemīn ü āsmān[ı] bu ne himmetdür

33 Mübeccelsin farażī ātī-ile yā Ḥabībullāh
Nigāh-ı kūşe-i çeşmüñ ‘aṣāna ‘ayn-ı raḥmetdür

34 Ne vech-ile sürem yüz ḫāk-i dergāh-ı mu‘allāya
Ḳarīn-i nefs sulṭānum yėrim ḫāk-i mezelletdür

35 Girībānuñ ḳomaz elden ḥayā-ālūde dāmānum
Dil-i bī-çāre şimdi ġurfe-i baḥr-ı ḫacāletdür

36 Sükūt ėtsem iş olmaz ‘arż-ı ḥālüm ḫāmeye gelmez
‘İlācın kimse bilmez dil esīr-i çāh-ı ḥayretdür

37 Günehzār-ı dilümde ġonca-i āzār açılmaḳda
Zemīn-i ḳalbe zīrā ekdügüm toḫm-ı şeḳāvetdür

[35ª] 38 Sebük-pāy u ḳavī-i Rüstem-i dem ‘ışḳ mu‘āṣara
Gelince birr ü iḥsāna velī kārum beṭāletdür

39 Kebā’irden ṣaġā’irden günāhum ‘add olunmazken
Yine alan dil[i] bend ü esīr-i ḥırṣ u şehvetdür

40 Giriftār-ı hevāyam oldı taḫlīṣime bā‘iṣ*
Eger ser-pençe-i tevbe eger dest-i nedāmetdür

41 ‘Amelden fāriġ u āzād sürūr-ı kātib-i ḫurrem
Biri ammā yazılsa peykere birazı sıḳletdür

42 Ne dar bir ‘amelgāh-ile enīs-i diyār-ı ḳabrümde
Ne dār ḫayrāt-ı taḳvā kim dėyem rād-ı ḳıyāmetdür

43 Girībānum kef-i ye’s ü ḳunūta dėrse luṭf eyle
‘Aṣānuñ ‘aynına ḫāk-i dergeh kuḥl-i kefāretdür

44 ‘İdād-ı isteginden olmaġa yoḳ bende istiḥḳāḳ
Senüñ kūyuñdan ‘add olmaḳ baña dünyāca ni‘metdür

45 Velī ḫavfüm budur kim olmayam ol rütbeye lāyıḳ
Bu ‘abd-ı ma‘ṣiyet ü cürm-i bezmüm bī-liyāḳatdür

46 Beni rūz-ı cezā nār-ı ġażabdan bu ḳıyāfetle
Ḥużūr-ı Ḥaḳ'da taḫlīṣ ü murād ancaḳ şefā‘atdür

47 Ne şebdür lüṭf u iḥsānuñ yanında cürm ü ‘iṣyānum
Velī ‘arż-ı cerā’im ḫāk-pāye ḫaylī cerāyetdür

48 Şehā ḥilmüñ penāh ėdüp ėderdüm ‘arż-ı ḥāl ammā
Budur ḫavfüm ki belki ‘arż-ı ḥāl esbāb-ı nefretdür

49 Şehā sermāye-i ‘ömri<de> ni‘metüñde ḥarb eylemek*

Ḫayır-ı ümmete bī-şā’ibe ḥüsn-i ibādetdür

50 Niçe ḥüsn-i ‘ibādet-kim seni medḥ eyledi Mevlā

Saña medḥ ü senā her dem cihāna farż u sünnetdür

51 Münevver eyleye Mevlā derūnum ni‘metüñ-ile

Ferāmūş eylemek ḫāşā senā ki ḳalbe ḳasāvetdür

52 Sürüp yüz ḫāk-pāy-i çār-yāra ‘arż ėdelüm ḥālüm

Ki her biri şeh-i kevneyn ile ferḫunde-ṣoḥbetdür

53 Cenāb-ı ḥażret-i ṣıddīḳ-i ekber ez-hümāmü’l-gār

Anuñ ḥaḳḳında nāzil oldı bir deryā-yı şefḳatdür

54 Vezīr-i pīr-i zamān devletinde şāh bu lākin

Ki ṣoñra bī-nizā‘ u şübhe sulṭān-ı ḫılāfetdür

55 Cenāb-ı ḥażret-i Fārūḳ ḳuṭb u evliyā ‘adli

Niẓām-ı ‘ālem oldı şāh-ı özünüñ ‘adāletdür

[35^{b}] 56 Dü-māh-ı rāha ėrdi Ḳayṣer'i kör ėtdi engüşti

Ėrişdi şarḳ u ġarba tīġ-ı sulṭān-ı velāyetdür

57 Cenāb-ı ḥażret-i Osmān ṣāḥib-i ‘adil ü dā[d]

Aña tertīb-i Ḳur’ān u āyet-i Nūr kerāmetdür

58 Nigāha şerm ėderdi z̲āt-ı pākine sürūş-ı Ḥaḳ
Şeh-i ḥilm ü ḥayā sulṭān-ı iḳlīm-i şehādetdür

59 Cenāb-ı ḥażret-i kerrār u yār-ı seyyidü'l-ebrār
Medīne'dür ‘ulūma ḥażret ol bāb-ı faż̄īletdür

60 Yem-i lüṭf u keremdür ibn-i ġam u nūr-ı ekremdür
Emīr-i lā-fetā şīr-i Ḫudā şāh-ı şecā‘atdür

61 İki şehzāde-i ekrem iki ‘ammī vü muḥyī*
Ėden tafṣīl ü ta‘bīr-i merātib-i ehl-i bid‘atdür

62 Ḫılāfetde o şāhāne belāġuñ böyledür tertīb
Ėden tafṣīl ü ta‘bīr-i merātib-i ehl-i bid‘atdür

63 İki şehzāde-i ekrem iki ‘ammī-i ‘Îsā-dem
Daḫı şimşād-ı cennet şemm-i żiyā-baḫş şecā‘atdür

64 Daḫı aṣḥāb-ı dāl-i z̲ü'l-keremüñ yā Resūlallāh
Ża‘īf ümmetleriüñe cümlesi necm-i hidāyetdür

*Bu beyitin mısraları, mecmuada ters yazılmıştır. Ters olan mısralar, kafiye gereği düzeltilmiştir.

65 Gülū-gīr oldı dest-i ḫaclet ü şerm ü ḥayā āḫir
Şefī‘im ḫāk-pāy-i devletüñde bu cemā‘atdür

66 Benüm ḥaḳḳumda redd ėtme ricāsız āl ü aṣḥābuñ
Şefā‘at ḳıl baña ol günde kim rūz-ı vaḥşetdür

67 Ḫudā setr eyleye aḥvālümi erbāb-ı maḥşerde[n]
Ki nār-ı dūzaḫa ġālib olan fażāḥatdür*

68 Günāhım cümle-i ümmetden [efzūn] olsa ġam çekmem
Eger rūz-ı ḫaber dėrseñ baña **Nābī**-de ümmetdür

69 Ḫudā'dan rūḥ-ı pāküñe ṣalāt-ı bī-şümār olsun
Daḫı aṣḥāb u āliñe ki aṣḥāb-ı fütüvvetdür

70 Dem-i āḫir diyem birdür Ḫudā sen Ḥaḳ resūlısun
Cenāḥeyn ola rūḥa ol<ki> nuḳaṭeyn-i şehādetdür

162

Niẓāmī Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ey cemālüñ āyeti ‘unvān-ı dīvān-ı ḳadīm
Ḳaşlaruñ ṭuġrası Bismillāhirahmānirrahīm

2 Seni bu luṭf-ile gördügün hevādan şeyḫ-i şehr
Tevbe arż eyler baña Estaġfirullāhü’l-‘aẓīm

3 Lām-ı zülf-i ser-nigūn naḳşına ol dür-dānenüñ
Ey raḳīb el ṣunma kim “*lā taḳrabū māle’l yetīm*”*

[36ª] 4 Nāfe-i Çīni ṣaçuñdan ḳışṣadur līkin ḫatā
Nergis-i şehlā gözünden nusḫadur līkin saḳīm

5 Görseñ ey dilberā sensiz ben niçe ‘ıyş eylerem
Eşk sāḳī āh muṭrib nāle hem-dem ġam nedīm

6 Ḫālüñ ol Hindū ki Rūm ėlinde ṭutmışdur vaṭan
Zülfüñ ol ṭāvūs kim gülşende olmışdur muḳīm

7 Miḥnet ü derd-ile pür-nemdür **Niẓāmī**'nüñ gözi
Ṭutalı gözde maḳām ol ḳaşları nūn aġzı mīm

162: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

* En‘ām Suresi 152. Ayet *“Yetim malına yaklaşmayın.”*

163

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 N’olaydı şehr-i ‘ademde iḳāmet ėtmiş olaydıḳ
Velī mülkiyyet-i mekān[dan] ferāġat ėtmiş olaydıḳ

2 Bu pāy-i lüġaz-ı ḫarmāna hīç çekemez idük ġam
Reh-i dırāz-ı temennāda sür‘at ėtmiş olaydıḳ

3 Misāl-i sūzda olurduḳ nigāh-ı dūzaḫ-ı kām*
Ḥuṣūl-i maṭlab içün biz-de diḳḳat ėtmiş olaydıḳ

4 Bu cürüm-i bücr ile ārzū-yı cennet ėderdik
Ḫulūṣ-ı ḳalb-ile bir kez ‘ibādet ėtmiş olaydıḳ

5 ‘Aceb ne ḥuṣūle endāz vaż‘ ėderdi-ki **Rāġıb**
Nevāle-i kerem-i çarḫa raġbet ėtmiş olaydıḳ

163:Rāġıb mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

164

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Ḫırrān-ı zaḫımum dil-i ḫurrem bile bilmez
Telḫī-i meẕāḳ-ı dilümi sem bile bilmez

2 Her bü’l-heves esrār-ı ġama maḥrem olur mı
Aḥvāl-i ġam-ı ‘ışḳumı hem-dem bile bilmez

3 Zaḫm-ı sitemüñ ẕevḳini dil cāna ṭuyurmaz
Ālūdegī-i dāġumı merhem bile bilmez

4 Ol mertebedür ḫancerine şimdi ġulüv kim
Ol çāşnī-i raġbeti zemzem bile bilmez

5 Raḳṣān u perīşān-ı ġam ėderem nādir dost
Aġyār degül ‘azmümi sāyem bile bilmez

6 Kem-nām-ı cihān ėtdi felek tā o ġurūr kim
Şimdi der-i ‘uzletüñde mi ġam bile bilmez

7 Keyfiyyetümi ‘ışḳ-ı niyāz eyle vecīhī
Rindān-ı ḫarābāt degül Cem bile bilmez

8 Rāz-ı dilberümi ġam bile bilmez*
Endīşe vü efkārumı bile bilmez*

164:Cem Sultan'ın Türkçe Dīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.

9 Aḥbāb-ı ṭarabġāh-ı muġānam dėme zinhār

Şeh-rāh-ı ḫarābātı dilā Cem bile bilmez

165

Tercī‘-i Bend-i Ḥüseynī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1

[36^{b}] 1 Ey göñül gel heves-i sīm-bedenden geçelüm

Gel meyil ėtmeyelüm zaḫm-ı dikenden geçelüm

2 Göz açup baḳmayalum ṭanṭana-ı devrāna

Ziynet-i ḫayme-i gerdūn-ı kühenden geçelüm

3 Uçmaġa uçmaġ-ıçun ėtmeyelüm niçe ḫayāl

Zāhidüñ ḫavfi ṣırāṭ-ise biz andan geçelüm

4 Baġrumuz minḳab-ı elmās-ı muḥabbetle delüp

Rişte-i ‘ışḳa ṭaḳup dürr-i ‘Aden'den geçelüm

5 Cāme-i ‘āriyyeti çāk ėdelüm el-ḥāṣıl

Cān vėrüp şevḳ-ıla cānāneye tenden geçelüm

6 Miḥnet-ābād binādur bu sipihr-i ‘aẓamet

İstinād ėtmeye kim aña miḥenden geçelüm

165:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

7 Geçdi bizden bu felek biz daḫı andan geçelüm
Ey göñül gel kerem ėt yārı geçenden geçelüm

2

1 Felegüñ yoġına mı varına mı şād olalum
Vuṣlat-ı yār-ı cefākārına mı şād olalum

2 Nesine ḫand'ėdelüm ḫānkah-ı dünyānuñ
Ṣūfīveş cübbe vü destārına mı şād olalum

3 Hicr-i yār-ıla baña ṭās-ı felek ṣundı zehr
Leẕẕet-i la'l-i şekerbārına mı şād olalum

4 Bu günüñ ġuṣṣası ḥayfā ki tamām ėtdi bizi
Ẕevḳ-ı 'işretle 'aceb yārına mı şād olalum

5 Nuḳre-i eşkle bize çehre-i zerd oldı naṣīb
'Ālemüñ dirhem ü dīnārına mı şād olalum

6 Gül-i maḳṣūdum açılmadı cihān bāġında
Biz bu güllerüñ eyā ḫārına mı şād olalum

7 Geçdi bizden bu felek biz daḫı andan geçelüm
Ey göñül gel kerem ėt yārı geçenden geçelüm

3

1 Bilmem ey dehr-i denī sende ne ḥālet görinür
Bu göñül ṭıflına her gāh ferāġat görinür

2 Her ḳaçan çehre-i mir'āt-ı sipihre baḳsam
Ḫayme-i ẓıll-ı ḫayāl gibi cür'et görinür

3 Meylümüz Tañrıyadur ma'nī yüzinden baḳıcaḳ
Sūretā zümre-i ḫūbāna muḥabbet görinür

4 Biledür genc-ile ṭılsım çün şu'bān-ı 'adüv
Güle baḳup n'ėdelüm ḫār-ı meşaḳḳat görinür

[37ª] 5 'İzzete ėrişe cāh ile n'ola her cāhiller
Bu meẕābilde kemāl ehline żillet görinür

6 Eyledüm 'ibret-ile āyīne-i dehre naẓar*
Ḫˇāce-i cāna reh-i āḫirete rıḥlet görinür

7 Geçdi bizden bu felek biz daḫı andan geçelüm
Ey göñül gel kerem ėt yārı geçenden geçelüm

4

1 Gelüñüz ‘işret-ile ‘ıyşı tamām eyleyelüm
Bāde[yi] bāda vėrüp cām-ı müdām eyleyelüm

2 Geçelüm sīm ü zerinden yıḳılası dehrin
Ḳoyalum anı yeter da‘vī-i ḫām eyleyelüm

3 Cān u baş oynayalum Ḥaḳ yoluna merdāne
‘Arṣa-i ‘ışḳda bugün bir ėyü nām eyleyelüm

4 Çekelüm ṣabr u riyāżet ḳılıcın Rüstemvār
Nefsümüz dīvini kendümüze rām eyleyelüm

5 Baġırumuz nār-ı muḥabbetde kebāb olsun*
Bezm-i ġamda demi mey dīdeyi cām eyleyelüm

6 Gėyelüm ḳaṣr u fenā-cāmesini ġayret-ile
Varalum künc-i ḳanā‘atde maḳām eyleyelüm

7 Geçdi bizden bu felek biz daḫı andan geçelüm
Ey göñül gel kerem ėt yārı geçenden geçelüm

5

1 Niçe bir ġam çekelüm dilber-i raʻnā diyerek
Nice pür-dāġ olalum ʻışḳ-ı velāyet diyerek

2 Leb-i cān-baḫşını ʻuşşāḳa perī̇ çehrelerüñ
Niçeye dek ṣatalum sükkeri ḥelvā diyerek

3 Ḳāmeti vaṣfı ile o servüñ başın*
Dė bula mı ėregör göklere Ṭūbā diyerek*

4 Māsivā rāhına ʻazm eyleme ey dil yap yap
Gel senüñle dönelüm ḥażret-i Mevlā diyerek

5 Meskenet ḫāküñe yüzler sürelüm aġlayalum
Maġfiret ḳıl bize ey yār-ı Ḫudā diyerek

6 Gel **Ḥüseynī̇** bu maḳāmdan götür ayaguñı sen
Niçe nefis ü hevā zī̇net-i dünyā diyerek

7 Geçdi bizden bu felek biz daḫı andan geçelüm
Ey göñül gel kerem ėt yārı geçenden geçelüm

166

‘Ulvī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1

[37^{b}] Baña kemlik ṣatanlar dā’im<ā> iyilikle yād olsun

Zevālüm isteyenler gün gibi rūşen-nihād olsun

Ḳuṣūrum gözleyen kāmillerüñ ‘ömri ziyād olsun

Mükāfātı dėmem bir muḳteżā-yı ‘adl-dād olsun

Yıḳanlar ḫāṭır-ı nā-şādumı yā Rabb şād olsun

Benim’çün nā-murād olsun dėyenler ber-murād olsun

2

Sitemgerlig içün ol bī-vefā yār oldı aġyāre

Cefāsından ṣafālar kesb ėdüp ẕevḳ ėtmedür çāre

Naṣīb olan belādur muttaṣıl çūn ‘āşıḳ-ı zāre

Dil-i zārum elimden ḥaẓẓ ėdüp incitmez āzāre

Yıḳanlar ḫāṭır-ı nā-şādumı yā Rabb şād olsun

Benim’çün nā-murād olsun dėyenler ber-murād olsun

166:Ulvī mahlaslı şiirler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiire ulaşılamamıştır.(bk. kaynakça) Ulvī bu şiirinde, Nā’ilī'nin bir gazelini tesdīs etmiştir.

3

Göñül olduḳça pür-ġam cümle ḫalḳı şādmān ister

Dögülür zār u nā-kām olsa dehr-i kāmrān ister

Cihānı kendü gibi ṣanma zār u nā-tüvān ister

Meṣeldür gerçi dėr yıḳılanı yıḳılan ister*

Yıḳanlar ḫāṭır-ı nā-şādumı yā Rabb şād olsun

Benüm'çün nā-murād olsun dėyenler ber-murād olsun

4

Revān olınca rūḥum ḫāne-i vīrāne-i tenden

Kimesne istemem rencīde-ḫāṭır olduġun benden

Ḳabūlümdür ne gelse cevr-i yār ü ḳahr-ı düşmenden

Murādı bu dil-i nā-şād u kāmuñ bu durur senden

Yıḳanlar ḫāṭır-ı nā-şādumı yā Rabb şād olsun

Benim'çün nā-murād olsun dėyenler ber-murād olsun

5

Olup derd-i belā-yı dehre döndi tīġa im'itād

Ḳoyup bu maṭla'[ı] ḫand-ile kendi **'Ulvī**-i nā-şād

Murād üzere mülkde görüşüp şenlik yüzin üstād

Ḫarāb-ābād 'ālemden çekerseñ cevr-ile bī-dā[d]

Yıḳanlar ḫāṭır-ı nā-şādumı yā Rabb şād olsun

Benim'çün nā-murād olsun dėyenler ber-murād olsun

167

Ṭālib Efendi

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

[38ª] 1 Neşāṭı göñlümüñ ol gül-‘ızāra ḳalmışdur
Küşāyiş-i dil-i bülbül bahāra ḳalmışdır

2 Kenār ümīdi ile bu sefīne-i dilümüz
Hemān müsā‘ade-i rūzgāra ḳalmışdur

3 Nevā-yı perde birūn-ı fiġān u bī-ārām
Şeb-i hicirde dil-i bī-ḳarāra ḳalmışdur

4 Ṭabīb kārı rūyuma dėr hemān*
İşüm ḥabīb-ile Kirdigāra ḳalmışdur

5 Viṣāl-i yār-ıladur ẕevḳ-i ‘ışḳ ey **Ṭālib**
Bitince ṣoḥbetümüz nev-bahāra ḳalmışdur

167: Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk. kaynakça)

168

Şu‘ūrī Çelebi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Nigāh-ı sūz-ı ‘ālemsin ḳaderin ḳanda ben ḳanda
Tecellā-yı cemāl-i yāre ṭāḳat ḳanda ben ḳanda

2 Bu baḫt-ı müsā‘id-ile felek şi‘r ėtse de olmaz
Viṣāl-i şāhid-i āmāle ḳudret ḳanda ben [ḳanda]

3 Ėrişmez dest-i kūtāh ṭaleb-i dāmān-ı ümmīde
Niyāz-ı şāh-ı mülk-i nāza ruḫṣat ḳanda ben [ḳanda]

4 ‘Abeş feryād ėder her seḥer ki kūy-ı dilberde
Bu tīre-baḫt-ıla te’sīr-i himmet ḳanda ben ḳanda

5 Hümā-yı evc-i ḥüsni ṣayda fikr ü sa‘yi sehivde
Ḳażā-yı ‘ışḳda dām-ı muḥabbet ḳanda ben ḳanda

6 Ėderdüm sūz-ı dille ben hilāli na‘l-i der-āteş
Velīkin ol perī-ruḫsārı da‘vet [ḳanda ben ḳanda]

7 Der-āġūş-ı miyānı bir nefes ḫˇāb içre de olmaz
Murād üzere **Şu‘ūrī**-i vuṣlat ḳanda ben ḳanda

168:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

169

Sehmī Çelebi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Bezm-i vaṣl-ı yārda bī-hūde taḳrīrüñ nedür
Sen nesin ey ḫāme-i küstāḫ taḥrīrüñ nedür

2 Mest-i ‘ışḳı azıcuḳ gīsū-yı dilberdür ṭutan
Yoḫsa sen Ādem misin ey şıḫne zencīrüñ nedür

3 Sīnemüzde nüsḫa-i pīçīdeveş ḥıfẓ eylerüz
Bilmezüz ammā ki nef‘-i zaḫm-ı şemşīrüñ nedür

4 ‘Ālemi ḳırmaḳ diler ol şeh-süvār-i mülk-i nāz
Söyleye ey ġamze sende ḥüsn-i tedbīrüñ [nedür]

5 **Sehmiyā** beñzer yine bir tāze derdüñ var senüñ
Bu nihān-ı girye bu āh-ı cihāngīrüñ nedür

169:Sehmī ile ilgili yapılan çalışmada bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

170

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Şevḳ-i la‘lüñle o kim mest mey-i āşām olmaz
Vāḳıf-ı cilve-i nev-şāhid-i ilhām olmaz

[38^{b}] 2 Şāḫsār-i eser-i ṣālsa sipihre sāye
Ehl-i dil maẓhar-ı şādān-ı ikrām olmaz

3 Bulmaz esbāb-ı recā mertebe-i ḥüsn-i ḳabūl
Dil-i dānāda nişān-ı ṭama‘-ı ḫām olmaz

4 Eylemez ‘izzet-i gerdūna nigāh-ı rāḥat
Kām-ı himmet heves-ālūde-i evhām olmaz

5 Dā’im eylerse n’ola vaṣf-ı ‘izāruñ **Sehmī**
Bülbül-i gülşen-i Ḳudse dem-i hengām olmaz

170:Sehmī D.,s.154-155
2b:şādān:şād-ābī**D.**
4a:rāḥat:raġbet **D.**

171

Ġubārī Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Faṣl-ı germāda ‘aceb rāḥat-fezādur mirvaḥa
Eller üstünde yėr eylerse sezādur mirvaḥa

2 Ġonca-i cān u dili bī-minnet açmaḳda müdām
Ġayret-i luṭf-ı nesīm-i dil-küşādur mirvaḥa

3 Her ne dem taḥrīk olunsa dilleri berbād ėder
Kākül-i dilber gibi ehl-i hevādur mirvaḥa

4 Her nefesde cisme rāḥat cāna ṣıḥḥat baḫş ėder
Rūḥ-perver nefḫa-i feyż-i ‘aṭādur mirvaḥa

5 Ey **Ġubārī** rūzgāruñ minnetin çekme yüri
Naḳd-i cāna al ki yār-i pür-vaḳārdur mirvaḥa

171:Gubārī mahlaslı şiirler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

172

Rācī Çelebi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Dil hevā-yı zülf-i pür-tābuñla āh ėtmekdedür
Sālik-i esāvidiz şeh-nūr siyāh ėtmekdedür

2 Dil-i dehā’et füsūn-ı ġamzeñ olmaḳ istemez
Geh teġāfülde ėderse geh nigāh ėtmekdedür

3 Şem‘-i āhum pertev-i mihr-i cemālüñ şevḳına
Nūr u pür-nūr-ı çerāġ-ı mihr ü māh ėtmekdedür

4 Vėrme ruḫṣat çīn-i ebrū-yı teġāfülzāruña
Ḳıble-i erbāb-ı ‘ışḳı şūrgāh ėtmekdedür

5 Kān-ı feyż ü şān yaña olmaḳ **Rācī** gibi
Semt-i ‘ışḳ içre vücūdın ḫāk-i rāh ėtmekdedür

172:Rāci mahlaslı şiirler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

173

El-Hażret-i Ṭālib Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Nev-heves ‘āşıḳda eşk-i lāle-gün efzūn olur
Çeşm-i dāġ-ı nāzda elbetde ḫūn efzūn olur

2 Ḥādiṯāt-ı dehri gördükçe olur ‘ārif ḫamūş
Rūzgār ile o deryāda sükūn efzūn [olur]

3 Hicrden vuṣlatda çoḳdur girye-i mestān-ı ‘ışḳ
Kim bahār eyyāmı seylāb-ı cünūn efzūn [olur]

[39[a]] 4 Şimdiden raḥm eyle ḥāl-i ‘āşıḳa yoḫsa çi sūd
Ṣoñradan üftādegāna reh-nümūn efzūn [olur]

5 Ḥażret-i üstād-ı gül-rāmī efendi-kim müdām
Ṣoḥbetin gördükçe **Ṭālib**'den fünūn efzūn [olur]

6 Kimse çekmez çekdügi cevri anuñ’çündür meger
Ehl-i ṭab‘a şīve-i gerdūn-ı dūn efzūn olur

173:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk. kaynakça)

174

El-Haẕret-i Resīm Efendi

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ne sāmān-ı taḥammül var ne ṣabır u vefā ḳaldı
İşüm ey çāre-sāz-ı ʿācizān āḫir saña ḳaldı

2 Ne çekdümse mükāfāt-ı vefādur baña ammā sen
Ne cevr ėtdüñse yanuña senüñ ey pür-cefā ḳaldı

3 Ne var gül-mākdemüñle ḫākden refʿ ile teşrīf ėt
Gözüm yollarda ey nūr-ı baṣar çün naḳş-ı pā [ḳaldı]

4 Henüz āsār ile yād ėderler ṣūretā baḳsañ
Ne İskender ne ḫod-āyīne-i gītī-nümā ḳaldı

5 O deñlü ʿarṣa-ı maʿnīde irḫā-yı ʿinān ėtdüm
Tekāpūdan kemiyyet ḫāme āḫir **Resīmā** ḳaldı

174: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

175

Nābī Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Yārı açdum açıl ey ġonca dehānum diyerek
Bezme geldi gele ey serv-i revānum diyerek

2 Ḫaṭṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir ẕevḳ vérür geçdi zamānum [diyerek]

3 Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

4 Pāyine bāri bu taḳrīb ile düşsem yārüñ
Āh ḳalmadı meded ṣabr u tüvānum diyerek

5 Yār söyletdi baña bu ġazeli ey **Nābī**
Söyleye söyleye ey tāze zebānum diyerek

175:Nābī D., s.797-798
1b:serv-i revānum:şūḫ-ı cihānum **D.**
2 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
2b:diyerek **-M.**
4 :Bu beyit, age.'de 2.beyittir.
4b:Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek **D.**

176

Nābī Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-ı dil-cū ḳalmamış

2 Eylemiş der-beste dükkānın ṭabīb-i rūzgār
Ḥoḳḳa-ı pīrūze-i gerdūnda dārū ḳalmamış

3 Teşnegānuñ çāk çāk olmış leb-i ḫᵛāhişleri
Çeşmesār-ı merḥametde bir içim ṣu ḳalmamış

4 Ḳadrin añlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenüñ
Çār-sūy-ı ḳābiliyetde terāzū ḳalmamış

5 Ceyş-i ġamdan ḳanda ėtsün ilticā ehl-i niyāz
Ḳal‘a-ı himmetde **Nābī** burc u bārū ḳalmamış

176:Nābī D., s.353
3a:ḫᵛāhişleri:ḫᵛāhişgeri **D.**

177

El-Hażret-i Ṭālib Efendi

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

[39^{b}] 1 Yoḳ ḳābiliyyetim ten-i cānānı görmege
Ḳādir mi kimse dīde ile cānı görmege

2 Ölsün mi derd-i firḳat ile ey ṭabīb-i nāz
Gelmez misin bu ḫaste-i hicrānı görmege

3 Küstāḫ da'vet eyler idüm 'arż-ı ḥāl ile
Bir çāre olsa ol şeh-i ḫūbānı görmege

4 Evvel nigehbānuñ idük şimdi ey perī
Bir kerre ḳā'ilüz seni pinhānī görmege

5 Dilber viṣāl-i ḫaṭṭına ta'līḳ eylemiş
Muḥtāc olduḳ ol ḫaṭ-ı reyḥānı görmege

6 Her şīşe dil ne ḳādir aña pehlivān gerek
Rıṭl-ı girān-ı 'işve-i ḫūbānı görmege

7 Lābüd bu niceden çekilür bir kenāra lebüñ
Sāmān-ı 'ömr-i Nūḥ gerek anı görmege

177:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk. kaynakça) Kendinden sonra gelen iki şiirle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir, zemin şiir olarak yazılmıştır.. Yayımlanmış nazire mecmualarında bu şiir bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

8 Döndüm hilāl-i rūzīye ḥasretle **Ṭālibā**

Bir niçe gündür ol meh-i tābānı görmege

9 Ėtdüm bu naẓm-ı sārī-i mir'āt-ı imtiḥān

Ḥüsn-i ruḫ u ṭabī'at-ı yārānı görmege

178

Faẓīletli Ḫˇāce Efendi

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Dil meyl ėder ḳadd-i ḫırāmānı görmege

Sevdāsı şimdi kākül-i cānānı görmege

2 Bīdār-ı şiyātāne baña sedd-i rāh olur

Bir kerre ḫˇābda ruḫ-ı cānānı görmege

3 Çeşm-i sefīde kūşe-i beytü'l-ḫazān gerek

Bī-perde çehre-i meh-i Ken'ān'ı görmege

4 Hemīşe sīne muġ-beçenüñ müşterī heẕār

Çoḳ kimse var seyekde anı görmege*

5 Hengām-ı 'azim-i rāh geldi ḥāżır ol

Başla tedārik-i 'ademistānı görmege

178: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

179

Es'-Seyyīd Belīġ Efendi

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Git 'Acem bīm kūyuna cānānı görmege*
Kimdür şitāb eyleyen cānānı görmege

2 Elde gelüp şīşe 'aceb dūrbīn-imiş*
Cām-ı şarāb-ı vuṣlat-ı ḫūbānı görmege

3 Ol gül-nihāl-i bāġ-ı melāḥat laṭīfdür
Zāhid hezār-dīde gerek anı görmege

4 Almış şūḫ destine tīġ-ı 'itābını*
Gelmekde ḳayd-ı 'āşıḳ u ḥayrānı görmege

5 Bir nātüvān-ḫaste-i zārum o mehe kim
'Āciz ṭabīb derdüme dermānı görmege

[40ª] 6 Döndüm hilāl-i 'ıyde baḳan rūzedār [o] ben
Şimdi **Belīġ** ol meh-i tābānı görmege

179:Belīġ mahlaslı şiirlerle ilgili çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

180

Ṭālib Efendi El-Merḥūm

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Gelür meyḫāneden ol ‘işvebāz āheste āheste
Ḫırām eyler o mest-i cām-ı nāz āheste āheste

2 Ṣaḳın ey mürġ-i dil tīz olma ṣayd-ı dilrübālarla
Ėder ḳaṣd-ı şikārı şāhbāz āheste āheste

3 Fiġān-ı bülbül bī-çāre mi ṣanduñ ṣaḫn-ı gülşende
Deger gūş-ı güle ol bed-niyāz āheste āheste

4 Daḫı nev-reste dėrilmez niyāz-ı ‘āşıḳı ey dil
Olur ol naḫl-ı nāza keşf-i zār āheste āheste

5 O şūḫ-ı ‘işve-cū vėrseydi bir dem ruḫṣat ey **Ṭālib***
Ėderdüñ derd-ile sen de niyāz āheste āheste

180: Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk..kaynakça)
Kendinden sonra gelen şiirle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir, zemin şiir olarak yazılmıştır. Bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

181

Naẓīm Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ḫırām eyler o şūḫ-ı ‘ışḳbāz āheste āheste
Gelür ḫançer be-dest ol serv-i nāz āheste āheste

2 Temennā eyle vaṣlın cevr-i dildāra taḥammül ḳıl
Aña te’sīr ėder bir gün niyāz āheste āheste

3 Gider encīrgāh-ı ışḳda mürġ-ı dili ṣayd[a]
Elinde dām mürġ-ı fitne-sāz āheste āheste

4 Felek de böyle ḳalmaz ey dil-i şeydā seni bir gün
Alur āḫir ele ol dil-nevāz āheste āheste

5 Ciger-ḳanıyla taḥrīr ėtmede vaṣf-ı leb-i yārı
Naẓīmā ḫāme-i mu‘ciz-ṭırāz āheste āheste

181: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

182

S̲ābit Efendi El-Ḳāżī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 N’eylesem ben de dil-i ḫasteye bilmem n’ėtsem
Zehr-ise işledemez zaḫmına merhem ėtsem

2 Beni ḥummā-yı ġam u miḥneti çoḳ incitdi
Ṭutsam ol şūḫı birez örselesem incitsem

3 Tā leb-i ḥavżla ṭurmış varup ol serv-i revānum
Varsam ardından uṣūl ile doḳunsam ėtsem

4 Uñma yatma dėr-iken ṣā‘iḳa-i āteş-i āh
Dāne-i eşk ‘aceb dėr mi ki uñsam melesem

5 Bu ḫarābat ile **S̲ābit** olalum sulṭānum
Dil-i vīrānumı başuñda yıḳılsam gitsem

182:Bosnalı S̲abit D., s.472-473
1a:n’eylesem:n’işlesem**D.**
1b:zaḫmıña:zaḫmuma **D.**
3a:ḫavżla:ḫavżda **D.**
3a:serv-i revānum:serv-i revān **D.**
4a:yatma:bitme **D.**
4b:melesem:bitsem **D.**
5a:olalum:olamam **D.**
5b:başuñda:yapsañ da **D.**

183

Vecdī Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[40^{b}] 1 Sīnede bir şūḫ-mest kec-i külāh ister göñül
Bā‘iṣ-i āh u nedāmet bir günāh ister göñül

2 Sāyeveş pāyān-ı Mecnūn gibi meftūn olmaġa
Serv-ḳad bir dilber-i āhū-nigāh ister gönül

3 Şem‘-i bezm-i derd-i mihr-i devr-i ġam dilberi
Ārzū eyler ne ḫūrşīd ü ne māh ister göñül

4 Gülşen-i dehrüñ güline sünbüline kim baḳar
Rūy-i āl u ṭurra-i zülf-i siyāh ister göñül

5 Ol büt-i ‘ālī-cenāb u ser-keşüñ bilmez miyim
Ėl irişmez vaṣlına ammā ki āh ister göñül

6 Eski rüsvālıḳları **Vecdī** gelüpdür yāda yine
Nām u neng-i ‘işmeti ėtmek tebāh ister göñül

183:Vecdī D., s.106-107
1a:şūḫ-ı mest:şūḫ-ṭab‘**D.**
2a:pāyān-ı:pā-māl u **D.**
3a:devr-i ġam-ı dilberi:rūz-ı ġam bir dilberi **D.**
6a:Vecdī:ey Vecdī **D.**
Olmış iken nā’il-i kem-ter nigāh-ı iltifāt/Ruḫṣat-ı būs u kenārı gāh gāh ister göñül-**M.**

184

Emīn Çelebi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Başla ey muṭrib yine āġāzeye şehnāzdan
Ġayrı kārı yoḳdur ‘uşşāḳuñ nevā vü sāzdan

2 Atı oynaġıdur ol şāhuñ ser-i kūy-ı cefā
Māt ėtdükde teġāfül eyle <olma> sīne-kūbdan

3 Yārı gördükde teġāfül eyle olma sīne-kūb
Kebk-i deşt-i nāz olur remgerde ṭabılbāzdan

4 Ḳadrini bil dūn-ı himmet olma kim māni‘ olur
Evc-i istiġnāya ‘Anḳā-yı dil-i pervāzdan

5 Ġulġul ėtsün ṣarrāfī-i añlamuñ ey **Emīn**
Ḳalb-i ḥussādı ṭutuşdur şu‘le-i āvāzdan

184:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Kendinden sonra gelen şiirle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir zemin şiir olarak yazılmıştır.. Bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

185

Enīs Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Naḳşuñı aldırma ḫavf ėt çeşm-i efsūnbāzdan
El-ḥaẕer ey kebk-i ‘ālem pençe-i şehbāzdan

2 İbtidā-yı ‘ışḳda eyle tefekkür āḫirīn
Ṣūret-i encāmı gör āyīne-i āġāzdan

3 ‘Āleme ṣubḥ-ı ḳıyāmetveş olur sūreş figen
Çeşm-i hemzenüñ şafaḳ olduḳça ḫˇāb-ı nāzdan

4 Lālezār-ı dāġdur bāġ-ı derūn-ı bülbülüñ
Sūz-ı ḥasretden gehī geh şu‘le-i āvāzdan

5 Cevşen esāsına ki sūrāḫ sūrāḫ ėtse de
Olma dü-gerdān **Enīs** ol şūḫ-ı tīr-endāzdan

185:Enīs mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

186

Naḫīfī Çelebi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Kimsenüñ sermāye-i ārāmı ġāret olmasun
Kimseler āvāre-i deşt-i melāmet olmasun

2 Bir serāmed dilrübā gördüm dėdüñ gülzārda
Gördügüñ ey bād-ı ṣubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

[41ª] 3 Ġam yėme bir gün ėrersin vaṣla dėrseñ sen baña
Mev‘id-i vaṣluñ ṣaḳın rūz-ı kıyāmet olmasun

4 Biz saña öldür raḳībi dėmeden maḳṣūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

5 [Kāse kāse] zehr-i ġam nūş eyledüm ‘ışḳuñla ben
Dest-i cevrinden neler çekdüm şikāyet olmasun

6 Ol ḳadar āmādedür çāk-i girībān ėtmege
Çeşm-i şūḫundan **Naḫīfī**'ye işāret olmasun

186:Naḫīfī D., s.387
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
3a:vaṣla dėrseñ sen:vaṣluma dėrsin **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
5 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
5a:kāse kāse **-M.**
6 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.
Çeşmüñi ālūde-i küḥl-i teġāfül eyleme/‘Āşıḳ-ı bīmāra āfet üzre āfet olmasun **-M.**

187

Sābit Efendi

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Üftāde ey serv-i revānum dėye düşdüm
Dėmezdi bu söz ġaflet ile söyleye düşdüm

2 Ḫum-ḫāne-i ‘ışḳuñda ḳoyup pāy-i sebātum
Endīşe-i ṣaḥbā-yı lebüñle meye düşdüm

3 Gögsünden bir īmān-ı bütün yāra ṣataşdum
Bir gül gibi berrāḳ güzel sīneye düşdüm

4 Mir’ātda görüp ḥüsni ol māh dėmez mi
‘Aḳlum gidiyor ḳalduruñ āyīneye düşdüm

5 Sābit ḳalmamla hünerüñ kānını buldum
Bir cevheri çoḳ māye-i gencīneye düşdüm

187:Bosnalı Sābit D., s.476
1a:üftāde:üftādeñem **D.**
1b:dėmezdi:düşmezdüm**D.**
2a:ḳoyup:ḳayup **D.**
3 :Bu beyit, age.'de 4. beyittir.
3a:gögsünden:gögsünde**D.**
3a:yāra ṣataşdum:yāri düşürdüm **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 5.beyittir.
5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
Bir neyzene üftāde olup dā’ire der-kef/Alüfte maḳāmında hevā-yı meye düşdüm **-M.**

188

Mevlānā Ṭālib Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Dilleri ḫandān ėder ġulġul-i mīnā-yı ‘ışḳ
Ġonca-i ṭab‘ı ecir-i bülbül-i gūyā-yı ‘ışḳ

2 Şimdi dil-i zārımuñ sünbül-i destār ėder
Ḳays'ı perīşān ėden ṭurra-i Leylā-yı ‘ışḳ

3 Gerden-i ḳamuya da ṭavḳ-ı muḥabbet ḳomış
Servi ėden cūyla silsile-i ber-pā-yı ‘ışḳ

4 ‘Āşıḳa vėrmez amān sīlī-i derd ü belā
Birbirin örince dürr-i mevce-i deryā-yı ‘ışḳ

5 Ḥāl-i dil-i dilrübā-yı ḫūb bilür **Ṭālibā**
Yūsuf'a ma‘lūmdur ḥüsün Züleyḥā'ya ‘ışḳ

188:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

189

Resīm Efendi Selleme

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 O zülf-i ḫam u ḫam u tār u tārı n'eyleyeyim
Bu dil dėdükleri āşüftekārı n'eyleyeyim

2 Çıḳardı perde-i şehnāzı tā ḥüseynīye dek
Nevā-yı vaṣla muḫālif ḳarārı n'eyleyeyim

3 Ḫumār-ı ye's-ile muḫtel-dimāġ-ı şevḳ olduḳ
Ümīd-i teşne-i la'l-i nigārı n'eyleyeyim

4 Kemend-i āh eskidi dükendi dāne-i eşk
Ne çāre ṣayda o vaḥşī şikārı n'eyleyeyim

[41^{b}] 5 Zamān-ı ḫaṭṭ düşer-imiş viṣāl-i yār [e **Resīm**]
Ḫazān-ı der-pey olan nev-bahārı n'eyleyeyim

189: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Kendinden sonra gelen şiirle aynı vezin ve kafiyede olan zemin şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

190

Ḫuldī Efendi

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Ḫaṭ ėrdi fikr-i la'l-i yāri n'eyleyeyim
Bahār geçdi mey-i ḫoş-guvārı n'eyleyeyim

2 Dem-i ḫaṭṭında būs ėtmek oldı la'lin*
Ben öyle bī-dem olan nev-bahārı n'eyleyeyim

3 Ḳomaz rehā bula gönlüm kemend-i zülfünden
Firīb-i ġamze-i merdüm-şikārı n'eyleyeyim

4 Sifāl-i köhne-i kūy-ı nigār yetmez mi
Ya elde sāġar-ı gevher nigārı n'eyleyeyim

5 Derūna bā'is-i ṣad ḫār ḫār olur*
Hemīşe vaṣf-ı ḫaṭ-ı müşgbārı n'eyleyeyim

190: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
Nazire olarak yazılmış bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

191

Rüşdī Efendi Merḥūm

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Derdüm firāḳ-ı yār ile bīmār olan bilür
Ḥālüm bilürse 'āşıḳ-ı ġam-ḫˇār olan bilür

2 Ben günc-i ġamda çekdügümi hicr-i yār ile
Firḳat deminde derd ü ġama yār olan bilür

3 Ẕevḳ-i 'itāb u çāşnī-i zaḫm-ı 'ışḳuñı
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ġamze-i dildār olan bilür

4 Rīş-i derūn u derd-i dil-i zārumı benüm
Mecrūḥ-ı zaḫm-ı ḫançer[i] āzād olan bilür

5 Firḳatde olmayan ne bilür ḳadr-i vaṣluñı
Ẕevḳ-i viṣāli ḥasret-i dīdār olan bilür

6 Derd ü ġamuñ-ıla çekdügi rūz u şeb dilüñ
Yār-ı sitemle **Rüşdī** gibi zār olan bilür

191:Hasan Rüşdī Dīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.

192

Merḥūm Seyyid Ṣabrī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Eşk-ile eyledüm raḫv ėrdi dem-i ṣabāḥ-ı ‘ışḳ
Cān gözüñ açdı na‘ra-i Ḥayy‘ale’l-felāḥ-ı ‘ışḳ

2 Āh dem-ā-dem gör sāḥil-i vaṣıl ise murād
Menzil alur mı felek evvel seçüñ riyāḥ-ı ‘ışḳ

3 Ṣançdı çekse elif sīneme yazılur göñül
Olur ol şerḥa ‘āşıḳa māye inşirāḥ-ı ‘ışḳ

4 Meykede fenāda yoḳ kimsede neşve-i cünūn
Ḳays ṣulandı gibi hep şīşe ile rebāḥ-ı ‘ışḳ

5 Lāzım olur-ise çek şu‘le-i bādeden ḳaç
Ḥāṣılı bu ki **Ṣabrīyā** elde gök-silāḥ-ı ‘ışḳ

192:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

193

‘Ālī Merḥūm

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Cinândan ehl-i ‘ışḳa āstān-ı dilrübā yėgdür
Marīża gülsitândan kūşe-i dārü’ş-şifā yėgdür

2 Viṣāli bā‘iṯ-i firḳat firāḳı mūcib-i vuṣlat
Anuñ’çün ehl-i dil yanında hicr-i dilrübā yėgdür

[42ª] 3 Göñül bir görme cām-ı meyle ṣahbā-yı leb-i yārı
Şarāb-ı dil-küşādan geç o la‘l-i cān-fezā yėgdür

4 Dėmişdük ġamzesine borcum genc vėrmek
Tekāsül eyleme ey dil anı ėtmek edā yėgdür

5 N’ola ‘uşşāḳ içinde **‘Ālī**'ye lüṭfuñ ziyād ėtseñ
Hezārān āşnādan bir muḥibb-i bī-riyā yėgdür

193:‘Ālī mahlaslı çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
‘Ālī tarafından yazılan bu şiir, Bāḳī'nin “Cihāñuñ ni‘metinden kendü āb u dānemüz yėgdür/Élüñ kāşānesinden kūşe-i vīrānemüz yėgdür” beyiti ile başlayan ve beş beyitten müteşekkil olan gazeline yazılmış bir naziredir.

194

Şeyḫülislām Bahāyī Efendi

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Geh baña vü geh ḫançer-i bürrāna baḳarsın
Maḳṣūduñ eger cān-ise cānā ne baḳarsın

2 Her va‘di ėdersin nice biñ ‘ahd ile muḥkem
Ammā yine ne ‘ahde ne peymāna baḳarsın

3 Ṣad ḥayf ü ṣad efsūs ki ol çeşm-i siyehle
Dānāyı ḳoyup merdüm-i nā-dāna baḳarsın

4 Ey ġamze-i cellād nedür çāḳ bu ḳadar nāz
İş görmede çün sen daḫı fermāna baḳarsın

5 Söyleşmek olurdı ġam u miḥnetle Bahāyī
Ammā yine sen ḫāṭır-ı yārāna baḳarsın

194:Şeyhülislām Bahāyī D., s.252
1a:vü:ol **D.**
4a:çāḳ:tā **D.**
Havf etme misün kim alışa vaḫş ile çeşmün/Vaḫşī-ṣıfat ol deñlü ki yabāna baḳarsın **-M.**
Ābād ola dersün olur ol daḫı perīşān/Ol çeşm ile kim bu dil-i vīrāna baḳarsın **-M.**

195

Kelīm Efendi Merḥūm

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

1 Ey dil niçe bir ḫancer-i cānāna baḳarsın
Yolunda ġaraż ölmek ise yā ne baḳarsın

2 Ḳurtulmaduñ ümmīd-i viṣāl ėtmeden āḫir
Öldüñ bu elemle daḫı dermāna baḳarsın

3 'Uşşāḳ-ı bedir nev'-ile kām o şehden
Sen bunda göñül nevbet-i iḥsāna baḳarsın

4 Gelseñ de eger yanına ben Ḳays-ı ḥazīnüñ
Vaḥşī-peçe āhū gibi yabana baḳarsın

5 Hicrānuñ-ile oldı **Kelīm**-i suḫanārā
Ey nāsiḫ-i āyīn Mesīḫāne baḳarsın

196

Müfred

El-Haẓret-i Resīm Efendi

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Ṣadā-yı ra'd u pür-zūrı şebeh[in]den 'ibāretdür
Nigāh olsa felek bir iki günli ḳubbe sā'atdür

195:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Kelīm tarafından yazılan bu şiir, Şeyhülislām Bahāyī Efendi'nin "Geh baña vü geh ḫancer-i bürrāna baḳarsın/Maḳṣūduñ eger cān-ise cānā ne baḳarsın" beyiti ile başlayan ve beş beyitten oluşan gazeline yazılmış bir naziredir.

196:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

197

El-Haẕret-i ‘Ārif Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 ‘Ayb ėder ḥāl-i dil-i āşüfte sāmānum gören
Görmeden ol şūḫ eṭvār-ı perīşānum gören

2 Olmamaḳ mümkün mi üftāde o naḫl-ı ‘işveye
Ḫāk-i rāh olmaz mı ol serv-i ḫırāmānum gören

3 Olduġın bilmez mi ġurufātum şūrīde gibi
Cūş-ı seylāb-ı sirişk ü çeşm-i giryānum gören

4 Tevbegāhum ḫārzār-ı vādī-i ye’s olduġı
Añlamaz mı çāk ṭaraf-ı ceyb ü dāmānum gören

[42^{b}] 5 Olsam ey **‘Ārif** mürettib-sāz almaz ‘aynına
Ṭumṭurāḳ-ı Ḫusrevān-ı naẓm u dīvānum gören

197:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

198

Faṣīḥī Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Anuñ’çün cān-ı müştāḳa ḫaber cānāneden gelmez
Ki eşküm gibi kūy-ı dilrübāya her giden gelmez

2 O Ya‘ḳūbam ki rāh-ı beytü’l-ḫazānum ṣabā bilmez
Meşām-ı cāna būy-ı feyż-baḫş-ı pīrehen gelmez

3 Budur ẓannum ki tā ṣubḥ-ı ḳıyāmet nesl-i Ādem'den
O mihr-i ḥüsne mānend bir civān-ı semenin gelmez

4 Gelüp gitmekde niçe ṣubḥ-ı ġam şām-ı elem ammā
O mihr-i evc-i istiġnā o māh-ı pür-fiten gelmez

5 Görenler şi‘rüñi ḥükm ėtdiler bir daḫı bu güne
Senüñ gibi **Faṣīḥā** mīr-i dīvān-ı suḫan gelmez

198:Faṣīḥī Dīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.

199

Ṭālib Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Olsa olmaz dīde-i Ya‘ḳūb-ı nā-bīnā ġarīb
Bu meṣel meşhūrdur dėrler ölür a‘mā ġarīb

2 Yād ėdüp ‘azm-i sefer düşdük vaṭandan ġurbete
Gitdi gül gülşende ḳaldı bülbül-i şeydā ġarīb

3 Ḫāṭır-ı aġyārda naḳş-ı ḫayāl-i dilrübā
Sūmnāt içre miṣāl-i ṣūret-i ‘Îsā ġarīb

4 Kendi kendi ile hīç olmazsa ėder güft şenūn
Merdüm-i dīvāne olmaz ḳalsa da tenhā ġarīb

5 Ma‘nī-i bī-gāne ḳadrin āşnādur fehm ėden
Olmaz a‘lā ėtse de her cāy-i nā-bercā ġarīb

6 Câme-i elvān vėrür ḳat ḳat leṭāfet ḥüsnüne
Lafẓ olıncaṬālibā rengīn olur ma‘nā ġarīb

199:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk. kaynakça)

200

Şerīf Ṣabrī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ġonca-i ḫandān olup göster tebessüm neydügin
Bülbüle şehnāz ėdüp bildür terennüm neydügin

2 Āsyāb-ı ‘ışḳa düşdüm dāne-i ḫālüñ görüp
Şöyle maḥv oldum ki bilmem şimdi kendüm neydügin

3 Bir dem içre ḳanına girmezdi yüz biñ ḫastenüñ
Ġamze-i ‘āşıḳ kişi bilse teraḥḥum neydügin

4 ‘Āşıḳ iseñ yārdan āh ėtme gör pervāneyi
Yana yana cān vėrür bilmez taẓallüm neydügin

5 Ṭūṭī-i ḫoş-lehçe-i ṭab‘umdur ey **Ṣabrī** benüm
Ögreden şā‘irlere ṭarz-ı tekellüm neydügin

200:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

201

Mucībā Efendi

Mefā‘īün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[43ª] 1 Ġamum taḥrīr içün o ḳaşı yā bir kez ḳalem kesmez
Niçün üftādesine ḫūn-bahā ol şebi dem kesmez

2 Ḳalur mıydı tamāmen böyle el-ḥāṣıl cevānibüm
Semend-i çarḫ geçer vü ẓāhiren pīr oldı yem kesmez

3 Raḳībi pīş dutdı baña bī-endāze cevr ėtdi
O derzī āfet-i ‘uşşāḳına endāmı kim kesmez

4 Raḳībüñ rūy-ı turş u cedb ü şirretinden o māhuñ
Derūn-ı dilde bir şūrāya var kim cām-ı Cem kesmez

5 Niçün ḫūn-ciger-ile işin altun eylemez ‘uşşāḳ
Niçün bī-çāreler sīm-i sirişkinden dürrüm kesmez

6 Bu ġayretler ġılāf-ı şīnede oldı nefes şemşīr
Raḳībüñ meclisinden yā niçün ol ḫoş-ḳadem kesmez

7 Degül faṣl eylemek bülbül gibi gūyā-yı med çekdür
Seni aġyārveş ‘āşıḳlaruñ ey ġonca-fem kesmez

201: Şair hakkında bilgi edninilememiştir.

8 Niçün ḫūrşīdveş sen āsmānī câme giymezsin

Bahāsından ne ġam yıldız ḳadar ey meh direm kesmez

9 Gehī ‘uşşāḳına eyler teġāfüller*

Muḥabbet riştesini hem keser ol şūḫ hem kesmez

202

Rezmī Çelebi

Fā‘ılātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Bülbül iñler bāġda gördüm tebessüm ġoncada

Āh āh ėdüp añdum dehānuñ ġoncada*

2 Ḫancer-i ser-tīz-i ġamzeñ benümdür ey ġonca-fem

Teşne-i ḫūn-rīz ḫār-ı bī-teraḥḥum ġoncada

3 Beñzedürler ġoncaya gerçi dehānuñ ehl-i dil

Söyle cānā var mı bu ṭarz-ı tekellüm ġoncada

4 Ġoncanuñ dibinde peydā ḳaṭreler şebnem degül

Ḳaldı çeşm-i bülbül-i şīrīn-terennüm ġoncada

5 Va‘d ėder gāhī ruḫun gāhī dehānun dilrübā

Gülde ḫˇāb ammā ki **Rezmī** ḥaḳ bu meylüm ġoncada

202:Rezmī Dīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.

Kendinden sonra gelen şiirle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir, zemin şiir olarak yazılmıştır. Yayımlanış nazire mecmualarında bu şiir bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

203

‘Abdī Çelebi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Kim ki remz-i la‘üñi eyler tefehhüm ġoncada
Ḥayretinden ‘aḳlını ol-dem ḳılur kim ġoncada

2 Oldı ‘ıṭır-ı sünbülüñ ol-ḳadar medhūş kim
Ḳalmadı bir ẕerre yārāna tekellüm ġoncada

3 Gird-i la‘lüñde degül ḫaṭ sūre-i Nūr u Duḫān
Eylemiş kilk-i ḳażā taḥrīr gördüm ġoncada

4 Mātem-i gülden ḫaber vėrse aña biñ ḫazān
Olmaz idi bu ḳadar ẕevḳ-i tebessüm ġoncada

[43^{b}] 5 Naġme-perdāz olsa evvel büt-i gül-çehrenüñ
Gösterirdi **‘Abdī**'ye ṭarz-ı terennüm ġoncada

204

Müfred

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

N’olaydı şehr-i ‘ademde iḳāmet ėtmiş olaydıḳ
Velī mekān-ı mekīni ferāġat ėtmiş olaydıḳ

203:Abdī mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

204:Rāġıb'a ait olan gazelin sadece matla‘ kısmı yazılmıştır.

205

Kātib Çelebi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Bahār oldı çemende nāle-i bülbül ziyād olsun
Yine ṣaḥn-ı gülistān zeyn olup güller küşād olsun

2 Yine dāġ-ı derūnun lāle-i ‘uşşāḳa ‘arż ėtsün
O zerrīn-tācdār ezhāra nergizüñ nefād olsun

3 Bu demde bir ṭolu peymāneye biñ cān vėrür ‘āşıḳ
Şarāb-ı erġuvān elden ele gezsün mezād [olsun]

4 Leb-i cūdın alup gel bezme faṣl-ı gülde ey sāḳī
Pey-ā-pey cām nūş ėtdür bize Cem rūḥı şād olsun

5 Ṣenā-yı hicrüñ ėtdi ṣıḥḥati zārī ḫār-ı ülfet
Ne var derdüñe ey bülbül-i dil-i ber-murād olsun

205:Şairin dîvânı bulunmamaktadır.

206

Resīm Efendi

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Dil teşne-i esrār-ı füyūżāta emīndür
Biñ cān-ile ṭab‘um aña şākird-i kemīndür

2 Gencīne-i esrār-ı ḥaḳāyıḳ dīne lāyıḳ
Dil feyż-i muḥabbetle ki pür-nūr-ı yaḳīndür

3 Her ma‘nī-i nā-güfte ki ṭab‘umda nihāndur
Gūyā ki ṣadef içre yatur dürr-i semīndür

4 Būy-ı güli neşr eyleyeli bād-ı bahārī
Bī-çāre hezāruñ işi feryād u enīndür

5 Sāḥir dėseler ṭab‘uma **Resmī** n’ola yārān
Ḥaḳḳā ki sözüñ her biri i‘cāza ḳarīndür

206:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

207

‘Āzim Çelebi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Perīşān-şān olur-ısañ ki bū-yı cānla baḳmazsın
‘Acebdür ḫāṭır-ı ‘uşşāḳa hīç ey şāna baḳmazsın

2 Şifā bī-gāne ḳānūn-ı ṭabīb-i çeşm-i şūḫuñda
Anuñ’çün ḫastegān-ı renciş-i hicrāna baḳmazsın

3 Cerīsin ḥaḳ budur ey dīde-i ter-çeşm-i dildāde
Olursañ mācid-i gū ġamze-i fettāna baḳmazsın

4 O şem‘-i ḥüsne ben yanduḳça sūz-ı dāġ-ı derdümden
Ne deñlü hīç hīç reşk olur pervāne[ye] [baḳmazsın]

5 Degülsin ṣūret-i aḥvāl-i güne vāḳıf ey **‘Āzim**
Verā-yı perde-i esrāra āgāhāne baḳmazsın

207:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

208

Rāsiḫ Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Seḥer ṣad şevḳle mestāneveş cūş eylemiş deryā
Gelür kim zevraḳ-ı ‘ışḳı çeküp nūş eylemiş deryā

[44ª] 2 O daḫı ārzū-yı rü’yet-ile dil gibi gelmiş
Sitanbūl şehrinüñ meh-rūların gūş eylemiş deryā

3 Degüldür şehr-i İstānbūl civān-ı nāzenīndür ol
Kenārına çeküp anı der-āġūş eylemiş deryā

4 Meger kim bīm [mevc]-i dil-şikāf-ı eşk-i çeşmümden
Yine ḥüsnini ser-tā-pā zırıh-pūş eylemiş deryā

5 Ḳoçup her rūz u şeb bir mihr ü māh-ı ‘ālem[i] Rāsiḫ
Cefā-yı rūzgārı hep ferāmūş eylemiş deryā

208:Rāsiḫ D., s. 244
1b:gelür kim:meger kim **D.**
4a:meger kim:görince **D.**
4a:mevc **-M.**
4b:yine ḥüsnini ser-tā-pā:ser-ā-pā sīnesin cümle **D.**
5a:her rūz u şeb:şām ü seḥer **D.**

209

Ḥasīb Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ėder aġyārı manẓūr u mürüvvet yār baḫtumdur
Beni ḳaṣd-ı helāke ġamzelerdür kār baḫtumdur

2 Ḫamūş ol ḥiṣṣemüzdür ḫ̌ān-ı vaṣl-ı yārdan evvel
Bu āh u girye vü bu nāle her bār baḫtumdur*

3 Olurdum vāṣıl-ı menzilüñe maḳṣūd ḫayfā kim
Beni gümkerde-rāh-ı vaṣl ėden ġaddār baḫtumdur

4 O bir necm-i siyehdür burc-ı āteşden ṭulū‘ ėtmiş
Ruḫunda ol müdevver ḫāl-i ‘anberbār baḫtumdur

5 N’ola meftūn olursam ol meh-i tābān-ı bī-mihre
Benüm hercā’ī sevmek ey Ḥasīb-i zār baḫtumdur

209: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Kendinden sonra gelen şiirlerle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir, zemin şiir olarak yazılmıştır. Bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

210

‘Abdī Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Beni āzāde eyler dilrübā her bār baḫtumdur
Nevāzişler ėder aġyāra ol ġaddār [baḫtumdur]

2 Ḥarīm ü ünse taġrīb eyleyüp aġyār-ı bedkārı
Beni meclisgehinden dūr ėder dildār baḫtumdur

3 Ėder dürc-i dehen ḥaḳḳında dūnānuñ dürerbārı
Baña geldükde çıḳmaz bir dür-i güftār baḫtumdur

[44^{b}] 4 Ėderler ṣafḥa ṣafḥa ‘arż-ı ḥāl ol dāver-i ḥüsne
Baḳar aḥvālümi eş‘ār ile eş‘ār baḫtumdur

5 Ḳadīm-i āşnā derdine **‘Abdī** bezm-i dilberde
Olup demine dellāl eylemez iḳrār baḫtumdur

210: **Abdī** mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

211

Vāṣıḳ Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Cefā vü cevre yārı eyleyen derkār baḫtumdur

Beni giryān ėden ne yār u ne aġyār [baḫtumdur]

2 Ne ḫaṭṭ-ı yārdur ne zülfi māni‘ seyr-i dīdāra

Baña ‘ālemde gün göstermeyen her bār baḫtumdur

3 Eger āyīneveş hem-ḫāne olsam ol perī-ruḫla

Çeker mābeyne ḥasret āhenīn-dīvār [baḫtumdur]

4 Ėdüp cevr ü cefā her yārumı aġyārla bildük

Beni cān u cihāndan eyleyen bīzār baḫtumdur

5 Ne ḥaddümdür benüm **Vāṣıḳ** o ‘ālī-ḳadre peyrevlik

Bu vādīde baña basṭ ėtdüren güftār [baḫtumdur]

211:İlāhīzāde Mehmed Emin Vāsık Dīvānı'nda ve yayımlanmış nazire mecmualarında bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

212

Luṭfī Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ṭaġıdan ḫırmen ü sāmānum[1] her bār baḫtumdur
Degül serdī-i mihr ü rūzgār ol kār baḫtumdur

2 Raṣad-ı dārçe-i ġam-ḫāne-i ‘ışḳını bir kerre
Müşerref ėtmedi o necm-i gīsūdār [baḫtumdur]

3 Bu gėce cāme-i ḫˇāb-ı yāre ruḫṣat-bīn ėtdüm ammā
Ne Zühre-i cebīnüm olmadı bī-dār baḫtumdur

4 Ėder ser-rişte-i ümmīdüm üzre ‘uḳdeler peydā
Degül çīn ü çīn ü kākül-i dildār baḫtumdur

5 Beni peyrev ėden mihir ü māh-ı çarḫ-ı efżāle
Bi-ḥamdillāh hele ey **Luṭfī**-i ġam-ḫˇār baḫtumdur

212:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.
Nazire olan bu şiir, yayımlanmış nazire mecmularında bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

213

Naẓīm Çelebi

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Naḫvetüñ-ile nāz-ı büt-i ġonca-lebem ben
Pervāne-i pür-cilve-i şem‘-i ṭalebem ben

2 Vėrmem ki gelür tāze tebessümle keşākeş
Gel ġonca-i gülşenüñe bāġ-ı İrememben

3 Çün dille neşvede ṭab‘-ı selīm*
Müstaġnī-i peymāne-i kūy-ı ṭarabam ben

4 Berḳ u ‘ulüv-i āhla ḫūrşīd-i ṣabāḥam
Derd ü ġam-ile şem‘a-i ābrū-yı şebem ben

5 Olsam n’ola ābisten-i ḫacāle vü ḥayret
Nīm-i nigeh-i nāz-ile pür-tāb u tebem ben

6 Dürr-i suḫanum gevher-i naẓma ur elümden
Reşḳ-i büleġā-yı şi‘r ü **Naẓīm** laḳabam ben

213:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

214

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Yüzüm sürsem ‘aceb mi ol ḫaṭ-ı nev-ḫīze sulṭānum
Münāsibdür zer-endūd eylemek ḫaṭṭ-ı hümāyūnı

2 Mezārında yaturken **Nādirī** gözler ser-i kūyuñ
Raṣad-sāz oldı gūyā seyr ėder çāh içre gerdūnı

215

Fetḥī Cābir

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Sevdā-zede-i zülf-i şeh-i ġonca-lebem ben
Mecnūn gibi pūyān-ı ḳażā-yı ṭalebem ben

2 İfşā ėderem rāz-ı nihānumı o dem kim
Sermest-i mey-i meclis-i ‘ıyş u ṭarabam ben

3 Pür-nūr ėder künc-i ġamı şu‘le-i āhum
Bu tāb ile gūyā ki hemān şem‘-i şebem ben

4 Mecnūn gibi āvāre-i āşüfte-i cūyam
Dīvāne-i āşüfte-dil ü bü’l-‘acebem ben

5 Fetḥ oldı baña çün dür-i gencīne-i ma‘nā
Pākīze-suḫan şā‘ir ü **Fetḥī** laḳabam ben

214:Nādirī D., s.281
Mecmuada, Nādirī'ye ait gazelin sadece iki beyitine yer verilmiştir.
215:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

216

Re’fet Çelebi

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

[45ª] 1 Geh velveleārā-yı çemen bülbül-i zāruz
Yėllerle gehī ḥasret-i būy-ı gül-i ḫāruz

2 Ṣahbā-ile dil buldı rehā sürū-yı ġamdan
Rindāna fer-‘ıyān dem-i faṣl-ı bahāruz

3 Zincīr-i cünūnı bize arż eylesünler*
Biz bender-i ḫam-ender-ḫam-ı kākül-i yāruz

4 Kār eyledi cān u dile maḫmūruma hicrān
Ḫumārakeş-i nūş-ı mey-i vaṣla nigāruz

5 Sen **Re’fetyā** dāġ-ı şerer-i bāş-ile faḫr ėt
Biz nāẓır-ı ḥayret-zede vü ḫāl-i ‘izāruz

216:Re’fet mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. ḳaynakça)

217

Vecdī Çelebi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ḥüsn-i yāruñ ‘ārıż-ı tāb-āverinden bellüdür
Maṭla‘-ı iḳbāl[i] mihr-i enverinden bellüdür

2 Ṣu vėrür şemşīrine çūn şehīd-i ġamzeden
Resim-i ḫūn-ḫˇārı ḳızıl ḫancerinden bellüdür

3 Seyr ḳıl dünyāyı ebrūda ḥāl-i dilīri
Māh-ı nev zīrā ẓuhūr-ı aḫterinden bellüdür

4 Çün gül-i ḫūrşīddür sermede mürġ-ı ‘ışḳ
Şāh-ı özünüñ muḥabbet efserinden bellüdür

5 Cādū-yı kilk-i vecde ben dėyemem siḥr-i mübīn
Güft ü gūy-ı naẓīm mu‘ciz-perverinden bellüdür

217:Vecdī mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.

218

Ṭālib Efendi

Mef‘ū‘lü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Düşdümse çāh-ı miḥnetüñe rif‘atüm budur
Ey Yūsuf-ı memālik-i dil ‘izzetüm budur

2 Rūzī olursa ‘ıyd-ı viṣāli o mehveşüñ
Ḳurbān-ı ḫāk-pāyi olam niyyetüm budur

3 Mūrān ḫaṭṭ-ı şeh-dilini gösterüp dėmiş
Kesdür ruḫunda bā‘iṣ-i cem‘iyyetüm budur

4 Vėrmiş ġubār-ı ḫaṭı o şūḫa ḥüsün
Būsunda maṭla‘[1] degülem ḥayretüm budur

5 Ḳāżī-i ‘ışḳ vaṣluñı ḥükm eyledi baña
Rūyuñda ḫaṭṭ-ı sebz degül ḥüccetüm budur

6 Maḫmūr-ı çeşmüñem senüñ ey mest-i cām-ı nāz
Fikr-i şarāb-ı la‘lüñ-ile ülfetüm budur

7 Oldum şarāb-ı eşk-ile āġeşte Ṭālibā
Erbāb-ı ‘ışḳ içinde benüm ḥürmetüm budur

218:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk.kaynakça)

219

Ḳıṭ‘a-i Ṭālib Efendi

Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlü Fe‘ūl

Gitdükçe görünmez oldı ruḫsāreleri

Eksilmede şehr-i ḥüsn mehpāreleri

Bir dilber-i mürġbāza meftūnuz kim

Örgetmede gėce ṣayılmaz āvāreleri

220

Resīm Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[45^{b}] 1 Göñül geçmez ruḫ-ı dilberden olmaḳla ḫaṭ-āverde

Żiyā-yı mihr-i ‘ālem-tāba olmaz ebr ile perde

2 Tehī ḳalsa ‘aceb mi āşyān-ı çeşm-i bī-dārum

Şeb-i firḳatde āhum mürġ-ı ḫ̌ābı ėtdi remkerde

3 Ṭulū‘ ėtmiş şafaḳda āftāb-ı ‘ālem Ārād'da

Gören ey meh ‘izāruñ ‘aksini mir’āt-ı sāġarda

4 Şehādet-ārzū ol teşneyem kim çeşm-i ümmīdüm

Miṣāl-i mevc-i cevher ḫalḳa ḳaldı ḫancer-i terde

5 **Resīmā** böyle imsāk-i naẓar ėtmezdi derdümden

Eger āṣār-ı mihr olsaydı ol şūḫ-ı sitemkerde

219:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk.kaynakça)
220:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

221

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Vechi var dūr olmasa gözin perī-ruḫsāremüz
Cūş-ı ḥayretle pür oldı şīşe-i nezzāremüz

2 Düşmen-i bed-ḫˇāha hem-demdür o gül-ruḫsāremüz
Çāk-i zār u ḫār-ı ġayretdür dil-i ṣad-pāremüz

3 Şimdi bir ṭıfl-ı kebūterbāza düşdi mürġ-ı dil
Dām-ı āzādīden āzād eyledük āvāremüz

4 Bir yetīmüz kim kenār-ı dāyemüz girdāb-ı ġam
Dest-i mevc-i girye eyler cünbüş-i gehvāremüz

5 Dest-i küstāḫ-ı **Resīmā** fi‘l-i ümmīd olmaġa
Sāḳiyā bir sāġar-ı şehsüvāra ḳaldı çāremüz

221:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

222

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Āhum çıḳardı ḫāne-i dilden fiġānumı
Āzürde-ḫāṭır ėtdi dīvār-ı cānumı

2 Ben ol hümā-yı ṭā’ir-i evc-i sa‘ādetem
‘Ālemde kimse görmedi bir kez nişānumı

3 Ḳavs-i ḳuzaḥ kepādemüz olmaz bu ‘arṣada
Kim dest-i baḫt-ı ‘arşa aṣdur kemānumı

4 Ol mürġ-ı naġme-bāş-ı feżā-yı muḥabbetem
Firḳatde yapdı bülbül-i dehr āşyānumı

5 **Resīm** bu naẓmum içre ma‘ānī-şinās olan
Taḥsīn ėder görince bedī‘ ü beyānumı

222:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

223

Ṭālib Efendi

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

[46ª] 1 Çeşm-i ġażab-ālūde-i cānāna baḳılmaz
Ol ġamze-i fettān-ise mestāne baḳılmaz

2 Bī-bāk der-āġūş ėde gör mūy-miyānın
Bunda sitem-i ẖancer-i bürrāna baḳılmaz

3 Bir fitne ḳopar germ-i nigāh eyleme nā-gāh
Mestānedür ol āfet-i devrāna baḳılmaz

4 Çekse n’ola ‘uşşāḳ ḳāhirüñ ẖākini çeşme
Bu ‘ışḳ ėlidür kuḥl-i Ṣıfāhān'a [baḳılmaz]

5 Eşkün o ḳadar ‘ālemi seyl ėtdi ki Ṭālib
Yanında anuñ lücce-i ‘ummāna baḳılmaz

224

Ḳıṭ‘a-i Kātib Çelebi

Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlü Fe‘ūl

Mes‘ūd olan āvāre dile dil dimezüz
Dīvāne-i ‘ışḳ olmaya ‘āḳil dimezüz
Mest-i mey-i mihr olmayıcaḳ bir kimse
Yoḳ yėre hemān herkese dil dimezüz

223:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk.kaynakça)
224:Şairin şiirlerine ulaşılamamıştır.

225

Ṭālib Efendi

Mef‘ūlü Fa‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Olmaḳ degül zebānuma cārī rıżā ile
Ḥarf-i niyāz yāduma gelmez ḫaṭā ile

2 Mevc-āver ile āb-ı ḥayāt-ı melāḥati
Her gün tebessüm ėt o leb-i cān-fezā ile

3 Mümkün midür görüp seni dem-beste olmamaḳ
Ey şūḫ o nergis-i sürme-sāy ile*

4 Bilmez ṣafāda bāde-i mīnāyı görmeyen
Meclisde ol gül-i teri mā’ī ḳabā ile

5 Āvāz-ı bülbülān-iledür ẕevk-i gülşenüñ
Bezm-i şarāb ḫoşter olur hevā-ḫˇāh ile

6 Rāz-ı nihān şu‘le-i peymāneyi bilür
Gāh ki gören mu‘āmelesin kehrübā ile

7 Kesb-i ḥalāvet eyledi naẓım-ı Türk yine
Ṭālib-i ḫˇāb-ı nābī ü şīrīn-edā ile

225:Tālib mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk.kaynakça)

226

Nesīb Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘iltün Fe‘ilün

1 Ḥayf kim rūyuña bir kerrem nigāh eylemedüm
‘Arż ėdüp ḥāl-i perīşānumı āh eylemedüm

2 Nār-ı hicrüñle neden bendeñi sūzān ėtmek
‘Āşıḳ-ı ṣādıḳuñ oldumsa günāh eylemedüm

3 Eyledüm geşt-i gülistān ṭaleb-i dūr u dirāz
Ġonca-i kāmi velī zīb-i külāh eylemedüm

4 Sedd-i rāh oldı baña ḫavf-i neheng-i ümmīd
Ḳulzüm-i ‘ışḳda göñlümce şināh eylemedüm

5 Ėtdi yaġma ḫıredüm bir şūḫ **Nesīb***
Raḫt-ı āsāyişi bī-hūde tebāh eylemedüm

227

Müfred

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Hemīşe def‘-i ġama vaṣl-ı yārdur bā‘iṯ
Neşāṭuma yine bir ġam-küsārdur bā‘iṯ

226:Nesīb mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)
227: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

228

Nesīb Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[46^{b}] 1 Ẕātumı ḥayretle ḫāmūş olmayınca bilmedüm
Aṣlumuz bī-gāne-i hūş olmayınca bilmedüm

2 Pūte-i dilde fenā iksīrinüñ keyfiyyetin
Āteş-i ‘ışḳuñla pür-cūş olmayınca bilmedüm

3 Naġme-i ferdāyı Allāh'uñ maḳām-ı remzini
Her bir[ini] mūyda ṣad-gūş olmayınca bilmedüm

4 Mācerā-yı çāk-i dāmen ‘ışḳ-ı Yūsuf neydügin
Dāġlardan pīrehen gūş olmayınca bilmedüm

5 Zaḥmet-i şeyb ü fırāḳdāra ‘ışḳumı ey **Nesīb**
Yār-ı faḳr u fāḳa ber-dūş olmayınca bilmedüm

228:Nesīb mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

229

Neşāṭī Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Gitdüñ ammā ki ḳoduñ ḥasret ile cānı bile
İstemem sensiz olan ṣoḥbet-i yārānı bile

2 Devr-i meclis baña girdāb-ı belādur sensiz
Mey-i zehr-āb-ı sitem sāġar-ı gerdānı bile

3 Bāġa sensiz baḳamam çeşmüme āteş görinür
Gül-i ḫandānı degül serv-i ḫırāmānı bile

4 Sīneden derd ile bir āh ėdeyim kim dönsün
‘Aksine çarḫ-ı felek mihr-i dıraḫşānı bile

5 Ḫār-ı firḳatle **Neşāṭī-**i ḥazīnüñ vā ḥayf
Dāmen-i ülfeti çāḳ oldı girībānı bile

229:Neşāṭī D., s.156
4a:ėdeyim:ėdeyin**D.**

230

Ḥalīm Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘iātün Fe‘ilün

1 Ḥüsni dīvāne ėder Yūsuf-ı gerdānı bile
Çeşmi cān ḳaṣdın ėder nāvek-i müjgānı bile

2 Seyr-i bāġ ėtse ḳaçan ‘āşıḳın āgāh eyler
Olur elbette gülüñ bülbül-i nālānı bile

3 Ḳā’ilüz emirüñe her ne ki fermān ėtseñ
‘Āşıḳuñ saña fedā başı bile cānı bile

4 Sen ki ol pādşeh-i mülk-i ḥüsünisin felegüñ
Mihri ferş-i kademüñdür meh-i tābānı bile

5 N’ola taḥsīn-i belīġ itse **Ḥalīm**'e ‘İsā
Şi‘ri kim mu‘cizedür kilk-i dıraḫşānı bile

230: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Ḥalīm tarafından yazılan bu şiir, Neşāṭī'nin “Gitdüñ ammā ki ḳoduñ ḥasret ile cānı bile/İstemem sensiz olan ṣoḥbet-i yārānı bile” matlaı ile başlayan gazeline yazılmış bir naziredir.

231

Resīm Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

İntiẓār güle dili bir hīç ü nār ėtdüñ bu şeb

Ḫˇāba her müjgānı ḫarcama ḫarāb ėtdüñ [bu şeb]

Eyledüñ şām-ı viṣāli çeşmüme rūz-ı firāḳ

Gerçi bezm-i ṭal‘atuñla māh-tāb ėtdüñ [bu şeb]

2

Gösterür reng-i şafaḳ ṣubḥ-ı beyāż gerdenüñ

Ḳanḳı bed-ḫˇāh-ile ey meh-rū şarāb ėtdüñ [bu şeb]

Muṭribā giryān u bī-ārām u feyż-i şevḳ ėdüp

Şu‘le-i āvāz-ile cānı kebāb ėtdüñ [bu şeb]

3

Dūzaḫ oldı bezm ü ‘ıyşum ey behişt-ārzū

Sūz-ı tāb-ı iştiyāḳ güle ‘aẕāb ėtdüñ bu şeb

Bes **Resīmā** cūş-ı seyle girye-i mestānuñı

Ḫānmān-ı zühd ü taḳvāyı ḫarāb ėtdüñ bu şeb

231: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

232

Şehrī Çelebi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[47ª] 1 Ümīdi ehl-i derdüñ gül-bün-i gülzār-ı ḥasretdür
Reh-āverd-i bahār deste deste ḫār-ı ḥasretdür

2 ‘Aceb mi her şehīd-i ārzūnuñ nevḥa-i perdāzı
Gelürse meşhedüm üzre şīvenzār-ı ḥasretdür

3 Dilā germ olma iḳbāl-i bahār ‘andelībāsā
Bizüm gülzārumuzda sebz olan ezhār-ı ḥasretdür

4 Eger ėtmese āh-ı sīne-zādum ol büte te’sīr
Ta‘accüb ėtme ey dil ḫāne-zād-ı nār-ı ḥasretdür

5 Muḥaṣṣal bir gülistān oldı gül gül dāġ ile sīnem
O gülzār içre **Şehrī** ‘andelīb-zār-ı ḥasretdür

232:Şehrī D., s.127
1b:bahār:bahārı **D.**
2a:perdāzı:pervāz **D.**
2b:üzre:üzre ki **D.**
3a:iḳbāl-i bahār:iḳbāl-i bahāra **D.**
4a:ėtmese:ėtmezse **D.**

233

Vaḥīd Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ḥālet-i ‘ışḳı beyān eyleyüp ādem ne dėsün
Ḥālden bilmez o müstaġnī-i ‘ālem ne dėsün

2 ‘Ahd-i gül meclis-i mül yār-ı perīşān-kākül
Böyle bir reşk-i edem bezm-i deme cism ne [dėsün]

3 Lāle gördüm seḥer-i bülbül-i āşüfte-dili
Daḫı sulṭān-ı güle olmadı hem-dem ne [dėsün]

4 Ġamze āfet reviş āfet o cefā-cū āfet
Aña ādem dėmesün fitne-i ādem ne [dėsün]

5 Rūḥ vardur dėdiler şāhid-i naẓmuñda **Vaḥīd**
Ėtse inṣāf-ı naẓar Îsī-i ḥarīm [ne] dėsün

233: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

234

Ṭālib Efendi-i Burusevī

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Reng-i tābı ruḫ-ı dildārda gördüm*
Ben neşve-i ṣaḥbāyı leb-i yārda gördüm

2 Pāybeste-i dil ḫaste yatur zār u perīşān
Mürġ-ı dili ol zülf-i siyehkārda gördüm

4 Döndüm felek[üñ] ‘izzet ü cāh hevesinden
Ol māhı ḳaçan ḫalḳa-i ezkārda gördüm

5 Ya‘ḳūb-ṣıfat gelse gözümden n’ola ḫūn-āb
Ben Yūsufum aġyār-ile bāzārda gördüm

6 Bir muġbeçenüñ bendesi olmış gibi **Ṭālib**
Zīrā anı dün ḫāne-i ḫummārda gördüm

234:Tālib mahlaslı çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır.(bk. kaynakça)

235

‘Abdī Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ne fiġān eyledi te’ṣīr ne ḫod āh saña
Meger inṣāf vėre sevdügüm Allāh saña

2 Sūz-ı ḥasretle firāḳuñda helāk olsun mı
‘Arż-ı sūz ėtmeye ol kim bulamaz rāh [saña]

3 Rām ėderdük dili ṣabr ėtmek-ile hicre velī
Hem-nişīn oldı şehā düşmen-i bed-ḫˇāh [saña]

4 Ey büt-i efrūz-cihān ‘arż-ı cemāl eylemedüñ
Perdedār oldı meger āh seḥergāh saña

5 ‘Azm-i tārāc-ı dil-i **‘Abdī** içün ey ġamze
Niçün eyler nigeh-i fitneyi hem-rāh saña

235:Abdī mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

236

Rüşdī Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[47^{b}] 1 Kūşe-i cenneti biz ravża-i cennet bilürüz
Gülşen-i ‘ālemi ṣaḥrā-yı ḳıyāmet bilürüz

2 Sen hemān kūşe-i çeşmüñle bizi manẓūr ėt
Naẓar-ı lüṭfla olmazsa da minnet bilürüz

3 Yoġ-ise devletümüz naḳd-i ḥayāt elde hele
Bir nefes ‘ömr[i] girān-māye-i devlet bilürüz

4 Bir kişi maẓhar-ı esrār-ı muḥabbet olmaz
Ḳuvvet-i cāẕibe-i ‘ışḳı kerāmet bilürüz

5 Ber-ḳadem rence ḳılup batsa tenezzül **Rüşdī**
Ḫāk-pāy olmaġı biz yāre sa‘ādet bilürüz

236: Bu şiir, **Hasan Rüşdī Dīvānı**'nda bulunmamaktadır.

237

Nābī Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Olaldan ẕevḳ-yāb āb-ı ṣaḥrā meşreb-i deryā
Dem-ā-dem būs ėder dāmān-ı ṣaḥrā-yı leb-i deryā

2 Ḥabāb-engīz olup gāhī ėdince mevceler ẓāhir
Olur çarḫ-ı berīn zīr-i pāye kevkeb-i deryā

3 Biraz emvācdan geh rāst u kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
‘Aceb ta‘līmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

4 Reg-efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
Ki teb-lerze ile anuñçün rūz u şeb deryā

5 Biri birin kenāra gelmede emvāc ėder pāmāl
Meger **Nābī** şikāyetdür ṣabādan maṭlab-ı deryā

237:Nābī D., s.457
2b:olur:alur**D.**
2b:berīn:berīni **D.**
3a:rāst u: rāst geh **D.**
4b:Ki teb-lerzeyle anuñçün gėçer her rūz u şeb deryā **D.**

238

Aḫmed Paşa

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ėtmesün ḫūrşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḫş
Bendeye lāyıḳ degüldür ke’de sulṭān ile baḫş

2 Ḳanḳı gül-ruḫdur yüzüñle da‘vā-yı ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür ėden ḫūrşīd-i raḫşān ile baḫş

3 Ḥüsn-i yāruñ bir deñizdür ḳaṭresidür āftāb
Ḳaṭrenüñ ḳadri var kim ėde ‘ummān ile baḫş

4 Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ‘ışḳuñdan almışdur sebaḳ
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḫş

5 Kimse **Aḫmed** gibi naḳş ėtmez kitāb-ı ḥüsnüñi
Ne ḳadar naḳḳāş olursa ėdemez Mānī ile baḫş

238:Ahmed Paşa D.,s.129-130
2 :Bu beyit, age.'de 3. beyittir.
2b:ḫurşīd-i raḫşān:ḫurşīd-i tābān **D.**
3 :Bu beyit, age.'de 2. beyittir.
3a:Bir deñizdir ḥüsn-i yāruñ ḳaṭresidür āfitāb **D.**
3b:Ḳaṭrenin ne ḳadri vardır ke’de ‘ummān ile baḫş **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.
5a:ḥüsnüñi:ḥüsnünün **D.**
Siḥr ta‘lim eylemekde ġamze-yi cādū-yı dost/Çāh-ı Bābil'de eder Hārūt-ı fettān ile baḫş **-M.**
Şol Sikender isteyip bulmadığı Āb-ı ḥayāt/Hāssiyette edemez bu la‘l-i ḫandān ile baḫş **-M.**
Tīr-i ġamzeñle yatar meydān-ı ‘aşḳında zebūn/Şol dil-āverler ke’der tīġ-ı Nerīmān ile baḫş **-M.**
Şāh ayaġı tozuna hem-ser dirilmiş la‘l-i yār/Gūyīyā Îsā'dır Āb-ı ḥayvān ile baḫş **-M.**

239

Vaṣfī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Dil olup her berg-i gül eylerse cānān ile baḥs̱
Cānı yoḳdur ke’eyleye ol leb-i ḫandān ile baḥs̱

2 Baḥs̱ eder her-dem benümle yār içün bī-dīn raḳīb
Dīn içün lā-büd eder kāfir müselmān ile baḥs̱

3 Nice yıl fikr-i lebüñle ben ki bīmār olmışam
Eylesem ṭañ mı şifā bābında Loḳmān ile baḥs̱

4 Añlamaz hergiz kitāb-ı ḥüsnüñ evṣāfı raḳīb
Müşkil olur her kişi eylemek nā-dān ile baḥs̱

5 **Vaṣfīyā** şi‘rüñ ḳarārdur anca defterler yüzün
Ger olursa defter ü ṭomar u dīvān ile baḥs̱

239:Vaṣfī D., s.67
1b:leb-i ḫandān:la‘l-i ḫandān **D.**
3a:Ben ki ḳānūn-ı lebüñ fikriyle bīmār olmışam **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.
4a:evṣāfı:evṣāfın **D.**
Ben fiġān ėtdükçe kim eyler seg-i kūyuñ fiġān/Aña beñzer kim ėde bir kişi yārānı ile baḥs̱ **-M.**
Gözlerüñ siḥr ile mihr üstinde ṭutmışdur maḳām/Kim ėde bu fende ol cādū-yı fettān ile baḥs̱ **-M.**
Pehlevānlıḳ kārzār-ı ‘ışḳ olursa dostum/Ėdelüm bu yolda biñ Sām u Nerīmān ile baḥs̱ **-M.**
Ehl-i nazm içinde kim Saḥbān-ı devrānam bu gün/Muṣṭafā medḥinde ėtsem n’ola Hassān ile baḥs̱ **-M.**

240

Fā‘ilātün Fā‘ilatün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

[48ª] Va‘de-i vuṣlat ėdüp āh bize yār dünden berü
İntiẓārum ‘aynuma gelmez cihān dünden berü
Ḳanda aḫşamladı ol māh-ı münevver bilmezem
Dīdemüzden gün gibi oldı nihān dünden berü

2

Durur mı ‘aḳdine yā Rab gele ol nev-civān
Yine ol yüzini göstere mi devr-i zamān
Ben gelince gitme dėdi gitdi ol ḳaşı kemān
Ḳaldı ḥasret tīri sīnemde nişān dünden berü

3

Bir ṣaçı Leylā içün cūşa getürdüm kendümi
Vādī-i ‘ışḳ içre Mecnūn'a yitürdüm kendümi
‘Aḳl u fikrüm tārmār oldı yitürdüm kendümi
Bendeñiz ġamda göñül ḥasretde cān dünden berü

4

El vėrürse bir daḫı ‘āşıḳ-ı ġayr devr-i zamān
Dem-be-dem fırṣat[ı] fevt ėtme būse al hemān
Anlaruñ ‘ahdine billāhī inan olmaz inan
Gör neler ḳaldı baña bir nev-civān dünden berü

240: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

241

Ġazel-i Necātī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Luṭf ėdersin sen gelürseñ mürde cisme cān gelür
Nāme yazup gönderürseñ bendeye ‘unvān gelür

2 Dün gėce beytü’l-ḫazanda firḳat ile āh kim
Ol ḳadar aġlamışam kim yaş yėrine ḳan gelür

3 Ġamzeñe ışmarla ḳatlüm kirpigüñ gözden ṣavar
Çün Mesīḥādur lebüñ ölmek iñen āsān gelür

4 Müdde‘īler ḳorḳusundan dilber-i ‘āşıḳ-nevāz
Gün gibi rūşendür ammā cān gibi pinhān gelür

5 Rişte-i naẓma feṣāḥat dürlerin dizdüñ velī
Ey **Necātī** dilbere ol sözlerin āsān gelür

241:Necātī D., s.230
Bu şiir, 22b varağında (109 numaralı şiir) tekrar edilmiştir
5a:feṣāḥat:naṣīḥat **D.**
5b:āsān:yalan **D.**

242

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 İşüñ altun ėden sāḳī gümüş peymānedür dėrler
Ḫarābātı görenler hep bu devlet-ḫānedür dėrler

2 Ṭolular nūş ėdüp eyler güzeller āşnālıḳlar
Egerçi meclis-i meyden melek bī-gānedür dėrler

3 Açılmış gülleri bāġuñ senüñ bu ḥüsn ile çaġuñ
Şarābı terk ėdüp zāhid baña dīvānedür dėrler

4 Yüzüme baḳ gözüñi aç ġurūr-ı salṭanatdan geç
Nice bėgler uyutmışdur cihān efsānedür dėrler

5 Hep işi bende geçmekdür ḳanı çoḳ beşlüdür zülfüñ
Necātī fitne bābında bigi bir dāne dür dėrler

242:Necātī D., s.177
1a:işüñ:işi **D.**
2a:eyler:eder **D.**
3b:Mey ü maḥbūbı terk eylemeye dīvānedür derler **D.**
5 :Geçip meyḫāne ṣadrına ḳadeḥ nūş eyle beğlik sür/Necātī pīş-ḫān taḫtın bu gün şāhānedür derler **D.**

243

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[48^{b}] 1 Ey meh-i bī-mihr şehrüñ pādşāhı yoḳ mıdur
Zülfüñe hey dėmege ẓıll-ı İlāhī yoḳ mıdur

2 Sevdigüm’çün ḳaṣd ėdermişsin beni öldürmege
Bī-günāh öldümegiñ yā Rab günāhı yoḳ mıdur

3 Nice bir ey lāle-ruḫ beñzüm za‘ferān eylemek
‘Āşıḳ-ı bī-çārenüñ küynüklü āhı yoḳ mıdur

4 Mülk-i cāna leşker-i miḥnet şebīḫūn ėtmege
‘Āşıḳ-ı miskīnüñ āh-ı ṣubḥgāhı yoḳ mıdur

5 Leşker-i ġam ben gedāyı öldürür yoldaşlar
Pādşāh-ı ‘ışḳa tābi‘ bir sipāhī yoḳ mıdur

6 Azmasın göster **Necātī** derdmende zülfüñi
Pādşāhum şehr-i ḥüsnüñ şāh-rāhı yoḳ mıdur

243:Necātī D., s.176
Bu şiir, 22b varağında (108 numaralı şir) tekrar edilmiştir.
4a:ėtmege:ėtmesin **D.**
5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
Ey göñül Rum ile Şāma ṭa‘n eden dilberlerin/‘Ārız-ı sīmin ile zülf-i siyāhı yoḳ mıdur **-M.**

244

Sūzī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Serv-i ḳaddüñ degmesidür şāḫ-ı gül gülzārda
Eşkimüñ perverdesidür lāleler kühsārda

2 Çīn ü Māçīn'e gidenler geldiler ṣaġ u esen
Bu benüm dīvāne göñlüm ḳaldı zülf-i yārda

3 Vaṣl-ı dilberdür hemān dünyā metā‘ından ġaraż
Yoḫsa ‘ışḳ ehli ne aldı ṣatdı bu bāzārda

4 Yā göñül sīnemde ‘ışḳuñ gizledi aġyārdan
Yā örümcek perde çekdi Aḥmed üzre ġārda

5 **Sūzī**'nüñ ma‘nīde rūşendür güneşden her sözi
Gerçi kim ṣūretde kemdür her sözi miḳdārda

244:Sūzīmahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

245

‘Ulvī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ġarīb ü bī-kesem künc-i belāda maḫremüm sensin
Benüm’çün aġla ey çeşmüm ölince hem-demüm sensin

2 Feraḫla imtizācum yoḳ bilürsin ey ġam-ı dilber
Ṣafā-yı ḫāṭırum ẕevḳ u sürūrum ‘ālemüm sensin

3 Dėdüm gel göricek pā-yı semend-i şeh-süvārumda
Yürekde tīġ-ı ḥasret yarasına merhemüm sensin

4 Ḥabībüm ḳalb-i mü’mīn ‘arş-ı Ḥaḳ'dur dėrler anuñ’çün
Benüm göñlüm saña ‘arş oldı nūr-ı a‘ẓamum sensin

5 Dil-i **‘Ulvī** bu gün dünyā içün ġam çekmezem hergiz
Benüm ancaḳ cihānda bā‘iṣ-i ḥüzn ü ġamum sensin

245:D. Ulvī D., s.434-435

Bu gazelin mecmuada redifi **-üm sensin** iken, age.'de **-ümsin sen** şeklindedir.

2a:imtizācum:ümitüz acum **D.**

2b:ẕevḳ u:ẕevḳum **D.**

5a:bu gün:gibi **D.**

5b:ancaḳ cihānda:‘ālemde ancaḳ **D.**

246

Nef‘ī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[49ª] 1 ‘Işḳ mühlik yār ġāfil mübtelālar n’eylesün
Birbirine derdini inkār güç iḳrār güç

2 Gerçi ‘ışḳ iẓhārı bī-tāb olmayınca cürm olur
Dilber ammā müdde‘ā fehm olıcaḳ inkār güç

3 Yār eger ‘āşıḳ ne eylerse muḥabbet iḳtiżā
Ėtmemek olur maḥallinde anı iẓhār güç

4 Ölmek āsān ‘āşıḳa bir dem-i firāḳ-ı yār güç
Böyle müşkil derd-i esīri ḫasteye tīmār güç

5 Olsa **Nef‘ī** n’ola ger endīşesi ile hem-zebān
N’eylesün ya ṣoḥbet-i yārān-ı nā-mehvār güç

246:Nef‘ī D., s.293
Bu şiirin matla beyiti 4. beyittir, ama mecmuada 1. beyit matla beyiti olarak yazılmıştır.

247

Yaḳīnī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Gezer her ḫār ile serv-i ḫırāmānumdan ummazdum
Ṭaḳılmaḳ her pelīde verd-i ḫandānumdan ummazdum

2 Görüp her müşterīye cāme-i iḥsānuñ erzānī
Ṣatarmış ḳulların ol māh-ı Ken‘ānumdan ummazdum

3 Gezer meh gibi hercā’ī olup her gėce şehr içre
Ėder hercā’ī rūşen şems-i raḫşānumdan ummazdum

4 Yolunda z̲erreveş ḳāṣıd ėdüp bu ben hevādārı
Ḳarār u ṣabrum aldı rāḥat-ı cānumdan ummazdum

5 **Yaḳīnī** 'ye seg-i kūyuñ sifālin görmedüñ lāyıḳ
Ḳulundan iltifātı kesdi sulṭānumdan ummazdum

247:Yaḳīnī D., s.225
1b:ṭaḳılmaḳ:ṭaḳıldı **D.**
2 :Bu beyit, age.'de bulunmamaktadır.
3b:ėder:ḳılur **D.**
3b:ṣems-i raḫşānumdan:mihr-i raḫşānumdan **D.**
4a:ḳāṣıd:raḳḳaṣ **D.**
4a:hevādārı:hevādārın **D.**
5b:iltifātı:iltifātın **D.**
Raḳīb-i ehrimenler da‘vetinden ḳaçmayup hergiz/Varup her dīve rām olmış perī-şānumdan ummazdum **-M.**

248

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Ḫūn-ı dil yād-ı leb-i la‘lüñle şerbetdür bana

Tende ġamzeñ yarası āṣār-ı ṣıḥḥatdür bana

249

Meylī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 İki şaḳḳ eylemişdür anı ḥakkāk-i yed-i ḳudret

Lebüñ bir la‘l imiş yek-pāre bī-manend ü bī-hemtā

2 Leṭāfet būstānında yāḫūd bir mīvedür olmış

Kemāl-i leẕẕetünden yarılur bir naḫl-ı ter gūyā

3 Keşīde yaradur ṣanma dehānında o ruḫunuñ

‘Adem iḳlīminde bir doġrı yoldur ey dil-i şeydā

4 Dururken leblerinde yara ol ḳaşı kemānuñ āh

Benüm cānum ‘azīzüm **Meylī** mecrūḥ olmasun mı yā

248:Raḥīmī'ye ait gazelin sadece matla‘ beyiti yazılmıştır.
249:İncelenen eserde, bu şiir bulunmamaktadır.

250

Ġazel-i Bāḳī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

[49^{b}] 1 Feryāduma ėrmezse n'ola ol boyı şimşād
Kūyunda feleklerden aşar nāle vü feryād

2 Devrüñde güle niçün olur bende benefşe
Üstüne ḳılıçlar mı dutar sūsen-i āzād

3 Bir ġonca benefşe ḳoparup başına ṣoḳmış
Dağlarda külüng atduġı dem başına ferhād

4 'Ahdinde eger 'āleme bir daḫı gelürse
Ḳulluḳlar ėdesin yüzi ḫūrşīde Feraḫşād

5 Rengīn ėder evṣāf-ı ruḫuñ ḫāme-i **Bāḳī**
Ol ṣūreti vėrmez ṣanemā naḳşına Bihzād

250:Bāḳī D.,s.88
Bu şiir, 9a varağında (37 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
3a:başına:tācına **D.**
4 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
5 :Bu beyit, age.'de 7. beyittir.
Eşkāl-i vefā resmi ḳabūl itmede ḳalbüñ/Āyīnedür ammā begüm āyīne-i pūlād **-M.**
İbrāmı gel ey sāḳī-i gül-çihre ḳo sen de/Almışdur olan 'aḳlumuz ol şūḫ-ı perī-zād
-M.

251

Ġazel-i Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Görüp tāb-ı ‘izāruñ ḫāṭırı bezm oldı Nāhīdüñ
İçüp ‘aşḳuñ şarābuñ kellesi germ oldı ḫūrşīdüñ

2 Şikest olduġuna rāżī degüldür revnaḳ-ı ‘işret
Anuñ’çün düşmedi bir dem elinden cām-ı Cemşīdüñ

3 Peyām-ı ḫançer-i ser-tīzin ol māhuñ degürmişdür
Anuñ’çün ditrer endāmı çemende bāddan bīdüñ

4 ‘Alā’iḳdan mücerred ol ser-i kūyunda mesken bul
Mesīḫāveş mekānı āsmānda ehl-i tecrīdüñ

5 Gedā-yı kūy-ı yārāna iñen öykünme ey **Bāḳī**
Sefāhatdür bilürsin muḳteżā-yı şāha taḳlīdüñ

251:Bāḳī D., s.187
Bu şiir, 9a varağında (36 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
1a:bezm:nerm **D.**
4b:āsmānda:āsmāndur **D.**
5a:yārāna:cānāne **D.**
5a:iñen:ṣaḳın **D.**

252

Güfte-i Ẕātī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Zaḥmete girmeñ ‘ilāc ėtmeñ baña şimden-gerü
Derdüme ölmekden ayru yoḳ devā şimden-gerü

2 Āḫiret ḥaḳḳuñ ḥelāl ėtsün ḥarāmī gözlerüñ
Dünyede dirlik ḥarām oldı baña şimden-gerü

3 Dost uydı düşmene terk ėtdi ben dil-ḫaste
Ey ecel billāhī gel bizden yaña şimden-gerü

4 Ey felek bir cām-ı zehr-ālūde ṣundı ġam baña
Anı ben nūş eyledüm yā hū saña şimden-gerü

5 Ten ḥişārın ser-be-ser vėrdi fenāya ceyş-i ġam
Rıḥlet ėt şehr-i beḳāya **Ẕātīyā** şimden-gerü

252:Zātī D. s.134
1b:ayru:özge **D.**
3a:dil-ḫaste:dil-ḫasteyi **D.**
3b:billāhī: luṭf eyle **D.**

253

Türkī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

[50ª] Va‘de-i vuṣlat ėdüp āh bize yār dünden berü

İntiẓārum ‘aynuma gelmez cihān dünden berü

Ḳanda aḫşamladı ol māh-ı münevver bilmezem

Dīdemüzden gün gibi oldı nihān dünden berü

2

Durur mı ‘ahdine yā Rab gele mi ol nev-civān

Yine ol yüzini göstere mi dünden berü

Ben gelince gitme dėdi gitdi ol ḳaşı kemān

Ḳaldı ḥasret tīri sīnemde nişān dünden berü

3

Bir ṣaçı Leylā içün cūşa getürdüm kendümi

Vādī-i ‘ışḳ içre Mecnūna yitürdüm kendümi

‘Aḳl u fikrüm tārmār oldı yitürdüm kendümi

Bendeñiz ġamda göñül ḥasretde cān dünden berü

253: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
Bu şiir, 48a varağında (240 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

4

El vėrürse bir daḫı ‘āşıḳ-ı ġayr devr-i zamān

Dem bu demdür fırṣat[ı] fevt ėtme būs al hemān

Anlaruñ ‘ahdine billāhī inan olmaz inan

Gör neler ḳaldı baña bir nev-civān dünden berü

254

Güfte-i Şuhūdī Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Baña zindān oldı bu dārü’l-beḳā şimden-gerü

Ölmege cān vėrürem ben mübtelā şimden-gerü

2 Ḳalmadı cismümde ḳuvvet çeşm-i giryānumda devr

Ey dirīġā ża‘fa yüz ṭutdı ḳavī şimden-gerü

3 Geldi ėrdi ża‘f-ı pīri gitdi eyyām-ı şebāb

Vācib olmış-ıdı baña āh baña şimden-gerü

4 Şem‘-i cāna ėrişür her dem nevāyü’r-raḥīl

Ey ecel ehlen ve sehlen merḥabā şimden-gerü

5 Ḳāmetüñ yādur **Şühūdī** cān u dildi tīrveş

Doġrılursın vaḳtidür Ḥaḳ'dan yaña şimden-gerü

254: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

Şühūdī tarafından yazılan bu şiir, Ẕātī'nin “Zaḥmete girmeñ ‘ilāc ėtmeñ baña şimden-gerü/Derdüme ölmekden ayru yoḳ devā şimden-gerü” matlaı ile başlayan gazeline yazılmış bir naziredir.

255

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[50^{b}] 1 Ġarībā ġāzīyā mesnūn beḳāya intiḳāl ėtdi
Türāb-ı merḳad-i bāḳī mücellā eyler enṣārı

2 Su’āl ėderseñ ol sulṭān ne ismiyle müsemmādur
Benām-ı Ḫālid ibn-i Zeyd Ebū Eyyūb-ı Enṣārī

3 İlāhī rabbenā hādī bi-ḥaḳḳı Aḥmed-i Muḫtār
Anuñ taḥt-ı livāsında bize eyle mededkārı

4 Bu naẓm-ı pür-ḳuṣūr ile ḳuluñ **Kātib** ricā eyledi
Ḳılasın himmet-i ‘ālī zünūbın ‘afv ėde yārı

256

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fā‘ilün

1

Git birev ü söyle bigū gel biyā
Ḥāl-i dilüm cümle ‘ıyān ėt aña
Tā bu ḳadar terk-i ṣılā ėtmeden
Ez çi neden çün nite niçün çirā

255: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

256:Ḳuṣūrī tarafından yazılan bu şiir, Muğlalı İbrahim Şāhidī Dede'nin Tuhfe-i Şāhidī adlı eserine yazılmış bir taştirdir.

2

İç dona şalvār dė yeñ āstīn

Ehl-i dile birisi eyler vefā

ʻĀrif olan hīç ḥükkām<ı> iḥtiyāc

Göñlege pīrāhen ü ḳaftan ḳabā

3

Bülbüle teḳāyüdle ḫūr oldı göz

Çaġz u vezaġ ġūkdürür ḳurbaġa

4

Oldı derīce terece der ḳapu

Sen gideli ḳufl ile muḫkem nevā

Ḫāneye dil ḫabtüñüzle dürlü

Kūşe bucaḳ orta miyān ev serā

5

Ḫˇīş ḫışm ḳavm ü ḳabīle tebār

Cümle ḫulūṣ ile ėderler duʻā

Vaṣlıña rāġıb bilen ve bilmeyen

Yada dė bī-gāne biliş āşnā

3:Mecmuada bu bendin sadece iki mısrasına yer verilmiştir.

6

Gürbe kedi nāve senit ḳaravaş

Ola firāḳuñla müsāyif-nümā

Ḫādim-i ḫuddāmuñ ėder dest-i būs

Daḫı perestār dededür niyā

7

Telle faḳ u dām ṭuzaḳ nām ad

Żāyi‘ olur gelmez-iseñ şehā

Ehl-i ‘ıyāl ismini yād ėtmede şām ile bām

8

Tuz nemek ü etmek et nān gūşt

Elde ne deñlü var-ise ḫoş ġıdā

Kendü evinde kişiye ḫoş gelür

Māst yoġurt bozca aşı mastabā

9

Buġdaya gendüm dė vü erzen daru

Pürdurur anbārum elem çekme hā

Neşv ü nemā üzre ḳo nezdīkümüz

Arpa vü bögrülce cev ü lūbiyā

7 :Mecmuada bu bendin sadece üç mısrasına yer verilmiştir.

10

Arġa dė kārīz oluḳ nāvdān

Her biri<si> işlemede icrā-yı mā

İşlemede ḫāne <ile> ḥammāmuñuz

Daḫı degirmen nedürür āsiyā

11

Hem çü tu kes mīnenümāyed merā

Her ne ḳadar olur-ise dilrübā

Diḳḳat ile cümleye ėtsem naẓar

Sencileyin kimse görünmez bańa

12

Müfte‘ilün müfte‘ilün fā‘ilün

Eyle kerem ḳıl şi‘ri bu yańa

Ḳarşu varup dėye **Ḳuşūrī** o dem

Ey şeh-i ḫūbān merḥabā

257

Bāḳī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[51ª] 1 Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf
Gūyiyā cenge durur nīze-güzārān ṣaf ṣaf

2 Seni seyr ėtmek içün reh-güzer-i gülşende
İki cānibde durur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

3 Cāmi‘ içre göre tā kimlere hem-zānūsun
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

4 Gökde efġān ėderek ṣanma geçer ḫayl-i küleng
Çekilür kūyuña mürġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf

5 Ehl-i [dil] derd ü ġamuñ ni‘metine müstaġraḳ
Cem‘ olurlar keremüñ ḫˇānına mihmān ṣaf ṣaf

6 Leşker-i eşk-i firāvān ile cenk ėtmek içün
Gönderür mevclerin lücce-i ‘ummān ṣaf ṣaf

7 Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey **Bāḳī**
Durup el baġlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

257:Bāḳī D., s.177-178
Bu şiir, 5a varağında (15 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.
3 :Bu beyit, age.'de 5. beyittir.
5 :Bu beyit, age.'de 6. beyittir.
5b:cem‘olurlar:dizilürler**D.**
Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām ėtse ‘ālem gibi ḳalem/Leşger-i saṭrı çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf **-M.**
Kūyuñ eṭrāfına ‘uşşāḳ dizilmiş gūyā/Harem-i Ka‘be'de her cānibe erkān ṣaf ṣaf **-M.**

258

Ẕātī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Zaḥmete düşmeñ ‘ilāc ėtmeñ baña şimden-gerü
Derdüme yoḳ ölmeden ġayrı devā şimden-gerü

2 Āḫiret ḥaḳḳın ḥelāl ėtsün ḥarāmī gözlerüñ
Dünyāda dirlik ḥarām oldı baña şimden-gerü

3 Dost uydı düşmene terk ėtdi ben dil-ḫaste
Ey ecel billāhī gel bizden yaña şimden-gerü

4 Ey felek bir cām-ı zehr-ālūde şundı ġam baña
Anı ben nūş eyledüm yā hū saña şimden-gerü

5 Ten ḥişārını ser-be-ser vėrdi fenāya ceyş-i ġam
Rıḥlet ėt şehr-i beḳāya **Ẕātīyā** şimden-gerü

258:Zātī D., s.134
1a:düşmeñ:girmeñ**D.**
1b:Derdüme ölmekden özge yoḳ devā şimden-gerü **D.**
3a:dil-ḫaste:dil-ḫasteyi **D.**
3b:billāhī:luṭf eyle **D.**

259

Ümīdī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Dizilüp ḳarşuña erbāb-ı dil ü cān ṣaf ṣaf
Ka‘be'ye ḳarşu durur ehl-i Ṣıfāhān ṣaf ṣaf

2 ‘Aks-i ruḫsārını seyr ėtmege ol māhveşüñ
Dizilüp durdı bugün dīdede müjgān ṣaf ṣaf

3 Tāb-ı meyle uyarup şem‘-i çerāġ-ı cānı
Oturur şevḳ-ile meyḫāneye rindān ṣaf ṣaf

4 Cenk ėder ḫayl-i şitāb ile bu gün gülşende
Durdı sūsenler ėdüp tīġını ‘uryān ṣaf ṣaf

5 Seni seyr ėtmek içün reh-güzer-i sā’ilde
Şekl-i sā’ilde durur eşk-i yetīmān ṣaf ṣaf

6 Ölicek ḫalḳ cenāzem götürüp başı üzre
Ey **Ümīdī** düşeler öñüme yārān ṣaf ṣaf

259:Ümīdī D., s.277
1a:dizilüp:dizilür **D.**
1b:ehl-i Ṣıfāhān:ehl-i Hicāzān **D.**
3a:tāb-ı meyle:tāb-ı meyden **D.**
3b:meyḫāneye:meyḫānede **D.**
4a:ėder:ėdüp**D.**
4a:şitāb ile:şitā ile **D.**
4a:bu gün:yine**D.**
5a:reh-güzer-i sā’ilde:rāh-ı ser-i kūyuñda **D.**

260

Veysī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[51^{b}] 1 Çeşm-i mestüñ bir siyehkār idügin ben bilürem
Çekmişem derdini bīmār idügin ben bilürem

2 Birbirinden sebaḳ-ı cevr alurlar ta‘līm
Ḫūblar cümle cefākār idügin ben bilürem

3 Ben de çoḳ sāġar u peymāne şikest eylemişem
Mest-i buḫūr ne dil-āzār idügin ben bilürem

4 Cevr-i ṣayyād nedür mürġ-ı giriftār añlar
O cefā-cū ne sitemkār idügin ben bilürem

5 Gerçi şebnem gibi her güllere üftāde geçer
Kime bu **Veysī** giriftār idügin ben bilürüm

260:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

261

Fehmī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Beni tīr ü belāña ey kemān-ebrū nişān eyle
Dilümde köhne zaḫmı nāveküñle ḫūn-feşān eyle

2 Nişān ėtdür beni çeşmüñ kemāndārına ey meh-rū
Ḳanā‘at ėtmeseñ tīġ-ı ġamuñla bī-nişān eyle

3 Yoluñda pāküm altun gibi cānā ger inanmazsañ
Beni sen pūte-i nār-ı ġamuñla imtiḥān eyle

4 Ṣaḳın dest-i ḫayāl-i bü’l-hevesden dāmen-i pāküñ
Ḥaẕer ḳıl ṭutmasun nā-maḫrem anı der-miyān eyle

5 Şehīdān-ı muḥabbet bezmine **Fehmī** tehī gitme
Bir iki dāġ-ı ḥasret yaḳ elüñde armaġan eyle

261:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

262

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

1 Söyletme beni başuñ içün derd-i serüm var
Taḳrīr ėdemem ḫālümi ġāyet kederüm var

2 Gel cevr ile aġlatma beni yoḫsa cihānı
Başdan başa ġarḳāya vėrür çeşm-i terüm var

3 Ol yār-ı cefā-pīşeden olsam n'ola giryān
Aġyāra vefā eyledügünden ḫaberüm var

4 Benden ṣaḳınur mihr-i cemālin o meh āyā
Aña mı degül kim aña ḫüsn-i naẓarum var

5 Sīm ile zerüm gerçi yoḳ el-minnetulillah
Ḥakkī hele destümde bu gūne hünerüm var

262:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

263

Veysī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ṭıfldur bilmem baña cānān ola yā olmaya
Terbiyetle ol perī insan ola yā olmaya

2 Minnet-i ḫuşk ey ṭabīb-i bī-mürüvvet tā-bekā
Merhemüñ yā derdime dermān ola yā olmaya

3 Girye-i pīrānemüz yā nef‘ ėde yā ėtmeye
Gevher-i eşküm dür ü mercān ola yā olmaya

4 Herçi tārīk-ile düşme bī-başīretler gibi
Yā derūnunda ḫaber Ken‘ān ola yā olmaya

5 İnkisār-ı ḫāṭır-ı sāḳīden ey **Veysī** şaḳın
Yoḫsa tevbe mūcib-i ġufrān ola yā olmaya

263:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

264

Fużūlī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[52ª] 1 ‘Ālem oldı şād senden ben esīr-i ġam henüz
‘Ālem ėtdi terk-i ġam bende ġam ‘ālem henüz

2 Cān baġışlardı lebüñ izẖār-ı güftār eyleyüp
Urmadın ‘Îsī lebi cān-baẖşlıḳdan dem henüz

3 Secdegāh ėtmişdi ‘ışḳ ehli ḳaşuñ miẖrābını
Ḳalmadın ẖayl-i melā’ik secde-i Ādem henüz

4 Eşk ṣarf eyler felekden kām ẖāṣıl ḳalmaġa
Bu güher ḳadrini bilmez dīde-i merdüm henüz

5 Ey **Fużūlī** eyledi her derde dermān ol ṭabīb
Bu benüm zaẖmumdur ancaḳ bulmayan merhem henüz

264:Fużūlī D., s.189
1a:bed-gūnuñ:bed-gūyuñ**D.**
2a:dögmeye:ṭoymaya **D.**
3b:medhūş:şer-ẖoş **D.**
Cāna derdin cisme peykānın revān ėtmişti ẖükm/Cism ile cān irtibātı olmadan muẖkem henüz **-M.**
Perde-i çeşmim maḳām ėtmişti bir tersā-beçe/Olmadan mehd-i Mesīẖā dāmen-i Meryem henüz **-M.**

265

Rūḥī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ḳanḳı bed-gūnuñ sözin bilmem yine gūş eyledüñ
Añmaz olduñ ben dil-efkārı ferāmūş eyledüñ

2 Dögmeye ḫançer urup ḳanın döken demler dėyü
Göñlümi dārū-yı hicrānuñla bī-hūş eyledüñ

3 Dāḫil olmaḳ istediler bezmüñe cān u göñül
Bir ḳadeḫle yaḳduñ ikisin de medhūş eyledüñ

4 Subḫa dek derdüñle içdüm dün gėce ḫūn-ı dil
Sen ṣafā peymānesin aġyār ile nūş eyledüñ

5 Leblerüñ şevḳ ile **Rūḫī** ṭūṭī-i gūyā kesīr
Zehr-i mihrüñ yutdurup miskini ḫāmūş eyledüñ

265:Bağdatlı Rūḫī D., s.755
5a:gūyā kesīr:gūyā iken **D.**
5b:zehr-i mihrüñ:zehr-i ḳahruñ **D.**

266

Nābī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Şām-ı ġamda zülf-i ‘anber-fām geldi ḫāṭıra
Dāne-i ḫālin görince dām geldi ḫāṭıra

2 Eşk-i ḥasret dökdügün dīdem görüp ‘ayb ėtmeñüz
Dostlar ol serv-i sīm-endām geldi ḫāṭıra

3 Ol hilāl ebrūsına biz ṣā’im-i hicrānıñuñ
Yād ėdince vuṣlatuñ bayrām geldi ḫāṭıra

4 Ḥasret-i la‘l-i lebüñle rūz u şeb ḳan aġlaram
Bāde-i gül-reng ü ra‘nā cām geldi ḫāṭıra

5 **Nābīyā** ol şūḫ içün sen āh u vāh ėtseñ n’ola
Ẕevḳ-i vaṣl-ile geçen eyyām geldi ḫāṭıra

266:Nābī Dīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.

267

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ḫ̬ˇāba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstine
Gūyiyā serdādedür peykān peykān üstine

2 Ġamze duzdī̇de-nigāh ebrūlar ī̇mā eyledi
Geldi o şehden bize fermān fermān üstine

3 Gāh ‘ışḳ-ı gülden aġlar gāh cevr-i ḫ̬ārdan
‘Andelī̇b-i zār ėden efġ̇ān efġ̇ān üstine

4 Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳdurur yārān yārān üstine

5 Gāh būs u geh kenāra çoḳ da mā’il olma kim
Ḫ̬aste vü bī̇mār ėder dermān dermān üstine

6 Ey **Naḥī̇fī̇** lüṭf-ı Ḥaḳ olmazsa müşkil ḥāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ‘iṣyān ‘iṣyān üstine

267:Naḥī̇fī̇ D., s. 456
2b:o şehden bize:ol şehden baña **D.**
3b:ėden:ėder **D.**
4b:lāyıḳdurur:lāyıḳ mıdur **D.**
5 :Bu beyit, age.'de 8. beyittir.
5b:ḫ̬aste vü bī̇mār:ḫ̬asteyi bī̇-tāb **D.**
6 :Bu beyit, age.'de 11. beyittir.
6a:lüṭf-ı Ḥaḳ:‘afv-i Ḥaḳ **D.**
Zaḫ̬m-ı sī̇nem dāġ-sāz-ı reşk ėder biñ nāz ile/Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstine **-M.**
Hecr-i dilber bā‘iṣ-i terk-i diyār oldı baña/Oldı ben mehcūr içün hicrān hicrān üstine **-M.**
‘Işḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal/Teng ėder bir ḫ̬āneyi mihmān mihmān üstine **-M.**
Vaṣf ėderlermiş anı terk-i mey ü maḥbūb ile/Ėtmesünler vā‘iẓe bühtān bühtān üstine **-M.**
Menzil-i şāh u gedā āḫ̬ir olurken zī̇r-i ḫ̬āk/‘Āḳıle lāyıḳ mıdur bünyān bünyān üstine **-M.**

268

Ḥıfẓī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[52^{b}] 1 Elem-i derd ü belā cānum[a] rāḥat mı vėrür
Firḳatüñ çekmege ‘ömrüm baña mühlet mi vėrür

2 Nāvek-i ġamze nibāli dile zaḫm urmada
Meger ol ḳaşları baḳılmaya fırṣat mı vėrür

3 Añma sāḳī bize her dem mey-i ḥamrāyı yüri
Leb-i dilber gibi ol ḥālet-i leẕẕet mi vėrür

4 Heves-i cübbe vü destārı ya zāhid terk ėt
Bu ḳabā-ile ‘abā saña kerāmet mi vėrür

5 **Ḥıfẓīyā** ḫor u ḥaḳīr olduġuña ġam yėme kim
Çarḫ-ı dūn ehl-i dile devlet-i ‘izzet mi vėrür

268:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

269

Ġazel-i Nābī

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Çeşmüñ gibi mest olmaġ-içün cāma mı düşdüñ
‘Aksüñ gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ

2 Girmem dėr-idüñ ḫalḳa-i peymāne keşāna
Bir bezme mi varduñ gene ibrāma mı düşdüñ

3 Būs ėtmek umarsañ kef-i sīmīnini yārüñ
Bilmem yine ey dil ṭama‘-ı ḫāme mi düşdüñ

4 Ey sāḳī-i ġam ḳısmet-i dīvān-ı ezelden
Sen ḫiṣṣe-i rindān-ı mey-āşāma mı düşdüñ

5 Ey ġam yine mi ḫāṭır-ı **Nābī**'de bulunduñ
Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

269:Nābī D., s.801-802
2b:gene:yine **D.**
4a:sāḳī:sāġar **D.**
4a:ezelden:ezelde **D.**

270

Ġazel-i Nābī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ġamuñla aġlamaḳda çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
Ḫırāş-ı sīnede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda

2 Anuñ cāmı dolardı bāde-i gül-reng ile ammā
Benüm ḫūn ile pürdür sāġarum Cem ḳanda ben ḳanda

3 Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şebnem ḳanda ben ḳanda

4 Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳanlar döker çeşmüm
Ṣafā-yı ṭurra-ı pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda

5 Pür olsa ḫoḳḳası gerdūnuñ eczā ile **Nābī**
Hezārān zaḫm-ı nāṣūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

270:Nābī D., s. 1054
4a:ḳanlar:ḳalmaz **D.**
5a:Pür olsa ḫoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī **D.**

271

Mecnūnī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[53ª] 1 Bilmiş ol sensiz benüm ġamdur sipāhum [Muṣṭafā]
Dūd-ı āhumla ḳurulmış bārgāhum Muṣṭafā

2 Revnaḳ-ı ḥissüñle şevket buldı cümle kā’ināt
Āsmānī bir şeref burcunda māhum Muṣṭafā

3 Vādī-i ḥayretde ḳaldum yoḳ refīḳum hem-demüm
Buñ günümde gel ėriş ey pādşāhum Muṣṭafā

4 Çāh-ı zemzemdür zenaḫdānuñ cemālüñ Ka‘bedür
Ḳaşlaruñ miḥrāb-ı Ḥaḳ'dur ḳıblegāhum Muṣṭafā

5 Gerçi ben **Mecnūnī** medḥüñ eylerem ey ẕāt-i pāk
Ḥaḳ te‘ālānuñ kelāmıdur güvāhum Muṣṭafā

271: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

272

Mecnūnī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ḳaṭreyüz girme velī ammā ki deryā bizdedür
Nüh felek seyyāreler çarḫ-ı mu‘allā bizdedür

2 Bizdedür genc-i ḥaḳīḳat bizdedür sırr-ı mukid
Maḫzen-i sırr-ı İlāhī dürr-i yektā bizdedür

3 Zāhidā ṭa‘n ėtme bizi zīrā biz ‘āşıḳlaruz
Bülbül-i bāġ-ı cinānuz verd-i ra‘nā bizdedür

4 Nefḫa-i rūḥü’l-ḳudüsdür ḳalbümüz bāk eyleyen
Gönlümüz āyīnedür nūr-ı mücellā bizdedür

5 Gerçi biz **Mecnūnī**'yüz ammā degül Leylā içün
‘Āşıḳ-ı ṣādıḳlaruz gel gör ki Leylā bizdedür

272:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

273

Ġazel-i Vechī

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün

1 Andan berü kim cür‘akeş-i cām-ı elestüz
İḳrār ėderüz ṣaḳlamazuz bāde-perestüz

2 Biz mest-i mey-i meykede-i ‘ālem-i ‘ışḳuz
Sanmañ bizi kim bāde-i engūr-ile mestüz

3 Men‘-i meh-i maḥbūb[ı] ḳo zāhid kim dilinden
Biz anlar-ile leb-be-lebüz dest-be-destüz

4 Biz ṣūret-ile olmamışuz hīç muḳayyed
Bālā ile bālālanuruz pest ile pestüz

5 **Vechī** bizüz al ‘ibret-i mir’āt-ı Sikender
Ammā n’ėdelüm seng-i ḥavādiṣle şikestüz

273: Ṣair hakkında bilgi edinilememiştir.

Vechī tarafından yazılan bu şiir, Bağdatlı Rūḥī'nin “Ṣanmañ bizi kim şīre-i engūr ile mestüz/Biz ehl-i ḫarābātdañuz mest-i elestüz” ile başlayan terkib-i bendine yazılmış bir naziredir.

274

Ġazel-i Meşāmī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Boşala kīse-i kān kāse-i ‘ummān dükene
Ne ġam-ı dil ne kim dīde-i giryān dükene

2 Şol ḳadar arayayın şāhid-i maḳṣūdumı kim
Cüst ü cūda ṭalebüm raḫşına meydān dükene

3 Çekmeyen ġam çekerin gözüme ḫāk-i ḳademüñ
Eger ey nūr-ı baṣar küḥl-ı Ṣıfāhān dükene

4 Dīdeden ḫūn-ı ciger olmaya bir dem ḫālī
Baḥrler berr ola deryā-yı firāvān dükene

5 Gide mi fikr-i leb-i yār **Meşāmī** dilden
Kāndan hīç ola mı la‘l-i Bedaḫşān dükene

274:Meşāmī İ.E., s.6
1b:ne kim:ne nem-i **İ.E.**
2 :agm.'de, 4. beyittir.
3 :agm.'de, 2. beyittir.
3a:çekerin:çekerem **İ.E.**
4 :agm.'de, 3. beyittir.

275

Rūḥī-i Baġdādī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

[53^{b}] 1 Niçe bir cür‘a gibi pest olalum
Şīşe-mānend zīr-i dest olalum

2 Nice bir kūze-i şarāb gibi
Atılup zemden şikest olalum

3 Hep bu hūş-yārlıḳ belāsıdur
Bize bir cām ṣun ki mest olalum

4 Meclis-i vaḥdete ayaḳ baṣalum
Mest-i peymāne-i elest olalum

5 Sürelüm **Rūḥīyā** o muġbeçeyi
Niçe gün biz de büt-perest olalum

275:Bağdatlı Rūḥī D.,s.833-834
2b:zemden:bezmden **D.**

276

Naẓmī-zāde

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Pāy-i cehd-i āşnāyı nīş-ḫˇār ėtmek gerek
Ṣoñra ‘azm-i Ka‘be-i dīdār-ı yār ėtmek gerek

2 Naġme-sāz-ı da‘vā-yı Ḥallāc olan serbāz-ı ‘ışḳ
Bisteri ḫākister-i bālini dār ėtmek gerek

3 Olmasun geşt-i süvār-ı cāh-ı müfred-i hevā
Merd-i fikr-i inḳılāb-ı rūzgār ėtmek gerek

4 Murtażā inkār olunmaz neşr-i cām-ı elest
Ol mey ile bir daḫı def‘-i ḫumār ėtmek gerek

276:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

277

Ṣafī Merḫūm

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Her kişi doġrı dėyü söyler onda ferīsin
Böyle ger bilmeseler ṭutmayalardı birisin

2 Anı mestūre ṣanur ol-daḫı mestūr işler
Bu sebebden o bütüñ bilmez ötesin berisin

3 Siḥr ü mekr ile eger gözlerini baġlamasa
Ya keser başını yāḫūd üzer-idi derisin

4 İ‘tiḳād ėtme bulara ḳulaġuñ ardıña ṭut
Ėlden işit gėrü yalñız nice ‘avret erisin

5 Merḥamet eylemeyüp **Ṣafī** bulara hergiz
Urasın gencīne-i ḳazuġa ḳarsın ḳarasın

278

Yūnus Sāmī

Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlün Fā‘

Ey ḫātem-i ‘ālem-i mürüvvet acım
Tīr-i sitem ü meşaḳḳate amacım
Bir mertebeye bitürdi iflās meni
Çendān ki Ḫudā ġanīsin men muḥtācım

277:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.
278:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

279

Revānī

Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlün Fā‘

Şol kimse ki tīr-i ġama amacım dėr

Yād eyleyüp iflāsını muḥtācım dėr

Rezzāḳ idügin ‘ārif iken Mevlā'nuñ

Lāyıḳ mı ki ‘ālemde kişi acım dėr

280

Rübā‘ī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[54ª] Var iken yā Rab lüṭfuñ ġayra mey-i Cem dėmem

Ni‘met-i bī-ḥaddüñe müstaġraḳam acım dėmem

Ḥüsn-i ḥālüm cümle lüṭfuñdur senüñ bī-reyb ü şek

‘Ārifem bā‘iş ne tīr-i cevre ammā acım dėmem

281

Du‘ā-nāme

Yā Rab meni silsile-i ‘āleme ser-tāc ėtme*

Teng ṣıfatlularuñ tīġına ‘ummān ėtme

Yā Rab baña bir güvenc-i ḳanā‘at vėr kim

Nā-merde degül kim merde de muḥtāc ėtme

279:Revānī Dīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.
280:Şair hakkında bilgi edinilememiştir.
281: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.
* Bu şiirin vezni tespit edilememiştir.

282

Ġazel-i Ġarībī

1 An dil o meh-rū-yı cilvegeri ‘işvede [söylerem saña]*

Dilārā-yı ḥayāt-efzā nev-bahārı söylerem saña

2 Eşrāra güftārīn tebessüm-i ḥīn ol fütāde

‘Andelībān-ı naġme-zen ġonca-ḫˇān söylerem saña

3 Mestānveş neẕẕāre-i bezmgāh-ı muḥabbetlere

Erbāb-ı ṣafā rindānuñ şīvekārı söylerem saña

4 Teleẕẕüẕ-i mihri duḫān-ı keşretler müjgānın cevrinde

Āfet-i devrān tīġ-zen-i bī-emān söylerem saña

5 Miyānı āġūş dem-i vaṣlında **Ġarībī**

Muḫtel rükāmı rükāmı yāḥū şetmān söylerem saña

282:Ġarībī mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

* Bu şiirin vezni tespit edilememiştir.

283

Ġazel-i Ḥakkī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

[54^{b}] 1 Yatur dil künc-i firḳatde ‘alīl-i müstemiddāne
Ḳażā-yı nāgehānıdur belā-yı ‘ışḳ-ı rindāne

2 Ḥaẕer ḳıl istiḳāmetle eger sulṭān-ı Mıṣr olsañ
Seni gerdūn-ı dūn eyler fenāda cāh-ı zindāne

3 Ḳızarmış gül gül olmış nāb-ı meyden ‘ārıż-ı nāki
N’ola ger ḫandeler ėtse o gül-ruḫ verd-i ḫandāne

4 Süvār-ı esb-i nāz olsa o şeh pāmāl olur ‘ālem
Girince ‘arṣa-i ḥüsn ü bahāya şeh-levendāne

5 Sözüñden bellüdür ḥüzn-i derūn-ı pür-ġamuñ Ḥakkī
Ne cümle şi‘r ü naẓmuñdur ḥazīn ü derdmendāne

283: Şair hakkında bilgi edinilememiştir.

284

Türkmānī

11'li Hece Ölçüsü

1

Dertliyem derūnum ġam ile dolu

‘Işḳ ėlinden ḥālüm yamandur benüm

Aġlaram çeşmüm nem-ile dolu

Büküldi ḳaddüm kemāndur benüm

2

Efendüm ḳaçınmış nīk-[e]dāsından

Ne mümkün ayrılmaḳ dil edāsından

Ol çarḫ-ı ẓulmüñ kim edāsından

Yine feraḥ göñlüm vīrāndur benüm

3

Bir ḳarāra ėrişmiş rūy-ı zemīnden

Cümle ḫaste şifā bulur feminden

Bir ala gözlinüñ derd ü ġamından

İflāḥ olacaġum gümāndur benüm

4

Cemī‘ ḳuşlar pervāz ėder hevāda

Şu yalan dünyāda ḳaldum yayada

Ey Bārī Te‘ālā ėrdir murāda

Senden istedügüm cināndur benüm

284:Şair hakkında bilgi elde edilememiştir.

285

Türkī-i Türkmānī

11'li Hece Ölçüsü

1

Gel göñül melīl olup ġam yėme
Aġlamanuñ elbet de gülmesi vardur
‘Adū-yı intiḳām ḳalur mı dėme
Herkes ėtdügini bulması vardur

2

Ḥaḳ içün ‘ibādet ėden ṣādıḳlar
Mevlāsını bulur baġrı yanıḳlar
Bī-vefā dilberi seven ‘āşıḳlar
Gāhī böyle melīl olması vardur

3

Bu bir eski sözdür söylenmiş ezel
Dilber aḳçe ister diñlemez ġazel
Dengince ‘āşıḳ bulsa bir güzel
Zügürdi ferdāya ṣalması vardur

4

‘Āşıḳ dėdükleri bir yoldur ince
Bülbüle cevr ėder her gül-i ġonca
[55ª] Bir güzelüñ göñli olınca
Tenhāca o dibe gelmesi vardur

285:Şair hakkında bilgi elde edilememiştir.

5

Şükr ėt vėrdügine cenāb-ı Ḥaḳḳ'uñ

Bir ecel ėrişür yaḳīn bil yaḳīn

Kāmilem dėr dilberlere aldanma ṣaḳın

Hemān bir yüzine gülmesi vardur

286

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

Ġurbet ėller çekdi ey meh-rū beni yāhū seni

Dilden iḫrāc eyledi ġayr u beni yāhū seni

Oḳ gibi iç ḳabżadan rāh-ı ġama dest-i felek

Ėtdi uḫrā-yı kemān-ebrū beni yāhū seni

2

Her viṣālüñ ġāyeti firḳat muḳadder böyledür

Āsmān-ı ṭāli‘-i ‘āşıḳda aḫter böyledür

Çāre mümkün olmadı çünki muḳadder böyledür

Pā-türābumdur çeken yā ṣu beni yāhū seni

3

Başına āzāde ol serv-i ḫırāmān bir zamān

Kūyuñı āvāre ḳıl ėrsün selāmuñ bir zamān

Söylene dilden dile ‘ālemde nāmum bir zamān

Görmeyesin ey gözi āhū beni yāhū seni

286: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

4

Sehmveş sevdā-yı zülfüñ perīşān ḥāl [ėder]

Cā-be-cā peymāneden cevr-ile pāmāl ėder

Dil şikeste sīne ‘uryān ḥāṣılı abdāl ėder

Āteş-i ‘ışḳum durur hep bu beni yāhū seni

287

Türkī-i Türkmānī

11'li Hece Ölçüsü

1

Uġra seḥer yėli dildāra söyle

‘Adūlar vaṣlına nā’il olmasun

Bildür aḥvālümi ḥikāyet eyle

‘Āşıḳuñ aġlatma ki mā’il olmasun

2

Ṣaḳınsın āhumdan ol-perī kibrin

Nice bir aġladur bu derdmendin

El ṣunup çözmege sīnesin temrin

Benden ġayrı nesneye ḳā’il olmasun

3

Bendeñi vaṣluña kemāne eyleme

Ḥacer gel ḥālüm yamāndur eyleme

Bārī ḳaşlaruñı kemāne eyleme

Görenlerüñ ‘aḳlı za’il olmasun

287:Şair hakkında bilgi elde edilememiştir.

4

Kāmilī dėr ṣaḳınıram özümden

Yüzüñe baḳamam ėliñ sözünden

Bārī niḳābuñı ḳaldur yüzüñden

Cemālüñ seyrine ḫā'il olmasun

288

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

[55^{b}] 1 Bāġın gül ü sünbül ü serv ü benefşesi

Yāri gelür dėyü ḳodılar gözci nergisi

2 Aldı ḫaber ṣabādan döndi göz eyledi

Ya'nī gelür ol gözleri āhū kesüñ sesi

3 Müştāḳ-imiş benefşe ki pāyine yüz ura

Miskīnüñ uyumış çemen içinde sekmesi

4 Ey Ḫızr-ı dil şeker-leb ey çeşme-i ḥayāt

Zülf-i nigārı añma ḳarañuḳdur ötesi

5 **Nābī** nice ḫalāṣ ola ḳapılan 'ışḳdan

Çünkim ėrişdi tenden mümāvete cāna pençesi*

288:Nābī Dīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır.

289

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Olur gozeşte-i dem ḥüsn-i dilberān bozılur
Görür dil ehlini bī-çāre ol-zamān bozılur

2 Miyān-bendini yārüñ güşād edinceye-dek
Hezār daḫme-i Efrāsiyāb Ḫān bozılur

3 Yėter yėter bu cefā ey şāh-ı melāḥat u nāz
Olur o dem-ki bu dīvān-ı ‘āşıḳān bozılur

4 Vaṣıyyet-nāme-i dil-perīşān ėtme perçemüñ
Uçar ḥużūrı o murġuñ ki āşiyān bozılur

5 Bu şevḳ-i ‘ışḳda bir gün temāşā-yı vuṣlat içün
Nüḳūd-ı eşk-i revān fedā [vü] dükkān bozılur

289: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

290

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1

[56ª] ‘Āşıḳ olmaḳ isteyen ādem felekde evvelā

Baḫt-ı ‘ālī sa‘d-aḫter mālik-i kimyā gerek

Ben gibi bī-baḫt olursa kimseden bulmaz vefā

Yāri yā żābiṭ gerek yā dilber-i ra‘nā gerek

2

Bir güzelüñ ḥüsni olsa dem-be-dem mihr-i münīr

Rūyuna hīç kimse baḳmaz ‘ışḳına olmaz esīr

Yūsuf-ı ṯānī de olsa olamaz şöhret-pezīr

Şān u ‘unvān vėrmege bir ‘āşıḳ-ı rüsvā gerek

3

‘Āşıḳ-ı ṣādıḳ felekde lā-cerem miḥnet çeker

‘Āḳıl iseñ ṣabr ėdüp hīç kendüñe vėrme keder

Bu fenāda derd ü ġam miḥnetsiz olmaz kimseler

Mesken-i dil-ḫˇāh dilerseñ cennetü’l-me’vā gerek

290:Gevherī D., s. 576-577

2a:güzelüñ:civānuñ **D.**

2b:hīç:bir **D.**

2d:şān:şāh **D.**

3d:dilerseñ:ararsañ**D.**

4

Herkese lā-büd bulunur bir ‘adū-yı bed-fi‘al

Ādem'e iblīs musallaṭdur ḫalāṣ andan muḥāl

Luṭf çoḳ hem cevr çoḳ hem ḥüsn-i ḫulḳ ber-kemāl

Böyle dilber isteriseñ Yūsuf-ı zībā gerek

5

Her neye kim düş olam taḳdīr-i Ḥaḳ'dur serserī

Rāżīyüz el-ḥükmilillāh çāre yoḳ şimdengeri

Ādemüñ da‘vācısı ḳāżī olınca **Gevherī**

Bārī anuñ dest-gīri nāṣırı Mevlā gerek

4b:andan:olmaḳ **D.**

4c:Lüṭfu çoḳ hem cevri yoḳ ḥüsn-i ḫulḳu ber-kemāl **D.**

4d:dilber:dīdār **D.**

291

11'li Hece Vezni

1

[57ª] Nice ḳul olmayam saña ey cānum
Sencileyin cān ḳıymet bulunmaz
Kimyā-yı ekbersin benüm ṣulṭānum
Hāk-i pāyin gibi devlet bulunmaz

2

ʻĀşıḳam sen gibi şāh-ı ḫūbāna
Ḳulunam efendüm atma yabana
Yūsuf olsa baḳmam ġayrı cānāna
Zīrā her güzelde mürvet bulunmaz

3

Güftārın ṭūṭī-i ḳand-i nebātdur
Dehānuñ ġoncası maḫż-ı neşāṭdur
Leblerin ʻāşıḳa āb-ı ḥayātdur
Hīç ona muʻādil lezzet bulunmaz

291:**Gevherī D.**:s.446-447
1b:cān:cāna **D.**
3a:Tūṭisin güftārın ḳand-i nebādur **D.**

4

Baḳışın mestāne gözlerin şehlā

Ḫūn-ı ġamzen ėder ‘aḳlumı yaġma

Kul olsun vaṣlına ėren mübtelā

Dünyāda andan āb-ı cennet bulunmaz

5

İns ü melek yoḳ bulunmaz yārin ḥüsni gibi

Bu cihāna yā Muhammed saña Gevherī gibi

Mıṣr ėlinde bende oldum nice Yūsuf gibi

Fermānına muṭī ümmet bulunmaz

292

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1

[57^{b}] Bir mehüñ bendesiyem sāye daḫı olmaz ėşi

Nūrunuñ ẕerresi olmaz bu cihānuñ güneşi

Ḳābil-idi bir tüvānvār ruḫuñ çār u şeşi

Çün ṭoġup ṭutdı cihān nūrını ḥüsnüñ güneşi

Kim ola sevmeye bu vech-ile sen māhveşi

4c:Vuṣlatın müyesser olsa bir ḳula **D.**
4d:Dünyāda andan yeg cennet bulunmaz **D.**
5a:Nev-civānum ġāyet ḫūbdur meşrebi **D.**
5b:Güneş olmış gün yüzünün kevkebi **D.**
5c:Ey efendüm saña Gevherī gibi **D.**
292: Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2

O ḳadar buları ṣoyun mu‘cize faḫr-ı cihān

O ḳadar eb-i ‘aṭā ėtdi cihāna cereyān

Hep ḥayātdan elin[i] yumış-iken leşker-i yān

Parmaġından aḳıdup ebruvān-baḫş-ı revān

Nice yüz biñ kişiden def‘ ėdesin ‘aṭeşi

3

Ṭoldı āvāze-i i‘cāzuñ ile çarḫ-ı kühen

Bildiler şānuñı aṣḥāb-ı Buḫārā vü Yemen

Diñleme vaṣfuñ ėden mülk-i fenāda bir ben

Türk ü Kürd ü ‘Acem ü Hind'i bilür bunı ki sen

Hāşimīsin ‘Arabīsin Huẕeylīsin Ḳureyşī

4

Ne ḳadar ‘āṣī vü mücrim ne ḳadar müfḳır ise

Ne ḳadar fāsıḳ u fācir ne ḳadar müksir ise

Ne ḳadar ma‘rifet-i ḥażretiñi münkir ise

Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise

Bende-i muḳbil olur misl-i Bilāl-i Ḥabeşī

5

[58ª] O zamān kim ḥarem-i ‘izzete ėtdüñ seferi

Eyledüñ ḳurbuña ḥażret-i Ḥaḳ'a güẕeri

Vėrdi her ẕerre o demde saña bu ḫoş ḫaberi

Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı

6

Gevher-i kenz-i ḫafādan aña kim behre dege

İşidüp bu ḫaberi ṭaşlar ile sīne döge

Göge çıḳardı seni çünki Ḫudā öge öge

Yėrdeki da‘veti fevt ola gidem dīv göge

Beline baġladı ol nūr-ı belā sāye ṭaşı

7

Āteş-i ‘ışḳ-ıla ṭabḫ oldı vücūduñ muṭlaḳ

Sofra-i ḳurb-ı İlāhīye olınca mülḥaḳ

Var mı pişmiş sana beñzer ancaḳ*

Dibek-i ḥikmetde bişürdi ḫūbuñ sevgili Ḥaḳ

Cibrīl olsa n’ola maṭbaḫunuñ hīmekeşi

8

Pehluvānlıḳ eser-i mu‘ciz-i peyġamber olur

Geşt-i girān-ı hevā saña nice hem-ser olur

Kim bu da‘vāyı ėder ‘āḳıbeti bedter olur

Öz bilür ‘ırḳ-ı Ebū Cehl gibi ebter olur

Sen Ebu’l-Ḳāsım ile her kim ėderse güreşi

9

Bülbül olur mı ḳaleme kānī-i dil gülüñe

Şemme-i feyżüñi baḫş ėt n’olur ölür bülbülüñe

Yüz ḳaralıġını baġışla siyeh fülfülüñe

Ve’ḍ-ḍuḥā virdiñe ve’l-leyl oḳudum sünbülüñe

Rūşen-i verdi budur küll-i ġadāt u ‘ıyşı

293

Taḫmīs-i Vaḥdetī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1

[59ª] Ḥamdülillāh ki dilā maẓhar-ı fehm-i ārāyam

Evc-i rif‘atde Hümā gibi semen-sīmāyam

Ḳāf ḳudretde bugün sākin-i bī-pervāyam

N’ola dehr içre nişānım yoġ-ise ‘Anḳāyam

Ne ‘aceb seyl gibi çaġlamışam deryāyam

2

Benim ol āyīne-i ḳudret z̲āt-ı yektā

Benim ol vāḳıf- esrār-ı rumūz-ı esmā

Benim ol matla‘-ı envār-ı ilāhī a‘lā

Göze göster[emez] ise ġam mı beni her dānā

Ki naẓar farḳ ėdicek mertebe-i Ḥaḳ a‘lāyam

293:Vahdetī D.,s.30-31
1c:ḳudretde:ḳurbetde **D.**
2a:benim:menem **D.**
2a:ḳudret:ḥikmet **D.**
2b:benim:menem **D.**
2c:benim:menem **D.**
2c:maṭla‘:mazhar **D.**
2c:a‘lā:Mevlā **D.**
2d:ġam:ṭa‘n **D.**
2d:dānā:ednā **D.**
2e:mertebe-yi Haḳḳ:mertebeden **D.**

3

Mū-be-mū z̲ātumı tebdīl ėdeli Ḳur’ān'a

Ėrmişem mertebe-i besmele-i Raḥmāna

Rū-be-rū nāẓıram envār-ı ruḫ-ı cānāna

İltifāt eylemez z̲erre ḳadar ḳalana

Āsmān-ı hünere mihr-i cihānārāyam

4

Gösterelden yüzini baña kelām-ı ma‘nā

Ḳılca gelmez gözüme ḳīl ü makāl-i cühelā

Bürünüp şāl u ‘abāyı ėdüben terk-i ḳabā

Sūretā gerçi gedā şeklin urundum ammā

Mesned-i ma‘rifetüñ mülkine Dārāyam

5

Vaḥdetī ṣūreti şekl-i beşer-i ekremde

Gelmişem aḥsen-i taḳvīme dem-i ādemde

İbn-i Meryem geçinür vāsıṭa-ı ḫātemde

Bāḳīyā dīn-i Muḥammed ḥaḳḳ içün ‘ālemde

Dem-i baḫş ile naẓm içre bu gün ‘Anḳāyam

3a:Kur’ān'a:Furḳān'a **D.**
3c:nāzırım:nāzırız **D.**
3d:eylemez:eylemezem**D.**
3d:ḳalana:nā-dāna **D.**
4b:maḳāl:ḳāl **D.**
4c:bürünüp:urunup**D.**
4e:Mesned-i memleket-i ma‘rifete Dārāyam **D.**
5b:gelmişem:gelmişüz**D.**
5e:‘Anḳāyam:Îsāyam **D.**

294

Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Zaḫm-ı dilden ḳan aḳar bu çeşm-i giryān bī-ḫaber
Ġarḳa vėrdi ‘ālemi bir ḳaṭre ‘ummān bī-ḫaber

2 Yār bī-pervā celālī gibi ḫaṭ ḳaldurdı baş
Memleketde fitne peydā oldı sulṭān bī-ḫaber

3 Muttaṣıl atar dile peyveste müjgān oḳların
Cāna geçdi zaḫm-ı tīr-i ġamze cānān bī-ḫaber

4 Mest olup uyurken öpmiş la‘l-i cānānı raḳīb
Ehremenler ḫātemi almış Süleymān bī-ḫaber

5 İtlerüñle her gėce ġavġādaBāḳī çākerüñ
Ḫˇāb-ı ġafletde yatur aġyār u nā-dān bī-ḫaber

294: Bāḳī Dīvānı'nda bu şiir bulunmamaktadır. Kendinden sonra gelen şiirlerle aynı vezin ve kafiyede olan bu şiir zemin şiir olarak yazılmıştır. Bu şiir yayımlanmış nazire mecmualarında bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

295

Naẓīre-i Fevrī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

[59^{b}] 1 Derd-i hicrān yıḳdı dil mülküni cānān bī-ḫaber
Ẓulm-i ẓālim şehr[i] vīrān ėtdi sulṭān bī-ḫaber

2 ‘Işḳ derdi bir ‘aceb mühlik devāsız derd imiş
Çāresin bilmekde Calinus u Loḳmān bī-ḫaber

3 Dilümüz nār-ı belāda yār ġāfil n’eyleyim
Sūziş bī-pervāne-dil şem‘ şebistān bī-ḫaber

4 Dil ḫaṭ-ı hicrin çeker Ferhād u Mecnūn ḫ̆ābda
Ben ölümli ḫasteyem derdüñe yārān bī-ḫaber

5 Ehl-i ‘ışḳa ṣūfī inkār eylemezdi **Fevrīyā**
Ẕevḳümüzden olmasa her gāh nā-dān bī-ḫaber

295:Fevrī mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça) Bu şiir, Bākī'nin şiirine nazire olarak yazılmıştır. Bu şiir, yayımlanmış nazire mecmualarında bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

296

Naẓīre-i ‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ḫaste cāna ḥālet-i mevt érdi cānān bī-ḫaber

Bir devāsız derde düşdüm veh ki Loḳmān bī-ḫaber

2 Cān zenaḫdānuñda ḳaldı ḫaste-dil ḥayretdedür

Düşdi Yūsuf çāha pīr-i Ken‘ān bī-ḫaber

3 Ṣarılup çıḳdı dıraḫt-ı ‘ömrüme mār-ı ecel

Āşyān-ı tende yatur bülbül-i cān bī-ḫaber

4 Giryeden aġırdı çeşmüm zülfüñ özler cān daḫı

Merdümün elden çıḳardı çeşm-i giryān bī-ḫaber

5 **‘Ulvīyā** ġurbetde ḳaldı bī-kes ü tenhā olup

Cümle iḫvān ġaflet üzre cümle yārān bī-ḫaber

296: ‘Ulvī mahlaslı şairlerin şiirleri hakkında yapılan çalışmalarda bu şiir bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

Bu şiir, Bākī'nin şiirine nazire olarak yazılmıştır. Bu şiir yayımlanmış nazire mecmualarında bulunmamaktadır. (bk. kaynakça)

297

Nābī-i Kūbed

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

1 Bir devlet içün çarḫa temennādan uṣanduḳ
Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ

2 Hicrin çekerek ẕevḳ-ı mülākātı unutduḳ
Maḫmūr olaraḳ leẕẕet-i ṣahbādan uṣanduḳ

3 Düşdük devlete çoḳdan heves-i devlete ammā
Ol dā'īye-i daġdaġamuzdan uṣanduḳ

4 Dil ġamla ol dest ü girībāndan uṣanmaz
Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uṣanduḳ

5 **Nābī** ile ol āfetüñ ėt ḥālini taḳrīr
Efsāne-i Mecnūn ile Leylā'dan uṣanduḳ

297:Nābī D., s.756
2a:hicrin:hicrān **D.**
3a:Düşdük ḳatı çoḳdan heves-i vuṣlata ammā**D.**
3b:daġdaġamızdan:daġdaġa-fermādan **D.**
4a:dil ġamla:dilġamla daḫı **D.**

298

Ġazel-i Rūḥī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Kimsenüñ rāmına senden ġayrı iḳdām ėtmedüm
Cümle rām ėtdüm ammā kim seni rām ėtmedüm

2 Arzū-yı meyve-i vaṣluñ göñülden kemendi
‘Ömrüm olduḳça daḫı endīşe-i ḫām ėtmedüm

3 Ben ḳuluñ içün dėrmişsin ḥāl-i ma‘lūmum degül
Sözüm ḳaldı saña ey gül-çehre i‘lām ėtmedüm

4 ‘Aḳl u fikrüm şöyle almışsın ki şevḳüñle seḥer
Bāġa vardum seyr içün bir laḥẓa ārām ėtmedüm

5 **Rūḥīyā** dėmem saña rām olmaz ibrām eyleme
Ben hele o şīvekāra az ibrām ėtmedüm

298:Bağdatlı Rūḥī D., s.850
2 : **-İ.E.**
3 :Hālümi ‘arż ėtseler dėrsin ki ma‘lūmum degül/Söz mi ḳaldı saña ey zālim ki i‘lām ėtmedüm **D.**
5b:o:ol **D.**
5b:ibrām:iḳdām **D.**
Şām-ı ḫayrı ṣubḥ ėdersin şem‘-i vaṣlıñla müdām/Söylesem dėrsin ki bir gün ṣubḥuñı şām ėtmedüm **-M.**

299

Ḥikāyāt-ı Şīrīn Bā-Ḫusrev-i Ḥulv Kānife-i Mücerrebān

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

[60ª] 1 Bu āvāz ile ‘ālem geldi cūşa
Bıraḳdı meclis ehlini ḫurūşa

2 Çü seyr ėtdi birez yāḳūt-seyyāl
Gözi pür-fitne ḳaldı yañaġı al

3 Ḥicāb u şerm götürüldi aradan
Söze başlad[ı] her dil mācerādan

4 Buyurdı şāh kim her bir şeker-rīz
Bizüm’çün bir mesel olsun dil-āvīz

5 Ki ya‘ni ‘ālemüñ ḥāli ġamīldür
Ser-ā-ser dāstān-ile meseldür

6 Açar her la‘l-i leb bir tenk-i şekker
Ṣaçarlar şāh-ı Şīrīn'e şekerler

299:İncelenen Hüsrev ü Şīrīn adlı eserlerde bu şiir bulunamamıştır. (bk. kaynakça)

Meṣel-zeden-i Hümāyūn

7 Hümāyūn oldı evvel nükte-perdāz
Ki ördi bir hümā nāz-ile pervāz

8 Anı ṣayd ėtdi bir bāz-ı hevāyı
Zehī şehbāz ki avladı hümāyı

Meṣel-zeden-i Gül-endām

9 Gül-endām açdı aġzını çü bülbül
Ki cennet gülşeninde bitdi bir gül

10 Ḫudā gönderdi ḳudsī bülbülini
Nüḥūl almaġa firdevsī gülini

Meṣel-zeden-i Perī-zād

11 Perī-zāde melek-ḫoddur ki bir ḥūr
Behişt içinden indi yėre bir nūr

12 Aña yār oldı bir cāndan sirişte
Yaraşur ḥūrī yanında ferişte

Meṣel-zeden-i Semen-sīmā

13 Semen-sīmā-yı sīmīn-ten feraḥnāk
Dür-i kān besledi bir gevher-i pāk

14 Görür tācında ol gevher pür-ışıḳ

Öpüp başına ḳor bir şāh-ı ‘āşıḳ

Meşel-zeden-i Ḫotan Ḫātūn

15 Ḫotan Ḫātūn dėdi bir āhū-yı Çīn

Ḫıṭā ṣaḥrāsını ḳaplardı müşgīn

16 Gözinüñ siḥri zülfinüñ kemendi

Bıraḳdı şīr-ter boynına bendi

Meşel-zeden-i Dil-şād

17 Dėdi dil-şād-ı şādān-ı dil-efrūz

Ki şīrīn bize her rūzīydi nev-rūz

18 Çalap çün dėr-idi sulṭān Sa‘īd'i

Görürüz hem-nefes nevrūz u ‘īdi

Meşel-zeden-i Dil-ārām

[60^{b}] 19 Dil-ārām ėder emrüñe felek rām

Cihāna cān idi bir ḫūb eyyām

20 Ėrişdi cāna cānān gibi sulṭān

Zehī devlet ki bulduḳ cān u cānān

Meşel-zeden-i Cihān-baḫt

21 Cihān-baḫt urdı bir ḫoş dāstānı
Ki bir göz ile görürdük cihānı

22 Çü şeh-nūr ile bulduḳ rūşenānı
İki göz ile gördük āşnānı

Meşel-zeden-i Şeker-nāz

23 Şeker-nāz eyledi bir ṭatlu tefsīr
Ki cān cennetde aldı bir ḳadeḥ şīr

24 Şehen-şāh oldı ol şīre şeker-nūş
Zehī şīrīn ki ėt bu şerbeti nūş

Meşel-zeden-i Şeh-nevāz

25 Pes ėtdi şeh-nevāz āvāz-ı pervāz
Ki tenhā bitdi bir serv-i ser-efrāz

26 Gelür yanına bir şimşād-ı āzād
Ne ḫoşdur bir çemende serv-i şimşād

Meşel-zeden-i Şāver

27 Ėrişdi sözde çün Şāver'e nevbet
Ḳamusı ḳıldılar ‘ışḳ-ıla raġbet

28 Dėdi şīrīn-idi bir şehr-i şāfī
Şeh anuñ bāline yaġ oldı ṣāfī

29 Ögütdüm un gibi zecr ile cānı
Ki bu ḫelvānuñ oldum za‘ferānı

30 Aculuḳ gelmesün bu ṭatlulıġa
Ėrişmesün bu ėlüñ yatlulıġa

31 Ḫudā kim ḳıldı rūz-ı āşnālıḳ
Dilerin vėrmeye hicr ü cüdālıḳ

Meşel-zeden-i Şīrīn

32 Çü söze girdi Şīrīn-i şeker-ḫand
Cihān ṭoldı gül-āb u müşg-ile ḳand

33 Dėdi utanaraḳ yėre baḳaraḳ
Ki berāy eyledi āyīneveş Ḥaḳ

34 Egerçi rūşen ammā nūra ḳābil
Baḳup görmezdi kendüye muḳābil

35 Çü sulṭān āftābı oldı peydā
Burayı eyledi ol gün hüveydā

36 Ṣabā ėrişmese şāh-ı münevver
Çü şīrīn çü bir māh-ı mükedder

37 Çü şeh-nūr evvelā āyīne mādem

Cihān āyīne derdin ḥām ḥammām

SONUÇ

İncelememizde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda K.772 numarada kayıtlı bulunan Arap harfli Mecmûa-i Eş'âr'ı transkripsiyon alfabesi ile Latin alfabesine aktardık. Eserin Latin alfabesine aktarımını yaptıktan sonra, mecmuanın içindeki şairlerin mecmuadaki şiirleri ile dîvânlarındaki şiirlerini mukayese ettik ve yapılan mukayese sonucunda ortaya çıkan farklılıkları dipnotta gösterdik.

Okuyabildiğimiz 299 tane şiirin bazılarında mahlas bulunmadığı için, söz konusu şiirlerin kime ait olduğunu tespit edemedik. Aynı mahlasa sahip olan şairlerin kimliğini tespit edebilmek için çeşitli makale ve tezlerden yararlandık. Yaptığımız tarama neticesinde bazılarının kimliğini tespit edebildik, ama bazılarını tespit etmek mümkün olmadı.

Eserde genellikle 16. ve 17. yüzyılın şairlerine yer verilmiştir. Mecmuada Eski Türk edebiyatının inceleme sahasına giren şiirler çoğunlukta olmakla beraber, hece ile yazılmış manzumeler de bulunmaktadır. *Nâme-i Muhabbet* başlığı altında mesnevi nazım şekli ile yazılmış manzum bir mektup da eserin içinde bulunmaktadır. Biri Sâbit Efendi'ye diğeri Nâbî'ye ait olmak üzere iki tane mirâciyeye eserde yer verilmiştir. Mecmuayı derleyen kişi, en çok Bâkî'nin şiirlerine yer vermiştir.

Eserde bilinen şairlerin yanı sıra adı fazla duyulmamış şairler de bulunmaktadır. Sadece dâhilerin ve onların şaheserlerinin olduğu bir edebiyat tarihi ile, bir milletin edebiyat tarihinin tam manasıyla yazılamayacağı hakkikati düşünüldüğünde, adı duyulmamış şairlerin de hesaba katılmasının bir zorunluluk olduğu ortaya çıkmıştır. Bu noktada, mecmualar, ihtiva ettikleri adı duyulmamış şairlerle edebiyat tarihine hizmet etmektedir. Yapılan çalışma neticesinde, Eski Türk edebiyatında adı pek fazla duyulmayan şairlerin şiirlerinin yanı sıra, bilinen şairlerin de bilinmeyen şiirleri ilim âlemine kazandırılmıştır. Mecmuada içinde Bâkî mahlası bulunan ve Bâkî'ye ait olma ihtimali olan bir tercî-i bend ve -bî-haber redifli gazel Bâkî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. Meylî mahlaslı, beş beyitlik gazel Özer Şenödeyici ve Ahmet Akdağ tarafından hazırlanan *Ulu Çınarın Gölgesinde Bir Şair Meylî ve Şiirleri* adlı eserde bulunamamıştır. Muhibbî mahlaslı, -sın sen redifli, beş beyitten müteşekkil olan bir gazel, Muhibbî Dîvânı'nda bulunmamaktadır.Vecdî mahlaslı, -ya düş redifli bir gazel, Vecdî mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bulunamamıştır. Mirâciye-i Nâbî Efendi başlığı altında yazılan, -dür redifli olan mirâciye, -geldi hâtıra redifli bir gazel ve Nâbî mahlasıyla yazılan beş beyitlik bir gazel de Nâbî'nin yayımlanmış eserlerinde bulunamayan şiirlerdir. Râgıb'a ait olabilecek olan, -étmiş olaydık

redifli gazel de Râgıb mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bulunamamıştır. Ulvî mahlaslı, -olsun redifli, Nâ'ilî'nin bir gazelinin tesdîs edilmiş şekli olan şiir ve Nazîre-i Ulvî başlığı altında -bî-haber redifiyle yazılan gazel de Ulvî mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bulunamamıştır. Âlî'nin Bâkî'nin beş beyitlik gazelini tanzîr ettiği -yėgdür redifli şiir, başta Gelibolulu Mustafa Âlî ve Dîvânları adlı eser olmak üzere Âlî mahlaslı çalışmalarda bulunmamaktadır. Fasîhî mahlaslı, -gelmez redifli, beş beyitten müteşekkil olan gazel, Fasîhî Dîvânı'nda bulunmamaktadır. Vecdî Çelebi başlığı altında, -inden bellüdür redifiyle yazılan gazel, Vecdî mahlaslı şairler hakkında yapılan çalışmalarda bulunamamıştır. Türk edebiyatı tarihinde önemi yadsınamayacak olan mecmualar üzerinde yoğunlaşılması gerektiğini fark ederek, biz de söz konusu alana bu çalışma ile katkıda bulunmaya çalıştık.

ŞAİRLER DİZİNİ

Şair	Mecmuadaki Şiir Numarası
‘Abdî	203, 210, 235
Ahmed Paşa	238
‘Âlî	193
‘Ârif	197, 280
‘Âşık Ömer	44, 49, 159,
‘Âzim	207
Bâkî	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 68, 72, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 107, 131, 157, 250, 251, 257, 294
Birrî	134,
Dürrî	156
Emîn	184
Emrî	113, 114, 128
Enîs	185
Fasîhî	93, 198
Fehîm	54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64,
Fehmî	261
Fethî Câbir	215
Fevrî	295
Figânî	75,
Fuzûlî	264
Garîbî	282
Gevherî	290,291
Gubârî	171,
Hakkî	66, 262, 283
Halîm	230
Hasîb	209
Hayâlî	122
Hayretî	150
Hıfzî	268
Hilâlî	112
Huldî	190
Hüseynî	165
Kabûlî	65
Kâtib	255
Kâtib Çelebi	205, 224
Kelîm	195
Kusûrî	256
Lutfî	212
Mâ’ilî	43
Mecnûnî	46, 271, 272
Meşâmî	274
Meylî	69, 70, 249
Molla Câmî	17
Mucîbâ	201
Muhibbî	18, 73
Mu‘înî	129
Nâbî	124, 125, 161, 175, 176, 237, 266, 269, 270, 288, 297
Nâdirî	214
Nahîfî	186, 267
Nâ’ilî	130
Nazîm	181, 213
Nazmî-zâde	276
Necâtî	108, 109, 151, 241, 242, 243
Nef‘î	117, 118, 119, 120, 153, 246
Nesîb	226, 228
Neşâtî	229
Nev‘î	149
Nizâmî	162
Râcî	172,
Râgıb	163, 204
Rahîmî	71, 248
Râsih	208
Re’fet	216
Resîm	174, 189, 196, 206, 220, 221, 222, 231
Revânî	279
Rezmî	202
Rûhî-i Bagdâdî	67, 265, 275, 298
Rüşdî	191, 236
Sâbit	160, 182, 187,
Sâdık	40
Safî	277
Sâfî	92
Sehmî	169, 170,
Sevdâyî	45
Seyyid Belîg	179
Seyyid Sabrî	192
Sırrî	116, 121
Sun‘î	74
Sûzî	244
Şehrî	232
Şerîf Sabrî	200

Şair	Mecmuadaki Şiir Numarası
Şeyhülislâm Bahâyî	194
Şuhûdî	254
Şu‘ûrî	168
Tâlib	167, 173, 177, 180, 188, 199, 218, 219, 223, 225, 234
Tâlibî	41
Türkmânî	284, 285, 287
‘Ulvî	88, 104, 105, 106, 111, 166, 245, 296
Ümîdî	259
Vahdetî	293
Vahîd	233
Vasfî	239
Vâsık	211
Vecdî	127, 132, 183, 217
Vechî	273
Veysî	260, 263
Yakînî	247
Yahyâ	110, 115, 152
Yûnus Sâmî	278
Zâtî	252, 258

KAYNAKÇA

Kitaplar

AK Coşkun, **Muhibbî Dîvânı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.

AK Coşkun, **Bağdatlı Rûhî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin) C.I-II**, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001.

AKKUŞ Metin, **Nef'î Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1993.

ALTUN Kudret, **Gelibolulu Mustafa 'Âlî Dîvânı (Vâridâtü'l-Enîka)**, Özlem Kitapevi, Niğde 1999.

BANGUOĞLU Tahsin, **Türkçenin Grameri**, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul 1974.

BAŞOĞLU M.Adnan ve OKUMUŞ Necdet, **Hasan Rüşdî Dîvânı**, Emek Matbaacılık, Manisa 2003.

BİLGEGİL Kaya, **Türkçe Dilbilgisi**, Dergah Yayınları, İstanbul 1984.

BİLKAN Ali Fuat, **Nâbî Dîvânı C.I-II**, MEB Yayınları, İstanbul 1997.

ÇAVUŞOĞLU Mehmet, **Yahyâ Bey Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1977.

ÇAVUŞOĞLU Mehmet, **VasfîDîvânı**, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1980.

ÇAVUŞOĞLU Mehmet ve TANYERİ M.Ali, **Hayretî Dîvânı (Tenkidli Basım)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1981.

ÇAVUŞOĞLU Mehmet ve TANYERİ M.Ali, **Zâtî Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1987.

DEMİREL Şener, **ŞehrîMalatyalı Ali Çelebi Dîvânı**, Malatya Kitaplığı Yayınları, Malatya 2014.

DEMİREL Şener, **16. Yüzyıl Şairlerinden Mânî Dîvân ve Şehr-engîz-i Bursa (İnceleme-Metin)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2011.

ELÇİN Şükrü, **Gevherî Dîvânı İnceleme-Metin-Dizin-Bibliyografya (Düzeltilmiş ve eklemeler yapılmış II. Baskı)**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, Ankara, 1998.

ERGİN Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayınları, İstanbul 2009.

ERSOYLU İ. Halil, **Cem Sultan'ın Türkçe Dîvân'ı**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2013.

GÜLSEVİN Gürer, **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, Türk Dili Kurumu Yayınları, Ankara 1997.

GÜLSEVİN Gürer ve BOZ Erdoğan, **Eski Anadolu Türkçesi**, Gazi Kitabevi, Ankara 2010.

GÜLSEVİN Gürer, **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

GÜMÜŞOĞLU Dursun, **Sâdık Abdal Dîvânı**, Horasan Yayınları, İstanbul 2009.

GÜRBÜZ ATİK İncinur, **Vâsık İlâhîzâde Mehmed Emîn Dîvânı**, Grafiker Yayınları, Ankara 2011.

GÜRBÜZ Mehmet, **Safiye Sultanzâde Mehmed Rezmî**, Grafiker Yayınları, Ankara 2012.

İPEKTEN Haluk, **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, Dergah Yayınları, İstanbul 2010.

KAPLAN Mahmut, **Neşâtî Dîvânı**, Akademi Kitabevi, İzmir 1996.

KARACAN Turgut, **Bosnalı Alaeddin Sâbit Dîvânı**, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas 1991.

KARASOY Yakup ve YAVUZ Orhan, **Âşık Ömer Dîvânı**, SÜ BAP, Konya 2010.

KORKMAZ Zeynep, **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.

KÖKSAL M.Fatih, **Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori**, Kesit Yayınları, İstanbul 2012.

KÖKTEKİN Kazım, **Eski Anadolu Türkçesi**, Fenomen Yayınları, Erzurum 2011.

KÖPRÜLÜ M.Fuat, **Edebiyat Araştırmaları 1**, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.

KÖPRÜLÜ M.Fuat, **Dîvân Edebiyatı Antolojisi**, Akçağ Yayınları, Ankara 2006.

KÜÇÜK Sabahattin, **Bâkî Dîvânı(Tenkitli Basım)**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

LEVEND Âgâh Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi C.1**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008.

MACİT Muhsin, **Nedîm Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1997.

MENGİ Mine, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi (Edebiyat Tarihi-Metinler)**, Akçağ Yayınları, Ankara 2009.

MERMER Ahmet, **XVI. Yüzyıl Şairi:Vecdî ve Dîvânçesi**, MEB Yayınları, Ankara 2002.

MERMER Ahmet, **Kütahyalı Rahîmî ve Dîvânı**, Bayrak Matbaası, İstanbul 2004.

SARAÇ M.A.Yekta, **Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye**, Bilimevi Basın Yayın, İstanbul 2010.

ŞENÖDEYİCİ Özer ve AKDAĞ Ahmet, **Ulu Çınarın Gölgesinde Bir Şair Meylî ve Şiirleri**, Gece Kitaplığı, Ankara 2014.

ŞENTÜRK A.Atilla ve KARTAL Ahmet, **Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergah Yayınları, İstanbul 2010.

TARLAN Ali Nihat, **Necâtî Beg Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.

TARLAN Ali Nihat, **Hayâlî Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.

TARLAN Ali Nihat, **Ahmed Paşa Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.

TİMURTAŞ Faruk K., **Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük**, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1977.

TOLASA Harun, **Şeyhülislâm Bahâyî Dîvânı'ndan Seçmeler**, Tercüman Yayınları, İstanbul 1979.

TULUM Mertol ve TANYERİ Ali, **Nev'î Dîvânı (Tenkidli Basım)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977.

TÜRKDOĞAN GÖKCAN Melike ve KOÇ Hamza, **Nâbî Hayrâbâd**, Akademisyen Kitabevi, Ankara 2013.

ÜZGÖR Tahir, **Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi**, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1991.

Tezler

AÇIKGÖZ Ali, **Beliğ Dîvânı Metin-İndeks**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 1994.

AÇIKGÖZ Cenk, **Süleymaniye Kütüphanesi Hamidiye Kitaplığı 1186'da Kayıtlı Mecmûa-i Eş'âr (vr.50b-120a) (İnceleme-Metin)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2012.

AÇIL Berat, **Sırrî Râhile Hanım ve Dîvânı**, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005.

AKSOYAK İ. Hakkı, **Gelibolulu Mustafa Âlî ve Dîvânlarının Tenkitli Metni**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 1999.

AKTO Tansel, **Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K. 000007 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmû'ası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2016.

ALDEMİR Kamil, **Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi Bölümü 3424 Numaralı Şiir Mecmuası (Mecmu'a-i Kasâid) (52a-91a Varak) (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)**, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2015.

ARSLAN Zafer, **Dîvân-ı Sûzî-i Sivâsî (Tenkitli Metin-İndeks)**, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2010.

AVCI Sait, **Râci Dîvânı (Metin ve Dinî Tasavvufî Tahlil)**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2015.

AYPAY İrfan, **Nahîfî Süleyman Efendi Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkitli Metni**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya 1992.

BAHADIR Savaşkan Cem, **Pervâne Beg Mecmûatü'n-Nezâir (261a-291a) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin**, Marmara Üniversitesi Türkiyat araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

BOYSAK Nail, **Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki 1479, 1591, 2752, 3005 Numaralı Şiir Mecmualarının Tanıtımı ve 2752, 3005 Numaralı Mecmuaların Metni**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2007.

BUYRUK İbrahim Ethem, **Ümîdî Ahmet Dîvânı (İnceleme-Metin-Özel Adlar Dizini)**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009.

CANKURT ÇAYLI Gülşen, **Figânî Dîvânı Gramatikal İndeksi**, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aydın 2015.

CANLI Melek, **Hâfız Ulvî Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin)**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009.

ÇETİN İsmail, **Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânının Tenkidli Metni)**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 1993.

ÇETİNKOL BAŞ Fatma, **Pervâne Beg Mecmû'atü'n-Nezâir (415-440) Transkripsiyonlu Metin Giriş-İnceleme-Dizin**, Marmara Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004.

ÇULHAOĞLU Gülşen, **Şeyhî'nin Hüsrev ü Şîrîn Mesnevisindeki Aşk İlişkileri**, Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2002.

DEMİRBAĞ Ömer, **Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Van 1999.

DEMİRKAZIK H. İbrahim, **Pervâne Beg Nazîre Mecmuası (67b-100b) Transkripsiyonlu ve Edisyon Kritikli Metin**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002.

DİNDAR Mehmet Fatih, **Râcî Türâbî Veliyüddîn Efendi Dîvânı Tanıtım ve Transkripsiyonlu Metni**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2010.

DİRİCAN Elif, **Sehmî Dîvânı İnceleme, Metin, Dizin**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

EKİCİ Hatice, **Sahhâf Rüşdî ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir 2006.

ERDOĞAN Mustafa, **Kabûlî İbrâhim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) C.1**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2008.

ERPİK Arzu, **Süleymaniye Kütüphanesi Fatih 3849 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr'ın 40b-80a Yapraklarının Tenkitli Metni**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009.

EVECEN Doğan, **17. Yüzyıldan Üç Mecmûa-i Eş'âr**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 2011.

EVREN Mücella, **Kütahyalı Rahîmî Dîvânı'ndan 51-100 Gazellerin Şerhi,** Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2008.

GIYNAŞ Kamil Ali, **Milli Kütüphanedeki Yz A 803 Numaralı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2009.

GÖK Selim, **Milli Kütüphane'ye Kayıtlı 06 MİL YZA 485 Nolu Mecmua-i Eş'âr (İnceleme-Metin)**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013.

GÖKALP Haluk, **Fasîhî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana 2001.

GÜL Âmine, **Abdurrahman Gubârî'nin Hayatı, Eserleri ve Menâsik-i Hac Adlı Eseri (Edisyon Kritiği)**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

GÜNTAN Halil, **Receb Enis Dede (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni)**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 1990.

GÜRBÜZ Mehmet, **Kâbilî'nin "Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr" Adlı Şiir Mecmuası**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2011.

KALPAKLI Mehmet, **Dîvân Şiirinin Edisyonunda Bilgisayar Kullanımı Metoduna Giriş ve Fevrî Dîvânı'nın Elektronik Formu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1991.

KAPLAN Mahmut, **Hayriyye-i Nâbî (İnceleme-Metin)**, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, Doktora Tezi, Ankara 1990.

KARADAĞ Emine, **Nuruosmaniye Kütüphanesi 4966 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası (Vr. 150b-200b) (İnceleme-Metin)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2015.

KARAKAYA Burcu, **Garîb'in Yûsuf u Züleyhâ'sı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)**, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir 2012.

KARDAŞ Mehmet Nuri, **Re'fet Mehmed Aziz'in Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkitli Metni**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2008.

KAYA Emir, **Mecmua-i Eş'âr [UNIVERSITY OF MICHIGAN ISL. MS. 416] (Metin-İnceleme)**, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013.

KINAY Nilay, **Sadık Kemâlî Dîvânı (Dürretü'l-Uşşâk)**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2011.

KOÇOĞLU Turgut, **Şefîk-nâme, Şefîk-nâme Şerhi ve Edhem ü Hümâ Mecmuası (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük-Tıpkı Basım)**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2004.

KÖLEMEN Sema, **Nuruosmaniye Kütüphanesi 4962 Numaralı Mecmua (247a-324b, Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)**, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2011.

KÜLEKÇİ Numan, **Ganî-zâde Nâdirî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserler:Dîvânı ve Şehnâmesi'nin Tenkidli Metni**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum 1985.

MERMUTLU Mehmet Sait, **Abdurrahman Nesib Efendi, Hayatı, Dînî-Tasavvufî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tahlili**, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Şanlıurfa 2010.

MORKOÇ ERTEK Yasemin, **Eğridirli Hacı Kemal'in Câmiü'n-Nezâir'i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme)**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir 2003.

MUSLUKCU Ferhat, **Ali Emirî Manzum 674'teki Şiir Mecmuası (Vr. 100b-150b) (İnceleme-Metin)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014.

MUTLU Merve, **Mecmûatü'l-Eş'âr Süleymaniye Kütüphanesi Nuri Arlasez Numara 263 (İnceleme-Metin)**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2014.

ÖZTEKİN Özge, **Râsih Dîvânı İnceleme-Tenkitli Metin-Özel Adlar Dizini**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1997.

ÖZTÜRK Sibel, **Mecmûa-i Eş'âr (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)**, Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Yozgat 2010.

ÖZTÜRK Yılmaz, **17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî'nin Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

ÖZYÖN Cemal, **Mecmua-i Gazeliyyât Milli Kütüphane, 06 Hk. 319/1 (İnceleme-Çevriyazı)**, Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir 2013.

SAĞDIÇ ÖZKUL Ayşegül, **Kütahyalı Rahîmî Dîvânı'ndan 1-50 Gazellerin Şerhi**, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2008.

SAĞLAM Hacer, **Abdî Karahisârî ve Dîvânı**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011.

SARAÇ M.Yekta, **Emrî ve Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1991.

SORGUN Sercay, **Tâlib Ahmed Bosnavî Dîvânı (İnceleme, Transkripsiyonlu Metin, Nesre Çeviri)**, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2009.

ŞAHİN GEZER Banu, **Tâlib Dîvânı ve İncelemesi**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009.

TOK Vedat Ali, **Garîbî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 1995.

TOPRAK Muhbet, **Şeyhülislâm Bahâyi Dîvânı Şerhi**, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli 2006.

TOPTAŞ Emine Sıdıka, **Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 80/5 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası:Mecmûa-i Eş'âr ve Fevâ'id (52a-128b)(İnceleme-Metin)**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014.

TOSUN Erhan, **Erbilli Âmâ Yusuf Garîbî Efendi Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2007.

ULUSOY Ayşe, **Sûzî Dîvânı (Tenkitli Metin Neşri)**, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2004.

YAKAR Halil İbrahim, **Gelibolulu Sun'î Dîvânı ve Tahlili**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2002.

YALAP Hakan, **Subhîzâde Abdî (Abdullah) Hayatı-Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Metin-İndeks)**, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Niğde 2007.

YAŞAR Zübeyde, **Sevdâyî Dîvânı'nın Çeviriyazı Metni ve Günümüz Türkçesiyle Nesre Aktarımı**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2008.

YORULMAZ Hüseyin, **Koca Râgıb Paşa Dîvânı (Araştırma ve Metin)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989.

ZÜLFE Ömer, **Yakînî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2009.

Makaleler

ATEŞ Ahmet, "Metin Tenkidi Hakkında (Dâsitân-ı Tevârih-i Âl-i Osman Münasebeti İle)", **Türkiyat Mecmuası**, VII-VIII/1 (1942), s. (253-267).

AYDEMİR Yaşar, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", **Turkish Studies**, 2/3 (2007), s. (122-137).

BAHADIR Savaşkan Cem, "Bâkî'nin Pervane Bey Mecmuası'nda Yer Alan Yayımlanmamış Gazelleri", **Turkısh Studies**, 8/1 (2013), s. (187-213).

ÇAĞLAYAN Bünyamin ve BALABAN Adem, "Arnavutluk Devlet Kütüphanesindeki (Biblioteka Kombetare) Türkçe Yazma Mecmualar", **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (215-235).

DİLÇİN Cem, "Divan Şiirinde Gazel", **Türk Dili**, S. 415-416-417 (1986), s. (108).

GIYNAŞ Kamil Ali, "Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası", **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, S.25 (2011), s. (245-260).

GÜRBÜZ ATİK İncinur, "Mecmuaların Biyografik Değerine Dâir Araştırmalara Ek", **TÜBAR**, XXXII (2012), s. (147-157).

GÜRBÜZ Mehmet, "Osmanlı Şiirinin Hazineleri Mecmualar ve Cönkler Çalıştayı", **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (2947-2949).

GÜRBÜZ Mehmet, "Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine", **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (315-322).

KESİK Beyhan, "Bir Yazmadan Hareketle Bâkî'nin Yayımlanmamış Şiirleri", **Turkısh Studies**, 7/1 (2012), s. (1489-1500).

KILIÇ A., "Türkçe-Farsça Manzum Sözlüklerden Tuhfe-i Şâhidî (Metin)", **Turkish Studies**, 2/4 (2007), s. (516-548).

KORKMAZ Zeynep, "Eski Anadolu Türkçesinde Aslî Ünlü (Vokal) Uzunlukları", **DTCFD.**, XXVI/3-4(1968)

KURNAZ Cemal ve ÇELTİK Halil, "Şairlerin Gözüyle Mecmua", **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (21-49).

KURNAZ Cemal ve AYDEMİR Yaşar, "Mecmualara Sorulması Gereken Sorular", **Turkish Studies**, 8/1 (2013), s. (51-64).

POYRAZ Yakup, "Uzaktaki Yazmalarımız: İngiltere Ulusal Kütüphanesi'ne İlk Kaydedilmiş Dîvânlar ve Mecmûalar", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (The Journal of İnternational Social Research)**, 3/12 (2010), s. (363-377).

ŞENÖDEYİCİ Özer, "Osmanlının Görsel Şiirleri II -Şiir Çizmek Sanatı ve Geometrik Şekillerde Denge-", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 1/4 (2008), s. (543-565).

ÜNVER İsmail, "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", **Türkoloji Dergisi**, XI/1 (1993), s. (53-89).

YENİTERZİ Emine, "16. Yüzyılda Konyalı Bir Şair:Meşâmî", **Türk Dili**, 591, (2001), s. (317-328).

Sözlükler

CEBECİOĞLU Ethem, **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, Ağaç Kitabevi Yayınları, İstanbul 2009.

DEVELLİOĞLU Ferit, **Osmanlıca-Tükçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitabevi, Ankara 1996.

ERKAN Arif, **Arapça-Türkçe Büyük Sözlük**, Huzur Yayınevi, İstanbul 2013.

KANAR Mehmet, **Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü**, Say Yayınları, Ankara 2011.

KANAR Mehmet, **Farsça Dilbilgisi (Konuşma, Çeviri Tekniği, Farsça-Türkçe / Türkçe-Farsça Sözlük)**, Say Yayınları, İstanbul 2011.

KANAR Mehmet, **Farsça-Türkçe Sözlük**, Say Yayınları, İstanbul 2013.

KANAR Mehmet, **Farsça Dilbilgisi Konuşma-Çeviri Tekniği-Anahtar Kelimeler**, Say Yayınları, İstanbul 2015.

KURNAZ Cemal, **Açıklamalı Dîvân Şiiri Sözlüğü Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı**, H Yayınları, İstanbul 2009.

ÖZTÜRK Mürsel ve ÖRS Derya, **Burhân-ı Katı Mütercim Âsım Efendi**, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul 2009.

PALA İskender, **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, Kapı Yayınları, İstanbul 2004.

PARLATIR İsmail, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Yargı Yayınevi, Ankara 2009.

REDHOUSE Sir James, **Turkish and English Lexicon**, Çağrı Yayınları, İstanbul 2011.

STEINGASS F., **Persian-English Dictionary**, Beirut 1975.

ŞEMSEDDİN SAMİ, **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul 2010.

Ansiklopedi Maddeleri

AK Coşkun, "Muhibbî", **TDVİA**, C.:38, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2008.

AK Coşkun, "Rûhî-i Bagdâdî", **TDVİA**, C.:35, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2008.

AKÜN Ömer Faruk, "Âlî", **TDVİA**, C.:2, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul 1989.

EMECEN Feridun, "I. Süleyman", **TDVİA**, C.:38, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaası, İstanbul 2008.

COŞKUN S.Vildan, "Zâtî", **TDVİA**, C.:44, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2008.

KAYA Bayram Ali, "Necâtî Bey", **TDVİA**, C.:32, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2006.

KAYA Bayram Ali, "Neşâtî", **TDVİA**, C.:33, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2007.

KAYA Bayram Ali, "Taşlıcalı Yahya", **TDVİA**, C.:40, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2007.

KURNAZ Cemal, "Hayâlî Bey", **TDVİA**, C.:17, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul 1998.

KUT Günay, "Mecmua", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler**, C.:6, Dergah Yayınları, İstanbul 1986.

SARAÇ M.A.Yekta, "Emrî Emrullah", **TDVİA**, C.:11, Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul 1995.

TATÇI Mustafa, "Hayretî", **TDVİA**, C.:17, Divantaş Diyanet Vakfı Neşriyat, İstanbul 1998.

UZUN Mustafa, "Mecmua", **TDVİA**, C.:28, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaacılık, İstanbul 2003.

İnternet Belgesi

AKSOYAK İsmail Hakkı, "Meylî", **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1737

(Erişim Tarihi:23.04.2016)

DUYMAZ Ali, "Âşık Ömer", **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992

(Erişim Tarihi:23.04.2016)

KARAVELİOĞLU Murat Ali,"Süleyman Nahîfî",**Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2663

(Erişim Tarihi:23.04.2016)

SELÇUK Engin, "Balıkesirli Râsih Ahmed Bey", **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1377 (Erişim Tarihi:23.04.2016)

E-Kitap

AVŞAR Ziya, **Revânî Dîvânı**, Kültür ve Turizm Bakanlı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

KÖKSAL M. Fatih, **Mecma'u'n-Nezâir (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

TAVUKÇU O. Kemal, **Ahmed Rıdvan'ın Hüsrev ü Şîrîn Mesnevîsi**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.